

VOETBAL & MAFFIA

**'WESCHIETEN
JE KAPOT'**

**TOM KNIPPING &
IWAN VAN DUREN**

**voetbal
international**

VOETBAL & MAFFIA **'WE SCHIETEN JE KAPOT'**

Voetbal & Maffia leest als een thriller. Maar dan wel een thriller die volledig is gebaseerd op feiten. Pagina na pagina valt de lezer van de ene verbazing in de andere. Voetbal is de onschuld al lang voorbij. Goed georganiseerde criminele bendes verdienen miljarden aan het vervalsen van wedstrijden en schuwen geen enkel middel. Wapens, mensenhandel en liquidaties zijn aan de orde van de dag. Witwassers en drugsdealers corrumperen de sport tot op het hoogste niveau. Zelfs mannen als Ruud Gullit en Guus Hiddink kregen te maken met gezochte criminelen. De twee onderzoekersjournalisten van Voetbal International kregen van hoofdredacteur Johan Derksen vijf maanden vrij baan om de wereld van de voetbalmafia in kaart te brengen. In 25 verhalen uit alle hoeken van Europa ontstaat een schrikbarend beeld van de oorlog achter de schermen van het internationale voetbal.

voetbal
INTERNATIONAL

Ook op Nederlandse bodem gaan de bendes hun gang. De bevindingen leidden al vóór verschijning van dit boek tot een hoorzitting waarbij de auteurs leden van de Tweede Kamer op de hoogte brachten.

**VOETBAL
& MAFFIA
'WESCHIETEN
JE KAPOT'**

TOM KNIPPING & IWAN VAN DUREN

**VOETBAL
& MAFFIA
'WE SCHIETEN
JE KAPOT'**

voetbal
INTERNATIONAL

Quotes

‘Het voetbal is in levensgevaar. Matchfixing vermoordt het voetbal.’

(MICHEL PLATINI, PRESIDENT UEFA)

‘Dit is georganiseerde criminaliteit. Dit is maffia.’

(CHRIS EATON, HOOFD VEILIGHEID FIFA)

‘Hij dreigde me vast te binden aan een paal in de rivier en te wachten tot hoogwater.’

(RENÉ SCHNITLER, SPELER IN DUITSLAND)

‘Het is de doodsteek voor het voetbal.’

(BERT VAN OOSTVEEN, DIRECTEUR KNVB)

‘Mensen beseffen niet hoe groot dit is.’

(ROBERT HAUSCHILD, MANAGER EUROPOL)

‘Ik ben mijn hele carrière de gevangene geweest van criminelen. Ik werd afgeperst en vernederd.’

(DRAGISA PEJOVIC, SPELER IN SERVIË)

‘Wedstrijdvervalsing is de plaag van het voetbal.’

(SEPP BLATTER, PRESIDENT FIFA)

‘Spelers worden mishandeld, afgeperst, bedreigd en bestolen.’

(THEO VAN SEGGELEN, SECRETARIS-GENERAAL SPELERSVAKBOND FIFPRO)

‘We slaan je gehandicapt. Dat is wat ze zeiden.’

(NIKOLA NIKEZIC, SPELER IN RUSLAND)

‘Als we er nu niks aan doen, kunnen we de competitie opdoeken.’

(TJEERD VEENSTRA, DIRECTEUR LOTTO)

‘Opzettelijk verliezen voelde verschrikkelijk. Ik ben alles kwijt wat ik had.’

(MARIO CIZMEK, SPELER IN KROATIË)

‘Fikskartels blijken overal ter wereld in staat het voetbal fundamenteel te ondermijnen.’

(RONALD NOBLE, SECRETARIS-GENERAAL INTERPOL)

‘Dit gaat richting niveau terrorismebestrijding.’

(PETER VAN ZUNDERD, INTEGRITEITSCOMMISSIE KNVB)

Voorwoord: Op reis door de onderwereld

1. Guus Hiddink en de heroïne-scheids

Hoe een WK-scheidsrechter Hiddink lanceert en tien jaar later wordt ontmaskerd als een internationale drugsmokkelaar.

2. Op pad met Zwarte Fluit

De Chinees Lu Jun ontsnapte in 2012 aan de doodstraf. De scheidsrechter stopte zijn zakken vol smeergelden en steekpenningen. De Nederlandse grensrechter Jaap Pool werkte tijdens het WK 2002 met de door en door corrupte man samen.

3. Stappen met Robert Hoyzer

De arbiter werd internationaal beroemd als de gearresteerde pion van de gokmaffia. Hij kreeg geld en een plasmatelevisie om vals te fluiten. Voormalig scheidsrechter Roland van der Hilst beleefde een bizarre nacht met Hoyzer in een trendy disco.

4. Paul aus Holland

Een man uit Noordwijk blijkt betrokken bij een gevaarlijk Duits gokkartel. Een verhaal over omkoping en bedrog van eigen bodem.

5. Enveloppen in Huis ter Duin

Oranje logeert in Grand Hotel Huis ter Duin als daar tegelijk een wedstrijdvervalser rondloopt die enveloppen met contant geld uitdeelt. Nieuwe bewijzen dat fikkers ook actief zijn in Nederland.

6. Het eerste lijk

De sporen lopen van Noordwijk naar Zwitserland. De eerste voetballer die bekende dat hij de boel heeft belazerd, is dood. Hij dobbert in de Rijn.

7. Elf manieren om een wedstrijd te fiksen

Op bezoek in het fort van de inlichtingendienst Europol. Daar legt de manager voetbalonderzoeken uit hoe wedkarters het voetbal steeds steviger in de houdgreep nemen.

8. Ruud Gullit en de revolvers

Een gearresteerde witwasser natrekkend komen we uit bij niemand minder dan Ruud Gullit. Hoe een bewapende Tsjetsjeen Gullit betaalde en vervolgens de hele selectie van zijn club dreigde uit te moorden.

9. Elementaire deeltjes in Dagestan

Interpol en Europol maken zich grote zorgen over steenrijke eigenaren die clubs omtoveren in witwasmachines. Die club van Guus Hiddink uit Dagestan volgen ze met argusogen. Een reis naar de merkwaardige wereld van FC Anzhi.

10. De witwas zelfmoord

Niet alleen steenrijke clubs als FC Anzhi lijken gevoelig voor fraude. Zelfs amateurclubs veranderen in doelwitten van de onderwereld. Met opnieuw een dodelijk slachtoffer tot gevolg.

11. 'We slaan je gehandicapt'

Verhalen over mishandelingen en bedreigingen uit het hoofdkwartier van de spelersvakbond. Voetballers verworden tot slachtoffers van keiharde misdaad. Ze moeten rennen voor hun leven.

12. De fiks met de pet

Een man met een baseballcap achter de dug-out instrueerde spelers in Finland. Hoe het minst corrupte land van Europa in de ban raakte van de gokmaffia.

13. De Wegwerp-Afrikaan

Hoe belandt een Afrikaans talent in verkeerde handen? We sporen een voormalige jeugdinternational op en huiveren. Zo makkelijk gaat het dus.

14. Slavenhandel met Slory

Het verhaal van een voormalige Oranje-international die in handen viel van de Bulgaarse maffia. Hij vluchtte naar Australië en stopte uiteindelijk helemaal met voetbal.

15. De kindersmokkel van het voetbal

De spelersmakelaars duiken op als een veelkoppig monster. Als fikkers, als witwassers, als kinderhandelaren. Het Feyenoord-talent Nathan Ake wordt al op vijftienjarige leeftijd voor een miljoen verhandeld aan Chelsea.

16. Weekend Miljonairs met Sulejmani

Als Ajax de transfer van Miralem Sulejmani heeft afgerond kijkt de makelaar tevreden op zijn bankrekening. Hij is miljonair.

17. ‘We steken je huis in brand’

Op geheime locaties verhoort de UEFA getuigen van bedrog in de Champions League. Een Nederlandse advocaat is nauw betrokken bij het geruchtmakende proces. De man schetst het begin van een nieuw tijdperk in het voetbal.

18. De Champions League Taps

De Duitse politie is eind 2009 op jacht naar criminelen in de prostitutiescene. Tijdens het tappen van hun mobieltjes gebeurt het. Plotseling vallen namen als Liverpool en Fiorentina.

19. Zakken cash en valse fluitjes

Het is een paar weken na de wedstrijd van SC Heerenveen. Dan heeft de scheidsrechter uit Oekraïne ontmoetingen met een gevaarlijke fiksbende. Voor vijftigduizend euro is de man te koop.

20. Het Bedrog van Belek

Hoe AZ terecht komt in het grijze circuit van de voetbalcorruptie. Tijdens het winterkamp spelen de Alkmaarders twee oefenduels onder leiding van een Bulgaarse scheidsrechter die in eigen land is geschorst. Hij wordt verdacht van banden met goksyndicaten.

21. Scheidsrechter te koop

Op de bazaar van Belek lijkt alles mogelijk. Een scheidsrechter bestellen kan voor 450 euro. ‘En dan heb je er een die niet te dik is.’

22. Gebroken armen en gemiste kansen

Een ontmoeting met een Serviër die in opdracht van criminelen wedstrijden vervalste. Na een opzienbarende onthulling over de werkwijze van de gokmaffia moet de speler onderduiken. De maffia dreigt al zijn botten te breken.

23. ‘Wie denkt dat dit in Nederland niet kan gebeuren, is naïef’

De KNVB heeft twee zwaargewichten in dienst die zich bezighouden met de gokmaffia. Het duo is zich rot geschrokken.

24. Eindspel op Het Binnenhof

Onze bevindingen brengen ons uiteindelijk in de Tweede Kamer. De politici zijn geschrokken van de verhalen over criminele bendes die blijken te opereren in het voetbal. Als alle competities om ons heen besmet zijn, is het wel heel naïef te denken dat hier niets speelt. De partijen eisen na de horing direct een diepgaand onderzoek om daar achter te komen. ‘Justitie en politie zitten te slapen’, weet de PvdA.

25. De fatale fiks

Een van de grootste tegenstanders van de gokmafia pleegt zelfmoord.

Voorwoord

Op reis door de onderwereld

In januari legden we bij onze hoofdredacteur Johan Derksen een verzoek neer. Volgens ons was de tijd rijp een boek te maken over de verwevenheid tussen voetbal en maffia. Hij luisterde naar onze argumenten, trok aan zijn sigaar en zei: 'Jongens, gaan jullie je gang maar. Zorg dat het af is rond het EK en zie maar waar jullie tegenaan lopen.'

Op dat soort momenten is het prettig werken bij VI. Matchfixing was nou niet een onderwerp dat scoorde. Maar als een van de weinige hoofdredacteuren is Derksen bereid te investeren in onderzoeksjournalistiek. De eerste stap was gezet. We hadden nog geen idee in welk mijnenveld we terecht zouden komen.

Het werd een schokkende, niet ongevaarlijke reis naar de onderwereld van het voetbal. Dit is een verslag over de brutaliteit der dingen. In de krochten van het betaalde voetbal opereren keiharde bendes. Goed georganiseerde criminele organisaties verdienen miljarden aan het gokken op voetbal. Interpol komt oude bekenden uit de prostitutie en drugshandel nu rond het voetbalveld tegen. Lang waren ze onzichtbaar.

Matchfixing is opeens wél een item in het voetbal van vandaag. FIFA en UEFA worden ermee overstept. Michel Platini, Joseph Blatter, Michael van Praag en Interpol kunnen het beamen. Met een selectie verhalen uit de uithoeken van Europa nemen we u mee naar deze onderwereld, verhalen waarmee we willen aantonen hoe de voetbalmaffia werkt en waarvan we hopen dat na lezing niemand meer met droge ogen zal durven beweren dat dit fenomeen aan Nederland voorbij gaat.

De lijntjes lopen ondergronds als oude telefoonkabels. De verbindingen zijn ontelbaar. Ze lopen ook vanuit, naar en door Nederland. De methodes zijn monsterlijk. Voor interviews met mensen die naar buiten traden in Zwitserland en Hongarije waren we te laat: ze kwamen onder mysterieuze omstandigheden om het leven.

Verscheidene keren werden we tijdens ons onderzoek gewaarschuwd te stoppen vanwege onze gezondheid. Dat hebben we niet gedaan. Maar het werken aan dit boek voelde soms wel als het binnenrijden van een aartsdonkere tunnel, die steeds smaller wordt.

Tipgevers blijven liever anoniem. De biotoop van de voetbalmaffia is benauwend. Wie er middenin zit, kan er niet zomaar uit. Spelers worden afgeperst en afgetuigd. Scheidsrechters zijn favoriete doelwitten. In dit boek vindt u bewijzen van gefikste wedstrijden uit de Champions League en de Europa League. U leest over vooraf geregelde WK-kwalificatieduels en oefenwedstrijden. Stuk voor stuk bleken ze aantoonbaar verkocht.

Vanaf dag één waanden we ons in een parallel universum. We vreesden nog even voor gebrek aan kopij, maar verzopen al gauw in tips en verhalen. De greep van de georganiseerde misdaad op het hedendaagse voetbal is vele malen groter dan de meeste mensen beseffen. We

vielen van de ene verbazing in de andere. Het werd een bizarre ontdekkingsstocht. U hebt een uitermate curieus reisboek in handen, een thriller én een voetbalboek, een verzameling verhalen waarmee we u introduceren in het schimmenrijk van het betaalde voetbal.

Gesprekken met politici, vertegenwoordigers van justitie, vakbondsmensen, Europarlementariërs, bestuurders van nationale voetbalbonden, spelers, trainers en slachtoffers bieden een ontluisterend beeld: moord, bedrog, ontvoeringen, intriges, rechtszaken, Hells Angels. Vooral het illegale gokcircuit is een industrie op zich, financieel groter dan het voetbal zelf. Volgens Interpol zijn de geldstromen wereldwijd net zo groot als de bedragen die bendes verdienen met illegale drugshandel. Daarnaast is er ook nog het ouderwetse fiksen. In landen als Italië en Turkije willen rijke voorzitters vaak nog wel even een titel kopen.

Dit boek waarschuwt voetballiefhebbers uiterst alert te zijn op bewegingen van de gokbendes. Zou de voetbalmafia in Nederland geen voet aan de grond krijgen? Dat dachten ze in Finland, Zwitserland en Duitsland ook. Totdat de politie in actie kwam en met het af luisteren van telefoons en het controleren van bankrekeningen hele criminele netwerken rond het voetbal blootlegde.

In Duitsland stuitte we op een speler die zichzelf in de auto probeerde te vergassen. In Zwitserland werd een speler die openlijk toegaf wedstrijden te hebben vervalst dood uit de Rijn gevestigd. In Finland bleek een legertje Zambianen door mensenhandelaren in de competitie gearacheteerd met maar één opdracht: de boel flessen. Welke rol Nederland speelde? In ons land blijken al de nodige deals gedaan, onder meer in Grand Hotel Huis ter Duin tijdens de aanwezigheid van Oranje.

Na onze verkenningen in het spoor van de voetbalmafia kunnen we alleen maar stellen dat het belangrijker is dan ooit dat iedereen die zich voetbalfan noemt, begrijpt wat er aan de hand is. In zestig landen lopen intussen onderzoeken naar wedstrijdvervalsingen. Voetbalbonden en politici hebben vooralsnog geen pasklaar antwoord. De verhalen zijn bruto en bizar. In Azië wordt volgens schattingen negentig procent van de wedstrijden gemanipuleerd. Geen wonder dat gokkers hun aandacht massaal naar de veilige Europese competities verleggen. De Aziatische ziekte waait als de vogelgriep over naar Europa.

Voorlopig kijken bonden machteloos toe. Twaalf van de zestien deelnemers aan Euro 2012 hebben inmiddels te maken met omkooptchandalen. Nederland is een witte vlek. Nog wel. De KNVB start onderzoeken naar gevulde koeken op het veld bij AZ-Ajax, maar is niet in staat op te treden tegen Nederlandse makelaars die bij een oefenwedstrijd van AZ een scheidsrechter uit het maffiacircuit regelen. Dit is ook geen zaak voor goedwillende voetbalbonden, maar voor keihard recherchewerk van justitie. Er moet zo snel mogelijk wetgeving komen rond het fiksen van wedstrijden.

De artikelen in VI die de opmaat voor dit boek vormden, zorgden al voor Kamervragen aan de verantwoordelijke ministers. Matchfixing, wedstrijdvervalsingen, stond ineens op de politieke agenda. Nog voordat dit boek uitkwam belegde de Tweede Kamer zelfs een hoorzitting waarbij niet alleen wij, maar ook de KNVB, de Eredivisie CV, de VVCS en NOC*NSF onderstreepten dat matchfixing de grootste bedreiging is voor onze sport.

Vertegenwoordigers van PvdA, CDA, VVD en SP willen onmiddellijk actie van de verantwoordelijke minister. In Nederland liggen domweg te veel sporen die niet zijn onderzocht.

Misschien dat dit boek een steentje kan bijdragen aan de bestrijding van het 'nieuwe' kwaad. Om in actie te komen tegen wedstrijdmanipulatie moeten mensen eerst weten dát het bestaat. Dat zijn belangrijke eerste stappen. Overal waar we kwamen bleken goksyndicaten vooral te kunnen opereren doordat niemand doorhad wat er gebeurde. We hebben het over zware georganiseerde misdaad. Ook de EU rapporteerde al dat overheden de opsporing niet kunnen overlaten aan journalisten en sportbonden. Het is aan de Tweede Kamer om justitie te activeren en wetgeving te maken.

Tom Knipping & Iwan van Duren

Guus Hiddink en de heroïne-scheids

Alleen onkreukbare en evenwichtige scheidsrechters zijn actief op een WK? Tien jaar na dato blijkt dat Guus Hiddink zijn succes in 2002 mede te danken heeft aan een crimineel. Zijn foto ontbrak in het Hiddink Museum. Al zorgde scheidsrechter Moreno er bijna in zijn eentje voor dat Zuid-Korea van Italië won. Tegenwoordig zit de man in de gevangenis vanwege internationale drugsmokkel.

Schichtig kijkt hij door de aankomsthal. Een postende douanier bekijkt hem eens van top tot teen. De geblokte man met transpiratiekringen zo groot als frisbees. De man voelt de ogen priemen. Angstig wendt de voormalige scheidsrechter zijn blik af. Zijn hand trilt. Hij ademt zichtbaar diep in en uit. Vanuit zijn rechterooghoek ziet hij een hand naar een walkietalkie bewegen. Een voor een schuifelen zijn medepassagiers uit Ecuador naar de desk waar de foto's en vingerafdrukken worden afgenomen. Hij is bijna aan de beurt. Nog honderd meter overleven, dan ligt New York aan zijn voeten. Vanonder zijn pikzwarte wenkbrauwen spiedt hij nog eens naar rechts. Daar gaat opeens een deur open. Twee brede mannen in blauw spotten soeverein de zaal. *US Border Protection* op de schouder. Er gaat een wijsvinger zijn richting uit. Snel kijkt de Ecuadoraan weg, naar de grond. Voetstappen komen dichterbij, de straatjes zweet voelt hij nu op zijn rug. 'Meneer, mogen we uw paspoort zien?' Hij doet nog even alsof hij niks hoort. De doanier buigt naar hem toe, hij kan hem nu ruiken. 'Meneer?' Hij speelt alsof hij opschrikt. Onhandig graait hij in zijn binnenzak en overhandigt het document. De beambte slaat het open. M-o-r-e-n-o staat er in zwarte blokletters. 'Wilt u even meekomen? Een routinecontrole.'

Tussen twee uniformen in verdwijnt hij naar een deur met het opschrift *Staff only*. De grensbewaker met de stierennek tikt snel een reeks getallen in op het pinpad. Hij hoort zes piepjes en dan een lage zoem. De deur is ontgrendeld. Een hand duwt zacht in zijn rug, stuurt hem richting een klein kamertje. Daar staat alweer een andere bewaker. De rechterhand rust op zijn holster, de linkerhand houdt een riem vast met daaraan een herdershond. Die snuffelt direct wat aan het kruis van de man en begint hard te blaffen. Achter zich hoort hij iemand de deur op slot draaien.

'Armen in de lucht.' De douaniers negeren de enorme plekken onder zijn oksels. Als in een vreemd liefdesspel betasten ze zijn lichaam. Dat zit vol met merkwaardige harde materialen. Op zijn buik, zijn rug en ook op de beide benen. Het dikke mannetje begint, beseffend dat hij er gloeiend bij is, steeds harder te zweeten. Zijn shirt is nu helemaal nat. 'Kleedt u zich uit.' Is dit dan zijn straf? Als toparbiter had hij jarenlang veel macht gehad. Heerlijk. Hij keurde goals af, deelde strafschoppen uit. Ha, heel Italië had hij in wanhoop gestort tijdens het WK in 2002. Hij was de baas geweest en niemand anders. Nu hij hier in zijn onderbroek vol met harddrugs staat, is er van die autoriteit weinig over.

'Die moet ook uit.' De rollen zijn omgedraaid. 'But mister...' probeert hij nog. De man in

uniform grijpt naar zijn boeien. 'Now!' Met terneergeslagen ogen kleedt hij zich uit. De monden van de douanebeambten vallen open. Dus zelfs daar zit het spul. Ademloos strippen ze de bruine pakketten van zijn lichaam. Op tafel ligt voor een kapitaal aan pakjes en de inmiddels toegesnelde politie telt mee. 'Acht, negen tien...' Geen wonder dat dit ventje zo geblokt oogde.

De agenten schudden niet begrijpend het hoofd. De route via Mexico en Arizona is populair. 'Maar welke gek denkt nou met zes kilo drugs op zijn lichaam even JFK Airport over te steken?' De ander haalt zijn schouders op. 'Ene Moreno.' Ze steken een mes in de bruine pakjes. Als ze het lemmet terugtrekken komt er wat van het bruine spul mee. Een van de mannen proeft met het puntje van zijn tong. De anderen kijken gespannen toe, totdat hij knikt. Heroïne. 'Arrest him.'

Zo in zijn blote kont is de man niet meer herkenbaar als de beschermengel van Guus Hiddink. Byron Moreno wordt in juni 2002 zelf wereldberoemd en promoveert en passant Guus Hiddink tot wondertrainer. Via een tweetrapsraket lanceert hij Hiddink en elimineert hij de Italianen. Die krijgen bij het horen van zijn naam nog altijd rode vlekken in de nek. In dat land zijn zelfs speciale Moreno-toiletten te koop zodat iedereen zich kan afreageren op die zeikerd. De twaalfde man van Korea. Eerst keurt hij in de verlenging een glazuivere *golden goal* af van Tommasi. Hij fluit alsof hij zelf een paar gram heroïne op heeft. Even later krijgt Totti zijn tweede gele kaart na een schwalbe die geen schwalbe is. De Koreanen maken daarna het karwei af en staan in de kwartfinale. Guus Hiddinks toch wat in het slop geraakte loopbaan krijgt een fantastische doorstart. Zijn ster rijst tot bijna mythische proporties. Moreno kan zich al die jaren later nog goed de woedend gebarende Trapattoni herinneren. En ook de wat spastisch uitziende gebaren die Hiddink met zijn vuist maakt tegenover die rode zee van Koreanen.

De FIFA is minder onder de indruk. Als de emoties zijn bekoeld drukt een paar maanden later iemand in een kantoor op de knop delete. Geruisloos verwijderen ze hem in Zwitserland uit de computers. In de Achterhoek rijden de bussen af en aan met Koreanen die het Hiddink Museum komen bezoeken, als de man die dat mede mogelijk maakte zonder veel publiciteit van de internationale scheidsrechterslijst verdwijnt. In eigen land is het ook snel einde verhaal nadat de man het heeft gepresteerd bij een duel dertien minuten blessuretijd te geven. Waarin Liga uit Quito een achterstand ombuigt in een voorsprong. Als de tegenstander uitgeteld op het veld ligt, blaast Moreno droogjes af. Het kost hem een schorsing van twintig wedstrijden, tevens het einde van zijn loopbaan. Veel beter gaat het daarna niet. Zijn politieke ambities lopen uit op een fiasco. Niemand gelooft hem. Iedereen lacht hem uit, die malle Moreno met zijn praatjes. De kiezers in Quito keren hem de rug toe. Iedereen weet dat de man niet deugt. Hij haalt geen enkele zetel. 'Te corrupt', aldus de Maurice de Hond van Ecuador.

'You have the right to remain silent.' Vliegensvlug draait een agent hem om, hij voelt hoe de polsen via zijn onderrug bijna worden opgetrokken tot aan zijn schouderbladen. 'Ik ben beroemd, dit kan toch zo maar niet.' Hij hoort het dichtklikken van de boeien. Geen fluitje kan een einde maken aan deze nachtmerrie. Een bij de achteruitgang klaarstaand busje brengt hem naar een zwaarbewaakte gevangenis vol mannen in oranje pakken. De tijden waarin hij

met een FIFA-badge paradeert door vijfsterrenhotels en als keizer Nero beschikt over het lot van de voetbalmiljonairs lijken wel een vorig leven. De beschermengel van Guus Hiddink zit nu tussen moordenaars, verkrachters en drugscriminelen. 'Ik heb enorme spijt. Alsjeblieft, vergeef mij', probeert hij nog. Het werkt misschien bij de FIFA, maar niet bij de Amerikaanse rechter. Hij blijft achter slot en grendel. De man die Hiddink zijn loopbaan nieuw leven inblies zit nog vast tot 2014.

Op pad met Zwarte Fluit

De FIFA waarschuwt dat criminele netwerken zijn geïnfiltrerd in het voetbal en arbiters in hun greep hebben. Interpol kreeg twintig miljoen euro om de corrupte figuren op te sporen. Hopelijk zijn ook de selectiecriteria bij de bond zelf aangepast. Want behalve de heroïnesmokkelaar vinden we nog een tweede corrupte scheidsrechter die actief was op het WK 2002. De Chinees Lu Jun blijkt tijdens het toernooi zijn zakken vol te hebben met smeergelden en steekpenningen. De man fluit uitslagen op bestelling. Anno 2012 is hij gepakt en ternauwernood ontsnapt aan de doodstraf.

De softwareontwikkelaar uit Zeeland kijkt zijn ogen uit. Hilton Seoul lijkt deze zomer nog meer dan anders wel een gouden kooi. Politie in burger op iedere etage, gasten zijn verplicht hun identiteitskaartjes te dragen. Het hoofdkwartier van de 72 officials wordt, een klein jaar na *nine eleven*, zwaarder bewaakt dan de Bijlmerbajes. Vliegdekschepen voor de kust houden een oogje in het zeil. Soldaten zien vanuit in de straat opgestelde busjes een klein en slank mannetje de vijfsterrenlocatie binnengaan. Gedecideerd kruist de man met op zijn borst *Jan Wegereef* geplakt de lobby zo groot als een voetbalveld. In een strakke looplijn van hoofdingang naar de liften. Laptop onder de arm. Apetrots heeft hij de Nederlandse journalisten al verteld dat het internet hier in Korea zo snel is dat je gewoon live het NOS Journaal kunt volgen. *Ping*. De liftdeuren schuiven open. Wegereef knikt vriendelijk naar de kleine Moreno. Vanachter hem duikt die rare Lu Jun weer op. Zoals gebruikelijk kan er bij die Chinees geen *goedemiddag* vanaf. Terwijl de Nederlander naar zijn kamer zoekt, scant de kleine Azaat de lobby. Beneden is het een kakofonie van baasjes die het hoogste woord willen. Het is de prijsshow van krielhaantjes. De kale Collina steelt de show. Om hem heen bewonderaars. Overal vergaderende groepjes FIFA-mannen. De continenten zoeken elkaar op. In de verte zitten de assistenten van Wegereef met mannen als Anders Frisk, Markus Merk en Kim Milton Nielsen.

Lu Jun is alleen op de wereld. Hij heeft, op de gezamenlijke trainingen na, eigenlijk met niemand contact. Hij drinkt zijn thee, is vaak ineens verdwenen en spreekt sowieso geen woord over de Chinese grens. Boven de stemmen uit hoort hij de bekende Nokia-tune. De Chinees vist de mobiel uit zijn zak en duikt weg in een hoek, fluisterend in zijn gsm. Niemand krijgt deze weken precies hoogte van hem, de eerste Chinees die fluit op een WK. *Gouden Fluit* noemen ze hem in eigen land.

Gouden Bankrekening is misschien een betere naam. De collega van Wegereef houdt zich in 2002 al bezig met het systematisch vervalsen van wedstrijden in binnen- en buitenland. Maar dat weet dan uiteraard nog niemand. De bijverdiensten overstijgen ruimschoots de reguliere vergoedingen die hij ontvangt van de bond. In Azië komen ze bij lange na niet in de buurt van de bedragen die arbiters in Europa ontvangen. En zelfs daar kunnen ze niet fulltime met het vak bezig zijn, laat staan in China. Lu Jun heeft andere wegen gevonden die hem toch

naar het grote geld leiden. Hij speelt een hoog, gevaarlijk spel. In China staat de elektrische stoel op zijn misdaden. Maar dit luxe leven opgeven, dat kan niet meer. Al zou hij willen, zijn bazen zullen dat nooit accepteren. Hij is nu de spin in het web. Er is geen weg meer terug.

Trrrrr. Daar is weer een succes-sms'je uit China. Van handlangers met wie hij dan al zeker drie jaar een corrupt netwerk vormt. Voor het WK nog heeft hij weer stapels yuans verdiend. De voetbalmafia is een breed begrip. Die kan ook in bonden zelf zitten. In zijn geval komen de orders rechtstreeks uit het hoofdkwartier van de voetbalbond. Als hij de juiste club laat winnen is er voor hem een papieren zak met cash. Spiedend naar zijn collega's uit Afrika en Zuid-Amerika, die helemaal weinig verdienen en nu genieten van het dure hotel en spa & wellness, vraagt hij zich wel eens af: zou ik de enige zijn? Dat kan toch niet? De Chinees zet koers naar een tafeltje bij de indoor fontein. Op de tv's aan de wanden van de hotelbar analyseren de specialisten bloedserieus de wedstrijden. Naar de prijzen op de vijfsterrenmenukaart hoeft hij niet te kijken. Lu Jun wenkt de ober en kijkt rond. Ze moesten allemaal eens weten...

Zijn oog valt op een krant die over tafel slingert. Hij kan er geen bal van lezen, maar de foto zegt genoeg. Hij ziet zichzelf naar de stip wijzen en een rode kaart omhoog houden. Een van de Kroaten grijpt naar zijn hoofd. Lu Jun glimt van trots. Zowaar lijkt er iets van een glimlach door te breken op zijn uitdrukkingloze gelaat. Hij is zo trots als een pauw. Mexico wint met 1-0 door een strafschoep, een terechte, en hij heeft de eerste rode kaart van het toernooi achter zijn naam. Na deze prestatie zal hij vrijwel zeker nog een wedstrijd krijgen toebedeeld. Lu Jun kan zijn geluk niet op en vertelt de Chinese pers over de complimentjes van FIFA-officials. 'Ze vonden het moedig. Ik nam een geweldig goede plaats in. Ik twijfelde niet. Niemand protesteerde. Ik ben tevreden over mijn werk.'

Tien jaar na die dag is hij een stuk minder tevreden. Het is 2012. Lu Jun huult tranen met tuiten, live op de Chinese televisie. In een oranje hesje met op de achterkant het nummer 20 gedrukt, moet hij door het stof. Van achter de camera's kijken de gevangenisbewaarders toe. Met rood doorlopen ogen vertelt Jun hoe de scheidsrechtersbaas van de bond hem dwong om smeergelden aan te nemen. Daarmee moest hij zowel nationale als internationale wedstrijden naar de goede uitslag fluiten. Dat gaat meestal zo. Een paar dagen voor de wedstrijd belt een mannetje hem op. 'Kan jij zorgen voor dat team?' Meestal is zijn antwoord kort. 'Ik heb het begrepen.' Einde gesprek.

Hij fikste wedstrijden in de periode dat hij werd geselecteerd voor het WK, daarna ging hij gewoon door met de uitslagenzwendel. De wedstrijd tussen Shanghai Shenhua en Shanghai International, uit 2003, is een van de lucratiefste uit zijn loopbaan. Een paar dagen voor het duel krijgt hij zijn orders. 'Een hint dat Shenhua me een plezier zou doen als ze zouden winnen.' De risico's zijn groot. Het gaat om een topper, live op tv. De winnaar zal de koppositie nemen en later waarschijnlijk met de titel aan de haal gaan. Lu Jun is erg gemotiveerd, want hij heeft begrepen dat het om een enorm bedrag gaat. Rechtstreeks contact met de spelers heeft hij vooraf niet. Pas op het veld laat de Chinees doorschemeren wat de bedoeling is. Dan waarschuwt hij enkele voetballers van Shenhua niet te hard de duels in te

gaan. ‘Dan moet ik geel geven’, fluistert hij ze in. Op samenzweerderige toon vervolgt hij: ‘Ik zal jullie emotioneel begeleiden deze wedstrijd.’

Om niet te veel op te vallen fluit hij vele kleine overtredingen in het nadeel van Shenhua. De wedstrijd vordert. Hij voelt de blikken vanuit de skybox. Daar kijkt de scheidsrechtersbaas al zenuwachtig op zijn horloge. Tijd voor een grote beslissing. Met nog dertig minuten te gaan geeft *Gouden Fluit* een controversiële rode kaart. Consternatie op de tribunes, de chef van de arbiters schudt gespeeld met zijn hoofd. De verbouwereerde spelers van International protesteren nog, maar Lu Jun is onverstoort. Shenhua staat nu met elf man tegen tien en loopt eenvoudig uit naar een prachtige 4-1 zege. Hij heeft het weer gefikst.

De beloning volgt in de week erna, als hij de scheidsrechtersbaas in het geheim ontmoet. De Dick van Egmond van China overhandigt hem een papieren zak. ‘Hier.’ De mond van Lu Jun valt open als hij het gewicht in zijn handen voelt. Hij kijkt van de zak terug naar zijn baas. Die lacht en knikt. Het is echt waar. Lu Jun opent de zak en ziet stapels yuans. ‘Het is de helft.’ Tevreden scant hij de pakketjes samengebundelde bankbiljetten. Afgeleverd door mannen van Shenhua op het bondskantoor. Het hart van de scheidsrechtersbaas zelf sloeg ook even over toen de heren het zwarte attachékoffertje open klikten. Daar lagen keurig 700 duizend yuans gerangschikt. Een kleine honderdduizend euro. Hij had dit keer extra veel gevraagd. Lu Jun is een stuk duurder dan andere arbiters, hij kost de hoofdprijs. Als voormalig WK-scheidsrechter heeft hij een groter afbreukrisico, maar dit is het risico dubbel en dwars waard geweest. Jun is dik tevreden met de buit en is blij dat zijn baas zich aan de afspraak heeft gehouden. Ze schudden handen. Knikken even kort naar elkaar. Het was fijn om weer samen te werken.

Het is een van de zeven wedstrijden waarvan nu vaststaat dat ze door Jun zijn gefikst. Hij verdient er circa een ton in euro's mee. Een klein kapitaal in Europa, een groot kapitaal in China. Het volk reageert woedend op schuldbekentenissen van de trots van 2002. Bij min vijftien graden staan ze te protesteren bij het gerechtshuis. Opiniepeilingen laten zien dat de fans mannen als Lu Jun beu zijn. Tientallen hoge voetbalfunctionarissen zijn al opgepakt, negen zijn veroordeeld voor het aannemen van een kleine miljoen euro aan steekpenningen. Onder hen een tweede FIFA-scheidsrechter. Die pakt zelfs twee ton met vals fluiten. Hij leidt onder meer Manchester United naar een eclatante 6-0. Twintig jaar mag hij fluiten voordat de politie hem in de boeien slaat. De Chinese competitie is zo betrouwbaar als een Griekse bank. Tv-stations weigeren de opzichtige toneelstukjes nog langer uit te zenden. Die besteden hun geld liever aan een competitie die nog betrouwbaar is, zoals de Premier League. In het Chinese voetbal wantrouwt iedereen elkaar als in een Russische spionagefilm. Bij de clubs is het alsof je een gebouw van de FBI binnen loopt. Mobiele telefoons moeten uit. In een speciale videoruimte krijgen de technische mensen van hogerhand de opdracht om bepaalde spelers te checken. Spelers moeten al een paar dagen voor de wedstrijden hun telefoons en laptops inleveren, om contact met de buitenwereld onmogelijk te maken. De voormalige WK-scheidsrechter is de verpersoonlijking van alle schandalen. Verbijsterd kijken tientallen miljoenen naar zijn relaas op tv. Lu Jun veegt zijn tranen weg. ‘Sorry.’ Dan voeren ze hem weer af naar zijn cel. *Gouden Fluit* heeft bekend. Vanaf nu gaat hij door het leven als Zwarte

Fluit.

Het bedrog heeft zich allemaal afgespeeld in de periode dat hij de WK-wedstrijden Kroatië tegen Mexico en Polen tegen Verenigde Staten fluit. Zijn criminele activiteiten zijn dan nog geheim. Die dagen heeft niemand iets in de gaten. Jan Wegereef weet dan nog niet dat hij op pad is met een fikser.

Een man als Wegereef heeft die dagen ook wel wat anders aan zijn hoofd. De pezige computerdeskundige stampet met de blik op oneindig door het Hilton. De balende scheids zou zich het liefst opsluiten in een van de 398 smaakvol ingerichte gastenkamers. Keer op keer blijven zijn blunders voorbij komen op de eerste flatscreens in het hotel. Hij trekt wit weg. Achter de receptie zijn ze opeens een stuk minder spraakzaam. Honderden miljoenen zien mede door die raar fluitende Hollander de nationale ploegen van Senegal en Uruguay uitkomen op 3-3. Met een zuur gezicht werkt Wegereef wat mails weg achter zijn laptop. Snel zal hij thuis zijn, in elk geval nog voor de tweede ronde. Na twaalf gele kaarten en twee dubieuze strafschoppen kan hij na negentig WK-minuten linea recta terug naar Stellendam.

Zijn assistent Jaap Pool mag wél op herhaling. Hem worden de fouten niet aangerekend. De man uit Glimmen heeft de eer om een volgende wedstrijd te vlaggen. De FIFA geeft hem het verheugende bericht dat hij is ingedeeld voor Polen tegen Verenigde Staten. Een belangrijk duel dat beslissend zal zijn voor wie er doorgaat naar de knock-outfase. Hij wordt daar de hulpscheidsrechter van niemand minder dan *Gouden Fluit* zelf.

De dag voor de wedstrijd komt de taxi in alle vroegte voorrijden. Pool gaat naar Daejeon, in het hart van Zuid-Korea. Hij is de blanke inbreng in een merkwaardig kwartet. De Chinees en de Nederlander worden geassisteerd door een Ecuadoraanse grensrechter en een vierde official uit Benin. Eenmaal in het hotel is de sfeer al snel gespannen. Iedereen staat elkaar wat schaapachtig aan te staren. Hij steekt zijn duim maar omhoog, net als de man uit Benin. Vooral met die Chinees is geen land te bezeilen. Zonder een woord te wisselen vertrekt iedereen naar zijn kamer. Pool ziet ze niet meer terug. Een gezamenlijke wandeling of diner zit er niet in. 'Normaal probeer je intiem te zijn, een team te vormen. Dat was totaal niet aan de orde.'

De volgende ochtend zit Pool in zijn uppie aan het ontbijtbuffet. Langzaam vorderen de uren en de grensrechter kijkt steeds vaker nerveus op zijn horloge. Nog steeds heeft het viertal geen enkele afspraak gemaakt voor de wedstrijd van die avond. In de kranten maken de bondscoaches zich op voor de kraker. De wedstrijd van hun leven. Pool kan het niet langer aanzien en roept de boel bij elkaar. 'Maar dat was ook snel klaar. Niemand sprak Engels.' De Nederlander richt het woord tot Lu Jun. 'English?' Hij schudt het hoofd. 'Français?' Lu Jun begrijpt er weer niets van. Pool vloekt van binnen. Hij heeft Euro 2000 meegemaakt. Daar was alles perfect geregeld. Dit zou de absolute top moeten zijn, maar niets blijkt minder waar: 'Ik ben daar afgeknapt op de FIFA. Kon niet begrijpen dat het allemaal zo amateuristisch was geregeld.'

Pool scant de ruimte naar een ober. Hij steekt zijn hand op en vraagt om pen en papier. 'Toen ben ik maar tekeningetjes gaan maken. Om toch wat afspraken te hebben over

looptlijnen en wissels.’ De Aziaat, de Afrikaan en de Zuid-Amerikaan staren naar de tekeningen van Pool. ‘You understand?’ De mannen knikken wat ongeïnteresseerd en kijken om zich heen. Wat doet die man nou moeilijk? Stoelen schuiven naar achteren. Einde overleg. De Groninger blijft verbouwereerd achter in de lobby. ‘Dat zoiets kan op het WK, voor je gevoel toch het hoogst haalbare. Ze dachten gewoon: we pakken iemand uit Azië, iemand uit Afrika, iemand uit Zuid-Amerika en iemand uit Europa. Dan is iedereen tevreden.’

De Nederlander snapt er niets van. ‘Als jongetje dacht ik altijd dat het WK het hoogst haalbare was. Dat alles daar zeer professioneel ging. Nou, ik weet nu wel beter. In april 2002 waren we een week voor instructies in Seoul. Die bleken in juni weer anders. Een collega zei daar wat van. Toen zei de FIFA: “Dat was april. Nu is het juni.” Dat zoiets kan op een WK, dat krijg ik op verjaardagsfeestjes niet uitgelegd.’

Hij lijkt wel de hoofdrol te spelen in een ontzettend flauwe film. Ken je die van Pool en die Chinees? ‘Zo’n kwartet stel je hier nog niet samen in de Jupiler League.’ De rest van de dag ziet hij Lu Jun niet meer. Hij heeft geen idee waar *Gouden Fluit* uithangt. De klok tikt onverbiddelijk richting half negen. Lu Jun is kwijt. ‘Ik heb geen idee wat hij de hele dag heeft gedaan.’ Als dat maar goed gaat. Tot zijn grote opluchting ziet hij vlak voor de aftrap iemand in een gele outfit met een zwart bloempotkapsel door de catacomben lopen. Dat moet hem wel zijn. ‘Gelukkig was hij op tijd, een grote opluchting.’

47 duizend fans klappen als Lu Jun met naast hem Pool het veld betreedt. Schouder aan schouder acteren ze een arbitraal team. De Nederlander hoopt er maar het beste van. ‘Communiceren was gewoon onmogelijk.’ Na de volksliederen gaat het snel. Polen komt al na drie minuten op voorsprong. Vanaf de aftrap maken de Amerikanen alweer gelijk. Iedereen is in extase. Voor een paar seconden dan. De man met het bloempotkapsel staat met zijn arm in de lucht te fluiten. Dolgelukkige Amerikaanse gezichten veranderen in verbijsterde. Een faire schouderduw van Landon Donovan is volgens de Chinees een overtreding. We zien een schreeuwende Earnest Stewart die achter Lu Jun aanrent. Grote ogen vol onbegrip. Wat maak jij ons nou? De man lijkt wel een wassen beeld. Zonder een spier te vertrekken blijft hij daar onverstoort met zijn hand omhoog staan. Hij is het gewend om protesten van spelers te ondergaan. De Amerikaanse tv-commentatoren zijn woedend. ‘No! Lu Jun is calling it back!’ In de tegenaanval maken de Polen 2-0.

Over het afgekeurde doelpunt wordt niet overlegd. ‘Nee hoor. Hij heeft mij niks gevraagd.’ Pool herinnert zich nog de totale verwarring bij een wissel. ‘Die geeft de vierde official door aan de eerste assistent.’ Normaal een abc’tje, maar niet op het hoogste podium. De man uit Benin houdt het elektronische bord vast met de ene hand, en zwaait met de andere. Die Ecuadoraan kijkt niet begrijpend zijn kant uit. Wat moet hij nou? Pool ergert zich kapot. Pas na een tijd begint het de man uit Ecuador te dagen dat wellicht een van de bondscoaches wil wisselen. Benin schudt mismoedig met het hoofd als Ecuador eindelijk de vlag in de lucht steekt. Holland kijkt verbijsterd toe. ‘Dat verliep verre van vlekkeloos en duurde heel lang. Kan echt niet op dat niveau.’

Na de wedstrijd lijkt het wel alsof de scheidsrechters zelf een zware nederlaag hebben geleden. Het is doodstil in de kleedkamer. Even nababbelen met Lu Jun zit er niet in. ‘De man douchte en was weg.’ Als Pool zich een weg naar de uitgang baant slaat een man met

FIFA-badge hem op de schouder. Hij herkent hem als de waarnemer uit Ethiopië. ‘Ik heb goed nieuws voor u.’ Pool krijgt een mooi cijfer van hem. ‘Maar dat wist ik van te voren al. Toen zei hij tegen mij: “Holland? Good!” We zaten toen midden in de verkiezingen tussen Sepp Blatter en Lennart Johansson. Nederland ging voor Johansson en dat was volgens de Ethiopiër goed. Hadden we op Blatter gestemd, dan was het cijfer een stuk lager uitgevallen.’

In het Hilton kan Pool de spanningen die dagen goed merken. ‘Zeker weten. Daar liepen veel bobo’s rond van alle landen. Het was één groot politiek spel.’

De intussen gepensioneerde vlaggenist kijkt er niet van op dat Lu Jun de boel heeft belazerd. ‘Ik schrik er niet van.’ Hij spreekt uit ervaring. ‘In negen jaar als internationaal assistent heb ik veel landen bezocht. Zeker buiten Europa is de cultuur heel anders. Daar zijn ze vaak overdreven vriendelijk voor een wedstrijd. “Het zou heel fijn zijn als we winnen”, zeggen ze dan. Als ze verliezen is het met de vriendelijkheid snel voorbij en kan je zelf een taxi regelen om op het vliegveld te komen.’

Een reis met voormalig topscheidsrechter Dick Jol naar Sofia staat hem nog goed bij. Levski tegen CSKA. Het Ajax-Feyenoord van Bulgarije. Buitenlandse arbitrage moest het allemaal in goede banen leiden. Pool snapte eerst niet goed waarom. ‘Maar als je dan de lange jassen, foute brillen en dikke auto’s ziet, weet je genoeg. Dat zijn dan de eigenaren van die clubs.’

Jol haalt de voorpagina’s omdat hij de trainer van de thuisclub naar de tribune stuurt. De machtige man, een grootheid, weet niet wat hem overkomt. De commentaren in de pers zijn vol bewondering. Dat Jol dit durft! De vierde official legt het later allemaal uit aan Pool. ‘Het bleek heel normaal als daar in de rust mannen de kleedkamer in komen en dreigen. “Het staat nu 0-1, maar we weten waar je kinderen wonen. Jullie hebben nog 45 minuten.” Daarna gaan ze weer weg. Het kwam eigenlijk nooit voor dat daar iemand tegenin ging.’

Tien jaar na het WK schudt Pool nog met het hoofd. De bijeenkomsten in het Engels en Spaans. ‘De helft beheerste zijn talen niet en kreeg dus niet mee wat er werd gezegd.’ De onenigheid over de regels. ‘De Zuid-Amerikanen wilden geen tweede geel voor een schwalbe, de Europeanen wel.’ De verhalen die hij hoorde. ‘Over Afrikanen die een deel van hun vergoeding moesten afstaan aan de gedelegeerden die ze zover hadden gebracht.’ We moeten ons dus afvragen of de WK-duels wel worden geleid door de beste scheidsrechters? ‘Ja, dat moet je zeker.’

Net als de heer Moreno kunnen we ook de heer Lu Jun helaas niet om een reactie vragen. Hij zit zelfs nog wat langer vast, tot eind 2015. Met Jan Wegereef is het beter afgelopen. Hij loopt anno 2012 nog steeds als een jong veulen op de Hollandse velden. Achteraf blijken twee van zijn collega’s een fikser en een drugsdealer. De twee misdadigers floten samen vier wedstrijden en hebben een stempel gedrukt op het WK. De arme Earnest Stewart maakte beide criminelen mee, twee van zijn drie groepswedstrijden stonden onder hun leiding. We brengen de huidige AZ-directeur het slechte nieuws. ‘Oh. Dat wist ik niet. Goh.’

Pool is gepensioneerd. Dat praat makkelijker. Hij kijkt na negen jaar vlaggen in het buitenland nergens meer van op. ‘Tja. Het verbaast me niets. Alleen die affaire-Hoyzer, daar schrok ik wel van. Toen dacht ik: het komt nu wel heel dichtbij.’

Hoyzer is Robert Hoyzer. De veroordeelde scheidsrechter uit Berlijn. In Duitsland nemen ze fiksen al langer serieus dan hier. De Nederlander Roland van der Hilst was zonder het zelf te weten ooggetuige van hoe mooi het leven is, als je de voetbalmafia een beetje helpt.

Stappen met Robert Hoyzer

Scheidsrechter Robert Hoyzer werd internationaal beroemd als de gearresteerde pion van de gokmaffia. De Duitser floot in opdracht van een crimineel syndicaat. Jaren later is duidelijk dat arbiters vaak het doelwit zijn van de georganiseerde misdaad. De KNVB is een voorlichtingsprogramma gestart om het korps op de gevaren te wijzen. Hoe lokt een gokbende een scheidsrechter in de val? Een Nederlandse collega zag het gebeuren toen hij een nacht met Hoyzer doorhaalde in een exclusieve disco. ‘Toen dacht ik wel: hier klopt iets niet.’

Berlijn bruist. Het lijkt wel of er vanavond iemand xtc in het leidingwater heeft gegooid. De kale Hollander snapt er niets van. Maar hij voelt zich ineens een soort magneet. Vrouwen kijken nieuwsgierig, mannen accepteren zijn macht. Nou ja, zijn macht. Het is vooral de man naast hem. Laat ze maar zingen in de stadions, hier lopen de scheidsrechters. Ook op straat een en al autoriteit. Zijn Duitse collega marcheert met zelfverzekerde tred de lange rij mensen voorbij. De kleerkasten voor de ingang van de exclusieve nachtclub knikken kort, alsof ze hem al jaren kennen. Zo in het donker zijn de littekens in de gezichten van de Balkanboys bijna niet te zien. De zongebruinde Berlijner opent zijn armen en omhelst de uitsmijters in leren jassen. Alsof het zijn eigen familie is. Een pasje is niet nodig. ‘Komt u maar mee.’

Binnen knijpen de twee hun ogen even samen, om de blik op scherp te stellen in de blacklights. Uit de dikke wolken die de rookmachines maken doemt een beeldschone serveerster op. ‘Guten Abend, meine Schätze.’ Ze lacht ondeugend en maakt een hoofdbeweging haar te volgen. Op stilettohakken zo hoog als wolkenkrabbers loopt ze een meter voor het tweetal uit. Die kijken van de rondingen in het minuscule rokje naar elkaar. Dit gaat een mooie avond worden. Ze leidt de mannen naar een tafeltje. Snel grist ze het bordje vip van tafel. Een tweede, nog schaarser geklede dame komt er al aan met de wijnkoeler. Ze zet de fles tussen haar magnifieke dijen en duwt de kurk van de champagne voorzichtig naar boven. Tegelijk kijkt ze recht in de ogen van de stamgast uit Berlijn. Zweetdruppeltjes parelen op het gebronsde voorhoofd van Robert Hoyzer, snel maakt hij de boord van zijn overhemd wat losser. *Plop*. De dure drank gutst uit de opening. Met een elegante handbeweging schenkt de dame in voor de scheidsrechters. *Bitte*. Dan heupwiegt ze tergend langzaam weg van het tafeltje.

De Nederlander en de Duitser proosten. *Prosit!* Roland van der Hilst is onder de indruk van de jonge scheidsrechter uit Berlijn. Wat een uitstraling voor een gastje van begin twintig. Van der Hilst zelf is al een reus van twee meter, maar Hoyzer doet niet voor hem onder. Ze ontmoeten elkaar begin deze eeuw bij een door Nike georganiseerd jeugdtoernooi in Berlijn, waar veel opkomende leidsmannen fluiten. Ze hebben meteen een klik. En niet alleen omdat ze beiden op het punt van doorbreken staan op het hoogste niveau. ‘Met hem kan je lachen’, zegt Van der Hilst. ‘Dat is al uniek, een Duitser met gevoel voor humor.’ Die weken trekt hij

meer op met Hoyzer dan met landgenoot Hans ten Hove. Die ligt zoals gebruikelijk alweer op tijd in bed. Hij niet. De energieke Van der Hilst slaapt maar een paar uur per nacht. In alle voetbalsteden van Nederland is hij een graag geziene gast in het nachtleven, waar hij regelmatig het licht uitdoet. Levensgenieter Van der Hilst aarzelt geen seconde als Hoyzer hem uitnodigt: 'Kom, ik laat je Berlijn zien.'

Die bruine playboy zit even later al met zijn eerste vrouw op schoot. De wulpse dame laat het getrimde baardje verdwijnen tussen haar borsten en knipoogt ondertussen naar Van der Hilst. Hoyzer hapt even naar adem, en zegt dan met dubbele tong. 'Mag ik je voorstellen aan mijn Hollandse vriend. Dit is Roland.' Die neemt een ferme slok van de door Hoyzer betaalde drank en laat de gebeurtenissen nog eens passeren. Dit stapavondje zal hij nooit meer vergeten. 'Mijn mond viel open. Deze disco was *the place to be*. Het stond buiten rijen dik, maar hij loopt iedereen zo voorbij en valt de foute mannen voor de ingang zo in de armen. In het dagelijks leven ben ik politieman en ik weet wel een beetje wat er te koop is in de wereld. Maar die nacht dacht ik toch wel eens: wat is dit? Hier klopt iets niet. Heeft hij rijke ouders of zo? Het was echt een exclusieve tent, de meest trendy discotheek van heel Berlijn. Hij nam me op sleeptouw. We hebben de hele nacht doorgehaald.'

Hoyzer is een goede gastheer. 'Binnen de kortste keren stonden de gogodanseressen voor onze neus. Echt bloedmooie vrouwen. Geweldig om naar te kijken.' Van der Hilst geniet van al het moois, al blijven de politieradertjes in zijn hoofd draaien. 'Die dames waren onder invloed van drugs. Dat was duidelijk. Dat herkende ik uit de politiepraktijk.' Hoyzer tikt de drankjes snel weg en pakt twee vrouwen bij de arm. De een zet hij op zijn rechter-, de ander op zijn linker knie. De vrouwen kroelen door zijn volle donkerblonde haar. Het scheidsrechterstalent lacht naar Van der Hilst. Die complimenteert hem met zijn smaak. Hoyzers ogen worden steeds roder. Hij zet zijn glas met een klap op tafel, komt even tussen de vier borsten uit en steekt zijn vinger in de lucht. 'Roland, ik heb ze al-le-maal gehad!'

Daar heeft Van der Hilst even niet van terug. Er loopt hier toch heel wat rond, die Hoyzer moet energie voor tien hebben. De bekende dj zet het volume nog wat hoger, de vrouwen gaan uit hun dak. De hippe tent is inmiddels stampvol. Op de bar ligt een heel rijtje gouden creditcards boven op zilveren schaaltes met rekeningen. Vanaf een balkon kijken mannen met een Balkanuitersluis tevreden toe. Hoyzer laat meer flessen aanrukken. Met de uurtjes worden ook de kledingstukken steeds kleiner, de dames bewegen in minuscule stukjes textiel rond de twee scheidsrechters. 'Roland!', schreeuwt Hoyzer boven de muziek uit. Hij strekt zijn hand uit en beweegt deze langzaam van links naar rechts. Tegenover hem ziet Van der Hilst een rits vrouwen. 'Zoek maar uit!'

De Hollander schiet in de lach. Zeist lijkt ver weg. Wat een avonturen met deze man. Het lijkt wel alsof hij tien jaar jonger is dan Hoyzer in plaats van andersom. 'Ik wil wel even duidelijk maken dat ik van het aanbod geen gebruik heb gemaakt. Misschien wat ouderwets, maar ik ben al 25 jaar heel gelukkig getrouwd.'

Hoe dan ook. Die weken heeft Van der Hilst de tijd van zijn leven. Overdag leiden Hoyzer en hij samen jeugdwedstrijden, na zonsondergang maken ze Berlijn onveilig. 'Het was één groot feest.'

De volgende keer dat Van der Hilst zijn Duitse stapvriend weer ziet is kijkend naar het Journaal. ‘Toen viel het kwartje.’ Hoyzer wordt door agenten afgevoerd. De camera zoomt in op een collage van krantenkoppen. *Hoyzer 29 Monaten in den Knast. Pats. Shock für die Fussballwelt. Auw. Skandal-Schiri. Shit.* In plaats van de Bundesliga wordt het de gevangenis. Op het punt van doorbreken komt een gigantisch schandaal aan het licht. Hoyzer heeft in opdracht van de gokmafia wedstrijden gefikst. Van der Hilst begijpt ineens waar de vipbehandeling in de discotheek vandaan kwam. De stuitende beelden van Paderborn tegen Hamburger SV komen voorbij. Hoyzer geeft Paderborn twee dubieuze strafschoppen en stuurt ook nog een speler van HSV van het veld. Paderborn wint. Nu blijkt dat hij even later een zak met 67 duizend euro en een plasmatelevisie in ontvangst neemt van de Kroatische gokmafia. Die blijkt later ook banden te hebben met de nachtclub waar Van der Hilst zo’n gezellige avond had.

Het complot werd gesmeed in het even verderop gelegen Café King. Na een inval vindt de politie daar wedbonnen met een waarde van miljoenen euro’s, een aankoopbewijs van een Ferrari en een pallet met dure televisies. De gokmafia blijkt vooral te mikken op de arme kwetsbare scheidsrechters. Ze verdienen in tegenstelling tot voetballers niet zo veel. Hebben er vaak een baan naast. Die frisgeschoren knaapjes zijn een stuk makkelijker over te halen. Het mooie is dat ze nog een stuk meer invloed hebben ook. Waar je meerdere voetballers in een team nodig hebt om een uitslag te fiksen, kan een scheidsrechter het allemaal in zijn eentje regelen.

Hoyzer trapt er met open ogen in. De jonge vent verlangt naar een spannend leven met glamour. Na een drankgelag in de Kroatische kroeg stemt hij in en tot de dag dat de politie hem arresteert fluit hij zes ton bij elkaar. Geld, sportwagens, vrouwen. Hij leidt in de hoofdstad het leven als de vedette van Hertha BSC. Waarschijnlijk heeft hij aanvankelijk geen idee dat hij een enorm moeras in loopt. Van der Hilst legt uit hoe makkelijk het kan gaan. ‘Het begint met een kleine gunst. Wat geld en vrouwen. Daarna is er geen weg meer terug.’ Iedereen kan in de verleiding komen, Van der Hilst ziet het als politieman regelmatig gebeuren. ‘Daarom vertel ik dit verhaal ook, om mensen te waarschuwen. Ik kom het als politieman voortdurend tegen. De grens tussen integer en niet integer is heel dun. Het kan beginnen met op het oog iets kleins, mensen hebben niet in de gaten waar ze in stappen. De een is gevoelig voor geld, de ander voor vrouwen. Hoyzer laat zien hoe snel je in de tang zit. Eenmaal begonnen móét je ermee doorgaan. Onder dreiging van bekendmaking. Of ze zeggen dat ze je carrière verwoesten.’

Op een dag ziet Hoyzer in King een vertrouwelijke lijst voorbij komen met genomineerde scheidsrechters en waarnemers voor grote internationale wedstrijden. Wat verbaasd vraagt hij hoe de Kroatische eigenaren eraan komen. ‘Goede bronnen bij de UEFA.’ De informatie is vanuit Nyon doorgespeeld aan de gokmafia. Van der Hilst is dan ook gecharmeerd van de voorlichting die de KNVB aan zijn korps geeft. ‘Ik ken de verhalen van wijlen John Blankenstein, voormalig topscheidsrechter. Wat die in het buitenland meemaakte... Daar lagen de bontjassen klaar. “Hier neem maar mee, en voor je familie ook een paar.” Nou was

John heel correct. Maar niet iedereen is hetzelfde.'

De leidsman is inmiddels gepensioneerd. Van der Hilst maakt zich grote zorgen over corruptie in de sport. Hoyzer bewijst dat het hier ook kan gebeuren. 'Denken dat het aan jouw deur voorbij gaat is een gotspe. Wij hebben een betrouwbaar imago. Maar laten we wel wezen: Nederland heeft als handels-land een centrale positie in het internationale spectrum. Ook op onze wedstrijden kan je overal ter wereld gokken. Denk je echt dat het dan in Nederland niet gebeurt? Dat zou wel heel naïef zijn.'

Robert Hoyzer krijgt tweeënhalf jaar cel. Hij is inmiddels weer op vrije voeten. De playboy van de Duitse arbitrage werkt bij een online mediabedrijf. Tot 2027 moet hij elk jaar 8.400 euro boete betalen aan de Duitse bond. Geld dat hij eerder per nacht verbraste.

Paul aus Holland

We waren al gewaarschuwd niet naïef te zijn door te denken dat Nederland immuun is voor criminelen die het voetbal vervalsen. Na even graven is het al raak. We krijgen vertrouwelijke papieren in handen waaruit blijkt dat ook Nederlanders zijn betrokken bij de gokmaffia. Opvallend veel lijnen lopen richting Paul R. uit Noordwijk. Een verhaal over omkoping en bedrog van eigen bodem.

Het einde is dus hier. Op deze afgelegen parkeerplaats aan rivier de Elbe zal voorlopig niemand hem vinden. En als ze dat doen, zal het te laat zijn. Andreas Biermann heeft bij de gokmaffia een schuld van twintigduizend euro en wil niet meer verder leven. Hij graait in de tas met blikjes whisky-cola. De verdediger van FC Sankt Pauli trekt er een open en zet de kleine opening aan zijn lippen. Zijn gedachten gaan terug naar zijn laatste optreden van een paar dagen eerder. Tot vijf uur in de ochtend zat hij aan het bureau in de kamer van het spelershotel. Voor hem de laptop waarop hij het spelletje *Voetbalmanager* speelde. Slapen lukte niet. Het kon hem niet schelen ook. Hij zou die middag toch weer negentig minuten vanaf de bank moeten toekijken. Een misrekening. Totaal onverwacht had hij moeten invallen. Emotieloos beleefde hij de laatste zes minuten van zijn carrière. Na afloop danste en zong hij mee met zijn blijde ploeggenoten, maar deed dat alleen om niet op te vallen. De uitzinnige menigte, de zee van piratenvlaggen, de klappen op zijn schouders, de muur van geluid. Het was alsof het zich allemaal afspeelde achter geluiddicht matglas. Eigenlijk voelde hij helemaal niets. Afgestompt. Die avond reed hij mechanisch weer naar het gokhuis om te poken.

Onverschillig zette hij het ene honderdje na het andere in. Hij verloor geld. Veel geld. De avonden daarna had hij zijn verlies willen goedmaken. Uiteindelijk was zijn complete spaarrekening verdampt. Hoe moest hij dat uitleggen? Geld dat was bestemd voor de aankoop van een stukje grond, waar hij voor zijn vrouw en twee kindjes een huis zou gaan bouwen. Biermann bonkt met zijn hoofd op het stuur en neemt nog een slok. De whisky brandt in zijn keel. Hij voelt in zijn jaszak. Daar zit de autosleutel van zijn vrouw veilig opgeborgen. Zodat ze hem niet achterna kan komen.

Hij tast met zijn rechterhand naar de bijrijdersstoel. De rubberen slang om de uitlaatgassen de auto binnen te leiden ligt klaar. Voor de laatste keer schakelt hij zijn gsm in. Ten einde raad tikt hij op zijn mobiel een afscheidsbrief: *Ik ben ziek en leeg. Door de duivel bezeten.*

Een duivel die door geen priester is uit te drijven. De gokmaffia laat nu eenmaal nooit meer los. Wie één keer niet nadenkt, kan de rest van zijn leven niet meer terug. Het verhaal van de wanhopige Biermann is een van de vele die zich de afgelopen twee jaar ontvouwd in de rechtbank van Bochum. Op slechts anderhalf uur rijden van Zeist onthulde de een na de ander hoe honderden wedstrijden in heel Europa werden gefikst door de onderwereld. Vele slachtoffers werden eerst geraffineerd de schulden ingewerkt en daarna ingezet voor de

fakeduels. Waar het aanvankelijk leek te gaan om wedstrijden uit de lagere regionen in Duitsland, bleken al snel ook grote clubs en topscheidsrechters verstrikt in het complot. Uiteindelijk stokte de teller bij ruim driehonderd duels in dik tien landen. Nederland bleef buiten schot. Bleef...

Daar komt nu verandering in. Voor ons liggen vertrouwelijke papieren van de Duitse politie. Afkomstig van de afdeling Georganiseerde Criminaliteit in Bochum. Al bladerend door Operatie Flankengott vallen direct de rood-wit-blauwe vlaggetjes op. Nederland komt op bijna elke pagina terug. De Bundespolizei rapporteert over vijf verdachten uit Nederland. 'Paul aus Holland' is doorgedrongen tot de top. Vele pijltjes gaan zijn kant op in een schematische weergave van een wreed wedkartel. De top van het misdaadsyndicaat zit inmiddels langdurig achter de tralies. Gevreesd en gewelddadig. De Nederlander werkte met zeker drie kopstukken samen. Zijn betrokkenheid komt aan het licht in 2009. De Duitse detectives ontdekken hem bij toeval.

'Ik doe het in mijn broek'

De bal gaat rollen in de bordelen. De Duitse politie is in 2009 totaal niet bezig met fikswedstrijden. Totdat ze tijdens het afluisteren stuiten op vreemde telefoongesprekken in het prostitutiemilieu. Mannen praten in een codetaal over voetbalwedstrijden. Zodanig dat er een mannetje vrij wordt gemaakt om eens te kijken wat daar aan de hand is. De prostitutietapes vormen de opmaat van een verbijsterend verhaal waarin zelfs onschuldige jeugdspelers in handen vallen van niemand ontziende onderwereldfiguren.

Overal ter wereld zijn er obscure goksites waar je kan gokken op alles wat beweegt. Dus ook jeugdwedstrijden. Pak hem beet NAC A1-NEC A1 staat gewoon op de rol. Ideale doelwitten voor gokbendes. Die hebben als doel om via het fiksen van wedstrijden woekerwinsten te boeken. Als je de uitslag vooraf al weet kan er veel geld worden verdiend. Zeker jeugdwedstrijden zijn interessant. De kans dat je wordt gepakt is te verwaarlozen. Geen camera's langs de lijn. Weinig toeschouwers. En bovenal zijn de pubers een stuk makkelijker te beïnvloeden dan gelouterde profs. In de Duitse dossiers zit een heel register met getiranniseerde middelbare scholieren.

Zijn naam mag nog steeds niet naar buiten komen. Hij zal altijd bang blijven: 'Ik doe het in mijn broek.' Hij is pas zeventien jaar als die dreigende mannen bij hem thuis voor de deur staan. Het ventje van Arminia Bielefeld wordt nog steeds misselijk als hij eraan terugdenkt. Hoe hij voor 1.500 euro een jeugdwedstrijd heeft moeten verliezen. Een mooi bedrag voor iemand van zijn leeftijd. Op het veld gaat het helemaal mis. Terwijl zijn ploeggenoten juichend het veld verlaten, voelt hij al een dikke knoop in zijn buik. Hij wil verliezen, maar zijn ploeg wint. De avond daarna is het raak. Plotseling stopt er een SUV van het merk BMW in de keurig aangeharkte straat. Een gedrongen, kalende vent stapt uit. Priemende ogen, brutale tred. Aan de overkant kijkt de buurvrouw vanachter haar gordijnen mee. De gokmaffia op bezoek. Maanden leeft de scholier in angst. Het joch durft pas naar buiten te komen als de politie het netwerk oprolt en de man achter de tralies zit.

Zijn arrestatie is een gevolg van de frontale tegenaanval op de voetbalmafia. Het is een gure novemberdag in 2009. Een helikopter cirkelt boven de stad. Groen-witte politiebussen remmen in alle vroegte voor Café King in Berlijn. Zwaarbewapende agenten springen met hun zware laarzen op straat voor de ingang van de Kroatische sportbar. De gezichten strak. 'Ze kunnen bewapend zijn', is gezegd bij de briefing. De bardeur wordt ingetrapt, tegelijkertijd vallen in andere plaatsen in Duitsland arrestatieteams binnen.

Vijftien man gaan in de boeien en de speciale eenheden nemen het eerste miljoen in beslag. Razende reporters zijn net op tijd om de spectaculaire beelden vast te leggen. Even later zien miljoenen voetbalfans op tv hoe Ante S. wordt afgevoerd. Wéér Ante S. Hoe kan dat? De Duitse voetbalbond staat compleet in zijn hemd. De Kroaat was in 2005 ook al voorpaginanieuws, toen bewezen werd hoe hij scheidsrechter Robert Hoyzer voor 67 duizend euro en een plasmatelevisie uitslagen liet regelen. De Duitse bondsdirecteur snapt er niks van dat Ante S. nu opnieuw de Duitse competities heeft gecorrumpeerd. Hij heeft het in zijn computersystemen nog gecontroleerd: 'We zijn alert en hebben geen enkele aanwijzing.'

Na zijn tijd in de cel blijkt *Don Ante* toch nog steeds onderdeel van de voetbalmafia. Hij is het kopstuk van een gewelddadige groep Kroaten en Turken die smeergeld betaalt aan spelers, trainers, officials en scheidsrechters. Lijntjes lopen naar meer dan tien Europese landen. En niet de minste landen: Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, België. De oogst na de eerste pluk: 323 verdachte duels die zich uitstrekken tot de Champions League. Bij de UEFA is er direct crisioverleg. Zelfs de amateurs blijken betrokken. SC Verl bijvoorbeeld. De amateurclub uit het Ruhrgebied pendelt al jaren tussen de derde en vierde klasse. Het blijkt daar een gezellige boel rond de plaatselijke sportvelden.

'Vergiftigen met Russische methodes'

De twee maffiosi zijn boos. Hadden ze een paar spelers van dat kleine Verl onder controle, boort de keeper ze ineens tonnen door de neus door ballen te pakken tegen alle afspraken in. Heel onsportief allemaal. Daar zijn Tuna en Marijo het wel over eens. De man is een dwarsligger. Wat te doen? Een pak rammel in de disco? Een geprepareerd drankje waarvan hij aan de diarree raakt? 'Ik heb al gebeld. Naar een vriend. Hij kan de keeper toevallig tegenkomen in de disco.' Marijo C. kijkt peinzend naar de grond. Het blijft een paar tellen stil. Dan schudt hij zijn hoofd. 'Nee. Dat valt te veel op.'

Tuna A. vloekt. Wat denkt die doelman wel niet? Dit is topgokken, dan moet zo'n amateur wel zijn afspraken nakomen. Moet hij dan weer dreigen met de Chinezen? Zoals hij eerder deed tegenover een van zijn loopjongens: 'Als het nog eens misgaat willen de Chinezen adressen. Dan ga ik er ook aan.' Dat had indruk gemaakt.

De aanvoerder was snel om. Die accepteerde de groene flappen gretig. Hij rekruteert. Tijdens een trainingskamp neemt hij een teamgenoot apart. 'Krijg jij ook zulke kleine premies? Laten we toch tegen onszelf wedden.' Andere spelers van SC Verl gaan mee. Iedere vrijdag is het McDonald's-dag in Dortmund. Daar delen de maffiosi enveloppen met vijfhonderd euro uit. 'Voor relatiebeheer.' De betrokken spelers delen het geheim.

In de Regionalliga verdienen de spelers niet veel. De boel belazeren blijkt lucratief. De gokbaronnen zetten veertig mille in op een verlies van SC Verl en krijgen negentig minuten later een ton terug. Twintig mille is voor de corrupte spelers. De barjuf haalt recordomzetten. Maar langzaam duiken de fiksers vaker en vaker op langs het veld. Als een opkomende mist, die langzaam maar zeker het leven kleiner maakt. Ze komen in het café. En hoe erg gaat het worden? Een knipoog bij de kassa, terwijl ze met de familie boodschappen doen bij de supermarkt. De aanvankelijke kermis blijkt een kermis in de hel.

Afhaken is geen optie als je gezond wil blijven. Daar komt ook de lokale verdediger achter. 'Hij zei duidelijk dat het voor mij beter was als ik zou meedoen.' Met Tuna A. valt niet te spotten. Bang voor een gewelddadige vergelding simuleert de opstandige verdediger dan maar een spierblessure. Tijdens een training wisselt hij van positie met een collega om een grotere kans te hebben hard te worden geraakt. Na een overtreding probeert hij de achterdochtige fysiotherapeut ervan te overtuigen dat hij veel pijn heeft. In werkelijkheid voelt hij zich kiplekker.

Tuna en Marijo zijn de klos bij de landelijke politie-inval. Als wind door ruisend riet gaat het nieuws door de bijkeukens en achterkamers van Verl. De maffia is opgepakt. De nachtmerrie lijkt ten einde. Ook de aanvoerder loopt tegen de lamp. Door een onderschepte sms: *Je kan het geld bij mij afhalen.* De captain verdwijnt. Iedereen is ongerust. Hij blijkt ondergedoken en zwijgt. 'Uit angst voor represailles.' Laf? Zeg maar verstandig. Zeker nadat de officier van justitie droogjes heeft voorgelezen waartoe de heren in staat zijn. Zo zijn zelfs hotelkoks en artsen ingeschakeld om spelers 'met Russische methoden te vergiftigen'. In Nürnberg wordt iemand na drie dagen bevrijd uit een kelder. De man blijkt eigenaar van een wedkantoor en had de bende gesommeerd de openstaande rekening van een ton te betalen. Beledigd hadden de schurken hem opgesloten in een donker hol.

Met deze figuren werkt een kale man uit Noordwijk aan Zee samen. Iemand die precies weet hoe je met een paar simpele tikken op de toetsen tonnen van A naar B kan versturen. 'Paul aus Holland' speelt volgens de politie een cruciale rol in het verzilveren van de fikswedstrijden. Het geld en de sabotage zijn geregeld. Nu nog iemand die de gunstigste rendementen kan regelen. Waar zet je het criminele geld in? Met de vele honderden websites en verschillende noteringen is dat een vak op zich. Daar krijg je vanzelf een kaal hoofd van. Net als beleggers op de beurs maken de wedcriminelen gebruik van brokers, makelaars die in ruil voor gunstige beleggingen commissies opstrijken. Die weten waar de hoogste limieten gelden. Volgens dossier Flankengott moeten we de Noordwijker zien als de broker van de gokmaffia. Enorme bedragen lopen via de Zuid-Hollandse badplaats naar de bende die het internationale voetbal criminaliseert.

De Nederlander komt in het vizier als de eigenaar van een illegaal casino tegenover de politie leegloopt. De agenten vallen bijna van hun stoel als ze horen dat de bende soms wel vier ton op een enkele wedstrijd wedt. Meerdere geldstromen lopen via het rekenwonder uit Noordwijk. En dat niet alleen. De eerste verhalen duiken op over het actief omkopen van voetballers door de Nederlander. De politiedossiers vermelden dat hij aan Tuna A. informatie verstrekt over gesaboteerde wedstrijden...

‘Weet je dat hij een pistool heeft?’

In Nederland heeft de UEFA een paar keer om een onderzoek gevraagd naar duels uit de Jupiler League. Na het bekijken van de tapes concludeerde de KNVB dat er niks aan de hand was. In Duitsland was de tweede liga een farce. Je zal maar fan zijn van VfL Osnabrück. Misschien loop je wel balend na weer een nederlaag door de oude stad. Langs een rode Ferrari, half op de stoep geparkeerd. Daarachter een glimmende Jaguar. Aan de gevel van het vervallen pand een lichtbak. Emperyal is weer open. En is dat geen bekende? Ja. De speler klopt een paar keer op de witte deuren. Daarachter gaat een casino schuil. Bij insiders beter bekend als het regionale walhalla van de illegale pokertoernooien. In een afgesloten, rokerige ruimte schuiven regelmatig voetballers van VfL Osnabrück aan. Honderdduizenden euro's gaan over de pokertafels.

Emperyal is een val. Waar voetballers in hun trendy kleding met hun blinkende telefoons als muizen afkomen op de goktafels. De Turk Nürretin G. bezit zes officiële wedkantoren, maar hier worden de echte zaken gedaan. Wat de voetballers niet weten, is dat aangrenzend aan de pokerruimte een geheime kamer is ingericht. Een soort regieruimte. Daar zit een man achter een tv. Hij bekijkt de verborgen camerabeelden en kan zo precies zien welke kaarten de spelers in hun handen hebben. Via een microfoontje geeft hij de orders door aan de pokertafel, waar handlangers met oortelefoontjes de opdrachten uitvoeren. Zo wint het huis altijd.

Gelukkig voor de spelers kan de ruimhartige en dan nog amicale casinobaas wel wat voor ze regelen. Ze hoeven niet meteen te betalen. ‘Natuurlijk niet, we kennen elkaar toch.’ Hand op de schouder, blik van verstandhouding, knipoog. De schulden kunnen worden opgeschreven. De spelers komen terug, hopen op die ene klapper aan de tafels. Zo komen ze langzaam maar zeker in de greep van Nürretin. Bij twintigduizend in het krijt klapt de val dicht. Dan moet er geld op tafel komen. Geld dat de spelers niet hebben. De gokbaas heeft dan wel een oplossing: ‘Een aantrekkelijk aanbod.’ Een eigen doelpunt. Een handsbal. Een rode kaart. Het kan allemaal. ‘Makkelijk toch?’

De fiksers hangen rond in het illegale gokhuis. Spiedend naar welke spelers zware verliezen lijden. Mannen die niet meteen toehappen, laten ze nog wat verder zakken in het gokmoeras. En passant krijgen ze zogenaamd vriendelijke tips van een casinomedewerker om de druk alvast wat op te voeren. ‘Weet je dat hij een pistool heeft?’ De Nederlander Dave de Jong mag blij zijn dat hij op tijd is vertrokken uit Osnabrück. De zoon van oud-international Theo de Jong speelde tot 2007 bij de club samen met Marcel Schuon. Die gaat eens kijken bij Emperyal en begint met inzetten van vijftig euro. Een paar weken later hoort hij zichzelf ‘achthonderd’ zeggen. De klank bevalt hem wel, het gevoel niet. ‘Mijn schulden groeiden steeds verder.’ De verdediger heeft al een paar keer geld geleend bij de bank als hem wordt gezegd: ‘De wedstrijd verlies je met 0-3. Je gelooft toch niet dat wij ons geld niet terugkrijgen?’ De voetballer weet wat hem te doen staat. ‘Het klonk zeer aanlokkelijk om zo snel geld te verdienen.’

Niemand heeft wat door. Zelfs niet als een handvol spelers bewust zorgt voor een nederlaag.

De gokkers lachen om de verslagen van de wedstrijden. De schreeuwende fans, de serieuze trainers, de interviews achteraf. De analisten in de praatprogramma's. Wat een idioten. Zoals de ophef op 17 april 2009 bij het debuut van Jos Luhukay met FC Augsburg tegen Osnabrück. Hij glimt na een klinkende 3-0 overwinning. Zelfs zijn snor lijkt omhoog te staan. 'Door de pressing konden de verdedigers van Osnabrück niet rustig opbouwen.' De analisten laten met beelden zien hoe de brigade van Luhukay de verdediging van de tegenstander openrijt. De hand van de trainer is al zichtbaar. 'We hebben in een hoog tempo gespeeld.' Ook Voetbal International bericht over zijn succesvolle debuut. Een tijdje later maakt de Duitse bond bekend dat het duel was gefikst.

De politie traceert honderden contacten tussen minimaal vijf spelers van Osnabrück en Nürretin G. Iemand die volgens de politie ook weer gebruik maakt van onze landgenoot Paul R. Via hem plaatst Nürretin G. weddenschappen op gemanipuleerde wedstrijden, zo vermeldt het Duitse politiedossier. Nürretin verdwijnt tegelijk met de rest van de *top of the gang* achter de tralies en breekt. Zijn uitlatingen leiden ook tot tientallen aanhoudingen in Turkije. De dertiger loopt behoorlijk leeg in de gevangenis van Essen, zo laat de recherche weten. 'Zonder zijn verklaringen was het hele proces in deze vorm niet mogelijk geweest.'

'De Turk zingt'

De paniek is groot. Het nieuws dat de opgepakte casinobaas betrokkenen aan het verlinken is zorgt voor veel onrust in de onderwereld. Dat blijkt wel als het gevangenispersoneel een brief voor een van de Kroaten onderschept. De tekst is kort: 'De Turk is aan het zingen.' En hoe. Nu de zakenpartner van Paul R. praat, wordt de organisatie steeds duidelijker. Voor het eerst is de politie in staat het kartel te schetsen. En wie zien we bijna boven in de piramide? Paul R. Hij staat afgebeeld als *broker R.* achter een laptop. De schakel tussen Aziatische wedgiganten en de leiding van de gokbende. De Zuid-Hollander, die al eens in de Duitse gevangenis zat voor het smokkelen van honderden kilo's cannabis, heeft afgaande op het bendeschema van de Duitse politie een nieuwe markt gevonden.

De vijftiger staat binnen de gokwereld bekend als *Rooie Paul*. De voormalige groothandelaar in beveiligingsapparatuur is een frequente gast in de casino's van Monaco. Naar eigen zeggen is hij een van de weinigen die de loop van het roulettetaballetje kan voorspellen. Het onderzoeksteam Georganiseerde Criminaliteit heeft pijltjes getekend van Rooie Paul naar het commandocentrum dat de bende stuurt. Zij geven leiding aan de laag eronder. Die bestaat uit mannen die het meeste uitvoerende werk doen. Die leggen de contacten met spelers, houden de boel in de gaten, pikken het geld op en instrueren de runners. Paul R. lijkt meer dan broker alleen. De politie schrijft tevens dat hij informatie over omgekochte wedstrijden verstrekt aan de Duitse Turk Tuna. Inderdaad, die van SC Verl. Het is een lucratieve business. Alleen al op de Duitse gokmarkt wordt vier miljard euro omgezet. De industrie is groter dan de Bundesliga. Laat staan wat er op de Aziatische markt omgaat. In Manilla kan je ongelimiteerd bedragen inzetten op alles. Van het vrouwenvoetbal in Nederland tot oefenduels in Turkije.

Het is belangrijk voor de gokmaffia om meerdere scheidsrechters en clubs tegelijk in haar

macht te hebben. Financieel aantrekkelijk is inzetten op clusters van wedstrijden. Gokkers kunnen inzetten op een rijtje zelfgekozen wedstrijden. Heb je bijvoorbeeld drie van de vier uitslagen goed, dan kan de inzet in veelvoud terugkomen. Fiksers die meerdere clubs onder controle hebben, kunnen hun winsten zo verder verhogen. De Duitse politie geeft in de dossiers een voorbeeld van zo'n kwartet wedstrijden waar de inleg maal tien terugkomt. In dat rijtje zien we dat de maffia kiest voor onder meer een wedstrijd van Dinamo Zagreb, dat eind 2011 met 1-7 verloor van Olympique Lyon en zo verantwoordelijk was voor de uitschakeling van Ajax in de Champions League.

'We wilden niet de bak in'

Marijo C. is Kroaat. In 2011 zien we hem voor de rechter staan. Gel in de haren. Een zwart pak. Daaronder een jongensachtig gezicht. 'Ik heb spelers omgekocht, niet weinig. Voor mij was er maar één motief. Het motief heet geld.' Osnabrück was een makkie: 'Deze mensen hoefden we niet over te halen. Ze wisten precies waarom het ging.' Samen met Tuna betaalde hij vele tonnen smeergeld. De gesprekken over hun plannetjes verliepen via Skype. 'Zodat we niet konden worden afgeluisterd. We wilden niet de bak in.' Hij baalt ervan dat zijn geheime girorekening met daarop 3,6 miljoen euro is ontdekt.

Terwijl miljoenen fans op de tribunes en voor de tv genieten van de Bundesliga vertelt de Kroaat in de twaalfde strafkamer van Bochum voor een handjevol belangstellenden hoe het Duitse voetbal werd gecorrumpeerd. Jeugd, amateurs, profs; waar houdt het op? Wat dacht u van een WK-kwalificatiepoule met *Die Mannschaft*? Trots vertelt de Kroaat hoe in 2009 Liechtenstein-Finland is vervalst. 'Die interland hebben we met scheidsrechter Novo Panic gemanipuleerd.' De nu levenslang geschorste arbiter uit Bosnië-Herzegovina gaf voor vijftigduizend euro een strafschoep aan Finland. Die werd benut door ene Jari Litmanen. Het werpt een vreemd licht op de juichende Niklas Moisander (AZ), Joonas Kolkka (ex-Willem II), Petri Pasanen (ex-Ajax) en Sami Hyypiä (ex-Willem II). Waarschijnlijk lezen sommigen van hen pas nu dat ze in een gefikste wedstrijd hebben gespeeld.

Het is de kracht van fiksen. Niemand die het ziet. Moeilijk blijkt het niet. Een gat in de markt voor de maffia. Ze zijn in staat gewoon complete clubs over te nemen. In België bijvoorbeeld. Het Duitse kartel schakelde een bevriende investeerder in die UR Namur beloofde een dreigend faillissement af te wenden. In ruil daarvoor hoefden er alleen wat spelers richting Wallonië. Besmette spelers die via vals spel voor enorme gokwinsten zorgden. Lang konden de omkopers ongestoord hun gang aan. Ze werden niet gespot door het Europese waarschuwingssystemen voor hoge wednoteringen. Ze vlogen onder elke radar door via inzetten in Delhi, Peking en Bangkok. Allemaal met de hulp van Rooie Paul aus Holland. Hij zette niet alleen geld in voor Marijo. Ook de tweede baas van het kartel liet zijn winsten via Nederland lopen.

'Je wint wat, je verliest wat'

Ante S. is goed in zijn vak. De Navigator werkt vanuit de kroeg van zijn broer. Hun

overmoed hangt boven de naam van Café King: *WEDDEN dat u terugkomt?* Een knipoog naar de eerste arrestatie van de beruchte fikser, in 2005. Snel na zijn vrijlating pakt hij de zaken weer op. Tijdens het WK 2006 in Duitsland is het druk. De Kroaten presteren prima. Fikser Marijo is er dan ook kind aan huis. Met Ante fluistert hij in een hoekje over zijn plannen. Zo ontstaat een model waarin alle contacten worden gecombineerd. Door justitie betiteld als ‘de Champions League van de wedmanipulatie’.

Met *Don Ante* als sterspeler. In dossier 35 Js 40/09 zitten de 172 verdachte wedstrijden via de Kroaat. Tot in Canada aan toe. De geldstromen lopen weer via Nederland. Via codetaal. Een ster betekent een onzekere fiks. Bij vijf sterren staat de uitslag wel vast. Dan zijn er vele betrokkenen, zoals bij Osnabrück: ‘De keeper, drie verdedigers en een middenvelder.’ Zijn inzet voor een vijfsterrenwedstrijd loopt op tot circa drie ton.

Het loopt niet altijd goed af. Niet alleen *Die Mannschaft* is in het vizier. Ook Jong Duitsland speelt zonder het te weten een gefikste wedstrijd. Ante S. heeft het allemaal geregeld en wordt bijkans gek als een medewerker van een gokkantoor de zeventig mille weigert die hij wil inzetten een paar minuten voor de aftrap van Jong Duitsland tegen Jong San Marino. Hij is voorafgaand aan de jeugdinterland speciaal naar Oekraïne gevlogen om een tussenpersoon een koffer met cash te overhandigen. Die moet weer naar de scheidsrechter. De enige opdracht is dat de Duitse jeugd met ten minste zeven goals verschil moet winnen. Het wordt 11-0. Normaal zou hij nu 190 duizend euro incasseren. Het geld gaat aan zijn neus voorbij. De medewerkers van het wedkantoor krijgen de hele nacht dreigende sms’jes vol schuttingtaal.

De Kroaat is beter te spreken over het succes van Liechtenstein-Finland. Via contacten bij de UEFA was de gewenste arbiter op de interland gezet. Op de avond dat Oranje de WK-kwalificatiereeks voor Zuid-Afrika afsluit met een zege in Schotland, heeft een arbiter in Liechtenstein ook reden tot juichen. Hij slaagt erin de gevraagde twee goals na rust te leveren. De Navigator is tevreden. ‘Hij heeft een penalty gegeven die er geen was. Men heeft kunnen zien dat hij heeft bijgedragen aan een succesvolle weddenschap.’ Een hele opluchting voor de arbiter. Eerder was een vijfsterrenduel tussen Jong Zwitserland en Jong Georgië in de soep gelopen. Daar had Ante minder geluk mee. ‘Toen heb ik 300 duizend euro verloren.’ Hij sluit dagelijks twintig tot dertig weddenschappen af. ‘Een of twee keer per week zat er een gemanipuleerde wedstrijd tussen.’ Hij haalt een omzet van wel een miljoen euro per maand. ‘Je wint wat, je verliest wat.’

Tal van competities blijken onder invloed te staan van de Kroaat en zijn kompanen. Als trainer heb je geen idee meer waar je in belandt. Niet alleen Luhukay. René van Eck was koud weg bij het Zwitserse FC Thun toen Bochum de club vanwege verdachte wedstrijden op de zwarte lijst zette. Eenmaal begonnen bij zijn nieuwe club Carl Zeiss Jena dook ook daar alweer de politie op. Het tweede team zou door het opzettelijk verliezen van een wedstrijd de gokmafia dertig mille rijker hebben gemaakt. Klein bier. Uit de papieren blijkt het wedkartel een netto winst te hebben gemaakt van 8,1 miljoen euro. De corrupte spelers en scheidsrechters kregen om precies te zijn 1.756.400 euro cash in hun handen geduwd.

Hoewel anno 2012 de dossiers in Bochum nog niet zijn opgeborgen, is het alsof ‘Paul aus

Holland' ermee wegkomt. De mannen met wie hij contact had zitten voor lange tijd vast. Vier van de vijf kopstukken worden in verband gebracht met Nederland. De sporen van de bendeleden Ante S. en Marijo C. (beiden 5,5 jaar) lopen naar Nederland, terwijl ook Nürretin G. (3 jaar) en Tuna A. (3 jaar en 8 maanden) gokten via Paul R. De Duitse politie deelde gedurende het onderzoek informatie met buitenlandse collega's. Dat is hoe de boel in Turkije aan het rollen kwam. De vraag is dus waarom de beroepsgokker uit Noordwijk zich niet hoeft te verantwoorden. Heeft de Nederlandse politie iets gedaan? Waar hangt hij nu uit? Is hij nog actief als broker in de gokmarkt? En wat was de rol van de overige vier verdachten uit Nederland? De Nederlandse politie blijft doodstil. De Duitse politie is in zijn eindconclusie klip en klaar. 'Sportmensen werken mee aan het formeren van criminele organisaties. Zoals de maffia in Italië.'

En Biermann? Hij werd toch gevonden en met loeiende sirenes naar de intensive care gebracht. Hij is ontwaakt uit zijn coma. Met voetbal wil hij niets meer te maken hebben.

Enveloppen in Huis ter Duin

Meerdere rapporten waarschuwen dat nergens de onderwereld en bovenwereld zo makkelijk mengen als in het voetbal. Maar toch staan we raar te kijken als we lezen dat Marco van Basten en een omkoper tegelijk in Grand Hotel Huis ter Duin logeren. Terwijl Oranje zich aan zee voorbereidt op het EK 2008 schuift een man uit Noordwijk in de lobby met enveloppen. Gevuld met contant geld waarmee hij voetbaluitslagen bestelt. Nieuwe bewijzen dat de fiksers ook actief zijn in Nederland.

Dit kan niet waar zijn.

Het staat er echt.

Paul R., Huis ter Duin, 20 mei 2008.

Paul R. Inderdaad de man die volgens de Duitse justitie een belangrijke rol speelt in een van de grootste voetbalschandalen in Europa. De openbare aanklager in Bochum zegt de informatie naar de Nederlandse politie te hebben doorgespeeld. Toch bleef het doodstil. Dus vervolgen we onze speurtocht. Tot onze eigen verbazing komen we uit in Huis ter Duin. Terwijl Oranje zich in Noordwijk voorbereidt op Euro 2008, krijgt daar een speler enveloppen met geld om wedstrijden te fiksken. Langzaam maar zeker komen er steeds meer lijntjes bloot te liggen. Het grootste gokschandaal van Europa telt steeds meer verbindingen naar Nederland. Amsterdam, Scheveningen, Noordwijk. Voorlopig hoeven we ons geen moment te vervelen. Het eerste spoor vinden we op 8 december 2010. De Duitse politie arresteert dan een speler die uitgebreid zal verklaren over de link naar de Lage Landen.

Zijn naam is René Schnitzler. De spits van Sankt Pauli slaapt na een lange nacht pokeren diep. Door het laagje sneeuw dat er ligt, hoort hij de geluiden van de zware kisten buiten niet. Felle zaklampen schijnen naar binnen. Hij is gedesoriënteerd. Geschreeuw, een knellende pijn bij zijn polsen. ‘Polizei!’ Voordat hij het weet ligt hij op zijn buik, uit zijn ooghoeken ziet hij zijn laptop en gsm verdwijnen in plastic zakken. De koude nacht ontnuchtert hem. ‘Pas op je hoofd.’ Een agent duwt hem op de geplastificeerde achterbank van de groen-witte wagen. Schnitzler is claustrofobisch en stikt al bijna bij het idee de cel in te moeten. Hij hoort zichzelf piepen: ‘Ik vertel alles. Want de gevangenis, dat overleef ik niet.’ De agenten knikken tevreden. Het adagium *nobody talks, everybody walks* kent de voetballer blijkbaar niet.

Het verhoor is een eitje. De rechercheurs gaan er eens goed voor zitten. ‘Borussia Mönchengladbach kennen jullie wel. Daar behoorde ik tot de top van de voetbalschool.’ Schnitzler neemt zijn interviewers mee terug in de tijd. Het begon als jeugdspeler met wat wisselgeld in een gokautomaat bij een snackbar. Daarna ging het snel. Het voetbalmilieu blijkt vergeven van spelers die zich bewegen in het gokmilieu. Als vanzelf vindt hij zijn weg. ‘Het casino’, zucht hij. Groene roulettetafels. Dikke tapijten, dure kroonluchters. De gedempte sfeer bevalt hem. Blackjack. Poker. Vrouwen in avondjurken met diepe décolletés, door de

zonnebank gebruinde borsten. De wereld van Peter Stuyvesant, het is zijn wereld. En die van veel andere voetballers uit de Bundesliga. Bezwangerd door de ambiance verspeelt hij op de eerste avond al het geld dat hij heeft verdiend met voetballen. En dan is er geen weg meer terug. De voetballer schittert vanaf dat moment in de regionale gokpaleizen. De onrust krijgt epidemische vormen.

Venlo

Schulden drijven hem naar andere casino's, zoals in Venlo. Daar ontmoet hij ene Poki. De student verdient grote bedragen met een pokerwebsite en leert hem de kneepjes van het vak. Schnitzler mag wel even online oefenen met zijn account. Niet zo slim van de Limburger, de volgende ochtend heeft de Duitser koortsachtige ogen en slecht nieuws. Het complete account met duizend dollar is verdampt. Tussendoor blijft hij trainen. Met de nadruk op tussendoor. Af en toe vangt Schnitzler een glimp op van de trainingen van het eerste elftal met Arie van Lent, Quido Lanzaat en Berthil ter Avest. Langs de lijn Dick Advocaat en Pim Verbeek. Zij zien ook de rapporten over het grote talent. Waar anderen extra trainen, zit hij alweer op de snelweg. Elke avond is het wel ergens bal. En overall komt hij spelers tegen. Dan is hij wél een van de grote jongens. Hij geniet op gedenkwaardige pokeravonden in de villa van de voormalige publiekslieveling Karlheinz Pflipsen.

Ook als Bayer Leverkusen het talent overneemt, verandert er niets. De meeste aandacht van de fans gaat naar de van Feyenoord overgekomen Danko Lazovic. Online praten de supporters en de pers over de selectie en de kansen van dat seizoen. Op het wereldwijde web spelen de voetballers poker. Voor de microfoons en camera's acteren de spelers professionaliteit: *We moeten alles geven en van wedstrijd naar wedstrijd leven.* Maar zodra ze samen zijn, blijkt de toto het gesprek van de dag in de kleedkamer. Schnitzler voelt zich direct thuis. Hij doet mee als voor een oefenwedstrijd tegen Legia Warschau een speler met de pet van Dimitar Berbatov rondgaat: 'Kom op jongens, de inzet is vijfhonderd euro.' De pot is voor degene wiens koffer als eerste van de band rolt. Partijtje tafeltennis? Hop, daar gaat weer 180 euro. En passant bestelt Schnitzler nog een BMW-cabrio. Als je een van de mannen bent, kun je niet in een kleinere auto aankomen.

Mönchengladbach

Binnen een jaar is hij weer terug bij Borussia Mönchengladbach. Hij stelt zich voor aan mannen als Wesley Sonck (ex-Ajax) en Niels Oude Kamphuis (ex-FC Twente). Ook hier gaat het vooral over poker en auto's. Als Sonck na een training droogjes zegt dat hij even een nieuw Breitling-horloge gaat kopen, beseft ook Schnitzler wel dat hij het met vijfduizend euro bruto per maand niet redt. Hij moet meer risico's nemen. Een vriend biedt uitkomst. Hij tipt hem over een illegaal casino, op een kwartiertje van Venlo. Daar kan hij echt klappen maken. De eigenaar van het gokhuis ziet het tevreden aan. Hij heeft de voetballer herkend. Het is die jongen die debuteerde voor Gladbach onder de Nederlandse trainer Jos Luhukay. Aan hem ga ik nog veel plezier beleven, denkt Uli H. bij zichzelf. Uli H. kent de wetten van gokverslaafde voetballers. Regel 1 is geduld en de schulden op laten lopen. Dat gaat prima.

Hamburg

Alleen vertrekt de 22-jarige. Op jacht naar meer geld. Hij staat vijftigduizend rood bij de bank. Een doorbraak op het hoogste niveau zit er nu niet in, dan maar een goed contract in de Tweede Bundesliga. Het bruine shirt van FC Sankt Pauli bevalt hem. De club van de Reeperbahn, met een gammel stadionnetje ingeklemd tussen gokhalletjes, raamprostitutie en kraakpanden. Hanenkammen en hoeren op de staantribunes. Op zijn eerste avond bij een van de vele fanclubs wijst zijn ploeggenoot naar een wulpse dame. Ja, die had hij zelf ook al wel gezien. Lekker ding. ‘Nemen we haar mee?’ Schnitzler knikt en ziet tot zijn verbazing dat een paar woorden genoeg zijn om de dame richting uitgang te zien gaan. Een half uur later zit hij in een penthouse. De vrouw kleedt zich uit en draait dan een joint. Voor hij weet wat er gebeurt, trekt ze zijn ploeggenoot de slaapkamer in. ‘In de koelkast staat bier’, zegt ze tegen de verbouwereerde Schnitzler.

Een paar dagen later ligt de arme Schnitzler met zijn scrotum vol slagroom op een podium. Aan de kant klappt de coach zijn handen stuk. Hij is nieuw en dus wacht hem de vaste ontgroening bij Susis Show Bar. Stripteasetent annex sponsor van de club. Vaste pleisterplaats van de spelers op stapavondjes. Hoogtepunt zijn de ontgroeningen waar naakte meisjes de nieuwelingen het podium optrekken en van hun kleren ontdoen. Zoals vanavond. Daar hebben we Willem Hupkes (ex-De Graafschap) en Rocky Siberie (ex-FC Dordrecht) nooit over gehoord in hun interviews over hun tijd in Hamburg. Schnitzler geniet. Vrouwen. Plezier. De goede voornemens lijken belachelijk. Wat zou het allemaal? Overal kun je hier gokken. Het serieuze voetbalgedoe is vooral goed om het te kunnen bekostigen.

Bij de bank wordt hij met zijn nieuwe loonstrookje meteen doorgestuurd naar de vipbalie. Een dame met een wel erg mooie glimlach overhandigt de jongeman twee gouden creditcards. Hij is helemaal het mannetje als hij vanuit zijn nieuwe appartement de lift pakt naar het zwembad op het dak. In de parkeergarage spot hij direct een Maserati van Romeo Castelen. De Nederlander van Hamburger SV woont precies vijftien stappen bij hem vandaan. Schnitzler probeert in zijn eerste weken de gokhallen te mijden, maar de wedstrijdje met op afstand bestuurbare autootjes in de parkeergarage gaan snel vervelen. Daarbij heeft hij geld nodig. Op een dag zal hij ook zijn creditcardrekeningen moeten betalen.

Zoals zalmen de rivier opzwemmen, zoekt Schnitzler de casino's. Een ploeggenoot weet wel wat: ‘Achter het station.’ Schnitzler verbaast zich eerst over het wedkantoortje vol Balkanboys. Als een leider in een verkeerstoren van een vliegveld opereert hij achter zes beeldschermen. Hij ontdekt de wereld van het live wedden op wedstrijden. Veel leuker dan de toto. Wie krijgt de volgende corner? Wie de volgende gele kaart? Er zijn dagen dat hij er vijftienduizend euro doorheen jaagt, voordat hij zijn bolide weer naast de Maserati van Castelen parkeert.

Thuis gokt hij dan online verder. Belt inzetten door. Castelen ziet de ene na de andere pizzabezorger met een helm onder de arm door de gang lopen. Schnitzler wordt steeds dikker en zakt steeds dieper weg richting onderwereld. Op illegale gokzolders pokert hij met exploitanten van hoerenpanden aan de Reeperbahn. Hele nachten haalt hij door, rijdt naar de training, en daarna linea recta weer terug naar dezelfde mannen die levend op Red Bull en

sigaretten in trance naar hun kaarten kijken. Het is eigenlijk een wonder dat hij tot 21 wedstrijden en zes doelpunten komt. De fans zijn gek op hem. *Superman Schnitzel* noemen ze hem. De aanvaller toont na zijn treffers zijn Superman-shirt dat hij onder het tricot van Sankt Pauli draagt.

De creditcards hebben geen oneindige limieten. Binnen een paar maanden heeft hij ook in Hamburg problemen: 'Ik wil mijn geld, jongen.' Een man van wie hij geld heeft geleend, neemt zijn hand in een bankschroefhanddruk en leidt deze naar zijn borstzak. Schnitzler voelt iets hards en kouds. Het is een pistool. Er zingen overal verhalen over hem rond. Hij wordt geweigerd bij clubs, zelfs als hij met een andere pas binnen probeert te komen. Hij rijdt in één ruk naar dat halletje bij Venlo. Uli H. had hem al wel verwacht. Ze drinken wat, Uli toont begrip. Natuurlijk mag hij spelen. En die schulden? Hij slaat zijn hand om de schouder van Schnitzler. Hij weet wel een oplossing. In Nederland zit een man die wel raad weet met voetballers in de schulden. En dan valt voor het eerst de naam Huis ter Duin. Het duo gaat samen op pad.

Noordwijk I

13 mei 2008. 'Paul wil totale zekerheid.' Uli nipt eens aan zijn koffie, terwijl de nieuwsgierige Schnitzler de witte Mercedes over de A2 navigeert. Uli is in opperbeste stemming: 'Paul is niet bepaald een topmodel', knipoogt hij, als de wapperende vlaggen boven de boulevard verschijnen. Schnitzler rijdt onder de slagboom door en parkeert op het dek van het statige Huis ter Duin. Uitvalsbasis van een van de beste voetbalteams ter wereld. Het Nederlands elftal. Uli heeft onderweg een beetje uitgelegd hoe de zaken werken. Samen lopen ze de lobby in. De speler monstert de Nederlander. Die ziet er niet gevaarlijk uit, geen Al Pacino. Eerder een boekhouder op zijn eerste date in tien jaar. Bleek gezicht. Lange neus. Grote voeten. Paul R. draagt een donker pak en dure leren schoenen. Hij steekt een hand uit en verwelkomt het duo in vloeiend Duits. Heeft hij toch nog iets aan zijn jaren in de Duitse gevangenissen, waar hij tot 2005 vastzat voor het smokkelen van marihuana. Toen hij eindelijk vrij was, had Uli hem geld geleend. Ook ene Danny stelt zich voor. Volgens de Duitse politiedossiers een blonde Amsterdammer. Het begint steeds vreemder te worden. Nu is er dus al een tweede Nederlander die we tegenkomen in het milieu van de voetbalmafia.

'Speel je wel mee tegen Mainz?' Paul R. voert het woord alsof het een sollicitatiegesprek betreft. Hij wil dat Sankt Pauli het duel tegen Mainz verliest, het liefst met grote cijfers. De speler knikt, tegen beter weten in. Hij zal de komende week helemaal niet meedoen. Het wordt hem snel duidelijk dat het de Nederlander niet om een paar duizend euro gaat. Terwijl de andere drie wat kletsen, peinst Schnitzler. Het is de laatste wedstrijd van het seizoen en voor Sankt Pauli staat er niets op het spel. In Mainz staat de hele stad op zijn kop, die club kan nog promoveren. De kans is sowieso groot dat ze gaan verliezen. Waar hebben ze hem dan voor nodig?

Wanneer de verwarde Schnitzler alweer in zijn Mercedes zit, praten Paul en de casinobaas nog even verder. Hij ziet Danny het hotel verlaten. Daar komt ook Uli al aan. Pak gekreukt, gejaagde pas. Hij duikt in de auto en wijst gehaast door de voorruit: 'Rijden met die kar.' In

zijn achteruitkijkspiegel ziet hij dat een andere auto volgt. Het zint hem niets. Uli stelt hem gerust en wijst naar een tankstation: ‘Stop daar maar even.’

Dan gaat het snel, een andere auto stopt en een paar minuten later raast hij alweer tussen de bollenvelden door. Schnitzler kan zijn ogen amper op de weg houden als hij Uli de knisperende stapel biljetten van vijfhonderd euro ziet tellen. Grijnzend ramt hij op het stuur: ‘Dat is toch niet echt waar?!’ Uli grijnst en telt hardop: ‘58, 59, 60...’

Nieuwsgierig zet hij het weekeinde erna zijn enorme flatscreen aan. Zijn ploeggenoten spelen alsof ze voor de wedstrijd samen aan de waterpijp hebben gezeten. Zouden er meer ploeggenoten bij betrokken zijn? Hij weet het niet. Languit op de bank ziet hij Sankt Pauli heel opzichtig verliezen, met 5-1.

De rechercheur steekt zijn hand op. Ho, ho. Schnitzler kan even pauzeren. Het dossier met de opdruk Marijo C. komt erbij. De Kroaat is inmiddels ontmaskerd als de gangleider en heeft ook iets met deze wedstrijd te maken. Verrek, zie je wel, dankzij die 5-1 is het ook voor hem kassa. Marijo verklaart net als Schnitzler uitgebreid. Over zijn komst naar Nederland. Over zijn bezoek aan Paul R. Over de deal die ze hier maken. Blijkbaar is het in Nederland een zoete inval van gokmaffiosi. Schiphol, Scheveningen, Noordwijk. Ze bewegen zich vrij als vogels. Marijo hoort bij de eerste ontmoeting dat Paul spelers 150 duizend euro smeergeld per keer betaalt. Marijo wil namen. Paul houdt zijn mond. Maar ze vinden elkaar als ze wedstrijden noemen waar de ander maar eens geld op moet zetten. Het is de lakmoesproef voor een verdere samenwerking. Beide mannen gokken op het Alemannia Aachen van Erik Meijer, outsider met een dikke quoterings. Alemannia wint van Sankt Pauli. Marijo belt de Noordwijker om hem te feliciteren en te zeggen dat hij de volgende week opnieuw op een nederlaag van Sankt Pauli zal wedden. Dat is de beruchte 5-1 nederlaag tegen Mainz. Samen winnen ze honderdduizend euro. De ton van Mainz smaakt naar meer.

Uli heeft even later dan ook goed nieuws voor Schnitzler: ‘Een bonus van tienduizend euro.’ Schnitzler glimlacht. Die Paul aus Holland heeft blijkbaar niet eens naar de opstellingen gekeken. Dit gaat gemakkelijk. Schnitzler kan het geld te goed gebruiken. Tegen beter weten in gaat hij verder. Zeker gaat hij weer mee naar Huis ter Duin. ‘Ja, 20 mei kan ik wel.’

Noordwijk II

20 mei 2008. Twee mannen staan druk in discussie op de kade. Dikke kans dat een van de Oranje-internationals het tafereel ziet vanuit de hotelkamers van Huis ter Duin. Die dag verzamelen de spelers van Marco van Basten zich voor het EK in Oostenrijk en Zwitserland. Uli is grimmig: ‘Jij kunt het geld toch ook gebruiken? We kunnen nu niet zomaar ophouden.’ De voetballer voelt zich ongemakkelijk. Stribbelt tegen. ‘Dit gaat te ver’. Zijn hele leven heeft in het teken gestaan van voetbal en winnen. En nu dit. De casinobaas schuift nog wat dichterbij. ‘Met deze mensen valt niet te spotten.’ Schnitzler kijkt op. Eerder was Paul nog een sukkel en een luchtfietser. ‘Maar er zitten ook mensen achter hem. Laten we gewoon het geld aannemen.’

Schnitzler buigt. Hij heeft ook geen zin in Chinezen achter zich aan. Of wat er dan ook allemaal achter die Paul zit. Ze lopen terug. Het is een drukte van belang vandaag. Zelfs de Duitse pers is massaal uitgerukt, in de hoop een glimp op te vangen van Sylvie van der Vaart. Kees Jansma krijgt er een nat voorhoofd van. Plukjes internationals bewegen zich door het hotel. Even verderop roert Paul R. stoïcijns door een koffie verkeerd. Op tafel ligt een envelop. Als Schnitzler even later is aangeschoven en erin kijkt, ziet hij dat het heel wat meer is dan tienduizend euro. Rooie Paul wil volgend seizoen verder. De voetballer twijfelt, hij wil zijn fans en medespelers niet bedriegen, maar hij heeft het geld nodig en ach, de volgende wedstrijd is pas na de zomerstop. Hij zegt ja.

In de auto telt hij met één oog op de weg en één hand in de envelop. 'Jezus', mompelt hij. Veertigduizend euro: 24 duizend voor hem, zestienduizend voor de casinobaas. Zwart. Nu de contacten met Paul R. verder gaan, vertelt Uli ook wat meer. Dit is een goudmijn. Het gebeurt overal, waarom zouden ze niet meedoen? Uli is op stoom: die Hollander wedt regelmatig met miljoenen in Azië, voor zichzelf en voor anderen. Daar kan je nog grote bedragen inzetten. In Duitsland of Nederland worden weddenschappen van een paar ton niet geaccepteerd. In Azië is dat wel mogelijk, tenminste, als je de goede contacten hebt. Die contacten heeft Paul R. Hij vliegt regelmatig naar het Verre Oosten.

De rechercheurs luisteren nog steeds. Er is een lange lijst met namen. Daar staat lang niet alleen de voetballer van Sankt Pauli op. Wat weet Schnitzler daarvan? 'Hij zei ons mensen te hebben in de Premier League, in België en ook in Kroatië. In Zwitserland zelfs een halve ploeg, FC Gossau.' Vanuit Noordwijk heeft hij lijntjes lopen van hem naar Azië, Hamburg, Berlijn, Zwitserland en diep in het Ruhrgebied. En dan hebben we het nog alleen maar over de lijnen die inmiddels enigszins zichtbaar zijn.

Scheveningen I

'Mijn nieuwe pornowagen.' Bij de club kijkt niemand er meer van op als hij op de eerste training na de zomer komt aanzetten in een Mustang Shelby GT 550. Overdag hangt hij de snelle jongen uit, 's nachts pokert hij online. Hij jaagt er nu soms tienduizenden euro's per nacht doorheen. Slapen doet hij nauwelijks. Laat staan voetballen. Op de derde speeldag maakt hij zijn enige treffer van het seizoen. De laatste in zijn loopbaan. Maar daar gaat het allang niet meer om. Hij raakt er steeds meer van overtuigd dat veel meer ploeggenoten omgekocht zijn. Eind september 2008 speelt Sankt Pauli tegen Hansa Rostock en verliest kansloos met 0-3. Paul R. is natuurlijk weer dik tevreden met de prestaties. Zijn vizier gaat op de wedstrijd tegen Augsburg, op 14 oktober 2008. Daar moet nog meer worden verdiend. Zoals gebruikelijk is er eerst een wedstrijdbespreking. Dit keer in Scheveningen. Ze praten in een strandcafé. Paul is in een goed humeur, hij verheugt zich enorm op de aanstaande wedstrijd. Schnitzler en de casinobaas vragen tienduizend euro extra. Daarmee kunnen ze de keeper omkopen, zodat ze helemaal zijn ingedekt. Even later zitten de mannen met veertigduizend euro cash weer in de auto terug naar Hamburg.

De rechercheurs halen koffie. Maar die wedstrijd was toch uitermate dubieus door een blunder van de doelman? Dit verklaart een boel. Schnitzler schudt het hoofd: 'Wat dan

gebeurt, kan ik nog steeds nauwelijks geloven.’ Uiteraard heeft hij het geld in zijn zak gehouden. Het weekeinde erna ziet Superman vanuit de dug-out een ware thriller. Sankt Pauli komt twee keer op voorsprong. Dat is niet de bedoeling. Tien minuten voor tijd maakt Augsburg gelijk, maar dat is nog altijd onvoldoende om Paul R. de jackpot te bezorgen. Dan is het blessuretijd. Een vrije trap voor Augsburg. De sterspeler van de tegenpartij is moe en kan er geen geplaatst schot meer uitpersen. De bal gaat recht op de keeper af, maar wat doet die nu? Die laat het rollertje door zijn handen glippen. De Noordwijker is door het doller heen. Niet wetende dat het ditmaal echt op geluk was gebaseerd, aangezien de keeper helemaal van niets wist. Schnitzler heeft hem niet benaderd, laat staan gekocht.

De speler voelt aan dat de Nederlander hem na drie nederlagen op bestelling wel zal vertrouwen. Hij belt naar de casinobaas. ‘Kom, de wedstrijd in Duisburg bieden we ook weer aan. Paul heeft geen idee dat het allemaal toeval is geweest.’ Rooie Paul schuift weer veertig mille. Maar dan gebeurt wat niet uit kon blijven. FC Sankt Pauli wint. Paul R. is woedend. Hij heeft een hele berg geld verloren. Uli is in paniek. Schnitzler vindt het ergens wel prima. ‘Mooi toch, nu laat hij ons wel met rust.’ Zijn kompaan schudt het hoofd. ‘Iemand als Paul is op deze manier niet klaar met de zaak’, bijt hij hem toe. ‘Zou iemand die zulke bedragen inzet niet bereid zijn om iemand te betalen jouw benen te breken?’

Amsterdam

Paul R. is inderdaad ineens een stuk minder aardig. Schnitzler moet naar Amsterdam komen. En dat is geen vraag, nee. Hij heeft geen boodschap aan slappe telefoontjes met excuses. Een paar dagen later stapt Schnitzler in alle vroegte uit een toestel van Lufthansa. Hij kijkt om zich heen en ziet in grote letters Schiphol staan. Voor de eerste keer is hij alleen. Uli is in Duitsland achtergebleven. Nu zitten ineens nog drie man op hem te wachten in het Radisson. Het zijn Danny, die hij eerder heeft ontmoet, de brede Kroaat Marijo met glimmend zwart haar en een imposante verschijning, ene Frank, over wie hij later opvangt dat die bij de Hells Angels zou zitten. Dat is mogelijk Nederlander nummer drie die we tegenkomen in onze speurtocht. En vergaderplaats nummer drie. Paul R. vraagt waarom hij het geld, dat hij hem geeft, niet direct weer bij hem inzet. Dat deden alle spelers. Hij kon in Azië enorme winsten regelen. Schnitzler haalt de schouders op. ‘Ik moet eerst nog een paar rekeningen betalen.’

Dit is echt *Scheisse*. Waarom is Uli er ineens niet? Die vier zullen hem toch niet meenemen? Waarom is dat slagerstype van een Frank er eigenlijk bij? Schnitzler zoekt oogcontact met de kelner. Nadat Paul en Marijo naar de details van het MSV Duisburg-debacle hebben gevraagd, schakelen ze door. SC Freiburg verliezen dan maar? Schnitzler schudt het hoofd. ‘Die is live op tv.’ Dat valt te veel op. ‘Ik moet ervandoor.’

Hij voelt hoe hij opstaat en in stevige pas vertrekt naar de terminal. Hij is pas rustig als de wielen losraken van de grond. Die avond belt Uli naar Schnitzler. Paul R. laat het er niet bij zitten. Hij wil minimaal nog één wedstrijd fiksen. En Schnitzler zou hem nog veel geld schuldig zijn. ‘Dat is dan ook de laatste gelegenheid om hoge bedragen in te zetten.’ Schnitzler pakt het speelschema erbij. Hij scrolt naar beneden, op zoek naar een geschikte tegenstander. Een ploeg die normaal niet zo eenvoudig kan winnen van Sankt Pauli. Zijn oog blijft haken

bij Mainz, op 23 november 2008. Ironisch genoeg de ploeg waarmee ook alles is begonnen.

Scheveningen II

Dit keer wil Paul R. de omgekochte ploeggenoten ontmoeten. Schnitzler schiet in de stress. Nu heeft hij echt een probleem. Hij heeft niemand betrokken in het complot, laat staan betaald. Hij benadert twee collega's die niet de strebertjes van het team zijn. Twee mannen die zelf ook wel van een gokje houden. Uiteindelijk weet hij de twee maatjes met een vaag verhaal zover te krijgen dat ze met hem mee gaan. Vijfduizend euro betaalt hij ze om even ja te knikken. Een van hen is Andreas Biermann. Die kwam u eerder in dit boek ook al tegen. Dat was de gokverslaafde speler die zich ten einde raad in zijn auto wilde vergassen. Ze springen in de nieuwe Audi Q7 van Schnitzler en spuiten richting Scheveningen. De sfeer in het strandcafé is grimmig. Paul R. doet zijn laptop open en surft naar de homepage van de club. Hij kijkt van zijn laptop naar de gezichten van de twee nieuwkomers. Ja, de twee staan op de teamfoto van Sankt Pauli. Hij knikt richting Frank, de Hells Angel. De twee nieuwelingen moeten als kleuters met de klerkast aan een ander tafeltje gaan zitten.

Gelukkig ziet de gokbaas op internet niet dat Biermann het hele seizoen nog geen minuut heeft gespeeld. Paul zegt dat hij veel geld gaat inzetten en dat dit keer niets mis mag gaan. Dan neemt Frank het woord. 'Hij zei me dat hij anders mijn benen zou breken, me aan een paal in de Elbe zou vastbinden en zou wachten tot het hoogwater wordt.' De rechercheurs knikken. Dit kennen ze. Spelers met stroop lokken en daarna verandert de toon.

Op de terugweg is de sfeer in de auto gespannen. 'Klootzak, wat zijn dat voor figuren, waar ben jij mee bezig?' Zijn teamgenoten zijn overstuur. Biermann heeft zijn mobiele nummer aan de klerkast moeten geven. Ook Uli H. belt volledig in paniek. 'Verdomme René, ze komen eraan. Ze hebben me net gebeld.' De bende wil het spelersshotel bezoeken om de keeper wat tips te geven over hoe onopvallend ballen door te laten. Maar die keeper weet van niets. Ze besluiten blufpoker te spelen. De casinobaas belt op dwingende toon met de Nederlander. 'Als jouw mensen hier komen, dan komt de politie ook.'

Als dat allemaal maar goed afloopt tegen Mainz. De fiksers hebben blijkbaar zwaar ingezet. Het wordt een ware thriller. Schnitzler speelt slecht genoeg en wordt in de tweede helft dan ook van het veld gehaald. Zijn ploeg staat met 1-2 achter. De arbiter lijkt wel blind en fluit niet voor twee duidelijke handsballen van de Hamburgers. Wat een idioot. Vanaf de bank vergaat Schnitzler van de spanning. Minuut 87, minuut 88, minuut 89. Dan springt de klok op 90 en schiet een van zijn teamgenoten de 2-2 binnen. Na het laatste fluitsignaal is het feest in de kleedkamer. Schnitzler knijpt er snel tussenuit en verschanst zich op de reservebank in het inmiddels lege stadion.

Hij tikt op zijn gsm het nummer in van Uli H. Die heeft het niet meer. In paniek gilt de casinobaas dat Paul R. nu zijn mensen gaat sturen. De Noordwijker zou twee miljoen hebben verloren. Ook de Kroaat is des duivels. Ze zijn het zat met 'die zwerver' van een Schnitzler. De speler is op, hij haalt zijn schouders op. 'Ik zit hier, Holland is ver.'

De dagen daarna volgen meer dreigementen. Hij staat blijkbaar ineens tonnen in het krijt bij de Nederlander. Die wil nu dat zijn klant overstapt naar de Zwitserse club FC Gossau. Daar moet hij dan de juiste uitslagen voor elkaar gaan boksen. Paul R. heeft in Gossau al meer klanten. Schnitzler wil niets meer met de Noordwijker te maken hebben en slaat het af.

Monte Carlo

Schnitzler raakt geblesseerd en heeft zo nog meer tijd om te wedden. De nieuwe sponsor van Sankt Pauli is Bwin-poker. Van de spelers wordt verwacht dat ze zo nu en dan hun opwachting maken op een pokertoernooi. De man die nog nooit een boek opensloeg, vreet opeens pillen van Amerikaanse pokerspecialisten. Iedere zondagavond pokersen de profvoetballers samen om vele duizenden dollars. Biermann is er meestal bij. Soms halen ze hele nachten door. Biermann leent dan de veel te grote spijkerbroek van Schnitzler, omdat hij niet in de joggingbroek waarin hij pokert op de club wil verschijnen. Met zwarte wallen onder de ogen lopen ze hun rondjes.

Schnitzler breekt. Een snel afscheid van de velden kan niet uitblijven. *Superman* is pas 24 als hij zijn laatste minuten maakt in het betaalde voetbal. Tegen het Augsburg van Jos Luhukay, de trainer die hem liet debuten. Schnitzler maakt zich niet druk. Het was een kroniek van een aangekondigde voetbaldood. Hij gaat zijn leven aan het gokken besteden.

De dikke ex-voetballer schittert al snel met zijn laatste geld aan de blackjacktafels in Monaco. Als plotseling de adem stekt. Zijn hart slaat over. Even verderop ziet hij een bleke, kale man met een grote neus. De Noordwijker die beweert dat hij nog vier ton van hem krijgt. In een reflex trekt hij zijn pet verder over zijn gezicht. Hij grijpt zijn vriendin bij de arm en zegt dat ze hem moet kussen. Schnitzler staat op van zijn kruk, drukt zich tegen de vrouw aan en propt de zestigduizend euro aan fiches snel in zijn zakken. Hij duikt weg. Het is de laatste keer dat hij Paul R. heeft gezien.

Bochum

De kopstukken van de bende zitten voor meerdere jaren achter de tralies, René Schnitzler is tot 30 september 2013 geschorst. Maar waarom is Paul R. niet gepakt? We kloppen maar eens aan bij de onderzoekers in Bochum. De Duitse justitie laat ons desgevraagd weten dat 'de zaak nog steeds loopt.' De openbare aanklager, Matthias Rohde, reageert via zijn persofficier: 'Ik kan jullie medelen dat er uiteraard contact is geweest met de Nederlandse politie. Zij weten er dus van. Het is niet zo dat wij een officiële vraag tot verder onderzoek hebben neergelegd. Wat ze ermee hebben gedaan, ligt dus bij de Nederlandse politie.' En Paul R.? 'Natuurlijk was hij in beeld.'

Aha. De vaderlandse recherche heeft dus wel degelijk informatie over de landgenoot bij de gokmaffia. Heeft de politie daar dan niks mee gedaan? Dat vraagt om een reactie van Theo Hofstee. Als hoofdofficier is hij de hoogste man binnen het Openbaar Ministerie in Nederland. Hij heeft tevens de portefeuille Voetbal & Veiligheid.

- Volgens de Duitse officier van justitie heeft u informatie gehad over Paul R.

‘Ik ben wel een beetje verbaasd over de reactie uit Duitsland. Bij ons is niks bekend.’

- Hoe kan dat nou? Hij zegt van wel.

‘Er zijn drie opties. Zij hadden om uitlevering kunnen vragen. Ze hadden de strafzaak aan ons kunnen overdragen. En zij hadden vrijblijvend informatie kunnen verstrekken, dat doe je meestal als een ander land een belang heeft. Dat is allemaal niet gebeurd. Wij hebben helemaal geen informatie gekregen.’

- Waarop zou Matthias Rohde dan kunnen doelen?

‘Wellicht dat het informeel is gebeurd, maar dat is speculeren.’

- U kent Paul R. dus alleen uit de publiciteit?

‘Ja, ik lees de stukken, ook in Voetbal International.’

- Moet er alsnog een onderzoek komen, nu blijkt dat er diverse ontmoetingen zijn geweest in Nederland waarbij geld is betaald om te fiksen?

‘Dan blijft het een feit dat het om matchfixing in Duitsland gaat. Welk belang wordt geschonden door de ontmoetingen in Nederland? Nog steeds het Duitse. Als ze ons vragen om foto’s te maken of te observeren, dan werken we daar uiteraard aan mee. Wij zouden overal toe bereid zijn, want ook wij vinden dat je hier wat tegen moet doen. Maar ze hebben ons niks gevraagd, dus kennelijk is er geen Nederlands belang.’

- Heeft wedstrijdvervalsing eigenlijk wel uw aandacht?

‘Zeker. Ik heb het boek van Declan Hill (journalist en adviseur van de KNVB, red.) gelezen. Vanuit de KNVB hebben we ook de vraag gehad of wij bereid zijn wat te doen als er aanwijzingen zijn? Natuurlijk. Maar tot op heden is daar geen aanleiding voor geweest.’

Den Haag

Bij het uitkomen van dit boek is het naspel rond de Noordwijker nog volop bezig. Paul aus Holland is inmiddels doorgedrongen tot Het Binnenhof. Daar nemen twee Kamerleden geen genoegen met de antwoorden van Hofstee. De PvdA-mannen Jeroen Recourt en Tjeerd van Dekken zijn geschrokken van de onthullingen over de Nederlander als spin in het web van de gokmaffia. Ze verbazen zich over de tegenstrijdige verklaringen uit Duitsland en Nederland en roepen de ministers van Justitie en VWS ter verantwoording. ‘We zijn behoorlijk geschrokken en nemen het uitermate serieus’, reageert Van Dekken. ‘In heel Europa speelt dit probleem. Wat een beklemmende verhalen. Je zou er bang van worden. We roepen minister Opstelten van Justitie en de KNVB op zo snel mogelijk actie te ondernemen op elk noodzakelijk niveau. Na de publicaties moeten we wel vaststellen dat de gokmaffia is geïnfiltrerd. Straks kun je niet eens meer serieus naar een voetbalwedstrijd kijken...’

(Met dank aan Wigbert Löer en Rainer Schäfer van Stern.)

Het eerste lijk

Het wordt steeds minder aangenaam naarmate we de gangen van de voetbalmafia volgen. We hanteren dezelfde tactiek als Interpol door eerder verdachte spelers te volgen naar hun nieuwe clubs. Die leiden je dan vaak weer naar een nieuw web van corruptie. Nu lopen de sporen van Noordwijk naar Zwitserland. Na de euforie van het EK volgde de kater. Ook hier bleken spelers in criminele handen te zijn gevallen. De eerste voetballer die bekende, is dood. Zijn lijk werd gevonden in de Rijn.

Rheineck, 2011

Een hond blaft zenuwachtig en trekt de lijn strak. Het dier wil op de een of andere manier perse naar het water. Het baasje geeft het gevecht op en loopt vol tegenzin achter zijn viervoeter aan. De man uit het Zwitserse dorpje vloekt, totdat zijn ogen blijven haken bij een schaduw in de kribben van de oude Rijn. Een rilling loopt hem over de rug. Hij zet een paar stappen richting het water en daalt voorzichtig af tussen de lage begroeiing. De man ziet wat korte zwarte haren en de contouren van een rug. Alsof iemand op zijn buik drijft. Is het een pop? Een harde windvlaag zorgt voor een penetrante geur, een mix van ammoniak en rottend vlees. Dat is het moment dat hij zijn mobiel pakt en de politie belt.

Laat dat maar aan de Zwitsers over. Binnen een half uur zijn er minstens vier verschillende hulpdiensten aanwezig. Even later gaan mannen in duikpakken met flessen achter op hun rug de Rijn in. Ze duwen het lichaam naar de kant. Daar trekken hulpverleners het lichaam voorzichtig op het droge. De recherche heeft al een witte tent klaargezet. Het is geen prettig gezicht. De huid is zacht en wit, het gezicht onherkenbaar. Wie is dit nu weer? Een duiker grijpt naar het kettinkje dat om de nek hangt. *Ti amo, Tamara*, staat erop. De twee detectives in de tent kijken elkaar veelbetekenend aan. Op de heenweg hadden ze al gezegd dat dit weleens die verdwenen voetballer zou kunnen zijn. Een kort knikje. 'Het is hem.'

Ze brengen de man over naar het forensisch laboratorium. Na de DNA-test is het zeker: voetballer Mario Bigoni leeft niet meer. Er vertrekt direct een auto met een agent om zijn vrouw het slechte nieuws te gaan vertellen.

Gossau, 2009

De zoektocht neemt steeds vreemdere vormen aan. De sporen van de gokmafia leidden ons eerder via Bochum naar Noordwijk, en nu dus weer van Noordwijk naar een Zwitsers Alpendorp waar de arme Mario Bigoni om het leven kwam. In het plaatsje Gossau werden wedstrijden gefikst, mogelijk vanuit Nederland. Dat zijn de bevindingen van de afdeling Georganiseerde Criminaliteit in Bochum, die erin slaagde de top van een wedkartel al achter de tralies te krijgen.

In de voorgaande hoofdstukken kon u lezen hoe de veroordeelde bazen banden hadden met een Nederlandse handlanger, genaamd Paul R. Een tsunami aan wedstrijden uit de Tweede Bundesliga bleek besmet. Maar dat niet alleen. Nu lezen we ook over belangen in Zwitserland. Bij het bescheiden FC Gossau om precies te zijn. De Duitsers linken Paul R. en de bestrafte wedmagnaten aan een voormalige doelman van die ploeg. In flitsende diagrammen staat het allemaal afgebeeld. Pijltjes wijzen naar Noordwijk en naar een voetballer van FC Gossau. Wat is er in hemelsnaam gebeurd bij dat clubje in het oerdegelijke Zwitserland?

Na de Oranje-marsen tijdens Euro 2008 beleefde het Zwitserse voetbal een ware treurmars. Diverse clubs uit de hoogste klasse worden verdacht van omkoping. Politie-eenheden vallen binnen. Bij FC Gossau bijvoorbeeld. Bigoni bezwijkt al snel onder de druk. Als een van de weinigen biecht de Italiaan het hele verhaal op aan zijn voorzitter Roland Gnägi. 'Het is niet allemaal schoon gegaan', geeft Bigoni toe. De president van FC Gossau staart hem met holle ogen aan en schudt zijn hoofd. Hier in Zwitserland? Dat kan zijn speler niet menen. *Matchfixsen*, daar heeft hij weleens van gehoord. Maar dat gebeurt hier toch niet? Die Bigoni staat nu al drie jaar onder contract en nu flikt hij dit. Welke wedstrijden dan? En hoe? 'Wanneer heb je ons belazerd?' De 4-0 nederlaag tegen FC Thun valt. Bigoni heeft spijt en vertelt hoe hij werd benaderd, door een medespeler nota bene: 'Du, da ist Geld zu verdienen.'

Even later staat de politie ook bij de voorzitter op de stoep. Gnägi moet mee naar het bureau voor verhoor, net als zijn collega's van de eveneens betrokken clubs uit Thun, Schaffhausen en Wil. Als een gezwel hebben de cellen van de gokbrigades zich vermeerderd in de Zwitserse competitie. En niemand die het doorhad. De preses van FC Gossau is des duivels. Zijn mooie club wordt door het slijk gehaald. Hij kan het nog steeds niet geloven en eist inzage in de dossiers. De rechter stemt toe en Gnägi, die nog strijdbaar naar binnen gaat, komt als een gebroken man naar buiten. In zijn emoties vertelt hij in Zwitserland openlijk zijn bevindingen: 'We hebben het niet over een paar duizend franken, maar over 25 duizend tot 30 duizend euro die de betrokken spelers onderling konden verdelen.' De sommen die worden ingezet op wedstrijden van zijn clubje lopen op tot bedragen 'met vijf nullen'.

Gnägi herinnert zich de 0-7 nederlaag tegen FC Lugano. De preses vertelt wat hij uit het dossier weet. Op de hoofdtribune blijkt een tussenpersoon van de gokmaffia gedurende negentig minuten te bellen met een Duits nummer. Hij zegt onder meer: 'FC Gossau is zwak. Jullie kunnen de volgende twee doelpunten op Lugano zetten.' Gnägi: 'Als president van FC Gossau zit je daar dan een paar meter naast de ploeg aan te moedigen. Wanneer je in de dossiers zulke passages leest, bekruipt me een enorme woede.' Zijn humor heeft hij niet verloren. 'Staan we in de New York Times? Dat is behalve Martina Hingis en Roger Federer toch geen enkele Zwitser gelukt?'

In de dossiers heeft hij gelezen over twee Zwitserse cellen die worden aangestuurd door de Duitse gokmaffia. Bij een van die cellen staat ene Darko D. aan het roer. Het gaat om doelman Damjanovic. Die heeft zelf altijd alle betrokkenheid ontkend, maar als we even bladeren in de politiedossiers, zien we hem toch duidelijk staan in hetzelfde organogram als Paul R. Het wedkartel heeft goede banden met een aantal spelers die weer andere voetballers ronselen. Hoe meer spelers in het complot, hoe groter de kans dat het fixsen van wedstrijden

slaagt. In Gossau is Darko D. de vooruitgeschoven pion die de taak heeft ploeggenoten over te halen. *Digicash* noemen ze hem ook wel.

De Bosnische doelman groeit op bij zijn grootouders in Sankt Gallen. Een zaakwaarnemer heeft hij niet, maar toch hopt hij van club naar club. Hij staat onder meer onder de lat van FC Wil. Niet lang na de legendarische 11-3 zege op FC Sankt Gallen stort die club als een kaartenhuis in elkaar. Dan blijkt dat de president dik veertig miljoen euro van een bank heeft verduisterd en dat geld in de vereniging heeft geïnvesteerd. Als de voorzitter achter de tralies verdwijnt, moet de club saneren en dat betekent ook het einde van Damjanovic.

Hij duikt snel elders op. Bij trainer Willy Scheepers, die hem een nieuw contract geeft. Oplettende lezers herkennen hier de naam van de voormalige voetballer van PSV. Na vele omzwervingen is hij trainer geworden van FC Kreuzlingen, dat dan uitkomt op het tweede niveau. Damjanovic neemt een baantje bij een verzekeringskantoor en probeert onder leiding van de Nederlander promotie af te dwingen. In 2004 lijkt het te gebeuren. Slechts één zege is Scheepers verwijderd van een enorm succes. Het zal echter geen *Clockwork Orange* worden. Groot is de consternatie als vlak voor de aftrap de politie de trainer in de boeien slaat en afvoert.

Volgens de aanklacht heeft hij cocaïne meegenomen uit Nederland en vanuit een kelder in Limmattal doorverkocht. De openbare aanklager Alois Rüegg vertelt over de afgeluisterde telefoongesprekken, volgens hem dialogen met dealers waarin versleutelde begrippen worden gebruikt. De uitdrukking 'voetbalspelers' zou staan voor cocaïne en 'er zijn problemen met voetbalspelers' zou gaan over de kwaliteit van het spul. Aldus de aanklager, die en passant ook nog begint over een verklaring van een drugskoerier en twee in beslag genomen weegschalen met cocaïnesporen. De rechter vindt het betoog van Scheepers, dat het om ladingen Viagrapillen ging, uiteindelijk overtuigend en gooit de eis van 27 maanden gevangenisstraf in de prullenbak. Wel moet Scheepers een groot deel van de proceskosten betalen omdat hij zich met illegale zaken heeft beziggehouden. De oud-PSV'er anno 2012 vinden is ook al geen sinecure. Het laatste spoor leidt naar Bali, waar hij een lokale voetbalploeg zou trainen. Hoe dan ook, na training te hebben gehad van onze landgenoot verhuist Damjanovic gewoon door van club naar club voordat hij in Gossau aanmeert. Als hij voor de zoveelste keer zijn handtekening onder een contract zet, zegt hij met een stoïcijns gezicht: 'Ik wil een voorbeeld voor de jeugd zijn.' Dat loopt allemaal even anders. In zijn laatste zes wedstrijden voor Gossau moet hij 22 keer de bal uit het net halen. Niet veel later duikt hij op als verdachte in Bochum. De politiedocumenten zijn niet de enige link naar Nederland. Ook de geschorste voetballer René Schnitzler van FC Sankt Pauli vertelde al hoe Paul R. hem voorstelde naar FC Gossau te verklassen. 'Hij wilde dat ik daar ging spelen om mijn schuld af te lossen.'

En zo belanden ook wij in Gossau. Om daar te ervaren dat de eerste speler die praatte, inmiddels is verdronken.

Noordwijk, 2012

De lijnen die nu al bloot liggen, schreeuwen om de kant van het verhaal van Paul R. De telefoonnummers geven geen gehoor. We sturen een e-mail naar een account dat het zijne zou

zijn. Geen reactie. In het appartementencomplex waar hij zou wonen hangt inmiddels een ander naamplaatje. We bellen aan. Geen antwoord. Gelukkig weet de buurman meer. ‘Paul? Die woont hier al zeker een jaar niet meer. Hij is verhuisd. Volgens mij woont hij nu ergens aan de uitgaansstrip. Geen idee waarom iemand daar wil wonen. Het is daar altijd herrie. Ga maar eens kijken bij café G. Daar weten ze wel meer.’

Wandelend richting café G. komt Huis ter Duin steeds naderbij. Het vijfsterrenhotel waar R. een Duitse speler cash geld overhandigde, uitgerekend op het moment dat ook het Nederlands elftal daar logeerde. We zien inderdaad een boel cafés. Daarboven zijn wat vervallen appartementen met afbladderende verf en autobanden op de balkons. Op de binnenplaats staat een Jaguar. Via een smal steegje komen we bij een aantal brievenbussen. En ja hoor, daar hangt een wit naambordje: Paul R. Het aantal stappen naar de ingang van de parkeergarage van Huis ter Duin is 22. Er wordt niet opengedaan. Helaas. We schrijven een kort briefje en openen in het portaal de klep van zijn brievenbus, maar de gehele achterkant is gesloopt. Post zou zó weer op de grond vallen. Gelukkig komt net de buurman met zijn hond naar buiten. ‘Paul? Die hebben we hier al een half jaar niet gezien. Zo nu en dan komt iemand zijn post ophalen. Waar hij is? Tja...’

Ja, waar is hij nou? De twee journalisten van Stern die hem vorig jaar ontmoetten, laten telefonisch weten ook geen idee meer te hebben waar hij nu uithangt. Begin 2011 heeft R. gehoord dat zijn naam rondzingt in Bochum en geeft hij zijn enige interview ooit, in een overdekte binnentuin van het Sheraton-hotel op Schiphol. Dankzij de Sheraton-tapes wordt zijn werkwijze een beetje duidelijk. Hij legt het allemaal uit in perfect Duits. ‘Maar ik heb dan ook jaren een privéleraar gehad’, grapt hij over zijn gevangenschap in Duitsland. Hij zegt te zijn opgehouden met wedden. ‘In de wedscene is het te onrustig. Er zijn te veel personen die niet te vertrouwen zijn en te hoge schulden hebben.’ Hij erkent Schnitzler te kennen. ‘Schnitzler heeft bij mij gewed zoals vele anderen. Hij had bij mij dertigduizend euro schuld.’

Paul R. is hoe dan ook in gevaarlijk vaarwater beland. Behalve Schnitzler uitten ook andere gearresteerden uit het netwerk beschuldigingen. Topman Marijo C. bijvoorbeeld. Zijn verhaal is door Schnitzler tot in detail bevestigd. ‘Oké, dan ziet het er *Scheisse* uit voor mij. Ik zie ook wel dat die uitspraken een probleem zijn voor mij. Maar het is nu eenmaal zo: ik heb nooit een wedstrijd gefikst.’ Wel stelt hij dat er wedstrijden worden gemanipuleerd. ‘Zeker weten. Dat zie ik aan de wedquotes. Maar je hebt meer dan twee of drie gekochte spelers in een elftal nodig, neem dat maar van mij aan.’ De wednoteringen kan hij dromen.

Hij presenteert zich als een tussenmakelaar die de cijfers perfect kan lezen. ‘Ik volg gewoon de quoterings van live wedden op mijn beeldscherm. Dat is als de beurskoersen lezen.’ Hij belegt het geld voor circa vijftig klanten van wie sommigen dagelijks inzetten. Maximaal zet hij dertigduizend euro per keer in voor zijn klanten. Meer niet, tenzij ze eerst het geld naar Nederland brengen. De inzetten draagt hij weer over aan contacten van de bookmakers die hier zijn gevestigd. Hij gaat natuurlijk niet zelf met een koffer geld naar Maleisië of Hongkong vliegen. Nee, de mensen treft hij hier, op Schiphol bijvoorbeeld.

Soms belt iemand als Marijo C. hem op met informatie over gefikste wedstrijden. Maar dat zegt Paul R. niet al te serieus te nemen. Hij vermoedt dat het om valse informatie gaat om de wednoteringen op te drijven. Als een gokbureau merkt dat veel gokkers inzetten op een bepaald team, dan worden de quoteringen bijgesteld. Stel dat bookmakers voorafgaand aan Ajax-PSV signaleren dat vele miljoenen worden ingezet op Ajax. Dan stellen ze de winstquotering van Ajax bij naar beneden en gaan die van PSV omhoog. Paul R. kan die koersen allemaal perfect lezen. Volgens hem profiteert Marijo C. vervolgens van de hogere noteringen van het werkelijk omgekochte team.

Maar er is meer. Zoals een afgeluisterd en uitgeschreven telefoongesprek tussen Paul R. en Marijo C. Ze bellen elkaar na een Champions League-wedstrijd tussen Debreceni VSC en Liverpool. De keeper van de Hongaren is omgekocht, en toch gaat het mis. 'Gerrard had vaker op doel moeten schieten,' blaft Marijo C. in zijn mobiel. Even een kleine stilte aan de kant van de Hollander 'Uh, ...wie is Gerrard?'

De maffiamannen moeten vaak lachen om Paul R., die werkelijk niets van voetbal af weet. Niet zo vreemd. Passages in de politiedossiers laten zien dat R. een heel andere achtergrond heeft. Hij is onder meer eigenaar geweest van een casino in Düsseldorf waar alleen Japanners mochten komen. De opbrengsten vielen toch wat tegen. Uiteindelijk stort de Noordwijker zich op het sportwedden. Dat hij bij het voetbal moet zijn, heeft hij snel gezien. Zo'n 85 procent van al het geld dat in de industrie van het sportgokken circuleert, wordt ingezet op voetbalwedstrijden.

Over zijn klanten zwijgt hij. Hij vertelt ook waarom. Paul R. wil zich niet verlagen tot het niveau van een arrestant genaamd Nürretin G. Die verklaarde dat R. een half miljoen euro verloor, doordat een wedstrijd van FC Sankt Pauli verkeerd uitpakte. 'Ja, Nürretin G. heeft gepraat. Daardoor zijn ook een paar mensen in Turkije opgepakt. Ik zou niet graag in zijn schoenen staan. Ik zal nooit iemand verraden. Nooit! Zelfs niet als voor mij een levenslange gevangenisstraf dreigt. Ik wil mezelf morgen in de spiegel kunnen aankijken, begrijpt u?'

Gossau, 2012

Mario Bigoni van FC Gossau zal ook nooit meer praten. De arme Italiaan die dood in de Rijn dobberde. Toeval? Of wist hij te veel? Zijn doodsoorzaak is een half jaar later nog altijd onbekend. De Zwitserse politie wil zich niet uitlaten over een verband met de fiksaffaire. De feiten zijn dat Bigoni als geschorste van het toneel verdwijnt en eind 2011 opduikt in een klein krantenbericht. Na een avondje in een Chinees restaurant op de Rijn blijkt de voormalige middenvelder opeens te zijn verdwenen. Die nacht stamelt zijn vriend voor het drijvende restaurant tegen mevrouw Bigoni dat hij hem is kwijtgeraakt. Grote zoekacties leveren niks op. Pas twee weken na het dinertje duikt hij weer op en blijkt dat Bigoni nooit meer kan navertellen wat er is gebeurd.

De klok tikt door. Terwijl iedereen de golven van de wedstrijden bekijkt, is er een onderstroom die de sport naar beneden dreigt te zuigen naar een afvoerputje van oneindige diepte. Elke dag dat er niks gebeurt vreet de gokmaffia het voetbal verder aan.

Elf manieren om een wedstrijd te fiksen

De zaak is benauwender en benauwender. We besluiten naar Den Haag te gaan, waar Europol zetelt. De gokmaffia heeft te lang vrij spel gehad, horen we daar. De Europese inlichtingendienst die zich normaal bezighoudt met het opsporen van zaken als drugshandel en kinderporno, heeft een speciale afdeling opgericht voor het voetbal. Na het vinden van het eerste lijk vragen we om tekst en uitleg. ‘Niemand beseft hoe groot dit is.’

We schrikken zelf een beetje van het enorme boeket aan schandalen in alle hoeken van Europa. Overall hield de bond vol dat er niks aan de hand was, totdat er ineens een schandaal was. Hoe veilig is Nederland? Waar moeten we die vraag überhaupt stellen? De KNVB beweert dat er maatregelen zijn genomen, de politie weigert zaken te onderzoeken. Er is domweg niemand mee bezig in ons land. Nou ja. Niemand... We vinden toch iemand met kennis van zaken. Een Duitser weliswaar, maar werkend op Nederlands grondgebied. We vinden hem terug achter de duinen. Hier stond koningin Beatrix in 2011 met een bos bloemen, bij de opening van het hart van de Europese inlichtingendienst. Het hoofdkwartier van Europol aan de Eisenhowerlaan in Den Haag is volledig gefinancierd door de Nederlandse belastingbetaler. Europol. Ja, dat staat inderdaad voor Europese Politie. Want dat kan natuurlijk niet ontbreken bij een verenigd Europa. De oorlog tegen de voetbalmaffia kan alleen succesvol zijn als alle korpsen in Europa samenwerken. De plaats om alle informatie samen te brengen is dan ook evident. Het is een groot, grijs gebouw dat er van de buitenkant uitziet als een dreigend ruimteschip. We passeren een aantal veiligheidsmannen. Legitimeren ons en worden via meerdere figuren uiteindelijk naar binnen gebracht. Daar is het prettig ruim. In het lichte hart van het pand is het een voortdurend komen en gaan van mensen. Hier werken ze met achthonderd man uit een stuk of dertig landen.

En hier staat dus sinds een tijdje de voetbalmaffia ook op de agenda. Er gaan dusdanige bedragen om in het internationale netwerk van criminelen dat ergens hoog in de organisatie besloten is om geld en fondsen vrij te maken, om te trachten de netwerken in kaart te brengen. Ieder Europees land heeft hier als het ware een eigen consulaatje van waaruit ze schakelen met het thuisfront. De politiedienst boekt al flinke successen, onder meer op het gebied van kinderporno. Na onze eerste bevindingen in de ontdekkingsreis naar de voetbalmaffia is al één conclusie te trekken: de voetbalbonden en nationale politiekorpsen gaan dit nooit redden zonder internationale samenwerking. Fiksers trekken zich niks aan van grenzen en hoppen alle kanten op. De Nederlander Paul R. is daar een voorbeeld van. De lijnen vanuit Noordwijk lopen via Schiphol alle kanten op. Zwitserland, Duitsland, Azië. Daar zou voor de Nederlandse politie zonder hulp geen actie op te ondernemen zijn. Niet dat de politie wat doet, maar stel dat... Dan is Europol dus een belangrijke, zeg maar gerust onmisbare schakel bij het opsporen en in kaart brengen van de gokcriminelen. De

hoofdonderzoeker voetbalmafia heet Robert Hauschild. De eerste zin bij onze kennismaking, bij een conferentie in Brussel, zullen we niet snel vergeten. ‘Ik praat nu wel, maar ik zeg niets.’ Dat zit zo: de inlichtingendienst treedt normaal nooit naar buiten. Hoogstens na afloop van een succesvolle operatie. Voor één keer wil hij toch een uitzondering maken. Ook Europol ziet in dat bewustwording een belangrijk wapen is. In het voetbal kunnen de criminelen juist zo gemakkelijk bewegen, doordat niemand echt door heeft welke bedragen er te verdienen zijn met het gokken op wedstrijden. Daarbij zijn er geen slachtoffers, geen aangiftes en staat er altijd zo weer een nieuwe wedstrijd voor de deur. Hauschild blijkt verrassend goed ingevoerd in de wereld van de voetbalmafia. Zijn unit werkt dag en nacht aan het in kaart brengen van de voetbalmafia en aan het ondersteunen van aanvragen van landen om specifieke data. De details blijven binnenskamers. ‘Maar over de grote lijnen is erg veel te zeggen.’

Het voetbal staat tegenover de grootste bedreiging sinds het bestaan en bijna niemand lijkt echt door te hebben wat er aan de hand is. Kan hij de fans misschien schetsten op welke manieren fiksers voetbalwedstrijden manipuleren? De Duitser knikt. ‘Ik kan praten over zaken waarvan ik de bewijzen heb gezien. In ons werk is een lange adem en geduld iets heel belangrijks.’ Hij is blij dat er eindelijk een boek verschijnt over de gokmafia. ‘Wij zijn blij met de publiciteit. Met de belangstelling van de Nederlandse politiek voor het onderwerp.’ De onwetendheid maakt het gemakkelijk voor de wedkarters. ‘Te lang is het zó gemakkelijk geweest voor de fiksers, omdat niemand begreep waar het over ging.’

Volgens Hauschild zijn er ontelbare manieren om wedstrijden te vervalsen. Wij vragen om het elftal bekendste. ‘Geen probleem. Ik heb al zoveel gezien. Elf manieren kan ik zo wel noemen.’ Hij buigt voorover, neemt een slok van zijn platte water en steekt van wal.

Fiks 1

‘De bekendste manier is natuurlijk het omkopen van een speler.’ We hebben gezien hoe de Noordwijker Paul R. speler René Schnitzler van FC Sankt Pauli in de val lokte. Hij maakte opzettelijk fouten in ruil voor geld. Dat is meteen de klassieke manier om de boel te vervalsen. ‘Standaard kun je dan het beste de doelman nemen, maar je ziet ook dat er meerdere spelers uit een team worden omgekocht. Vaak begint het met één speler, die vervolgens wordt aangemoedigd om meerdere spelers mee te krijgen.’ Dat zagen we gebeuren bij de Zwitserse club FC Gossau, waar de doelman als een vooruitgeschoven pion van de gokmafia fungeerde. De keeper haalde andere spelers over.

Fiks 2

Een van de grootste misverstanden is dat fiksers alleen op de uitslag gokken. Zoals je bij roulette op veel meer kan inzetten dan alleen rood of zwart, kan je ook bij het voetbal geld verdienen aan talloze spelonderdelen. Hauschild: ‘Zet in op iets onopvallends. Er zijn veel hoeken van waaruit je wedstrijden kan fiksen. Gele kaarten, rode kaarten, strafschoppen.’ Voor de spelers en scheidsrechters is zulk bedrog ook veel makkelijker te regelen. De eerste corner weggeven is een kleine moeite. ‘Veel mensen denken bij gokken nog aan de ouderwetse

toto. Maar intussen kan je via internet in iedere uithoek van de wereld gokken op echt alles. Op ieder moment. De uitslag is niet meer zo relevant.'

Fiks 3

Effectief voor gokcriminelen is ook het opbouwen van eigen winkels met spelers. Iets wat in het hedendaagse voetbal niet zo'n probleem is. Vooral spelers uit arme landen doen alles wat de mensen die hen aan clubs helpen, zeggen. 'Zorg dat je spelers hebt. En transfereer die zo vaak mogelijk. Van club naar club naar club. Dan valt het niet zo erg op als hij rare dingen doet. Hij hoeft niet eens zo vaak te spelen. Als hij een paar keer een strafschoep voor je kan veroorzaken dan ben je al een eind op weg.' Vaak zie je spelers die zijn betrokken bij verdachte wedstrijden later weer opduiken bij andere clubs die onder verdenking staan. Het spoor leidt van de ene rare wedstrijd naar de andere. Paul R. lijkt deze methode ook te hebben gebruikt. Hij vertelde Schnitzler dat hij half FC Gossau in zijn greep had en stelde hem later een transfer voor naar die club.

Fiks 4

'De scheidsrechter regelen of zelfs een valse scheidsrechter neerzetten.' Dat is intussen een klassieker. Uiterst effectief ook. Je hoeft maar één man te kopen en die is invloedrijker dan welke speler dan ook. Heb je een scheidsrechter in je macht, dan ben je er al bijna. De bende die terechtstond in Bochum maakte veelvuldig gebruik van arbiters. De onpartijdigen verdienen vaak maar een schijntje in vergelijking met de spelers. Vaak zijn ze ook ijdel. Robert Hoyzer is een van de bekendste die werd gepakt. Hij fikste voor geld en een plasmatelevisie duels in Duitsland, maar er zijn ook al bewezen voorbeelden van gecorrumpeerde arbiters die floten in de Europa League en bij A-interlands.

Fiks 5

Deze manier is onfris, maar wel zeer gangbaar en effectief in de onderwereld. Zeker in de Oost-Europese landen. 'Het is geen fijne methode, maar je ziet het veel. Bedreigen van spelers, scheidrechters of familie.' Deze methode is erg populair in de Oostbloklanden. Spelers die nog even langs mogen komen bij de directeur en daar door een paar potige heren flink bewerkt worden. Vergiftigen en geweld zijn methoden die voorkomen in dit boek. Bedreigingen zien we in ons onderzoek ook vaak langskomen. Aan een paal vastbinden in de rivier. Het kapot schieten van knieën. Verwijzen naar het gezin dat gevaar zou lopen. Het breken van alle botten. Het dreigen met Hells Angels en Chinese Maffia.

Fiks 6

Wat is mooier dan zelf oefenwedstrijden en scheidsrechters regelen? Jij bepaalt wie tegen elkaar spelen en waar. En als bonus bepaal je ook nog eens wie het arbitrale kwartet vormen.

Dat zijn natuurlijk mensen met wie je vaker samenwerkt. Het is een manier die veel gebruikt wordt. Het kan officieus, maar zelfs officieel met papieren die je via de UEFA en FIFA zo binnen hebt. Hauschild weet wel hoe: 'Wedstrijdagent worden. Dat zijn mensen die wedstrijden regelen voor clubs. Je hebt je papieren zo en daarna is er nauwelijks of geen controle op wat je doet.' Over heel de wereld worden jaarlijks talloze oefenduels afgewerkt. Wedstrijden die niet live op tv komen en waar bijna geen publiek aanwezig is. Het liefst niet in het land waar de teams vandaan komen. Maar waar de gokindustrie wel grof geld aan verdient. Voor fikkers is het een koud kunstje om een corrupte scheidsrechter te ritselen die vervolgens volgens het afgesproken scenario fluit.

Fiks 7

'Spelersagent worden of zorgen dat je eigenaar wordt van een speler.' Een methode die veel wordt toegepast bij Brazilianen en Afrikanen. In de wereld voetballen vijfduizend Brazilianen buiten hun eigen land. Vaak zijn ze eigendom van makelaars, die hun spelersspaspoort al vroeg voor een paar duizend euro hebben gekocht. In Afrika laten ze de families zelfs eerst betalen voordat ze een contractje tekenen waaruit blijkt dat de agent voortaan bepaalt hoe, waar en voor hoe lang de jongens ergens komen te spelen. Spelers hebben vaak zelf geen idee waar ze naartoe gaan, totdat ze er zijn. Voor hun salaris hoeven ze alleen nog maar even een speciale opdracht uit te voeren. Doen ze dat niet dan is het enkele reis terug. Voor hen zo tien anderen.

Fiks 8

Een kantoor opzetten dat internationale wedstrijden organiseert. In werkelijkheid zitten er gangsters achter die vervolgens via eigen spelers of arbiters de boel vervalsen. Hiermee sla je de stap van spelersagent worden gewoon over. 'Doe alsof je een agent bent die internationale wedstrijden organiseert. Het liefst op vreemde bodem. Betaal bondsbestuurders.' Hierbij hoeven we natuurlijk alleen maar naar de fakebedrijven van de vermaarde Wilson Raj Perumal uit Singapore te kijken. Voorlopig de grootste vervalser die is opgepakt. De Messi van het fiksen. Hij stuurde namens een niet bestaand kantoor een nepteam van Zimbabwe de wereld rond en zette valse scheidsrechters op vier wedstrijden van Zuid-Afrika.

Fiks 9

'Benader de mensen die verantwoordelijk zijn voor de scheidsrechters. Bij bonden, bij comités.' De veroordeelde Ante S. uit Berlijn toverde tot verbazing van zijn handlangers regelmatig papieren tevoorschijn met de scheidsrechtersaanstellingen van de UEFA. En dat al voordat die lijsten publiek waren gemaakt. Blijkbaar hebben bendes contacten op het allerhoogste niveau binnen de voetbalbonden. Ook de in Finland gearresteerde fikser Perumal bleek heel wat nummers van mensen van bonden in zijn telefoon te hebben.

Fiks 10

‘Koop een club. Het liefst een club in de financiële problemen. Iedereen blij: de fans, de burgemeester, de directeur. En dan zet je er gewoon nog zeven spelers neer. Jij mag alles besluiten, niemand die je in de weg loopt. Als je nu ook nog vrienden hebt met een club kun je helemaal mooi aan de slag.’ Dat is precies waarom de FIFA zich grote zorgen maakt over het toenemende aantal puissant rijke mannen dat clubs opkoopt. We hebben al gezien dat het in België helemaal verkeerd afliep met de club UR Namur, dat werd gekocht door een goksyndicaat. Een van de vele verhalen die dit eerste boek niet gehaald hebben overigens.

Fiks 11

‘Koop een trainer en zet die bij de juiste club.’ De coach maakt de opstelling en kan precies de voetballers inzetten die meewerken aan het complot, of juist de goede spelers uit de basis laten. Een tactische blunder helpt natuurlijk ook altijd. In Finland zagen we dat de trainer van niks wist, daar was de technisch directeur degene die alle spelers haalde.

Hauschild stopt. ‘Zo... dat zijn er elf toch? Natuurlijk zijn er veel meer manieren, maar wie weet kunnen we daar in jullie volgende boek over de voetbalmafia meer over kwijt.’ Het onderwerp heeft toch iets vreemds om zich heen hangen. Hij komt met feiten, maar toch is het bijna niet te bevatten. Laat staan te geloven. Bij Europol zit veel kennis over de voetbalmafia, zoveel is wel duidelijk. De inlichtingendienst zou veel vaker naar buiten moeten treden. Er is in Nederland, zelfs bij de KNVB, nog steeds geen enkel bewustzijn over de schaal van het wedstrijdfixen. ‘Dat is niet helemaal onze taak. Maar het is belangrijk dat mensen begrijpen hoe groot dit is. Te lang konden deze bendes vanuit de luwte opereren. Dat maakt het erg gemakkelijk en aantrekkelijk. De netwerken gaan alle grenzen over.’

Als Europol onderzoekt, dan gaat het niet om een paar kilo drugs of een gestolen fiets. ‘Wij hebben veel geleerd van de zaak in Bochum. Dit gaat over erg veel geld. Maar met een enkele arrestatie ben je er niet. Het gaat erom de netwerken in kaart te brengen en op het goede moment toe te slaan.’ Als een roofdier wacht Hauschild in de struiken tot het moment dat er voor de prooi geen ontsnappen meer mogelijk is. ‘Vergelijk het met handel in illegale mensen. Dan monitoren de onderzoekers vanaf de aankomst in een gammel bootje op de stranden van Griekenland tot de laatste stap in de haven van Antwerpen. Daarvoor is goede samenwerking nodig, tussen alle betrokken korpsen uit meerdere EU-landen. Zo moet je dat ook bij matchfixing zien.’

Europol steunt en faciliteert. Maar verstrekt pas de informatie als het land daar om vraagt. De Nederlandse politie kan in theorie gewoon aanbellen en vragen over Paul R. Zonder verdere verplichtingen of kosten. Europol kan dan vervolgens de internationale gegevens tevoorschijn halen. ‘De landen kunnen zich tot ons wenden voor specifieke informatie. Wij analyseren en geven ze terug waar en hoe ze de bendes het hardste kunnen raken.’

Gesloten werelden als het voetbal zijn doorgaans een makkelijk doel voor criminelen. Samenwerking is noodzakelijk. De bendes zijn goed georganiseerd en grensoverschrijdend.

‘Het grootste wapen is toch bewustwording. Als iedereen alert is, wordt het werken voor de voetbalmafia een stuk moeilijker. Die bewustwording is er duidelijk nog niet.’

Maar wat is er verder aan gedaan? Wie is verantwoordelijk? Over Paul R. bijvoorbeeld wil en kan hij niet te veel zeggen. ‘Natuurlijk weten we wie hij is. Hij vertelde vorig jaar nog in een interview aan het Duitse blad Stern dat hij liever in het voetbal zijn geld verdiende, omdat het veel gemakkelijker was dan de handel in drugs. Het verhaal over Zwitserland is ons ook bekend. Dat is openbaar en terug te vinden in de verslagen van de processen in Bochum.’

De Nederlandse politie kan als het ware op de fiets een werkbezoekje afleggen aan de Europese Inlichtingendienst. Vooralsnog is dat niet gebeurd. Waarom niet? Waar blijft de voorlichting? Hauschild gaat niet in op dat soort vragen, het zijn de partners waar hij straks mee wil werken. Wel vindt hij dat dit boek navolging moet krijgen binnen de voetbalwereld. Voorlichting zou het de fiksers al een stuk moeilijker maken: ‘Er moet een handboek tegen matchfixing komen. Voorlichting. Waar moet je nu als speler naartoe als je wordt benaderd?’

Dat is een goede vraag. We zouden het zelf ook niet durven zeggen. Met de mannen die wel naar buiten kwamen, liep het slecht af. Wie nu in Nederland zou melden dat hij betrokken is geweest, kan verwachten dat hij eerst wordt geschorst door de KNVB, daarna strafrechtelijk vervolgd gaat worden en als bonus de represailles van de mafia moet ondergaan. Het enige voordeel is dat op deze manier Nederland in ieder geval nog heel lang kan volhouden dat hier niets speelt.

Ruud Gullit en de revolvers

‘Kijk gewoon naar opgekochte clubs.’ De tip van Europol volgen we meteen op. De sporen van de eigenaren volgend vallen we van de ene verbazing in de andere. Als we een gearresteerde witwasser natrekken komen we uit bij niemand minder dan Ruud Gullit. Hoe een vluchtgevaarlijke Tsjetsjeen een club in handen kreeg en vervolgens de hele selectie dreigde te vermoorden. De man zit nu veilig opgeborgen in een Zwitserse cel. Sander Keller is een van zijn slachtoffers. Hij stelt ons voor aan Gullits financier.

Sander Keller uit Amsterdam zit op de wc. Het is rust tijdens de Zwitserse bekerfinale. Plotseling hoort hij gestommel in de kleedkamer. Gevloek en geschreeuw. De stem herkent hij niet direct, de taal ook niet. De Amsterdammer trekt door en gaat kijken wat er aan de hand is. Zijn trainer zit stilletjes op de bank. Aan de andere kant van de L-vormige kleedkamer staat een woedende man die hij herkent als de Tsjetsjeen die voor de wedstrijd een vriendelijk praatje kwam houden in het hotel. Pafferig hoofd, bril, zware wenkbrauwen. De nieuwe eigenaar van de club. Nu schudt zijn buik heen en weer onder de leren jas. Hij priemt met zijn vinger op de borst van de keeper. Het is wel duidelijk dat hij niet te spreken is over de 2-0 achterstand. In het Tsjetsjeens bijt hij de doelman wat toe, de arme tolk vertaalt zacht. ‘Ik vermoord jullie allemaal.’ Nog één keer kijkt hij scherp rond en draait dan om. Met een klap slaat hij de deur achter zich dicht. Verbijsterd staart iedereen even voor zich uit. Een ploeggenoot komt met ongeloofige ogen op Keller af. ‘Heb je gehoord wat-ie zei?’ De Nederlander haalt zijn schouders op. ‘I will kill you all.’

Keller vraagt zich af in welke film hij is beland. Na twaalf seizoenen RBC Roosendaal en FC Utrecht leek een buitenlands avontuur hem wel leuk. Vol goede moed tekent hij begin 2011 een contract in het mooie Neuchâtel waar ooit ook René van der Gijp furore maakte. ‘Mooi dat ik op mijn leeftijd nog kan ervaren hoe het is om in het buitenland te voetballen.’

Een ervaring die hij niet snel zal vergeten. Zwitserland staat toch bekend als zo betrouwbaar dat het bijna saai is. Toch staan er in de kranten allerlei verhalen over gefikste wedstrijden in de lagere divisies. En Keller is amper binnen als de Italiaanse eigenaar de club voor een goed miljoen doorverkoopt. Het kan snel gaan. Net als bijvoorbeeld Maasbert Schouten destijds bij Vitesse heeft de Italiaan een meerderheid van de aandelen en kan zo eigenhandig beslissen aan wie hij de club verhandelt. Komt er een goed bod, dan is er een nieuwe eigenaar. Arnhem kreeg met Merab Jordania ‘een echte Vitessenaar’. Neuchâtel heeft Bulat Chagaev, een man die zegt verliefd te zijn op Xamax.

De Tsjetsjeense zakenman wonend aan het Meer van Genève maakt vol bravoure zijn entree. Met zijn grote auto en mooie kleren maakt hij een goede indruk. Chagaev belooft goud in plaats van sneeuw in de Zwitserse bergen. 25 miljoen voor Xamax. De Champions League lonkt. De man is de vriendelijkheid zelve. Hij doet het allemaal vanuit een goed hart. Zo praat hij op een van zijn eerste werkdagen over zijn bezigheden. Het is bijna een lachfilm:

‘Vanochtend voor het werk heb ik de eendjes brood gevoerd. Een Zwitserse vriend vroeg mij waarom ik eenden gelukkig maak. Ik zei: Mijn loon wacht in de hemel.’

Waarom hij nou juist in deze club stapt, snapt niemand. Melodramatisch vertelt hij journalisten: ‘Zelfs mijn moeder vraagt zich af waarom ik al mijn geld uitgeef aan een club waar ik niets terugkrijg dan beledigingen. Ik heb haar gezegd dat het een kwestie van eer is.’ Handig presenteert hij zich met vlotte babbels als een mini-Abramovich. In werkelijkheid lijkt hij vooral uit op de gunst van de Tsjetsjeense elite. Zo worden de stomverbaasde Zwitsers in de rust opeens opgezadeld met films over Kaukasische volksdansen. In het begin lacht iedereen nog, maar na een reeks thuiswedstrijden ziet iedereen als een berg op tegen de rust als Chagaev de stuitende promotiefilms weer laat vertonen op het grote videoscherm. Op de tribune grappen oudere mannen zwartgallig dat de films zijn geregisseerd door Leni Riefenstahl. De Tsjetsjeense muziek tettert keihard uit de speakers. Chagaev laat Tsjetsjeense vlaggen uitdelen in de supportersvakken en verrijkt het clublogo met een insigne uit zijn republiek. Even overweegt hij de naam van de club te veranderen. ‘Hij wilde zelfs de hele club naar een andere plaats verhuizen’, weet Keller. Al snel lijkt Xamax meer op een patriottistische propagandamachine dan een voetbalclub.

Enthousiaste sportjournalisten die er meer van willen weten graven maar niet te diep. Al na de eerste telefoontjes worden ze geconfronteerd met waarschuwingen dat spitten in het leven van Chagaev ‘niet ongevaarlijk’ is. Al is het maar vanwege de man die hij ‘vriend en broeder’ noemt, de gevreesde Ramzan Kadyrov. Baas van Tsjetsjenië en voorzitter van de club Terek Grozny. Zijn wrede privéleger heeft volgens veel mensenrechtenorganisaties talloze moorden, verkrachtingen en ontvoeringen op zijn geweten. Kadyrov wordt gezien als een terrorist aan het hoofd van een totalitair regime. Maar dat is volgens Chagaev onzin. Volgens hem kan je prima een weekendje op vakantie in Grozny. Hij oppert zelfs chartervluchten in te voeren tussen Genève en Grozny om te laten zien dat het allemaal reuze meevalt.

Met zijn eigen jet vliegt Chagaev soms op en neer. De baas van Keller heeft goede banden met Terek Grozny. Daar is hij hoofdsponsor en een van de vier vicepresidenten. Kadyrov heeft voor zijn vriend eind 2010 nog een mooi persbericht vervaardigd: ‘Terek heeft een beroemde zakenman uit Genève vastgelegd als sponsor.’ Het gaat om Chagaev. De volgende wedstrijd staat zijn bedrijf Dagmara Trading op de tricots van Terek. Mede dankzij de nieuwe sponsorimpulsen kan een topcoach van naam worden aangesteld. Even later zien we de donkere kop van een beroemde Amsterdammer. Ruud Gullit flankeert Kadyrov en vertelt dat hij de Tsjetsjenen ‘weer gaat laten lachen’.

Gullit steekt niet onder stoelen of banken dat hij een uitstekende relatie heeft met Chagaev. Bij zijn presentatie in Grozny geeft hij een interview dat op de website van de club verschijnt. De vraag is met wie hij heeft onderhandeld. ‘Met Bulat Chagaev’, reageert Gullit. ‘We zijn bij elkaar gekomen in Genève en hij maakte op mij een zeer goede indruk. Een betrouwbare man.’ In een ander interview, in de grootste Russische sportkrant, vertelt de Nederlander dat ‘Chagaev een belangrijke rol speelde’.

Chagaev medefinanciert ook de bizarre vriendschappelijke wedstrijd waarin Gullit en Kadyrov het met een team opnemen tegen een selectie van Braziliaanse vedetten. Al met al is Kadyrov dik tevreden over de inbreng van Chagaev: ‘Ik spreek mijn dank uit voor de hulp die

hij heeft verleend, niet alleen in de sport, maar ook met de economische en maatschappelijke ontwikkeling van de republiek.’

Sexy Football in Grozny. Het klinkt als een winnende titel op het filmfestival van Cannes. De cameraploeg van de NOS ruikt ook een uniek verhaal en rukt uit naar de altijd vrolijke Gullit. Wat hij vindt van al die mannen met kalasjnikovs in de straten? ‘Dat vind ik niet leuk.’ Toch is hij uithangbord van het regime van Kadyrov dat met ijzeren vuist regeert. ‘Met hem heb ik in principe niks van doen.’ Gullit identificeert zich liever met Chagaev. Die man in Zwitserland. Na een storm van kritiek dat hij zich miljoenen laat betalen door de van oorlogsmisdaden verdachte Kadyrov neemt hij afstand van hem door te zeggen dat niet hij, maar iemand anders hem financiert. In de Britse kwaliteitskrant *The Times* vertelt Gullit in mei 2011 niet op de loonlijst te staan van Kadyrov. ‘Hij betaalt me niet. Dat doet een sponsor.’ Kadyrov zelf bevestigt later de link tussen de eigenaar van Xamax en de Amsterdammer, door na het ontslag van Gullit op de officiële website te stellen dat ze samen terugvliegen naar Europa, in de privéjet van Chagaev.

Deze ‘betrouwbare man’ ontpopt zich in Zwitserland intussen steeds meer als een tiran die in rap tempo de tweevoudig Zwitsers kampioen kapotmaakt. Al op zijn eerste werkdag ontslaat hij de coach en ook daarna gaan bijna wekelijks ontslagbrieven de deur uit. Tijdens de transferperiode komen voor het weekend nieuwe spelers invliegen. Op maandag zijn ze weer verdwenen. ‘Een keeper deed één wedstrijd mee en was daarna weer weg’, zegt Keller. ‘Er kwam ook een spits. Die hield het twee wedstrijden vol. Hij maakte een eigen doelpunt en moest weg.’

De licht ontvlambare eigenaar is bijna niet te peilen. Je beste vriend na een overwinning. ‘Dan kreeg iedereen een knuffel. Dan knuffelde ik hem ook maar. Je wilde toch je salaris van die maand hebben. Op zulke momenten was hij innemend en dacht ik ook echt: alles komt goed.’ Je ergste vijand na een nederlaag. ‘Spelers waren bang om fouten te maken.’ Een tegendoelpunt is al genoeg voor ontslag. Na een nederlaag zien spelers op tegen de gang naar de kleedkamer waar die gevaarlijke gek weer staat te tieren.

Zo speelt de club een mindere wedstrijd tegen Lausanne Sport. Het wordt 2-2. De eigenaar ergert zich kapot. Hij sommeert zijn bewapende bodyguards hem te volgen. ‘Nu. Meekomen.’ Op het ereterras schiet iedereen als bange reetjes weg. Als de preses en zijn lijfwachten aan komen stormen splijten ze de mensenmassa als Mozes de Dode Zee. Met een snelle tred zetten ze koers naar de deur met het bordje *vestiaire*. Bam, de deur vliegt open. Spiedend kijken zijn varkensogen rond. In de kleedkamer stopt het geroezemoes plotseling. Alsof de beul die het vonnis gaat voltrekken is gearriveerd. Chagaev is helaas in een slechte bui. Voor hem zwijgt een groep volwassen mannen uit Zwitserland, Gambia, Mozambique, Argentinië, Spanje, Oekraïne, Bosnië en Nederland. Onder de douche zingt de Afrikaanse spits nog nietsvermoedend door. Als hij zijn eigen echo hoort, kijkt hij toch maar eens om de hoek. Hij weet niet hoe snel hij zijn hoofd weer in moet trekken. ‘Sorry boss.’ Ongemakkelijk kijken ze naar de drie onfrisse bewakers die hem flankeren. Als Chagaev op het punt staat uit te vallen komt net de technische staf binnen in de niet al te grote kleedkamers. De oververhitte mannen staan schouder aan schouder. Woest kijkt de trainer naar de Tsjetsjeen en sist in het

Spaans dat hij niet tegen de spelers moet praten, maar tegen hem. De verwilderde president brult in het Tsjetsjeens terug. De tolk staat met een rood hoofd de conversatie in het Frans te vertalen. Helaas spreken beide heren geen Frans en wild gebarend nemen ze een gevechtspositie in. Snel springen de bodyguards tussenbeide en houden de boel uit elkaar. Bij een van de drie valt de jas open en een ploeggenoot van Keller knippert met zijn ogen en kijkt nog eens goed. Ja, dat is toch duidelijk een metalen loop. Later vertrouwt hij Keller toe dat hij een pistool zag. ‘Dat heeft hij me verteld, ja.’ Dit is toch even andere koek dan een donderspeech van Ton du Chatinier, beseft Keller. En al helemaal niet het buitenlandse avontuur dat hij zich had voorgesteld. De eigenaar gaat de voetballers langs. ‘Ik betaal jou, maar je doet niks.’ Keller is voor één keer in zijn leven blij dat hij niet in de basis stond. ‘Ik had dus niet zo veel te vrezen. Maar ik denk wel dat de basisspelers zich bedreigd voelden.’

Even later stappen de voetballers bleek met hun meisjes in hun leaseauto’s. Anoniem laat een enkeling zich uit in de Zwitserse pers. ‘Hij terroriseert ons.’ Na elke nederlaag weten de spelers niet hoe snel ze de kleedkamers moeten verlaten. ‘Er komt een dag dat hij iedereen doodschiet.’ De bond grijpt niet in. Wat dat betreft werkt de Zwitserse bond niet veel anders dan de KNVB. Zoals Jordania hier is Chagaev daar van harte welkom als hij de juiste papieren weet in te leveren. Zolang de begrotingen kloppen hoort hij bij de familie. Ze kunnen toch moeilijk iedere eigenaar tot in de kleedkamer gaan controleren? Een kleinere aandeelhouder van Xamax begrijpt er niks van. Hij heeft het over ‘schurken en de federatie trekt er zich niets van aan. We moeten niet wachten tot er doden vallen.’

Met sussende gebaren legt Chagaev de pers uit dat hij het allemaal niet zo heeft bedoeld. Een tolk vertaalt zijn Russische uitleg. De verhalen zijn overdreven. Het ‘I will kill you all’ bijvoorbeeld. Helemaal verkeerd begrepen. Dat hadden ze niet zo letterlijk moeten nemen. Destijds in de kleedkamer liet hij de spelers een bericht zien van een ernstig ziek kindje in een ziekenhuis, zo legt hij uit. Een fan van Xamax. Hij had bedoeld te zeggen dat hun zwakke prestatie niet alleen het kind in het ziekenhuis vermoordde, maar ook hunzelf. ‘Begrijpt u?’ Een verslaggever kijkt Chagaev even verbouwereerd aan en draait dan naar de tolk. Is dit goed vertaald? De tolk knikt en de kranten noteren het maar. Met deze man kan je alles verwachten.

Na een 2-0 nederlaag tegen Basel daalt hij af naar de garderobe en zegt cynisch *dank jullie wel* tegen de technische staf. De trainer wordt ontslagen of was dat al, niemand die het nog weet. Ze weten dat ze de volgende dag niet meer hoeven terug te komen. De secretaresse moet elke ochtend in de trainerskamer even controleren wie er nu weer zit. Het is een tombola. Zelfs de naam Gullit gonst nog even in het Zwitserse stadje. Zijn naam is na zijn ontslag bij Terek Grozny terug te lezen in alle kranten. Dat zou wat zijn, een mondaine Amsterdammer aan de kaasfondue. ‘Ik heb het ook gelezen’, zegt Keller. ‘Maar Gullit hebben we hier niet gezien. Uiteindelijk kregen we een andere coach, die trouwens wel had gewerkt bij Terek Grozny.’ Dat is de heer Victor Muñoz uit Spanje. Met dertig caps en een lange staat van dienst als trainer. Terek Grozny was zijn tiende baan, maar ook zijn kortste. Precies drie weken houdt hij het begin 2011 vol in Tsjetsjenië. Dan neemt de Spanjaard ontslag om plaats te maken voor Gullit.

Nu duikt hij dus weer op bij Xamax. Muñoz is alweer de derde coach onder de nieuwe

eigenaar. De Champions League blijft ook onder hem ver weg. De grote beloftes maakt Chagaev niet waar. Hij heeft de club voor een leuke prijs in handen gekregen maar investeert vervolgens helemaal niet zo veel. Tot overmaat van ramp krijgt hij ook nog ruzie met zijn bazen in Tsjetsjenië die op zijn geld zitten te wachten. Goede vrienden moeten uit elkaars beurs blijven. Kadyrov is woedend. In augustus 2011 stuurt hij weer een persbericht rond. De samenwerking met Chagaev is per direct beëindigd. Hij loopt achter met betalingen. Chagaev is een 'verrader' met wie hij 'alleen maar problemen' heeft gehad. De Tsjetsjeense sportminister noemt hem een 'bedrieger die het imago van de republiek ruïneert.'

In het tempo en met de energie van een kudde op drift geraakte bizons vernielt hij ook Xamax. Voetballers krijgen geen salaris. Een makelaar begint een rechtszaak waarin hij het faillissement van de club eist. Hij heeft zijn commissie niet gehad. Huurbazen klagen dat de club geen geld meer overmaakt. Aangezien de eigenaar alle macht heeft gekocht binnen de club kan niemand wat ondernemen. Oude bestuursleden mopperen en zien nu pas in wat de gevaren zijn wanneer je alle aandelen verhandelt. Ze staan machteloos. De spelers willen niets liever dan weg en hebben allemaal hun makelaars gebeld. Op een dag moeten ze hun Mini Coopers van de club inleveren. Nieuwe zijn er niet, zo blijkt na de training. Helaas kunnen de voetballers ook niet naar huis in hun oude wagens. Keller loopt hoofdschuddend door het wagenpark. 'Ik kom in de parkeergarage en zie daar een paar Mini's zonder kentekenplaat. Had de eigenaar eraf laten schroeven.' Een van de spelersvrouwen krijgt een telefoontje. 'Nu je auto inleveren of we geven hem op als gestolen.'

Langzaam beginnen ook de bobo's bij de voetbalbond zenuwachtig heen en weer te schuiven. De afgelopen jaren zagen ze al eigenaren uit Iran, Polen, Frankrijk en Kameroen opduiken. Allemaal beloofden ze gouden bergen. Nooit kwam er wat van terecht. De werkelijke beweegredenen achter de overnames werden nooit echt duidelijk. Maar ja, ze konden of wilden er weinig tegen doen. Maar die Tsjetsjeen slaat alles. Wat hebben ze nu weer in huis gehaald? De man betaalt gewoon niet. Geldboetes en puntenaftrek, het helpt allemaal niks. Simpele vragen van de licentiecommissie kan hij niet beantwoorden. Bonden staan sowieso machteloos tegen dit soort mensen. Justitie voert analoog onderzoeken naar zijn andere bedrijven in Zwitserland. Hij wordt verdacht van het witwassen van grote sommen geld. Een paar maanden na de overname regent het aanwijzingen over malversaties en oplichting.

Op een novemberdag in 2011 jagen politiewagens met loeiende sirenes langs het kantoor van Michel Platini. Ze zijn op weg naar een stadje niet ver van het UEFA-hoofdkwartier. In Saint-Sulpice bewoont Chagaev een semivrijstaande villa. Met groot machtsvertoon vallen ze het huis binnen, terwijl tegelijkertijd op andere plaatsen zijn kantoren worden doorzocht. Stapels papieren en laptops verdwijnen in zakken. Bij de inbeslagname blijkt dat de man die Xamax kocht niet eens een permanent visum heeft voor Zwitserland...

Het is niet bekend of in de boekhoudingen ook aanwijzingen zijn gevonden over de herkomst van het Gullit-geld. Vast staat wel dat de man zich bezighoudt met grootschalige zwendel. De Tsjetsjeen trekt een spoor van vernieling met de voetbalclub als slachtoffer. Tekenend is het vervalste document dat hij aan de Zwitserse bond heeft gestuurd. Daarin

probeert Chagaev aan te tonen dat hij over een flink kapitaal beschikt. Aan het hoofd van de brief staat het logo van Bank of America. Een bankmedewerker bevestigt in gebrekkig Engels dat Chagaev beschikt over een rekening met 35 miljoen dollar. De verklaring is ondertekend door ene heer Miller, met drie l's... Daaronder een nepstempel van de bank. De onderzoekers weten genoeg.

18 januari 2012 gaat de boeken in als de overlijdensdatum van tweevoudig landskampioen Xamax Neuchâtel. Dan trekt de Zwitserse bond de stekker uit de club vanwege ernstige schendingen van de financiële verplichtingen. Alle voetballers en personeel staan op straat. De fans zitten zonder club. De politie rekt de voorzitter in. Acht maanden heeft de Tsjetjen nodig gehad om de club naar de verdoemenis te helpen. Hem wacht een rechtszaak over witwassen, fraude en valsheid in geschrifte.

Keller is een van de slachtoffers. Zijn contract blijkt niks meer waard en hij zit zonder werk. De Amsterdammer heeft een vriendelijke huisbaas, maar die bonjourt hem en zijn gezin na vier maanden zonder huur toch echt uit zijn etage in Neuchâtel. 'Toen heb ik in Nederland een busje gehuurd, alles ingeladen en teruggebracht. Het was één grote chaos. Ik voel me in de maling genomen. Zoiets verwacht je niet in een keurig land als Zwitserland.'

Bij het ter perse gaan van dit boek zit de voormalige clubeigenaar nog steeds in voorarrest in de Zwitserse stad La Chaux-de-Fonds. Wat begon met een doodsb bedreiding in de kleedkamer eindigt met een opstand in de gevangenis. Theatraal gaat Chagaev twee weken in hongerstaking, maar daarvan is niemand onder de indruk. De man blijft in de gevangenis totdat hij is berecht. 'Het vluchtgevaar is te groot', aldus de rechter over de voormalige financier van Sander Keller en Ruud Gullit.

Elementaire deeltjes in Dagestan

De Rus Suleyman Kerimov investeerde in 2008 in Fortis. De toenmalige bankbaas Maurice Lippens moest even slikken. ‘We kunnen niet voorkomen dat maffiabazen zich inkopen.’ Anno 2012 is Kerimov eigenaar van FC Anzhi en financier van Guus Hiddink. Interpol en Europol maken zich grote zorgen over mannen als hij. De *crimefighters* zien clubs in private handen veranderen in witwasmachines. ‘Eigenaarschap is een enorm probleem.’ Met FC Anzhi en Kerimov als overtreffende trap.

De zwarte Mercedes suist geruisloos over de tienbaansweg naar het hart van Moskou. Links witte lampen, rechts rode. Het is drie uur in de nacht. Wat al bij voorbaat een bijzondere trip leek, begint nu wel heel snel anders te lopen dan gedacht. ‘Bij de uitgang van het vliegveld staat een wagen met chauffeur. Let op een nummerplaat met 111. Dan komt het goed’, had het contact bij FC Anzhi ge-sms’t. Nu rijden we duidelijk de verkeerde kant op, in elk geval niet richting het gereserveerde hotel. De man achter het stuur zwijgt.

Het moest er toch eens van komen: een bezoek aan ’s werelds meest besproken club. Als het gaat om fiksen, witwassen en het rondpompen van transfergelden, moeten we bij clubs met steenrijke private eigenaren zijn, zo lezen we in de files van Interpol en Europol. Daar houden speciale eenheden de stormachtige opkomst van puissant rijke clubeigenaars haarscherp in de gaten. *Crimefighter* Chris Eaton van de FIFA noemt ‘eigenaarschap een enorm probleem’. Deze clubs zijn het meest gevoelig voor fraude en wedstrijdvervalsing. Zeker in Rusland, waar omkoping even gewoon is als een zonnetje in de Sahara.

Als paddenstoelen uit rottende grond verrijzen de vreemdste clubs. Wij gaan op bezoek bij de exponent van de nieuwe lichting opkomende kapitaalclubs. Voetbal 3.0. Reisdoel is FC Anzhi, die mysterieuze club uit dat gevaarlijke Dagestan. Daar spuit het geld als een net aangeboorde ondergrondse oliebron naar boven. De voetbalmiljonairs strijken in groten getale neer. Mensenrechten? Welke mensenrechten? Wij bezoeken de Kaukasus eind 2011, enkele maanden voor de bijna onvermijdelijke aanstelling van Guus Hiddink.

In de geschiedenisboeken zal 2011 ongetwijfeld ingaan als het jaar waarin de relativiteitstheorie van Einstein aan het wankelen ging. In Genève rekenden en rekenden de wetenschappers hun testen na. Maar het leek toch echt zo: de snelheid van het licht is gebroken en elementaire deeltjes kunnen dus ineens voor- én achteruit in de tijd reizen (een theorie die overigens – naar later bleek – toch op een misverstand berustte). Op hetzelfde moment spotte het voetbal met zijn eigen natuurwetten. In het archaische Dagestan lijkt wel een ufo geland. Lady Gaga op bezoek bij Fred Flinstone, zoiets. Het is de zoveelste plek waar een tentakel van een veelkoppig monster de voetbalwereld in zijn greep lijkt te krijgen.

FC Anzhi Makhachkala vertelt het verhaal van het nieuwe voetbal. Eerst Rusland en dan Europa. Of we dat nou leuk vinden of niet. Stel je voor dat een steenrijke oliebaron op een

dag besluit dat Emmen de wereld moet veroveren. Hij koopt direct de duurste spelers ter wereld. Roberto Carlos, Samuel Eto'o. Allemaal poseren ze in het shirt van het Russische Emmen. De ene na de andere volgt. De mannen hoeven maar één keer in de twee weken naar Emmen. Ze wonen en trainen in Madrid. Krankzinnig natuurlijk. Maar dat is het verhaal van FC Anzhi in een klein wodka-glas.

Als Anzhi Emmen is, dan is buurman Terek Grozny Veendam. Beide clubs spelen in de Kaukasus. In het wilde Oosten waar het recht van de sterkste geldt. Grozny leerden we een beetje kennen doordat Ruud Gullit daar de mensen wilde gaan laten lachen. Hij leek wel Kuifje met de steenrijke eigenaar Ramzan Kadyrov als charismatische dictator met in zijn kielzog vele paladijnen. Voor de verbouwereerde Gullit het wist, stond de president van de Russische deelrepubliek Tsjetsjenië zelf op het veld. En na een paar nederlagen kon Ruudje op de vlucht. Vele dollars rijker en misschien toch wat illusies armer. De dictator schreef in een open brief op internet dat Gullit vooral had uitgeblonken in de nachtclubs. 'Gullit praat onzin en heeft de normen van het fatsoen overtreden. Hij is niet gevraagd om naar disco's te gaan, maar om resultaten te halen met de voetbalclub.' Grozny in het wereldnieuws met Gullit? Dat kon Anzhi niet op zich laten zitten. Ook daar stond ineens een tot de tanden gewapende megalomaan met veel geld op. Hij ging het volk van Dagestan een club schenken. Suleyman Kerimov. Er ontstond zo een ouderwetse wapenwedloop in de krankzinnige Kaukasus.

Globetrotter Roberto Carlos wilde voor zo'n vijf miljoen euro de Braziliaanse stranden wel verruilen voor Moskou. Ook hij moest even lachen toen hij hoorde dat hij gewoon in de Russische hoofdstad kon gaan wonen en trainen. Als je 137 interlands voor *De Goddelijke Kanaries* hebt gespeeld, wereldkampioen bent geweest en drie keer de Champions League hebt gewonnen, weet je hoe het leven is in de wereld van Peter Stuyvesant. Maar zelfs het jetsetbestaan bij Real Madrid verbleekt bij de glitterwereld van Anzhi. In de nieuwe voetbalrealiteit is Anzhi *the place to be*.

Wat geef je zo iemand nou in hemelsnaam voor zijn verjaardag?, moet ook de steenrijke eigenaar Kerimov gedacht hebben. Het werd een Bugatti Veyron ter waarde van twee miljoen euro. Alsof dat nog niet genoeg was, liet Kerimov ook nog artiest Flo Rida invliegen om Happy Birthday te rappen. Kosten van die spontane inval: zeven ton.

De dans om het gouden kalf strekt zich steeds verder uit. De macht in het voetbal lijkt herverdeeld te worden. Het oude Europa is in de greep van een crisis. Smekend wordt er naar China, Rusland en India gekeken voor nieuw geld. De rijken van deze aarde huizen tegenwoordig elders. In het voetbal is het niet anders. Oude instituten wankelen en worden opgekocht. Dat begon bij Chelsea, maar bereikt nu alle hoeken van het continent. Van Anzhi tot Arnhem en van Monaco tot Málaga. Als sprinkhanen vliegen de nieuwe rijken over het oude Europa. Zelfs tot in een van de meest onherbergzame gebieden van Europa. Een plaats die zelfs avonturiers met rugzakken volgens *Lonely Planet* links zouden moeten laten liggen. Er is domweg niets over te vinden.

Boeiend leesvoer over het sinistere republiekje komt hoogstens uit rapporten van mensenrechtenorganisaties en van onze landgenoot Arjan Erkel. Helaas werd de arme man

van Artsen Zonder Grenzen vlak bij het stadion klemgereden, in elkaar geslagen en gegijzeld. Pas na meer dan vijfhonderd dagen en betaling van een miljoen euro losgeld kwam hij vrij. Fijn voor Erkel, maar wederom een impuls voor de florerende ontvoeringsindustrie. We filosoferen nog even of onze hoofdredacteur Johan Derksen dat bedrag voor ons zou betalen. Maar dat is van latere zorg. Eerst Moskou. Hoofdkwartier van het geheimzinnige FC Anzhi.

De chauffeur mindert langzaam vaart in de brede, lege straten. Een scherpe draai naar rechts en we zien een enorm glazen gebouw opdoemen. De man gebaart. Uitstappen? ‘Da, da, da.’ Bij de balie ligt een briefje. ‘Welkom. Dit is het hotel van de club. Morgen halen we jullie weer op.’ De receptionistes wijzen naar een lift. Een bediende drukt op het bovenste knopje met daarnaast de tekst Skybar geplakt. We zoeven tientallen etages omhoog. Als de deuren even later weer openschuiven, valt vanaf grote hoogte de voorbijstromende Wolga te zien. In de verte ligt het Kremlin. Het Kremlin waar Kerimov net als zijn soortgenoten een *kryshna* heeft bij premier Vladimir Poetin. Zo’n kryshna – dak in het Russisch – is een tussenpersoon die je betaalt om invloed te krijgen. Heel aantrekkelijk in een land waar eerder alle industrieën collectief werden beheerd. Globaal kun je stellen dat een kleine cirkel van gelukkigen rond Poetin steenrijk is geworden. De premier heeft officieel nog geen half miljoen euro op zijn rekening. Zijn vrienden des te meer. Kerimov is de baas in Dagestan, maar woont in Moskou in een fort vol lijfwachten. James Bond zou er niet levend uitkomen. Laat staan twee sportjournalisten.

We zullen het moeten doen met zijn rechterhand. Ene German Tkachenko. Iemand die we kennen uit de kleine ring rond Guus Hiddink. De twee zijn voetbalvrienden in het hart van de nieuwe macht. Gedurende zijn Russische jaren genoot de Achterhoeker samen met de Oekraïense magnaat vele copieuze maaltijden in de chique restaurants van Moskou. Hij informeerde Hiddink over de achterkamertjes van de ondoorzichtige Russische voetbalwereld, waar niets is wat het lijkt. Morgen is het onze beurt.

De man van het briefje staat al vroeg in de uitgestrekte lobby te drentelen. Misha blijkt de persoonlijke assistent van Tkachenko. Iedereen lijkt er hier wel een eigen hofhouding op na te houden. De assistent van de assistent van Kerimov begeleidt ons naar een sober kantoortje even verderop. Het kloppende technische hart van FC Anzhi valt toch wat tegen. Dit zou ook de werkruimte van een stofzuigerverkoper kunnen zijn. Er staat wel een complete ballenbak. Van die kleine leren balletjes met clublogo. Barcelona, PSV, Manchester City. Het zijn er wel honderd. Tkachenko volgt de verbaasde blikken: ‘Overal ben ik welkom. Overal kijken ze naar Anzhi. Dat hebben we toch binnen een jaar bereikt.’

De technisch adviseur van Kerimov kennen we al uit Nederland. Een oude bekende van Leo Beenhakker die via hem Fedor Smolov naar Feyenoord haalde, daarna troffen we hem achter de schermen in onderhandeling met PSV-directeur Marcel Brands, als koper van Balázs Dzsudzsák. Aan de wand staart hij ons grijnzend aan vanaf een grote foto, hand in hand met de voormalige Franse president Jacques Chirac. Aan een andere wand kijken de kille ogen van Vladimir Poetin de ruimte in. Tkachenko heeft het druk. Hij ziet er uit alsof hij net tien dagen heeft zitten poken in de kelder van een bruin café. Hij is sinds januari verzeild geraakt in een van de vreemdste projecten uit het hedendaagse voetbal: ‘Eerst heb ik nee gezegd, maar

dat is nou net dat ene woord dat ze daar niet kennen.’ En zo werd hij door Kerimov aangesteld om de komende jaren een team op te bouwen dat niet alleen in Rusland, maar ook in Europa mee zal moeten gaan doen met de groten.

Dagestan moet op de kaart. In plaats van het ontwikkelen van strategieën om het geweld te beteugelen pompt het Kremlin meer dan tien miljard in skioorden in de Kaukasus en verrijst in de grauwe stad een stadion waarin de club straks de Champions League wil gaan bestormen. Er worden paleizen gebouwd voor de bühne. We zien de spelers in Europa’s grootste brandhaard al staan met de UEFA-vlaggen Respect en Fair Play. Een mooiere legitimatie is niet denkbaar. Heel de wereld zal Dagestan ontdekken. De clubs als lichtreclame aan een gammele nomadentent. Niet als bandietenstaat, maar als voetbalhoofdstad. Tkachenko kijkt er niet bij alsof hij de hoofdprijs heeft gewonnen. ‘Het is een geweldig gebied; arm, maar met een grote geschiedenis. Aan ons de taak de mensen blij te maken.’ We slikken een grappige opmerking over Gullit in. De Amsterdammer wilde de mensen in Grozny ook weer laten lachen... Maar het lijkt ons niet het moment om lollig te zijn.

We informeren toch voorzichtig naar de levensgevaarlijke situatie in Dagestan. ‘Problemen? Welke problemen? Dit project is voor het volk van Dagestan. De hele republiek staat op zijn kop. Zie wat we doen. We bouwen trainingsaccommodaties. Minstens zeven. Daar gaan wij Nederlanders aanstellen. Jullie hebben veel ervaring met opleiden. Dat gekoppeld aan onze kracht en mentaliteit kan veel opleveren. De beste worstelaars ter wereld komen niet voor niets uit Dagestan. Wat dachten jullie? Dan moeten we ook voetballers kunnen opleiden.’

De brand gaat in een dikke sigaar. ‘Dertig dollar, maar lekker. Deze rook ik ook altijd met Guz. Kennen jullie hem? Guz Hiddink?’ Met grote gebaren daalt hij de trap af. ‘Jullie gaan naar het trainingscomplex.’ Zijn vinger priemt. ‘Jullie zijn gasten van Dagestan.’ Waarna we worden overgeleverd aan alweer een nieuwe, breedgeschouderde man in een stug leren jack. Tussen zijn duim en wijsvinger herkennen we het inmiddels vertrouwde logo met de ster. Even later slalomt hij zijn zwarte Mercedes via de linker- en rechtervluchtstrook langs de file Moskovieten. Niemand haalt het in zijn hoofd onze chauffeur de middelvinger te geven. Dat kan in Rusland wat zwaardere gevolgen hebben dan in Nederland. Na een dik uur zwijgen verlaten we de snelweg, de wegen worden kleiner. Grijs vanrails en lantaarnpalen worden lange rijen witte berkenbomen. We stoppen bij een wachthuisje, een man controleert de papieren en we passeren een slagboom. Dan draaien we een parkeerplaats op waar IKEA zich niet voor zou schamen. We zien het logo van Saturnus. Ja, Saturnus. FK Saturn Moskou kwam ook op als een komeet, stampte hier een accommodatie uit de grond waar Ajax alleen maar van kan dromen, maar ondanks de voortvarende start is de club inmiddels alweer failliet.

We krijgen bijna de slappe lach als we in de entreehal staan, die al groter is dan de businessruimte van AZ. We dwalen door een wereld waar van alles net wat te veel is. Zwembad, fitness, eetzaal, hotelkamers, velden zover we maar kunnen zien. Stemmen klinken hol in dit mausoleum voor sporters. Het laatste wat je hier verwacht, is een loslopende Afrikaan. Maar ineens staan we oog in oog met Samuel Eto’o. De bestverdienende voetballer op de globe heeft het prima naar zijn zin. Hij waant zich in het beloofde land. Hier geen

manna uit de hemel, maar dollars. 'Iedereen wil hierheen komen.' Zijn grijns is verklaarbaar. Wie zou niet grijnzen van een miljoen euro netto per maand, twintigduizend euro per doelpunt en tienduizend euro per assist?

Eto'o verdwijnt in een gang waaruit op hetzelfde moment een blonde man tevoorschijn komt. Die grijns kennen we. Sommige landgenoten kom je altijd tegen op de vreemdste plekken ter wereld. Zoals de onvermijdelijke Arno Philips. Amsterdammer. Waarschijnlijk de bestbetaalde Nederlandse masseur ter wereld. Alhoewel, masseur. 'Ik doe hier veel meer. De conditietrainingen en de trainingsschema's. Er was hier niks.'

Hij is het type dat het liefst 25 uur per dag werkt. Philips werkte al over de hele wereld en kent het internationale topvoetbal van binnenuit. Nu woont hij hier iets verderop in de bossen. 'Tja, soms lig ik dan om negen uur in de ochtend in mijn eigen binnenzwembad en denk ik bij mezelf: *Dit is toch ook niet helemaal normaal?*' Hij woont net als vele andere Anzhi-werknemers in een permanent bewaakt resort. Niemand woont in Makhachkala. Dat is net wat minder ver vliegen dan Amsterdam.

Terwijl de spelers in hun verwarmde zwembaden dobberen, luisteren ze zo nu en dan naar het geluid van een vallende dennenappel. Het is hier in de bossen rond Moskou een stuk beter toeven dan in Dagestan zelf. Het is een andere realiteit. Daar valt wel eens een staafje dynamiet op je dak. En gaat er in de buurt van het stadion van FC Anzhi zo nu en dan een bom af. Een kat heeft zeven levens, maar dat zijn er in Makhachkala niet altijd genoeg. De burgemeester daar wist inmiddels al dertien aanslagen te overleven.

Nee, dan Moskou. Meer en meer eredivisiespelers ontdekken de miljonairsstad. We maken van de gelegenheid gebruik wat bij te kletsen. Demy de Zeeuw speelt bij Spartak Moskou. Hij vertelt tijdens een bakkie in een hip Moskous koffiehuis over zijn hoop nog eens in Oranje terug te keren. De Russische competitie bevalt hem goed. Het is veel vliegen en vanuit de spelersbus ziet hij glimpen van het enorme land. 'Dagestan? Tsjetsjenië? Hmm. Daar stonden op iedere hoek mannen met baarden met zo'n oud geweer in de hand. Ik ben me rot geschrokken. Je hebt daar echt bodyguards nodig, want ze hebben enorme *guns*. Niet echt een vakantiebestemming.'

Gelukkig zijn er nog steeds mensen die wél durven te vertellen over de harde realiteit in dat leuke Anzhi-land. Onderzoeksjournaliste Elena Milashina hield recentelijk in ons eigen Amsterdam nog een boeiend betoog over de criminele Kaukasus, waar mensen in koelen bloede worden vermoord. Zonder druk van buitenaf zal er niets veranderen. Vandaar haar tour rond Europese steden. Een schreeuw om hulp. De Russische collega werd bekroond voor haar moed door mensenrechtenorganisatie Human Right Watch.

Ze leeft nog. Nog wel. Ze was al op te veel begrafenissen. Haar collega Anna Politkovskaya werd in 2006 vergiftigd en stierf. Net als andere journalisten die te kritisch schreven over de machthebbers in de Kaukasus. Milashina vertelt over publieke executies van mensen die ervan werden beschuldigd de opstandelingen eten gegeven te hebben. Ze publiceerde over een man die ze zelf zag sterven: 'Hij werd ontvoerd door Kadyrovs politiemannen en totaal in elkaar geslagen, naar zijn dorp gebracht, op de grond gegooid en doodgeschoten in de aanwezigheid van zijn dorpsgenoten. De politiemannen zeiden: "Dit zal met ieder van jullie gebeuren als jullie ook maar één broodkorst aan de opstandelingen geven."'

Kritische vragen van de media hoeft Guus Hiddink in elk geval niet te verwachten. Voor zover er in Makhachkala überhaupt nog journalisten in leven zijn om Hiddink een vraag te stellen. Vlak voor zijn aanstelling valt weer een moord op een onafhankelijke journalist te melden. Een kritische geest die eerder is verschenen op een uitgelekte dodenlijst van journalisten. Een scherp stukje over het Ministerie van Binnenlandse Zaken komt hem duur te staan. Het avondnieuws zoomt in op de dikke bloedsporen die zijn achtergebleven op het trottoir. De plaats delict is voor de redactie van de krant, niet ver van het stadion in Makhachkala. Een gemaskerde huurmoordenaar pompt vanuit een zwarte Lada veertien kogels in het lichaam van de verslaggever. De journalist zakt in elkaar en verliest liters bloed. Hij overlijdt achter in een ambulance op weg naar het ziekenhuis.

Verhalen die jongens als Mbark Boussoufa en Samuel Eto'o niet kennen. Het is alsof het voetbalgedeelte in de Kaukasus plaatsheeft in een parallel universum. Een wereld waarin we van liquidaties nu plotseling weer in een discussie over de aanschaf van helikopters belanden. Koud terug in het hotel staat de rechterhand van Tkachenko opeens weer voor onze neus. Hij heeft gehoord over onze reistijd en de enorme files op de terugweg van Saturnus. Grappend mopperen we dat de club toch op zijn minst een helikopter had kunnen regelen. Zijn ogen glijden over de jetset die de lobby in- en uitloopt. Zijn lippen krullen niet eens: 'Apart dat jullie dat nu net zeggen. Want dat is precies wat er moet gebeuren. We hebben ook spelers die liever in Moskou zelf wonen en die iedere dag op en neer moeten. Daar hebben we de afgelopen weken naar gekeken. Die oplossing is zo simpel dat je het eerst over het hoofd ziet.'

Tkachenko zit alweer aan zijn vaste tafel en wenkt. Hij kijkt op van onze ontmoeting met De Zeeuw. Die speelt toch voor de concurrent. 'De Zeeuw? Weten jullie dat De Zeeuw homo is? Het hele land heeft het over hem. Overal zingen ze hem toe.' De verbaasde VI-equipe valt even stil. Dan valt het kwartje. Had De Zeeuw niet geposeerd voor het blad Linda in een speciale editie over homo's? Tkachenko knikt. 'Zie je wel.' Hij wenkt de ober en beveelt hem om meer espresso aan te voeren. Dat is nu al de derde ronde. Negen koffie keer zeven euro is 63 euro. Dat redden we nog net met onze dagtoelage.

De schuivende panelen zijn steeds zichtbaarder. De eredivisie verliest tegenwoordig iedere transferwindow weer talenten aan Rusland. Demy de Zeeuw, Keisuke Honda, Pontus Wernbloom, Danko Lazovic, Dzsudzsák dus. Ook trainers als Dick Advocaat, Guus Hiddink en Ruud Gullit konden de roep van de roebel niet weerstaan. 'Wij houden alles in de gaten. Dit is geen grapje.' De mobiel zoemt bijna onophoudelijk. 'Man. Iedereen wil komen.' Maar Anzhi wil niet iedereen. 'Natuurlijk volgen we Nederland. Maar vooral het nationale elftal. Jullie eredivisie stelt niet zo veel voor, daar schiet ik er nog wel een paar in. Maar er lopen wel spelers rond met veel potentie. Die jongen op links bij FC Twente. Ja, Chadli. Djuricic is geweldig. Wijnaldum hebben we bekeken. En Eriksen is natuurlijk een fenomeen, dat wordt een heel grote.'

Toch zei Marc Janko van FC Twente, en inmiddels FC Porto, bijvoorbeeld nee. De technisch directeur annex makelaar verslikt zich bijna in zijn sigaar van dertig dollar. 'Wie? Janko? Die lange lantaarnpaal scoort in Nederland? Maar hier speelt Eto'o. Ik zal je vertellen

hoe het is gegaan. Wij waren op trainingskamp in Oostenrijk. Ik herinner me inderdaad een man die onder aan de tribune stond en iets riep over Janko. Later heeft hij met onze materiaalman gepraat. Die vertelde hem dat hij Janko wel kende. De volgende dag zei hij in de pers bij jullie dat wij interesse zouden hebben. Later zelfs dat Janko niet wilde. Dat geloven jullie toch zelf niet?’

Tkachenko denkt groter. Categorie Van Persie zeg maar. Hij gaat snel. Gek genoeg heeft hij Dzsudzsák na een paar maanden bankzitten alweer met winst doorverkocht. Vanuit Nederland wordt een beetje denigrerend gedaan over de poenscheppers uit het oosten. Dat is dan wederzijds. Vergelijken met Moskou is Amsterdam een openluchtmuseum. De Russische hoofdstad kent samen met London de meeste miljonairs ter wereld. En London staat daar alleen bij omdat er zo veel Russen in de Engelse hoofdstad wonen. De dynamiek van de nieuwe rijken lijkt grenzeloos. ‘Nederland? Man. Wat moet je daar? Met alle respect, maar de democratie is daar doorgeslagen. Mensen zijn niet meer gretig. Hier wel. Als je in Nederland om drie uur wilt eten kan dat niet. Alle restaurants dicht. En als je eenmaal binnen bent, mag je blij zijn als je wordt bediend. Hier gebeurt het nu.’

Midden in zijn betoog ziet hij een verdieping lager een bekende lopen. Met de telefoon in zijn hand springt hij op en is hij weg. Zijn lijfwacht grist de sigarenknipper van de tafel en volgt hem als een brede schaduw. De heren maken haast. Die avond heeft de eigenaar alle spelers en staf weer eens bij elkaar geroepen voor een etentje. En dat is toch net wat anders dan met zijn allen aan de fondue bij Simon Kelder thuis. Een lange stoet van geblindeerde auto’s met privéchauffeurs rijdt de oprijlaan op. Bij Kerimov thuis staan bepantserde SUV’s voor de deur en brede mannen met wapens op iedere hoek. Als de miljardair wandelt, bewegen er in alle kompasrichtingen leren jacks en glimmende lopen mee. Niet zo vreemd als je weet dat voorzitters hier nog weleens letterlijk willen sneuvelen.

Onze landgenoot Boussoufa is ook van de partij. Het frêle middenveldertje lijkt tussen de grote bewapende mannen verdwaald op de set van een Amerikaanse actiefilm waar een SWAT-team elk moment een gebouw kan binnenvallen. Voor de vrome islamitische Amsterdammer hoeft het allemaal niet. Het liefst zit hij in zijn eentje voor zijn bioscoopscherm in een van de vele kamers die zijn villa telt. ‘Maandag en vrijdag Voetbal International. De Jupiler League vind ik ook mooi. Daar heb je gewoon uitslagen van 7-3.’

Boussoufa amuseert zich dus wel. Hij belandde ongewild in de burenruzie met Terek Grozny. De Marokkaanse international was rond, maar uiteindelijk werd het op het laatste moment toch FC Anzhi. Terek gooide behalve de nachtelijke escapades van Gullit ook maar meteen de eisen van Boussoufa op straat: zestien miljoen euro (dat is vier miljoen per contractjaar) exclusief premies, een bonus van 500 duizend euro bij Europees voetbal, 25 businessclass vliegtickets naar België per jaar, vier persoonlijke bodyguards en ten slotte een Mercedes met persoonlijke chauffeur.

Kerimov zag zijn kans schoon. Hij is een van de vele pionnen van een ondergronds wortelnetwerk zoals zich dat openbaart als u de struiken uit uw tuin verwijderd. De geldbron die het hedendaagse voetbal naar een krankzinnig geldniveau stuwt. Manchester City, Chelsea, Vitesse; overal schieten de buitenlandse investeerders wortel. De voetballandkaart

verandert in hoog tempo. Het verbindt vele Europese clubs en vele makelaars. Die schuiven met spelers zoals in de jaren tachtig pandjesbazen met huizen. Michel Platini en Sepp Blatter hebben het nakijken. Bonden staan buitenspel. Het is het nieuwe geld dat regeert.

Boussoufa is een goed voorbeeld. In België was hij al een vedette, in Marokko een held. Maar nu leidt hij het leven van een filmster. Jaarlijks minimaal 2,3 miljoen euro netto op zijn rekening. Een huis van elfduizend euro per maand. Sauna's, zwembaden en, jawel, zelfs een eigen vliegservice die hem rond interlands haalt en brengt naar Marokko. Er trekt een kleine schaduw over zijn gezicht. Hij heeft het liever over voetbal. 'Ik moet eerlijk zeggen dat het nou niet echt heel erg goed voelt als je met je teamgenoten van Marokko ergens in Afrika op het vliegveld aankomt en er dan voor mij een privéjet klaarstaat. Wij kennen dit helemaal niet in het westen. Ja, misschien bij Barcelona of zo.' Boussoufa vertrekt geen spier. Niet als het over bedragen gaat. Niet als het over zwembaden gaat. Tot de term Dagestan Airlines valt. Hij lijkt even wat weg te slikken. 'Succes. Ik zie jullie in Makhachkala. Hoop ik.'

Makhachkala, het afvoerputje van Rusland. Een stad die in geen enkele reisgids wordt genoemd. Wellicht dat ze bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken nog wel wat tips hebben. We surfen naar de website: 'In Dagestan, Tsjetsjenië, Ingoesjetië en het zuidelijke en oostelijke grensgebied van Stavropolski Kraj met Dagestan en Tsjetsjenië worden alle reizen ontraden ofwel wordt aangeraden de betreffende gebieden te verlaten.' Tussen haakjes meldt het ministerie nog: 'Zie ook rubrieken Terrorisme en Onveilige gebieden.' Maar ja, je volgt de rijkste club ter wereld of niet. Na een onrustige nacht gokken we het erop. Ansichtkaarten voor het thuisfront zullen er niet inzitten schatten we zo in.

We stappen in een tijdmachine. Alsof we met tweehonderd tegenspelers van James Bond in het vliegtuig zitten. Of vliegtuig... Het is meer een gammele stadsbus met vleugels. Geen wonder dat mannen als Guus Hiddink en Dick Advocaat principieel niet met binnenlandse luchtvaartmaatschappijen reizen. Een penetrante geur van wodka en zweet vult de cabine, de kist schudt als een wasmachine tijdens het centrifugeren. Bij de nooduitgang zien we druppels lekken. In het rafelige tapijt zitten vochtplekken. Dagestan Airlines, een onvermijdelijke hindernis op weg naar het stadion van FC Anzhi.

Maar we halen Makhachkala. Zand zover we kijken. Aan de horizon het gevreesde en ontoegankelijke Kaukasusgebergte. Hier en daar een kringetje rook, flakkerende vlammetjes. Het is wat anders dan VVV uit. Het aankomsthalletje heeft het formaat van de gemiddelde voetbalkantine. Buiten is het onrustig, zoals dat zo is bij vliegvelden in arme landen. Mannen die vermoedelijk wat proberen bij te verdienen aan de twee vluchten die dagelijks aankomen vanuit Moskou. Vuisten beuken op de ramen die trillen tussen de afbladderende kozijnen. Vingers wijzen. Vingers worden gebruikt om te fluiten. Bordjes met Taxi worden voor getinte gezichten gehouden, daarboven staren ons ogen als smeulende kolen al aan.

Uiteindelijk duwt een man in zwarte kleding ons naar zijn wagen. Taxi Dagestan is een oude jeep vol roest en zand, met wat pikhouwelen en dikke touwen in de open laadbak. Ergens in ons achterhoofd daagt het beeld van VI-journalisten met lange baarden ergens diep in de Kaukasus. Plotseling een hand op onze schouder. Met een ruk draaien we ons om. Weer een stierennek met bloempotkapsel. In trainingspak van Anzhi met een kaart met foto en

clublogo om de nek. De man die zich voorstelt als Sergey duwt ons snel in een fonkelnieuwe auto, die al met draaiende motoren klaarstaat om te vertrekken. Op hetzelfde moment springt een sms in ons gsm-scherm van een van de managers bij FC Anzhi. Met daarop het kenteken D 343 FA 05. Stap alleen in deze auto! staat erbij. Uit een ooghoek zien we nog net de cijfers 05.

Het contrast met het mondaine Moskou is pijnlijk. Onze fonkelende bolide zoekt over de kuilen. Vanuit onze verwarmde kussens zien we door het kogelvrije glas kapotte huizen. Barakken. Vrouwen gekleed in lompen hangen hoofddoeken aan de over de kale vlakke gespannen waslijnen. Mannen in legerpakken kaarten langs de weg. Zwerfhonden scharrelen langs de open riolen. De grote sticker met FC Anzhi op de voorruit is de enige kleur die we zien in de zwart-witfilm waarin wij ons wanen. De speknok geeft nog wat extra gas en de stad aan de Kaspische Zee komt snel op ons af. Minaretten zien we. Ook honden die scharrelen tussen de grijze, vervallen, lemen muurtjes. Klassieke propagandaplatten voor het leger, zoals we die in Nederland alleen nog kennen uit oorlogsmusea en geschiedenisboeken. Met daarop getekend soldaten. De een met een mitrailleur, de ander met een bazooka. *Kies voor het leger van Dagestan.*

Of dat nou zo'n goed idee is... Toevallig zijn net de aantallen slachtoffers van het jaar 2011 bekend. In Dagestan alleen vielen vorig jaar 413 moorden en 411 gewonden te noteren. Hiddink hoeft niet te hopen dat de rust terugkeert. Het aantal slachtoffers is twintig procent hoger dan een jaar eerder. We noteren ook nog 86 ontploffingen en 31 ontvoeringen. Het goede nieuws is dat er minder doden vielen bij zelfmoordaanslagen. Dat waren er dit keer slechts zeven. Al met al niet echt bemoedigende berichten als we het centrum van de moslimenclave naderen. Mooie verlichte reclameborden met daarop een breed lachende Roberto Carlos die een balletje hooghoudt... Alsof je op de maan landt en daar her en der nederzettingen van Starbucks ziet staan. Totempalen uit een andere wereld. Het geluid van zingende imams en overspannen dieselmotoren dringt binnen. En we staan stil.

Sergey kan praten: 'Fanshop.' Plotseling staan we voor een keurige etalage. De airconditioning zoemt binnen zachtjes. Een bewaker op een stoel en drie personeelsleden. Alsof Paris Hilton haar tent heeft opgezet in een Occupy-kamp. Binnen is het alsof we plotseling in een winkel van een Premier League-club in Londen staan. De mensen praten zacht en de gele shirtjes hangen keurig in het gelid naast elkaar. Een verkoper dreunt monotoon de namen van de sterren op. In *Verweggistan* staan we opeens met een kussentje van Mbark Boussoufa in de handen.

Behalve het personeel is er niemand. Voor een vaantje moeten mensen hier al snel een paar dagen werken. Om niemand te beledigen, investeren we maar in wat merchandising. De tour kan worden vervolgd met een knalgele Anzhi-sjaal. We stappen weer in. Een paar blokken van het stadion passeren we een uitgebrand pand. Mannen ruimen puin. Hier ontploften vorige maand drie autobommen. Zes doden. Meer dan vijftig gewonden. Overal rook en brokstukken. Niemand die er in Moskou een minuut minder om sliep. Dagestan is een achterlijk gebied vol met maffe middeleeuwse moslims in de ogen van veel Russen.

Een gebied waarvan Guus Hiddink later bij zijn aanstelling zal zeggen dat hij er mede naartoe gaat om een 'opleiding neer te zetten en een ziekenhuisje te bouwen'. Op het nieuws

van Dagestan zien ze in februari 2012 de kop van Hiddink tussen berichten over een neergeschoten politieman en vier lijken door vergiftiging met geurloze en reukloze koolmonoxide uit Iran. Intussen praat Hiddink over visie en structuren bij de voetbalclub. 'Ik wil juist dat deze club een beetje los komt van het geld uitgeven', aldus de Achterhoeker die nog wel even vijftigduizend euro bonus pakt voor elke driepunter, tekent voor een extraatje van twee miljoen bij plaatsing voor de Champions League én en passant twee slecht in de markt liggende assistent-coaches rijk maakt.

We zien Ton du Chatinier en Zeljko Petrovic nog niet gezellig winkelen in het labyrint van steegjes en straatjes waar onze chauffeur nu al een kwartiertje doorheen stuurt. Geen idee waar we zijn. Hij stopt de wagen en klopt ergens aan. De houten deur zwaait open en we worden een kamer ingeduwed. Theedrinkende mannen springen op. Westers bezoek. Direct wordt er een grote fles plaatselijke cognac op tafel gezet en een handvol glazen. De cognac kan ook wodka zijn. Het is in ieder geval sterk spul. Uit beleefdheid drinken we er eentje mee, maar voor we er erg in hebben zijn de glazen alweer vol. Russen hebben de ongeschreven wet dat ze overal op proosten. Ieder glas wordt geheven op iets anders. 'Op het Hollandse bezoek! *Vashe zdorovie!*'

Of deze cognac hetzelfde smaakt als de Franse, wil een man met exact twee tanden weten. Zo maken we op uit zijn gebaren. We zeggen maar beleefd dat dit naar spiritus smakende goedje misschien nog wel beter is. Het effect is desastreus: 'Aha! Nog een fles!' Menukaarten worden opengeslagen. Niks van te lezen natuurlijk. Uit de getallen valt wel op te maken dat de meeste hoofdgerechten één euro kosten. We rekenen snel uit dat Eto'o alleen al met de bonus voor een doelpunt twintigduizend keer de vangst van de dag kan bestellen.

In geen tijd staat de tafel vol kipspiesjes met koriander en verse vis uit de Kaspische Zee. In het midden ligt een grote hoorn. Dat zal wel weer iets met drank te maken hebben, vrezen we al. Inderdaad. Volgens een lokale traditie wordt een paar liter wijn in de grote opening bovenin gegooid, en gaat het ding vervolgens van hand tot hand. Het duizelt. Nu snappen we wel waarom Hiddink bij dit soort gelegenheden diep in Rusland altijd stiekem de wodka in de plantenbak kiepert. Een man gekleed in shirt met clublogo pakt ons bij de arm en kijkt in de steeds roder kleurende ogen. Hij grijnst: '*Welcome in Dagestan!*'

Gelukkig is er een wedstrijd. Het is tijd om naar het stadion te gaan. Betalen is er niet bij. 'Dit is het terrein van FC Anzhi', legt een aangeschoten medewerker van de club uit. Buiten is al een enorme toeloop gaande. De smalle steegjes vullen zich met zware stemmen en onbekende geuren. Maar ook met de onmiskenbare verwachting die iedere voetbalwedstrijd ter wereld collectief losmaakt. De weg naar het stadion samen met duizenden anderen lopen is de ultieme ervaring voor menig man. Ook hier. Maar het is wel erg druk. Zien we nou dubbel? Nee, het is heel normaal dat er buiten het stadion nog duizenden fans zonder kaartje de wedstrijd volgen. De vijftienduizend die wél een toegangsbewijs hebben, worden naar binnen geperst. Politie en gewapende soldaten proberen de hordes in bedwang te houden. Zeker is dat er meer mensen binnen zijn dan stoeltjes.

Iedereen wil Eto'o zien. De balkons van een nabijgelegen flatgebouw die uitzicht bieden op het veld, staan overvol. Mensen hangen over de balustraden om maar iets te kunnen zien van

de ploeg van de toekomst. ‘Dit wisten ze heel vroeger al in het oude Rome: geef het volk gewoon brood en spelen’, moppert een man naast ons op de tribune. Hij stelt zich voor als Albert van de plaatselijke krant. ‘Jullie zouden ook pagina’s kunnen schrijven over werkloosheid en ellende. Over armoede en rebellen. FC Anzhi is gewoon een truc, als afleiding van de werkelijke problemen.’

Vijf minuten later staat Albert op sokken te dansen op de tafels van de perstribune als Eto’o 1-0 heeft gemaakt. Soldaten proberen de menigte met man en macht tegen te houden wanneer de Afrikaan van Anzhi de hekken in vliegt. De gele vlag van Albert slaat in ons gezicht. Een vlag die een uur later met tig andere vlaggen en stokken op het veld ligt. Het staat dan inmiddels 3-5 voor CSKA Moskou. Spelers worden onder striemende fluitconcerten gewisseld en na negentig minuten beent de thuisploeg snel de catacomben in. Nou ja, thuisploeg. De heren weten niet hoe snel ze het gebied weer moeten verlaten.

Dagestan opbouwen is één. Maar er wonen en trainen is weer het ander uiterste. Het ontwikkelingswerk heeft zijn grenzen. Nog geen uur na de thuiswedstrijd staat FC Anzhi alweer klaar om Dagestan als de gesmeerde bliksem te verlaten. ‘Deze kist kan zelfs bommen vervoeren en ook afwerpen’, weet de immer montere Philips op de vliegtuigtrap nog te vertellen. Ons verbaast niets meer. We staren naar de gaten in de overall van de man die de blokken zo dadelijk weghaalt. Wat zal hij het koud hebben.

De splinternieuwe jet is grotendeels met businessclass stoelen uitgerust. Het eerste compartiment heeft kolossale fauteuils die in de Air Force One niet zouden misstaan. Over het formaat van de stoelen hoeft de zwaargebouwde Guus Hiddink zich dus geen zorgen te maken. Boussoufa ploft neer in het witte leer van het tweede compartiment. Onze landgenoten Philips en Chima Onyeike, voormalig speler van onder meer Excelsior en TOP Oss die inmiddels fitnessstrainer is, leggen hun hoofd te rusten tegen de zachte steunen met daarop het clublogo van Anzhi. De schermen flitsen aan. In beeld zien we een zwart gat met daarlangs een rits witte lichtjes. We gaan meebelevén hoe de piloot opstijgt van Makhachkala. Zodat iedereen zeker weet dat we weg zijn...

Eenmaal in de lucht verschijnen meer dan charmante dames. Glimlachend serveren ze de eerste ijsskoude Heineken, voordat ze een copieuze maaltijd presenteren. Eto’o zet zijn tanden in gerookte zalm en dun gesneden botervis. Plankjes met kazen, worsten en olijven passeren. Niet veel later gaan de borden met verse spaghetti, kip en witvis door de jet. Waarna de voetbalmiljonairs worden verwend met koffie en een notengebakje bij de natafel. Het is eens wat anders dan de spelersbus parkeren bij Van der Valk.

De flesjes Heineken missen hun uitwerking op de blaas niet. De wc spoelt nog door als we omdraaien en een kleine kale man zien staan wachten. Het is de linksback die ons dwarszat tijdens het WK van 1998. Tijd voor een vraag, je bent journalist of niet. Trainer wil Roberto Carlos niet blijven: ‘Ik zie mezelf namelijk meer als voorzitter een belangrijke rol vertolken. Ik zit al vaak rond de tafel met de huidige voorzitter om te praten over versterkingen voor volgend seizoen. Steven Gerrard, Frank Lampard en Robert Pires zullen worden genoemd.’

De schrijvende zeurpieten beginnen nog maar eens over de stand van het land. Dat is direct het einde van ons mini-interview. Voordat we het in de gaten hebben daalt een van de duurste ploegen van de wereld alweer richting Moskou. We stappen uit de tijdmachine. Hier staat een

file bolides met eigen chauffeurs alweer met draaiende motoren klaar om de sterren op te pikken en naar huis te brengen. Boussoufa en Philips zwaaien nog. En weg zijn ze, naar hun enorme landhuizen met zwembaden. Als elementaire deeltjes die in 2011 naar een andere tijd zijn geschoten.

De witwas zelfmoord

Niet alleen steenrijke clubs als FC Anzhi zijn gevoelig voor fraude. Zelfs amateurclubs veranderen in doelwitten van de onderwereld. Ineens lag hierover een waarschuwend rapport op de bureaus van de regeringsleiders. ‘Witwassen in de voetbalsector.’ Geschreven door de hoogste autoriteit die regeringen informeert over financiering van terreurgroepen. Witwassers blijken overal in het voetbal actief, van hoog tot laag. We hoeven niet lang te zoeken naar een nieuw dodelijk slachtoffer.

Haar gegil gaat door merg en been. Aan de lommerrijke Park Gate Road snellen buurtbewoners toe. Verschrikt slaat een vrouw een hand voor haar mond. Daar ligt hij dan. Gestrekt in een garagebox in Sutton. De voorzitter van de lokale voetbalclub. Zijn vrouw van middelbare leeftijd zit over hem heen gebogen en schudt hysterisch aan haar echtgenoot. Ze draait haar ogen naar boven en schreeuwt het uit.

Een omstander met zwakke darmen leegt zijn maag in een struik. Het is ook geen prettig gezicht. In het voorhoofd van de gevloerde man zit een zwarte punt ter grootte van een pink. Zijn kalende schedel zit vol gestold bloed. De pupillen van de man staren onnatuurlijk naar boven. Rondom zijn hoofd is het beton donker verkleurd. Niet ver van zijn levenloze lichaam vandaan ligt het geweer waarmee hij zichzelf van het leven heeft beroofd. David Le Cluse wordt slechts 44 jaar oud.

In het dagelijks leven is hij ongediertebestrijder, in de vrije uren voorzitter van Croydon Athletic FC. De voetbalclub zit rondom zijn mysterieuze suïcide behoorlijk in de problemen. Dat heeft alles te maken met de flamboyante eigenaar, miljonair Mazhar Majeed. De sportagent geniet van zijn playboyreputatie en maakt met zijn voortdurend wisselende cabrio's mooie sier in de buurt. De flauwe gezangen *Hij heeft geen geld voor een dakkie* van de opgeschoten jeugd negeert hij. Wat zouden ze graag met hem willen ruilen. In zijn zijden zakken zit altijd een flinke rol contanten. Nee, dit is nou niet direct het type dat je op de verjaardag van de plaatselijke uitroeier van insecten verwacht. Hun ontmoeting is dan ook toevallig. Op een dag heeft Majeed in zijn villa van een miljoen euro last van ongedierte. Hij vloekt. Zo kan hij geen barbecue organiseren voor de talloze *celebrities* die hij tot zijn vriendenkring rekent. Driftig maant de miljonair zijn assistent het nummer van de plaatselijke ongediertebestrijder te bellen. Even later stuurt Le Cluse zijn bestelbusje vol gasmaskers en flessen gif de oprijlaan op en parkeert in de openluchtshowroom naast de Range Rover, Volkswagen Golf, Jaguar en Astin Martin DB9. In zijn busje ligt ook een klein kaliber geweer waarvoor hij vanwege zijn werk een vergunning heeft.

Le Cluse is onder de indruk van de innemende Majeed. Andersom mag de miljonair hem ook wel. De twee hebben een klik en niet veel later blijkt Majeed een mooi baantje voor hem te hebben. Voorzitter van Croydon Athletic Football Club. Majeed heeft de club opgekocht en zoekt nog iemand om de boel te runnen. Of Le Cluse dat wil doen. Nou en of. Zo staat de

veertiger opeens aan het hoofd van een soort Spakenburg. Op het zevende treetje van de Engelse voetbalpiramide werkt Croydon vooral met semiprofs. Mannen die van maandag tot vrijdag hard werken en in de avonduren trainen. De omwonenden kijken dan ook raar op als op een dag een vrachtwagen komt voorrijden en twee technneuten een *state of the art* elektronisch scorebord beginnen te installeren. Even later volgt een nieuwe manager met in zijn kielzog twee spelers.

Dat Majeed veel geld heeft is in de buurt wel bekend. De van origine Pakistaanse man heeft uitstekende contacten in de top van het cricket. Een grote sport in zowel Pakistan als Engeland. Maar waarom hij nou de voetbalclub koopt? Zeker na de vorige voorzitter is het publiek sceptisch geworden. Die had 600 duizend euro van zijn werkgever gestolen en in de club gepompt. De man zit voor de fraude in de gevangenis. Nu zijn daar opeens de multimiljonair met zijn rechterhand, de ongediertebestrijder die ze de laatste jaren slechts sporadisch bij de club hebben gezien. Meer en meer mensen in Sutton vragen zich af waar de lokale playboy toch mee bezig is.

Totdat op een regenachtige nazomerdag het beruchte en gevreesde tabloid News of the World in de kiosken ligt. GEPAKT!, bloklettert de krant. Daaronder een foto waarop de eigenaar van de plaatselijke voetbalclub stapels cash telt. Het zijn drieduizend biljetten van vijftig pond. Majeed is met open ogen in de val gelopen. Tegenover een journalist die zich voordoeft als een Indiase zakenman en hem uit de redactiepot twee ton betaalt, noemt hij de bedragen voor het fiksen van cricketwedstrijden. Beginnend bij vijftigduizend euro voor het manipuleren van kleine spelonderdelen tot veel grotere bedragen voor het fiksen van een volledige testmatch. 'Een miljoen', zo vertelt Majeed in de auto voor een Londense brasserie. De als zakenman vermomde journalist vraagt ook waarom hij toch dat Croydon Athletic heeft gekocht. Dan valt het woord witwassen. 'De enige reden', zo vertelt hij voor de verborgen camera.

Majeed bekent zo als een van de eersten waarvoor regeringsleiders in heel Europa al zijn gewaarschuwd: een verband tussen zwart geld en de gokindustrie. De instantie Financial Action Task Force (FATF) uit Parijs bracht daarover een alarmerend rapport uit. De FATF kent u misschien wel van onderzoek naar financiering van terreurgroepen als Al Qaida. De stap van de taliban naar voetbal lijkt levensgroot. Toch zag de instantie zich genoodzaakt een onderzoek te starten naar aanleiding van de steeds groter wordende criminele geldstromen in het voetbal. Al snel bleek het te stikken van mannen als Mazhar Majeed. Vooral bij bookmakers duiken opmerkelijk veel witwassers op. Via aanbieders overal ter wereld kan je makkelijk schuiven met geld en de winsten zijn wit. Zelfs als je minder terugkrijgt dan je hebt ingezet, heb je altijd nog wit geld dat daarvóór nog zwart was. Natuurlijk is het helemaal handig om ook zelf spelers in je greep te hebben of een club te bezitten, zodat je de kansen op het voorspellen van de goede uitslag kunt vergroten. Echt niet alleen Manchester United en Chelsea zijn interessant. Juist kleine clubs als Croydon zijn gevoelig voor infiltratie van witwassers. We citeren het rapport: 'Dubieuze figuren investeren in het voetbal, ook op amateurniveau. De kwetsbaarheid is daar zelfs nog groter.' Gokken en witwassen. Bij Croydon lijkt een mix van beide elementen in de praktijk gebracht door meesterfikser Majeed.

‘Voetbalclubs dienen als een vehikel voor criminele activiteiten zoals: mensenhandel, corruptie en drugstransporten.’ De conclusie van het mede door de Nederlandse regering geïnitieerde rapport is weinig geruststellend. ‘Witwassen in het voetbal is dieper en complexer dan vooraf aangenomen’, verzuchten de onderzoekers. Na een *quickscan* zitten de makers al op twintig verschillende witwasmanieren waarbij de Champions League van de onderwereld is betrokken: de Napolitaanse maffia. Grote namen uit het voetbal spannen met dit soort criminelen samen. Zo zat een voormalige ploeggenoot van Johan Neeskens nog steeds ondergedoken in Amerika. Giorgio Chinaglia is de naam. Voormalig Italiaans international en ex-president van Lazio Roma. In 2000 werd hij gekozen tot de beste speler ooit van Lazio, waarvoor hij in de jaren zeventig 98 keer scoorde. Hij en Neeskens speelden vervolgens jarenlang samen bij New York Cosmos, waar in die periode ook Johan Crujff en Guus Hiddink enkele testwedstrijden afwerkten. Op zondag 1 april 2012 overleed hij plotseling aan een hartaanval. Tot aan zijn dood verdachten de Italianen hem nog altijd van betrokkenheid bij de maffia. Die penetreerde samen met Chinaglia op agressieve wijze in de Serie A.

De voormalige vedette hoorde bij een bende van negen die de preses van Lazio afperste. Via de aan- en verkoopactiviteiten wilden de Italiaanse topcriminelen hun drugsgeld witwassen. De gevreesde maffiabazen stelden alles in het werk om de opzet te laten slagen. Ze slingerden zelfs een gefingeerd persbericht de wereld in om de waarde op te drijven. Lachend hadden ze de volgende dag gezien hoe journalisten groot uitpakten op de roze sportpagina's. Een mooie primeur. Een Hongaars farmaceutisch bedrijf zou een bod hebben gedaan van 24 miljoen euro op de aandelen van Lazio. Gewoon een broodje aap. Niet veel later bleek achter het Hongaarse bedrijf de Napolitaanse onderwereld schuil te gaan. De Romeinse politie kwam in actie. Zeven van de negen verdachten werden opgepakt. Het oude teammaatje van Neeskens was een van de twee die ontkwamen.

Die pakte het dus wat slimmer aan dan Majeed, een van de eerste fikkers annex witwassers die voor de rechter komt. De politie slaat hem in de boeien. In de auto van zijn vrouw ontdekken de agenten nog wat restjes geld dat de undercoverjournalist van News of the World hem betaalde voor informatie over gefikste wedstrijden in het cricket. De omvang van zijn witwasmachine wordt niet helemaal ontrafeld. Helaas verdwijnen in de nacht van zijn arrestatie op mysterieuze wijze de boeken uit zijn afgesloten kantoor. Daardoor is niet meer precies na te gaan hoe alle geldstromen lopen. Wel vindt de recherche sms'jes aan internationale goksyndicaten in Groot-Brittannië, India en Dubai. Interessant zijn ook de tekstberichtjes aan zijn oudere broer, een zaakwaarnemer in het cricket. Die stuurt hem: ‘Kom op, Maz. Laten we het doen. Laten we op het cricket duiken en alles eruit knijpen wat erin zit.’ Hij reageert enthousiast. ‘Precies de houding die ik wil.’

De spelers zien Mazhar Majeed als een toffe peer. Hij behoort bijna tot de inboedel van het nationale team. Hangt altijd rond de ploeg. Hoewel de internationals van hun manager horen dat ze contacten met makelaars moeten beperken, reist Majeed gewoon leuk mee de wereld over. Zit in het vliegtuig. Logeert in het hotel. Schuift aan bij het diner. Loopt met tassen cash door de lobby. Op hotelkamers instrueert hij spelers voor de wedstrijd van de volgende dag. Majeed verdient er een fortuin mee en hij is zeker niet de enige. Momenteel duikt het ene na

het andere schandaal op in het cricket. Zelfs een beroemde Aziatische actrice zou zijn ingezet om spelers te verleiden tot vals spel. De cricketsport blijkt diep geïnfecteerd. Iets waar het voetbal lering uit zou moeten trekken. Als het ene veld is kaalgeplukt trekken de fikkers als een zwerm sprinkhanen naar het volgende.

Majeed is dankzij de videobeelden van News of the World een van de weinigen die ook echt wordt gepakt. De eigenaar van Croydon Athletic draait de bak in. De fikser krijgt celstraf tot 2013. De ongediertebestrijder wordt het allemaal te veel. Hij is wanhopig na Majeeds arrestatie en de beschuldigingen van omkoping en witwassen onder zijn leiding. Tot overmaat van ramp zit hij ook nog met een persoonlijke financiële strop doordat hij vijftigduizend pond investeerde bij de man die nu vastzit. Op straat wordt hij geconfronteerd met het nieuws dat alle voorpagina's in Engeland haalt. 'Hoe kon je die misdadiger nou zijn gang laten gaan?' Het raakt hem zichtbaar. Wie weet wat er nog meer aan de hand is. Niemand weet precies in hoeverre die aardige man van Croydon het moeras is in gelopen. Niemand zal het ook weten. Zes weken na de arrestatie van Majeed trekt hij zich terug in een garage en schiet zichzelf door het hoofd. Croydon Athletic overleeft de schandalen niet. Nadat Majeed van het toneel verdwijnt ontdekken de arme bestuursleden dat de boeken een puinhoop zijn. Er is geen redding meer aan. Met de voorzitter laat ook de club het leven.

‘We slaan je gehandicapt’

In Hoofddorp zetelt de internationale spelersvakbond FIFPro. Daar zijn ze zich rot geschrokken van alle opduikende maffiaverhalen. Spelers bestoken de bond met de meest verschrikkelijke ervaringen. Mishandelingen en bedreigingen. Ze moeten rennen voor hun leven. Theo van Seggelen is de baas van de bond en voelt zich plotseling de hoofdrolspeler in een keiharde misdaadfilm. ‘Het is allemaal veel ernstiger dan ik ooit had kunnen vermoeden. Zo eerlijk moet ik wel zijn.’ Inderhaast besluit hij een zwartboek samen te stellen. We zijn benieuwd naar zijn bevindingen. Een luguber bezoek.

‘Heeft een van jullie moeite met bloed?’ Voordat we kunnen antwoorden hebben we een serie foto’s voor onze neus. Ze liggen uitgespreid over de tafel. Smakelijk is anders. Close-ups van een bont en blauw lichaam. Een gehavende buikstreek. In de nek rode afdrucken. Het zijn de prints van dikke vingers die hem even eerder hebben proberen te wurgen. We zijn sportjournalisten, maar voelen ons opeens twee forensische detectives uit de tv-serie CSI. ‘Leeft hij nog?’, vragen we.

De man knikt. ‘Ja. Hij heeft ze zelf genomen. Met zijn mobieltje.’ Stilte. Ons contact schudt het hoofd en bergt de foto’s weer op in de envelop. ‘Dat is dus betaald voetbal anno 2012.’

Het slachtoffer op de foto blijkt ene Nikola Nikezic. Een jongen uit het kleine Montenegro. Voetballer wilde hij worden en dat lukte ook. In 2010 begint hij vol enthousiasme bij zijn nieuwe club FC Kuban uit Rusland. Het eerste jaar spelen ze iedereen van de mat. Hij staat in de basis en viert met zijn ploeggenoten promotie naar de Premjer Liga. De wodka vloeit rijkelijk. Iedereen is opgetogen. Wie in de hoogste divisie opvalt, is zo miljonair. Eén transfer is genoeg. Wat een succes. Nikezic zal gaan spelen in de grote stadions. Iedere wedstrijd live op tv. Tegen mannen als Demy de Zeeuw en Mbark Boussoufa.

Denkt hij. Het loopt totaal anders. Ja, hij speelt de eerste wedstrijden. Maar de trainer zet hem in de trainingen al snel bij de ploeg zonder hesjes, hij komt op de bank te zitten. De competitie is koud begonnen of hij leest al in de krant dat de club nieuwe spelers wil halen. Dat ze het met deze ploeg niet gaan redden. Zaakwaarnemers lopen af en aan. Na een paar wedstrijden op het hoogste niveau zijn ze hem bij de club al zat.

De president heeft liever een paar nieuwe aankopen, maar zit nog met het salaris van die overbodige Nikezic in zijn maag. Hij roept hem op kantoor. ‘Je moet weg’, bromt hij. Nikezic weet niet wat hij hoort. Hij rekent snel uit dat hij nog recht heeft op 230 duizend Amerikaanse dollars en schudt het hoofd. ‘Nee. Ik blijf.’ De president piekert er niet over het geld te geven. Als de tengere speler zijn kantoor heeft verlaten drukt hij op een knop. Twee kleerkasten komen binnen. De instructies aan zijn lijfwachten zijn duidelijk. Wie niet horen wil, moet maar voelen. Die Nikezic zal het niet lang volhouden.

Dat merkt de Montenegrijn de volgende ochtend al. De komende dagen mag hij apart gaan oefenen van de groep en wacht hem een serie lange straftrainingen. Leuk is anders. Maar voor een paar ton kan hij dit wel even volhouden. Dat moet hij ook wel, al was het maar voor zijn familie. De dagen worden steeds langer en de sessies steeds intensiever, maar hem breken ze niet. Nu is hij alleen, de lichtmasten zijn aan en hij loopt zijn zoveelste rondje. Afgemat hoort hij dat de coach hem wil zien op zijn kantoor. Iedereen is al naar huis. Op de parkeerplaats staan nog maar twee auto's. Misschien valt het allemaal nog mee, denkt hij. Al die tijd heeft Nikezic zijn mond gehouden.

De coach wenkt vanuit het trainershok. Hij steekt zijn hand op en hoort het vertrouwde geluid van zijn noppen op het beton. Wellicht wordt het beloond en mag hij weer meetraineren met het eerste. Dan is hij ineens de man die karakter heeft getoond en niet heeft gezeurd. Doodmoe ploft hij in de stoel. Op tafel ligt een formulier met daarnaast een pen. Hij kijkt op naar de coach, die oogt wat nerveus. De mededeling is echter kort maar krachtig. 'Jij tekent nú het ontbindingscontract.' Die twee ton kan hij beter maar laten zitten. De coach spreekt op een samenzweerderige, fluisterende toon. 'Weet je wat er anders met jou gebeurt?' Nikezic wordt ongerust en schudt het hoofd. 'Anders zal je als gehandicapte terugkeren naar Montenegro.'

Nou heeft hij al veel meegemaakt. Dit is al zijn zevende club. Hij kent de wetten van de voetbaljungle. Maar een coach die hem dreigt met een rolstoel, dat moet toch ook hij even laten bezinken. De speler kan het niet geloven. Woede en angst dringen om voorrang, maar hij heeft zich voorgenomen niet te zwichten voor psychologische spelletjes. En weigert. 'Dan moet je het zelf maar weten.' De coach staat op en verlaat gehaast de kamer. De deur valt dicht met een klap. Even is hij alleen. Op de gang klinkt geroezemoes. De stemmen klinken Russisch, hij kan het niet verstaan. Dan hoort hij dat de voetstappen van de coach zich van de deur verwijderen. Nikezic slaakt een zucht.

Hij grist de mobiel uit zijn zak en is bezig het nummer van zijn zaakwaarnemer in te tikken als hij de deurklink weer naar beneden hoort gaan. Verschrikt kijkt hij naar de deur. Twee forsgebouwde mannen staan in de opening. Ze zwijgen. Die komen duidelijk geen koffie brengen. Demonstratief trekt de een zijn jasje uit en gooit die in een hoek. Hij laat zijn knokkels even kraken. Dan stapt de breedste op hem af. Nikezic vangt een glimp op van zijn wezenloze blik, begrijpt wat de bedoeling is en maakt zich klein. Te laat. Pats.

De stoot is recht in zijn lever. Een golf van pijn trekt door zijn maag. De speler slaat dubbel en probeert naar de deur te komen. De andere gorilla trekt nu ook zijn jack uit. Wat hij dan ziet doet zijn adem stokken. 'Twee pistolen in een holster.' De bewapende kleerkast wijst naar het contract op het bureau. Weer dezelfde eis. Weer de weigering. Weer een volle vuist op zijn lever. De vier woorden die volgen zal hij nooit vergeten: 'We slaan je gehandicapt.' Dan beginnen ze hem te wurgen. De paniek slaat toe bij Nikezic. Hij loopt rood aan, even denkt hij echt dat hij eraan gaat.

De sterke vingers klemmen zo stevig om zijn keel dat hij geen lucht meer krijgt. Met zijn voeten trappelt hij in de lucht. Zijn tegenstander perst zijn lippen op elkaar en geeft nog even wat extra druk, voordat hij zijn grip laat vieren. Nikezic is de kleerkast bijna dankbaar als hij loslaat. Met grote halen, hoestend en proestend, probeert hij lucht binnen te krijgen.

Wanneer de ademhaling weer enigszins rustig is ziet hij alweer een vuist naar achter gaan.

Twintig minuten beuken de mannen in op de speler. Dan ziet hij in dat principes hem vandaag nergens brengen. Deze mensen zijn tot alles in staat. Nikezic heeft overal pijn. Voelt zich misselijk. Nog even en hij zal het bewustzijn verliezen. Hij kan nog net uitbrengen dat de mannen moeten stoppen. 'Ik was bang voor mijn leven en heb uiteindelijk vijf dingen getekend. Geen idee wat, het was in het Russisch.'

Direct na het tekenen grissen de mannen de papieren uit zijn handen en buigen naar de op de grond liggende speler. Voor het eerst die middag hoort hij hun stem. Hij kan hun zweet ruiken. 'In Montenegro wonen veel Russen. Doe niks stoms. Er kan altijd iets met je familie gebeuren.'

De heren trekken hun leren jasjes recht, vegen wat huidschilfers van hun schouders en verlaten tevreden de kamer. De speler blijft gedesoriënteerd minutenlang op de grond liggen. Over zijn hele lichaam voelt hij een stekende pijn. Opstaan kost grote moeite. Hij strompelt naar de deur en kijkt om het hoekje. De gangen zijn leeg. Iedereen bij de club lijkt wel verdwenen. Uiteindelijk weet hij zichzelf naar de auto te slepen.

Thuisgekomen trekt de speler voorzichtig zijn kleren uit en neemt voor de spiegel in zijn badkamer de schade op. Zo toegetakeld is hij nog nooit. De Montenegrijn neemt direct foto's van zijn gebutste lijf, pakt zijn koffers en vlucht zo snel als hij kan Rusland uit. Daarna vertelt hij zijn verhaal. 'Als een waarschuwing. Anders blijven deze verschrikkelijke verhalen zichzelf herhalen.'

Spelers die in handen vallen van maffiabendes. Wat Nikezic overkwam is slechts een van de vele voorbeelden. Het kan iedereen gebeuren die ergens een contract tekent. De liften van de parkeerkelders naar de skyboxen staan in veel stadions inmiddels bijna symbool voor het gebied waar de onderwereld naar de bovenwereld komt. Voetballers worden gelokt met grote contracten. Zeker met het nieuwe geld van eigenaren zijn de verleidingen groot. Vaak zijn de betalingen zwart, ga dan nog maar eens verhaal halen als je het niet krijgt.

De uitwassen worden helaas ook steeds extremer. Dit tot grote zorg van de vijftigduizend leden tellende spelersvakbond FIFPro, met aan het hoofd de Nederlander Theo van Seggelen. Op de burelen in Hoofddorp praten ze allang niet meer alleen over de pensioenpremies en kunstgras. Het leuke spelletje is de onschuld voorbij. Anno 2012 staan ontvoerde en in brand gestoken profs op de agenda. In de decennia die hij werkzaam is in het voetbal zag Van Seggelen de sport nog nooit zo snel verwilderen als nu.

Hij sloeg steil achterover toen hij het afgelopen seizoen steeds vaker werd geconfronteerd met doodsbange spelers die verhaalden over chantage en mishandeling. Vanuit de Balkan en Oost-Europa kwamen de brieven waarin spelers de vakbond om hulp vragen. Veel landen hebben niet eens een eigen vakbond, domweg omdat het te gevaarlijk is om over spelersrechten te beginnen tegen de vaak maffia-achtige kartels die clubs in handen hebben. Om de FIFA en de UEFA van de ernst en de omvang te doordringen, besluit Van Seggelen een zwartboek uit te brengen. Over de hele wereld interviewt zijn bond getroffen spelers. Al hun avonturen zijn gebundeld. Het boekwerk doornemende, voelt hij zich soms meer Peter R. de Vries dan vakbondsleder. 'Het is allemaal veel ernstiger dan ik ooit had kunnen

bedenken.’

Vanuit zijn kantoor nabij Schiphol ziet Van Seggelen vliegtuigen opstijgen naar alle mogelijke bestemmingen in de wereld. Zoals er voor onbetrouwbare luchtvaartmaatschappijen allang een zwarte lijst is, moet er ook een signalering komen voor foute clubs. Iedereen weet dat hij niet in een Tupolev van Iran Air moet stappen. Straks moet ook elke speler weten dat een contract bij pakweg Polonia Warschau op eigen risico is. Volgens Van Seggelen vercriminaliseert het voetbal in hoog tempo. Na een conferentie in Thessaloniki, in de zomer van 2011, was de Nederlander om. Toen wist hij zeker dat hij actie moest ondernemen. Op de agenda stonden de problemen in Oost-Europa. ‘We werden alleen daar al met zo veel verhalen geconfronteerd. We hopen dat spelers hun verhaal durven te vertellen.’

Toen Van Seggelen in de congreszaal de microfoon kreeg, dacht hij de boel eens te prikkelen door te vragen of iemand weleens te maken had gehad met omkoping. ‘Daar zaten jongens uit Bulgarije, Slovenië, Servië, dat soort landen. Die keken me aan alsof ik gek was. Iedereen kende het fenomeen.’ Van Seggelen maakte kennis met de 3-3-regel. ‘Die kent iedereen in Servië. Drie punten voor de club die thuis speelt, en in de terugronde drie punten voor de andere club die thuis speelt. En het gaat nog veel verder. Vóór het seizoen wordt er gewoon bepaald wie topscorer gaat worden met pak ’m beet twintig doelpunten. Servië exporteert veel voetballers. Honderden verdienen hun brood in de meest obscure voetballanden. Daar worden clubs, spelers en tussenpersonen beter van.’ Van Seggelen staart eens voor zich uit. ‘Het is maar een van de vele voorbeelden. Dit kan natuurlijk niet. Ik zal het jullie nog sterker vertellen. In die landen zijn de nummer één, twee en drie voor het seizoen al bekend. Pff. Ik loop al heel wat jaren mee, maar je weet nu niet waar je als eerste moet kijken.’ Steeds meer eigenaren duiken op. Steeds meer geld gaat er om. De bonden kijken machteloos toe. In Turkije kon afgelopen seizoen vanwege een groot omkopschandaal de competitie niet eens op tijd beginnen. ‘Dat is toch funest voor het voetbal?’ Van Seggelen concludeert dat ook de UEFA geen idee heeft wat ze ermee aan moet: ‘De Turkse clubs stonden keurig ingeschreven voor de Europese toernooien. Maar hoeveel bewijs wil je hebben? Er zitten tientallen mensen vast.’

Op het hoofdkwartier in Hoofddorp wordt het zwartboek met de dag dikker; formaat telefoonboek, zeg maar. ‘Iedereen had er baat bij, dus er kwam vaak niets naar buiten. Nu de crisis toeslaat zie je overal spelers die hun geld niet meer krijgen. Die weten niet waar ze heen moeten.’ Een andere reden is dat steeds meer verdachte figuren uitvinden dat ze in het topvoetbal eenvoudig kunnen infiltreren. ‘Kijk eens waar de grote toernooien straks naartoe gaan. Polen, Oekraïne, Rusland, Qatar. Dat is natuurlijk geen toeval. Daar zit het geld. Maar daar zitten ook allerlei dubieuze figuren die het niet zo nauw nemen met de rechten van de spelers. Die komen bij ons met hun verhalen.’

Een van de clubs op de zwarte lijst van de vakbond is Polonia uit de EK-stad Warschau. De eigenaar is een van die vele mannen die via het voetbal belangrijk willen worden. Hij kocht een licentie van een failliete club en startte Project Polonia. Inmiddels beter bekend dankzij *De Kokosnootclub*. Nee, dat is geen strandresort in Thailand. Wel het strafkamp van Polonia Warschau. Het begon allemaal met een zekere Daniel Kokosinski, bijgenaamd Kokos. Pools

voor kokosnoot. De beste man kreeg in 2009 al na zijn eerste drie optredens de schuld van de slechte resultaten. De president sommeerde een exclusief trainingsprogramma dat vooral bestond uit het melden tegen het ochtendgloren en vervolgens de hele dag op- en afrennen van de stadiontrappen. *De Kokosnootclub* was geopend.

Daarna zouden nog vele spelers hem volgen. De straftraining die Miralem Sulejmani en Ismaïl Aissati ooit kregen van Martin Jol is hierbij vergeleken een onschuldige uitje. De twee Ajacieden moesten destijds een half uurtje de trappen van De Arena beklimmen. Niets vergeleken bij de systematische kastijdingen in Polen. Een speciaal ingehuurd beul krijgt daar de opdracht om voetballers mentaal te breken. Meestal verdwijnen ze na een paar maanden naar verre oorden. Waarbij vaak eerst getekend moet worden voor geheimhouding. Betrokkenen zijn doodsbang om te praten over *De Kokosnootclub*.

Zo wil Marc van Hintum niks zeggen. De voormalig international was samen met zijn maatje Theo Bos al snel een illusie armer in Warschau. Ze gingen aan de slag in januari 2011. Twee maanden later lagen ze eruit. Bos durft nog wel te praten over *De Kokosnootclub*. 'Heel bekend in Polen. De spelers moeten zich om acht uur melden en worden dan tot vier uur onder handen genomen. Daar is een speciale coach voor in dienst genomen.'

De president verordonneerde trainer Bos om voormalig Feyenoord-speler Ebi Smolarek naar de dagelijkse tuchtiging te sturen. 'De president vond dat hij niet presteerde naar zijn inkomen. Hij wilde hem naar die club hebben, maar dat heb ik geweigerd. Ik stuur geen jongens naar *De Kokosnootclub*, omdat ze per ongeluk een bal naar de verkeerde kleur spelen. Zoals er onder mijn leiding niemand naartoe is gegaan.' Bos kon zelf wel vertrekken. Toen moest Smolarek er alsnog aan geloven. Hij behoorde tot een groepje van drie dat weigerde vrijwillig twintig procent salaris in te leveren. Smolarek vluchtte naar Qatar en zit inmiddels bij ADO Den Haag.

Maar het kan nog altijd beroerder. Zoals in Rusland. Over dat voetballand alleen kan al een zwartboek worden gemaakt. Ethische overwegingen hebben duidelijk geen rol gespeeld bij de toekenning van het WK. Met steun van de vakbond durven de eerste spelers naar buiten te treden over de praktijken. De zwaar mishandelde Nikola Nikezic is bij FC Kuban niet de enige die te maken krijgt met maffiafiguren. Ook zijn ploeggenoot Sreten Sretenovic komt uit de voetbalkast. Hij durft ons te vertellen over zijn ervaringen. Op een dag wordt hem gevraagd naar de club te komen met zijn zaakwaarnemer. 'De technisch directeur kwam binnen met twee stevig gebouwde mannen. Ze begonnen me te bedreigen. Ik moest documenten tekenen waarmee ik mijn contract zou beëindigen. Daarnaast moest ik de club ook nog zestigduizend euro compensatie betalen. Ik was zo bang dat ik heb getekend en heb het ook niemand verteld. Maar toen ik hoorde wat er met mijn collega Nikezic was gebeurd realiseerde ik me dat ik niet de enige was.'

Van Seggelen kent de verhalen: 'Dit zijn dus praktijken die plaatshebben in het land dat straks een WK krijgt. Dat is ongehoord. De FIFA kan dit niet afdoen als incidenten. Daar is het ook redelijke paniek. Daarom ook het zwartboek. Dan kan niemand meer zeggen dat dit soort zaken niet structureel zijn. Dat zijn ze namelijk wel.' Demy de Zeeuw is een van de eerste Nederlandse topspelers die in de bloei van zijn carrière zijn geluk beproeft in het *Wilde Oosten*. Als hij de Russische versie van Studio Sport volgt, zal hij zich ook nog weleens achter

de oren krabben. Het regent incidenten. Zo werd voormalig Feyenoord-, Vitesse- en PSV-aanvaller Danko Lazovic in de rug aangevallen toen hij na een met 2-0 gewonnen uitwedstrijd het meegereisde publiek ging bedanken. Een politieman gaf de spits van FC Zenit de volle laag met een stroomstootwapen. Lazovic moest aan zijn door de club betaalde privézwembad herstellen van zijn brandwonden. 'In Rusland kan blijkbaar alles', aldus de verbijsterde Serviër.

Elders liep een speler van FC Kamaz rondjes om het trainingsveld. Hij weigerde op bevel van de president zijn contract te verscheuren. De president liet iedere geïnteresseerde club weten dat Alexandr Kukanos niet alleen een waardeloze voetballer was. 'Maar ook een waardeloos persoon.' Toen de speler geen geld meer had om eten te kopen ging hij overstag en tekende een regeling. Later ontving hij een kopie. De contracten bleken vervalst en hij had nergens meer recht op. Helaas voor de president had de voetballer wekenlang met een microfoonje onder zijn kleding op de club rondgelopen en ligt alles nu vast in het zwartboek.

Het is een kleine greep uit de doos van Pandora, een dossier vol incidenten, nota bene allemaal uit het afgelopen Russische seizoen. Aan het hoofd van deze door de spelers zelf geschetste voetbalvrijstaat vinden we een Hagenaar. Dick Advocaat is de bondscoach. 'Hebben ze bij de FIFPro niks beters te doen?'

Advocaat kent het incident van de in elkaar geramde voetballer. 'Heel erg natuurlijk.' Maar verder is de Nederlander niet erg onder de indruk. 'In elk land is het wel wat. Overal heb je clubs die minder aan te raden zijn. Je kan ze niet allemaal over één kam scheren. Een beetje overdreven om daar nu een zwartboek van te gaan maken.'

We vinden in het zwartboek ook verklaringen over bananen die zijn gegooid naar Roberto Carlos van FC Anzhi. Inderdaad, die club van Guus Hiddink waar spelers niet eens durven te trainen in de speelstad. Rusland wordt de laatste jaren geteisterd door rechts-extremistische groepen. Advocaat: 'We hebben in Nederland toch ook de rechtszaak over antisemitische spreekkoren bij ADO Den Haag gehad? Het slaat nergens op om daar nu opeens een Oost-Europees probleem van te maken.'

De bondscoach van Rusland mist de Nederlandse incidenten. 'Het gaat natuurlijk weer over de Oost-Europese landen. Maar Leroy Fer staat er zeker weer niet in! Hij kreeg vorige zomer een rouwadvertentie opgestuurd en werd na de wedstrijd tegen Vitesse Delft fysiek bedreigd door een supporter. Dat is nog veel gevaarlijker. Waarom komt FIFPro daar dan niet mee?'

Volgens Advocaat maakt de internationale spelersvakbond spelers ten onrechte bang. 'Natuurlijk is het hier veilig! Geloof mij nou, jongens. Ik loop hier gewoon rond zonder bodyguards. Bij Zenit had ik wel beveiliging. Maar ik had altijd het idee dat die bodyguards er waren om te letten op mijn auto en niet op mij.'

De Russische competitie is volgens Advocaat geen maffiafilm. 'Nee, joh. Het is gewoon een sterke competitie en Moskou en Sint-Petersburg zijn prachtige steden waar je prima kunt leven. Natuurlijk valt weinig in te brengen tegen de voorbeelden die er zijn. Maar het is wel één kant van het verhaal. Die spelers kunnen zelf toch ook naar de rechter gaan als ze zo onrechtvaardig zijn behandeld? Het is ook maar net hoe je jezelf gedraagt. In alle landen zijn er problemen. Het slaat nergens op om Rusland er zo nadrukkelijk uit te pikken.'

Ergens is de reactie van Advocaat wel begrijpelijk. Je kunt niet zomaar alle clubs en eigenaren over één kam scheren. Overal heb je goede en slechte mensen. *Dit soort landen* bestaan niet. Wel landen waar veel mis is. Het aantal incidenten lijkt zich als een epidemie over heel Europa te verspreiden. Bij EK-deelnemer Griekenland is de situatie wellicht het gevaarlijkst. Daar durven spelers vaak het veld niet eens meer op.

Afgelopen seizoen escaleerden vele wedstrijden. Huilende spelers deden hun verhaal over bedreigingen van fans en miljoenen Grieken zagen live op tv hoe de Argentijnse doelman Sebastián Saja van AEK Athene met een brandend shirt op de grond lag. Geraakt door een van de vele vuurpijlen. Na vijf minuten stond hij weer en kon hij direct vol in de sprint, toen honderden fans van PAOK door de hekken braken en de achtervolging inzetten op de voor hun leven rennende spelers.

Met goed fatsoen kan een zaakwaarnemer zijn spelers niet meer adviseren naar Griekenland te gaan. Het is simpelweg levensgevaarlijk. Dat is niet onze conclusie. Maar van niemand minder dan Alexandros Tzorvas, de keeper van het nationale elftal. Hij verklaart in het dossier van de FIFPro: 'Het is helemaal uit de hand gelopen. Ik ben bang. Onze levens zijn in gevaar.' Tijdens het laatste duel van zijn club Panathinaikos met Olympiakos Piraeus moest ook hij rennen voor zijn leven. 'Ze mishandelden me totdat ik uiteindelijk toch veilig in de spelerstunnel wist te komen.' Zijn teamgenoot Djibril Cissé liet meteen na de wedstrijd weten Griekenland te verlaten. Hij had het helemaal gehad met het racisme en geweld. 'Het heeft allemaal weinig meer te maken met voetbal.'

De doelman denkt er aan zijn spoor te volgen. 'Mobiele telefoons, flessen. Er wordt van alles naar ons gegooid. Je zou er bijna aan wennen.' De eigenaars van Panathinaikos willen inmiddels van hun club af. Maar niemand wil de aandelen overnemen. Zelfs niet voor niets.

We nemen maar eens contact op met Gène Gerards. De Limburger zit al bijna dertig jaar in Griekenland en was vooral werkzaam op Kreta. De gepensioneerde coach stelt dat de spelers niet overdrijven. 'Ik kan me voorstellen dat ze bang zijn. De keeper van OFI Kreta werd op het veld aangevallen door een fan. Er hoeft maar één gek tussen te lopen met een pistool of een mes. Dan ben je er geweest.'

Vooral uit Athene kan je maar beter wegblijven. Een speler van AEK kan daarover meepraten. Ignacio Martin Scocco zit op een avondje gezellig met zijn gezinnetje thuis, als ze zich na zonsondergang kapot schrikken. Drie keiharde knallen. De ruiten trillen in hun sponningen. Zijn dochter zit met de handen voor haar oren en huilt. De voetballer kijkt eens vanachter de gordijnen. Hij ziet veel rook en verspreid door de hele straat ligt rommel. Geschrokken burens komen naar buiten. Ze stellen vast dat drie gasbussen zijn ontploft. Een laatste waarschuwing voor de voetballer. Die had het gewaagd het weekend ervoor met 6-0 te verliezen...

Na de volgende nederlaag nemen hij en zijn ploeggenoten zekerheidshalve de taxi in plaats van de spelersbus. Gerards kent de verhalen. 'De economische crisis heeft vooral hier enorm toegeslagen. De werkloosheid is enorm. Mensen proberen overal geld vandaan te halen en zijn agressief. Een groep van ongeveer vijfhonderd hooligans veroorzaakt een enorme rotzooi. Die

ontevredenheid uit zich in de stadions, vooral in Athene.’

De 72-jarige heeft soms het idee dat hij naar een politiefilm zit te kijken in plaats van een voetbalwedstrijd. ‘Nota bene voorafgaand aan de bekerfinale is gevochten op het veld. Ik heb een keeper gezien die bijna in de brand werd gestoken. Kijk, het was hier altijd al emotioneel, maar nu is het gewoon een grote puinhoop.’

Geen wonder dat steeds meer landgenoten bedanken voor Griekenland. Het aantal is anno 2012 gereduceerd tot twee avonturiers: Joël Tshibamba (Larissa) en Quincy Owusu-Abeyie (Panathinaikos). Geeft nu zelfs de Limburgse Griek Gerards een negatief reisadvies? ‘Dat is voor mij heel gevaarlijk om te zeggen. Laat ik het zo stellen: je moet wel van een avontuurtje houden.’

Zo kunnen we nog wel even doorgaan. Over chanterende en onder de tafel betalende voorzitters. Over straftrainingen in het holst van de nacht. Over wanbetalers die banden hebben met de gokmaffia. In Hoofddorp ligt een hele stap verklaringen die er weinig vertrouwen in geven dat het allemaal wel meevalt. Wat opvalt is dat veel spelersverklaringen afkomstig zijn uit de nieuwe voetballanden, waar ook steeds meer Nederlanders hun geluk zoeken. Zoals het almaar populairdere Polen. Daar zaten afgelopen seizoen zeven landgenoten. Hoe kom je er als speler in hemelsnaam nog achter of je bij een correcte club tekent? Je kunt alles nog zo goed laten dichttimmeren, dan nog weet je niet zeker in welk avontuur je stapt.

Bij de FIFA of de UEFA hoef je niet aan te kloppen. Het lijkt wel alsof de bonden het snel veranderende voetbal niet meer kunnen bijhouden. Theo van Seggelen: ‘Bij de FIFA weten ze ook bijna niet meer welk brandje ze als eerste moeten blussen.’ Hij belde Michel Platini over de mishandelde speler in Rusland. ‘Maar als de club dan vervolgens in hoger beroep door de bond wordt vrijgesproken, dan weet je het wel.’ Van Seggelen houdt zijn hart vast over wat er nog meer naar buiten gaat komen. ‘Systemen zoals in Servië houd je alleen in stand als *iedereen* er beter van wordt. Nu zie je spelers die echt radeloos zijn en zich dan aan ons vastklampen.’

Gebundeld in boekvorm zou de reeks incidenten zo een bestseller in het misdaadgenre kunnen worden. *The boulevard of broken dreams*. De vakbondsman kan er nauwelijks meer om lachen. Zijn conclusie is hard: de onderwereld heeft vaste voet aan de grond in het Europese voetbal. ‘Het voetbal staat onder grote druk. Iedereen is nerveus. Wij hebben ook contact gehad met Interpol. Het is allemaal veel groter en ernstiger dan ik ooit had kunnen vermoeden. Zo eerlijk moet ik wel zijn.’

De fiks met de pet

Een man met een baseballcap achter de dug-out instrueerde spelers in Finland. Petje op voor een strafschoep, petje af voor een gele kaart. Het minst corrupte land van Europa wordt onder de voet gelopen door de gokmaffia. In Nederland wil de politie pas wat doen als er bewijzen zijn. Daar denken ze in Finland heel anders over. De Finnen arresteerden een topfiksster uit Singapore. Hij slaagde erin de complete competitie te corrumperen. ‘Dit kan in Nederland ook gebeuren.’

September 2011

‘Wat een superpass van Sneijder. En dan die directe knal van Strootman zo uit de lucht. Dat had gewoon Dennis Bergkamp kunnen zijn. Tegen dit soort aanvallen is verdedigen niet mogelijk. Wat een manier van voetballen, wat een manier van scoren.’ De commentator van de Finse tv heeft het niet meer als Oranje op bezoek is in Helsinki. Een stralend Oranje kwalificeert zich als trotse lijstaanvoerder van de wereldranglijst bijna achteloos voor Euro 2012.

Een van de 21 duizend aanwezigen bij de 2-0 overwinning is Job Dragtsma. Onze man in Helsinki. De vijftiger is in Nederland nauwelijks bekend, maar in Finland een grote mijnheer. Adviseur van de Finse bond. Tevens trainer van FC Inter Turku. Na zijn komst bij de club won hij direct tweemaal de beker en bracht hij zelfs de landstitel naar de kleine club. Inmiddels is de voormalige coach van FC Volendam kersvers vader en half Fin. Als we hem vragen waarom het stadion niet vol zit, zucht Dragtsma. ‘Toen Duitsland hier recentelijk was, zat het stampvol. Maar er zijn hier verschrikkelijke dingen gebeurd de afgelopen maanden. Het voetbal heeft een enorme dreun gehad. Weleens gehoord van matchfixing?’

Dat hebben we. Sterker nog, we zijn bezig met een boek over de grootste bedreiging van het voetbal. Een verhaal uit het land waar je nou niet direct grote omkoopschandalen verwacht, past daar prima in. Finland is volgens de meest recente cijfers van de gerenommeerde *Transparency International Index* het minst corrupt van heel Europa. Toch kreeg de gokmaffia complete clubs in haar greep. Begin 2011 begint de sneeuwbal te rollen, die uiteindelijk voor een lawine in het Finse voetbal zal gaan zorgen.

Februari 2011

De wereld is wit deze vrijdag in Rovaniemi. Wat dat betreft is iedere februaridag gelijk in de hoofdstad van Lapland. Buiten sneeuwt het hard. Op het plaatselijke vliegveld loopt een Aziatische man elegant met zijn kleine koffer, als een verlengstuk van zichzelf, over de gladde vloer. Hij ziet er patent uit. Zo patent dat de meeste ouders toch een beetje zouden schrikken als hun dochter met zo’n man thuis zou komen. Net iets te glad, zeg maar. Hij heeft een hip

sikje, een dure telefoon met een oortje en draagt zijn jas keurig gevouwen over zijn arm. Om hem heen hangt het nonchalante doelgerichte van mensen die veel reizen.

Onwillekeurig kijkt hij, zoals altijd wanneer hij hier loopt, even naar de houten pijlen die vertellen hoe ver de Kerstman wel niet moet vliegen om de cadeautjes overal af te leveren. *Singapore 9.394 kilometer*. De Kerstman ja; Rovaniemi staat wereldwijd bekend als de luchthaven van de mondiale variant op onze sinterklaas. *Santa Claus*. Hij toetst een nummer in en loopt al bellend in stevige pas richting de non-EU douane. Geroutineerd laat hij een van zijn negen paspoorten zien aan de man in het hokje. Die kijkt van de foto naar zijn scherm. Zwijgt. Kijkt nog een keer. Twee blauwe ogen staren hem aan. ‘Wilt u even uit de rij gaan?’ Hij voelt het ritme van zijn hart naar twee tellen per seconde gaan. In zijn hoofd ratelt het. Rustig blijven nu. Terwijl hij staat te wachten, ziet hij de jonge beambte telefoneren. Bij iedere slag van zijn hart lijkt de cel een tel dichterbij. Ze hebben hem te pakken. Toch nog. Of beter gezegd: alweer. Dan een knik. ‘Welkom en een prettig verblijf.’

Als hij wegloopt, volgt er achter zijn rug nog een knikje en komen twee mannen in beweging. Iets te sportieve types met iets te grote bobbel onder hun blouses. Agenten in burger zijn vaak nog opvallender dan in uniform, ook hier op het vliegveld van de Kerstman. De Aziaat kijkt niet om. Dat is het laatste wat je moet doen.

Toch zint het hem niet. Uit de rij worden gehaald op een vlieghaven. De man kijkt eens op zijn horloge en schudt de gedachten van zich af als een hond die net uit het water komt en de druppels kwijt wil. Hij heeft andere zaken waar hij zich op moet concentreren. Geldzaken. Hij steekt zijn vinger in de lucht en stapt achter in een van de gereedstaande taxi's. ‘Scandic Hotel please.’ Achter in de auto klapt de Aziaat zijn laptop open en verzinkt in rijen cijfers.

De agenten in burger zetten het op een drafje en springen in de auto die al klaarstaat bij de uitgang. Stapvoets glijden ze door de sneeuw in het spoor van de taxi. ‘Klopte die tip toch’, weet de oudste achter het stuur. Zijn bijrijder knikt gespannen. Deze dag krijgt ineens een wending die hij niet had verwacht. Eerder die middag was er een man op het politiebureau geweest met een vreemd verhaal over een veelgezochte crimineel. Hij reisde onder vele namen. Had een hele stapel valse paspoorten en wel vijftig telefoons. In het echt heette hij Wilson Raj Perumal. Kennen ze hem niet? In Singapore en Azië is hij bekend als de *King of Kelong*. De Koning van het Fiksen. De agenten hadden de man even alleen gelaten en vervolgens bij de koffieautomaat overlegd. ‘Wat bazelt die man nou, King Kong in Finland?’

Na een lang gesprek was de tipgever weer naar Helsinki gevlogen. Intussen hadden ze die naam Perumal toch maar eens ingevoerd in het internationale politiestelsel. En verdomd, de man bestond echt. Hij was inderdaad in de jaren negentig veroordeeld vanwege zijn activiteiten rond voetbalwedstrijden in Azië. Matchfixing kenden ze wel uit het ijshockey. Dat deed deze man blijkbaar bij het voetbal. Hij had wedstrijden vervalst, spelers mishandeld, een agent verwond. Geen lekkere jongen. Daarna zou hij ook actief zijn geworden in Europa. Meerdere sporen leiden naar Engeland. Verkochte interlands in Turkije. Verdachte wedstrijden in Afrika. Maar waarom zou zo iemand naar Rovaniemi komen? Een klein gehucht in het land van de wereldkampioen ijshockey. Biatlon, langlaufen, schansspringen, dat zijn hier de sporten. Maar voetbal, daar komen nauwelijks toeschouwers op af, laat staan

internationale criminelen. De officier van dienst neemt het helaas allemaal weer erg serieus, hij had toch besloten dat ze maar eens moesten gaan kijken. Daar gingen de saunaplannen. Mopperend waren ze weggereden.

Maar nu rijden ze dus toch achter hem aan. Dit is de man die in Singapore wordt gezocht vanwege het inrijden op een agent. En dat was slechts zijn laatste wapenfeit op het strafblad dat ze nu voor zich zien in het scherm van de politiewagen. Terwijl ze hem volgen over de besneeuwde wegen richting de stad horen ze het hoofdbureau over de politieradio: ‘Oppassen mannen, niet aanhouden op de openbare weg.’ Dus volgen de Finse agenten Perumal door de straten van het provincieplaatsje naar Koskikatu 23, waar het Scandic Hotel is gevestigd. Een lelijk modern driesterrenhotel. Ze zien hem uitstappen en praten aan de balie. Als hij met de lift naar zijn kamer vertrekt, krijgen ze toestemming hem op te pakken. Het blijken niet de slimste dienders die op pad zijn gestuurd. Nummer één trapt de deur in, terwijl nummer twee brullend naar binnen stormt. Een schoonmaakster springt in paniek weg. De heren zitten duidelijk in de verkeerde kamer. Verdiepinkje vergist. Kan gebeuren. In de gang staan verschrikte gasten te kijken. Het duo probeert autoriteit uit te stralen. ‘Alles is onder controle mensen, gaat u maar weer naar binnen.’

Na enig geharrewar zien ze vanaf het balkon de Aziaat naar een auto op de parkeerplaats lopen. Zo te zien heeft hij geen haast en is hij zich er niet van bewust dat de politie hem op de hielen zit. Ze besluiten hem verder te volgen en voor ze het weten rijden ze de stad weer uit. De sneeuw staat als muren langs de weg. De motor moet hard werken als ze de heuvels inrijden tussen de sprookjesachtige sparrenbossen door. Langs de skihellingen, onder de stoeltjes door, steeds verder naar de top. Daar staat nog net zichtbaar in een sneeuwwal een bord *Sport Instituut*. Tot hun verbazing rijdt de man linea recta naar het trainingscomplex van de plaatselijke voetbalclub. ‘HB, HB. We rijden naar het Keskunkenssa-stadion’, brieft de diender door naar het commandocentrum. De agenten kijken elkaar aan. Wat moet die Perumal hier? Er staan nog meer wagens, blijkbaar is er iets te doen.

‘Niets doen, kijk maar wat hij uitspookt’, is de opdracht. Ze zien de man zijn jas aantrekken en met zijn hoofd diep in de kraag richting een opblaasbare tent lopen. Uit de tent klinken geluiden van voetballers die een wedstrijd spelen, geluiden zoals ze overal ter wereld klinken. Internet is erg prettig op dit soort momenten, een korte zoekopdracht leert ze dat het gaat tussen het plaatselijke RoPs en de bezoekers uit Tampere. Veel mensen kunnen er niet bij rond het veld dat bijna de hele tent in beslag neemt. Dertig zwijgende mannen staan te kijken naar de wedstrijd om de Finse indoorcup. Een toernooi dat slechts bestaat omdat niemand de moeite neemt het op de agenda te zetten en af te schaffen. Via een kier in de tent observeren ze Perumal.

De Engelse coach schreeuwt zo nu en dan wat tegen een van zijn Afrikaanse spelers. Achter hem staat een vreemde man met een pet. Maar verder lijkt de Aziaat de enige die zich opwindt langs de lijn. Een goede observator ziet aan zijn gezicht dat iets hem niet zint. Bij het laatste fluitsignaal beent hij weg. Hij blaft wat in zijn telefoon en stapt niet in zijn auto. Hij lijkt ergens op te wachten. Arresteren is geen optie met de toeschouwers die het terrein verlaten. Wachten is het devies. Terwijl de lichtbundels van de auto’s hun weg naar de stad zoeken, zien ze hem ineens heftig gesticulerend ergens in de nissen van het complex met een

zwarte speler staan. Het is Christopher Musonda. De dampen slaan nog van het hoofd van de speler af. De wolkjes vermengen zich met de dampen uit de mond van de Aziaat. Het kleine mannetje lijkt een behoorlijke impact te hebben. Hij is een kop kleiner, maar de zwarte speler staat erbij als een man die betrap wordt als hij tijdens het kerstdiner even stiekem een paar minuten porno kijkt in zijn kantoor en vervolgens zijn hele gezin door het raam ziet kijken. De agenten schudden het hoofd. Wat is hier nou weer aan de hand?

Een internationaal gezochte fikser die naar de plaatselijke voetbalclub rijdt. Dat was een teken. Een paar telefoontjes en wat dossiers later weten ze al heel wat meer. Nu hij ook nog staat te schreeuwen tegen een speler, weten ze genoeg. Een uur later breken de agenten nu wel de juiste hotelkamer open en arresteren Perumal, die zonder tegenstribbelen mee gaat. Telefoons en laptop nemen ze in beslag.

Als ze de harde schijf kopiëren en Perumal verklaringen aflegt, ontvouwt zich een vreemd verhaal van spelers die al jaren wedstrijden bewust verkopen. Van een moderne slavenhandel van spelers uit Afrika. Daar rekruteert Perumal voetballers die denken een mooie sportieve toekomst tegemoet te gaan, maar in werkelijkheid gaan werken voor de voetbalmafia. Geheel succesvol is de operatie van de politie niet. Perumal moet minstens drie assistenten hebben. Wat hun echte namen zijn is niet duidelijk. Laat staan dat ze aanhoudingsbevelen kunnen uitschrijven.

Als de drommel naar de club dan maar, want Perumal heeft duidelijk zaken gedaan met meerdere spelers. Op het trainingsveld lopen veel zwarte spelers, RoPs staat bekend om het grote contingent Zambianen. De man met het fluitje om zijn nek denkt nog even dat hij de baas op het veld is: 'Hé, wat moet dat?' De Engelse trainer John Allen is niet geporteerd van de mannen die zomaar het veld op lopen. Uniform of niet. Hij is druk bezig met de voorbereiding op zijn eerste seizoen als trainer op het hoogste niveau. 'Dat gaat wel, wij zijn van de politie'. Een Zambiaan moet mee voor verhoor. Zijn landgenoten zwaaien hem na als hij achter in de politieauto nog een keer omkijkt. Een journalist langs de lijn vraagt de coach wat er aan de hand is. 'Geen idee, maar hier zit ik niet op te wachten.' De speler komt 's middags terug. Hij praat wat met zijn landgenoten en doet gewoon mee met de middagtraining. Iedereen laat het erbij. Je moet ook niet alles willen weten. Het zal wel iets te maken hebben met die blonde Finse dames van wie ze zo veel aandacht krijgen.

De ambitieuze Allen ontploft bijkans als hij de week daarna weer de politie het trainingsveld op ziet lopen. Is hij zijn hele leven bezig met trainer worden bij een profclub, krijgt hij dit. Zes agenten kijken eens goed rond, lezen namen voor van een briefje en verdwijnen met vier spelers achterin hun auto's. De hele aanval is afgevoerd. De clubvoorzitter heeft het nieuws al gehoord via de lokale radio en slipt met piepende sneeuwkettingen even later de parkeerplaats op. 'Iedereen naar binnen. Nu!' De man is des duivels. Zijn rode hoofd verradt een hoge bloeddruk. Hij heeft een vervelend telefoontje gehad. 'He-heel er-rug ver-ve-lend', bitst hij tegen iedereen die hij tegenkomt. Dag en nacht is hij net zoals zoveel vrijwilligers bezig met de club en nu vertelt de politie dat zijn spelers de boel hebben gefleest. 'Wat weet jij hiervan', gromt hij tegen de trainer. 'Jij moet dit toch gemerkt hebben?' Allen is verbijsterd, hij is

verdomme vorig jaar gepromoveerd. Het stadion zat vol, ze stonden met tweeduizend man op de houten bankjes. ‘Gemerkt? Wat nou gemerkt? Volgens mij zijn we kampioen geworden. Lijkt me een beetje raar als de boel omgekocht zou zijn.’ Ja, die Afrikanen doen soms rare dingen op het veld. Daar heeft hij kopzorgen van gehad. Die plotse serie van gelijke spelen ook. Maar omkoping, daar wil hij niet aan. Hij is een winnaar en focust al op volgend seizoen. In zijn hoofd telt hij de overgebleven spelers en vraagt zich af hoe hij in hemelsnaam straks weer een team op de been moet brengen.

Het is doodstil als ze achter de voorzitter aan naar de kantine lopen. Binnen zijn de bankjes hard, het is koud. Maar het is niet echt het moment om te vragen of de kachel hoger mag. Dat voelt iedereen wel aan. De voorzitter voelt dat dit de momenten zijn waarop voorzitters er moeten staan: ‘Jongens, dit is jullie kans om open kaart te spelen. Je moet opbiechten als je hier iets mee te maken hebt. De politie heeft de computers en de bewijzen en komt er anders toch achter. Ze hebben toestemming om jullie bankrekeningen te bekijken.’ De temperatuur stijgt van vrieskoude in een mum van tijd naar die van een fatsoenlijke Finse sauna. De voorzitter schaamt zich bijna als hij het effect van zijn woorden ziet. De paar overgebleven Afrikaanse spelers zijn razend. Zware basstemmen vullen de ruimte. Sommigen huilen bijna van woede. Hoe kan je in een land als Finland al worden beschuldigd voordat er iets is bewezen? Afrikanen hebben het altijd gedaan. ‘Wie hebben de club laten promoveren naar de eredivisie dan?’ Coach Allen zuigt de eenheid in zich op en bedenkt zich dat dit een moment is om teamgeest te tonen. Hij is ineens ook woest. Hoe heeft hij zich nou zo mee kunnen laten slepen door die agenten? ‘Zo kunnen de jongens zich niet meer vertonen in de stad. Vanaf nu moeten we de gelederen sluiten.’ Thuis vertelt hij zijn vrouw dat er iets raars is met fiksen of zo. ‘Ik ben een paar basisspelers kwijt.’

Het was een emotionele avond. Maar het voelde goed, die oprechte woede. Hier draait het voetbal uiteindelijk toch om. Teamgeest. Kameraadschap. In de avond zit Allen alweer te puzzelen op een nieuwe ploeg. De volgende dag blijken de jongens die het hardst schreeuwden afwezig. De lokale zender meldt dat ze zijn gearresteerd. De voorzitter verkeert in shock. Hij treedt af. Vele illusies armer. Allen blijft, hij is ineens beroemd. De BBC, Sky News. Eindelijk is de Engelse pers er. Rovaniemi is groot nieuws. Zo had hij zich zijn internationale doorbraak niet voorgesteld. Hij ziet de microfoons en hoort de vragen: ‘Klopt het dat spelers papieren zakken met tachtigduizend euro kregen en onderling mochten verdelen?’ Hij weet het niet. Allen schudt moedeloos het hoofd. Wat een indianenverhalen, alsof hij dat dan niet gemerkt zou hebben. Hij belt Job Dragtsma. De twee zijn vrienden en hebben meerdere malen de capriolen van die Afrikanen besproken. Die gasten waren nauwelijks te coachen soms. Maar deze optie is nooit bij ze opgekomen.

Allen heeft echt geen idee. Zes weken voor de competitie is zijn voorzitter weg, heeft hij nog precies acht spelers om een elftal te formeren en dreigt de Finse bond ook nog eens de licentie van de club in te trekken. Het doet hem fysiek pijn. ‘Het is een nachtmerrie. Niet meer en niet minder.’ Jaren werkt hij aan zijn loopbaan, niemand die belt en nu staat hij ineens in alle kranten. Als de trainer die nooit zag dat vrijwel zijn gehele team was omgekocht. ‘We zijn samen kampioen geworden. Natuurlijk viel het me wel op dat we soms veel tegengoals in de

laatste minuten kregen, maar dat zie je dan als je eigen falen. Die gasten kunnen zich geen negentig minuten concentreren, denk je dan.' Verbijsterd ziet hij de tv-beelden van afgezette wegen en afgevoerde spelers. Laptops, telefoons, dagboeken. Alles gaat mee.

De politie grijpt keihard in. Ze vinden grote bedragen op de bankrekeningen. Allen kent de contracten, dat is onmogelijk. Meer dan tweeduizend euro per maand verdienen ze niet, die gasten. Op het hoofdbureau zoemt het. Huiszoekingsbevelen, arrestatiebevelen. Gezien de zelfverzekerde politiewoordvoerders lijkt er voldoende bewijs om zo'n optreden te rechtvaardigen. Iedereen heeft even het gevoel in CSI te zitten. Iemand roept: 'Interpol voor de commandant aan de telefoon.' De telefoniste giechelt. Dit is even wat anders dan de zoveelste aangereden eland. Ook de veiligheidsmannen van de FIFA bellen op. Weten ze wel wie ze hebben? Iemand anders roept: 'Het journaal staat in de gang.' Elders komt een bericht binnen over woedende fans die zich verzamelen bij het stadion. Na de diensten zijn er ineens veel mensen die mee naar de kroeg gaan. Daar worden de geheimen gedeeld. 'Je hebt het niet van mij, maar...'

Wilde verhalen gaan als wind door de sparrenbossen. Ze hebben in de hotelkamer van die Perumal veel gevonden. Ze kunnen amper geloven wat ze lezen op de losse aantekeningen. Na een eerste scan van zijn computer is het alarm. In zijn telefoon zitten nummers van bondsofficials uit meerdere landen. Directeuren van Finse clubs, spelers, scheidsrechters. Dat hij een wedstrijd tegen Tampere kwam bezoeken zou ook geen toeval zijn. Niet alleen de Zambiaanse zwendel bij RoPs heeft de aandacht. Ook naar Tampere lopen blijkbaar veel lijnen. Daarom was hij hier. Daarom was hij waarschijnlijk zo boos op de speler. Tussen de papieren in zijn hotelkamer vinden ze aantekeningen over een bedrag van 300 duizend euro dat hij heeft betaald aan Tampere. In een andere aantekening zien ze de tegenprestatie die wordt geëist: 'zo snel mogelijk zeven nieuwe spelers'.

Maar hij werkt niet solo, is de eerste conclusie van de analisten. Meerdere Aziaten zijn betrokken. Finland is slechts een afdeling van een veel grotere fikswinkel. De politie pakt direct flink door. Het halve stadje loopt uit als de wegen bij de bingohal Las Vegas worden afgezet. Las Vegas klinkt spannend, maar vandaag zitten er voornamelijk bejaarde dames achter hun bingokaarten. Het gaat om de flats daarboven. Al sinds jaar en dag wonen daar de buitenlandse spelers van de plaatselijke voetbalclub. Het zijn er al zeker twintig á dertig geweest de afgelopen jaren. Ze komen en ze gaan, die jongens die zelfs in de lente met grote mutsen op lopen. Het gebouw staat naast het hotel van Perumal.

Het proces

Quid pro quo. Ofwel: voor wat hoort wat. 9 juni 2011 is het dan zover. In het Lapland Court wordt voetbalgeschiedenis geschreven. 24 wedstrijden van 2008 tot 2011 zijn aan de hand van het verzamelde bewijs uitgelicht. Negen spelers – zeven Zambianen en twee Georgiërs – zitten er onwennig bij en vermijden ieder oogcontact met Perumal. Allemaal hoopten ze op een stap naar een grotere competitie. En nu staan ze hier: Christopher Musonda (26), Stephen Kunda (27), Godfrey Chabinga (21), Francis Kombe (25), Nchimunya Mweetwa (27), Chanda

Mwaba (21), Chileshe Chibwe (25) en de Georgische tweeling Valter and Pavle Korguashvili (24). Als blanke slaven. Want hoe vreemd het ook moge klinken, zo voelen ze zich. Ze zijn verontwaardigd maar ook beducht voor de man van de maffia. De afgelopen weken hebben ze hun advocaten verteld dat ze geen keuze hadden. Ze moesten gewoon de opdrachten volgen van die man met de pet achter de dug-out. Vooraf spraken ze de instructies door, als de man zijn petje afdeed handelden ze op het veld. Wat denken ze hier in Europa? Dat je zo maar nee kan zeggen tegen een man die je van Zambia naar Europa brengt? Je zit zo weer in Zambia. Daarbij moet je in Europa altijd oppassen. Dat weet iedere Afrikaan. Leeftijd, papieren, je kunt hier om de raarste redenen in de problemen komen. En wie zorgt er dan voor de familie? De rekeningen voor het ziekenhuis? De bus naar school voor de broertjes en zusjes? Voor hen duizenden anderen.

Sterspeler Stephen Kunda is zelfs buiten zinnen van woede over de aantijgingen. Jaren heeft hij keurig alles gedaan wat hem is gezegd en nu staat hij in de rechtbank. De man die hem aan deze baan had geholpen, zit nu in Zambia met een paar mooie zwarte dames op zijn veranda. Dat kan toch niet. Hij doelt op Zeddy Saleti, nota bene de technisch directeur van de club. Die heeft inmiddels aan de Zambiaanse pers al laten weten dat hij geen idee heeft waar zijn jongens het over hebben. Hij heeft niets te maken met wedstrijdvervalsers. Laat staan met mensenhandel. Na het verhoren van de negen spelers en Perumal is de Finse politie overtuigd dat de man een grote rol speelde in de lawine van gefikste wedstrijden. Kunda spuugt nog net niet als hij hoort dat er negen maanden tegen hem wordt geëist: 'Ik wil die Zeddy nooit in mijn leven meer zien.'

Ook Allen is opgeroepen. Zijn vrouw heeft zijn das nog even geknoopt en onwennig loopt hij de zaal binnen. Bijna zijn hele basisploeg staat hier. De trainer lijkt jaren ouder geworden in een paar maanden. 'Ik was zo kwaad en voelde me zo verraden dat ik het niet eens kon opbrengen om naar die jongens te knikken.' Maar hij is bovenal opgelucht dat hij niet is gearresteerd. Hij heeft niks in de gaten gehad en kan zichzelf wel voor de kop slaan. Zijn geluk is dat de spelers er al jaren zijn en hijzelf helemaal geen aankopen mocht doen. En het bedrog begon al jaren voor zijn komst. Maar hoe kan het dat een trainer een heel seizoen langs de lijn zit en niet doorheeft dat zijn ploeg is omgekocht? Het is een belangrijke les voor alle mensen in Nederland die denken dat fiksen hier niet kan. 'Wat dacht je dat ik dacht? Niemand vertelde me wat. Zoiets kan blijkbaar lang geheim blijven. Maar hé, *what the fuck?* Ik ben gepromoveerd met die gasten. Kampioen geworden. Dan denk je niet aan omkoping.'

Hij had zich er veel van voorgesteld. 'Rovaniemi was mijn grote kans. Mijn vrouw komt hiervandaan, het was mijn grote kans op eigen benen te staan als hoofdcoach. Voor de kerst wonnen we alles. We stonden dertien punten voor. En ineens stopte het. We speelden vier keer 0-0. Eén keer 1-1. Maar je denkt er toch niet bij na dat mensen op onze wedstrijden gokken? Natuurlijk lag ik wakker. De fans werden ongerust, de pers werd boos. En ik veranderde mijn trainingen, keek naar de opstellingen, sprak met andere mensen. Ik stond in de schijnwerpers. Dacht je dat ik niet alles overwogen had om uit die impasse te komen? Maar nadenken over fiksen, nee dat komt niet bij je op.' Hij kreeg er van langs in de pers. 'In de krant stonden allerlei analyses. Hoe kon dat onaantastbare Rovaniemi niet meer scoren? Nu snap ik het wel, er was ingezet op die uitslagen.'

Hoe dan ook, hij was goed bezig. Tot de voorsprong van dertien punten slonk naar één

luttel punt. 'Mijn geluk was dat we de laatste wedstrijd met 2-1 wonnen, daardoor was het groot feest. Iedereen blij, ik een goede trainer.' Hij kon eindelijk debuten op het hoogste niveau. Kreeg er nog twee hem onbekende Georgiërs bij: 'We waren al druk bezig met de voorbereiding op het nieuwe seizoen toen ineens die Thai of Chinees werd gepakt. De politie reed mijn trainingsveld op en mijn droom veranderde in een nachtmerrie.'

In de rechtszaal moet hij als opgeroepen getuige de wedstrijden op dvd bekijken en van commentaar voorzien. Het ene na het andere duel komt voorbij: 'En weet je dat ik het toen pas begreep? Ik zag ineens dat spelers de loopacties niet uitvoerden. Net wat minder snel waren. Aan de verkeerde kant dekten. Heel subtiel. Maar ik heb de rechter eerlijk verteld dat ik dit nu opmerkte omdat alle verhalen bekend waren. Maar dan nog kun je niets met zekerheid zeggen. Wie voetbal kijkt, weet dat er vaak dingen anders gaan dan ze moeten gaan. Het is bijna onzichtbaar. Daarom kan het overal ook gebeuren. Denk nou maar niet dat dit in Nederland niet kan.'

Onze landgenoot Dragtsma weet nu nog steeds zeker dat Allen er niets mee te maken heeft: 'Nee joh. Hij zat met een selectie vol Afrikanen. Regelmatig kwam hij vragen hoe hij met dingen om moest gaan. Het was niet altijd even gemakkelijk. Maar hij deed wat hij kon. En werd dus kampioen. We konden het allebei niet geloven toen het nieuws naar buiten kwam. Echt verschrikkelijk. Ik heb het daarna allemaal gevolgd. Niemand van de club kon er iets aan doen. Ze hebben direct iedereen ontslagen die betrokken was.'

De Finse FBI heeft goed werk verricht. Na Bochum komt nu ook in Rovaniemi concreet bewijs op tafel over gefikte wedstrijden. De man uit Singapore heeft veel moeten bekennen om een zo laag mogelijke straf te krijgen. Kwestie van knopen tellen. De openbare aanklager Majia Mononen beleeft dan ook zijn mooiste uren. De Finse justitie neemt de zaak hoog op: 'Perumal is onderdeel van een Aziatische organisatie die betrokken is bij fiksen, overal in de wereld. Volgens zijn bekentenissen verdiende zijn organisatie tussen een half miljoen en anderhalf miljoen euro per gefikte wedstrijd.' De schok in de zaal is groot. Anderhalf miljoen per wedstrijd? Hoeveel geld valt er niet te verdienen met dat gokken? De Zambianen voelen zich bekocht. Als ze dat hadden geweten hadden ze zelf wel ingezet. De voorzitter van Rovaniemi bedenkt zich dat die gokgasten in één wedstrijd zijn hele jaarbegroting bij elkaar verdienen. Uiteindelijk besluit de aanklager zijn betoog zoals het hoort met de gevraagde straffen: 28 maanden cel voor Perumal en 19 tot 23 maanden voor in ieder geval zes van de Zambiaanse spelers.

De spelers uit Zambia zijn woedend. Ze hebben alles gedaan wat was gevraagd en nu verdwijnen ze in de cel. Zelfs de hoofdrolspelers lijken niet te beseffen wat er is gebeurd. Hoe kan dat nou? Dat laatste moge verbazingwekkend klinken, maar het is symptomatisch voor het fiksen. Het is de makkelijkste misdaad op aarde. Geen slachtoffers, geen moordwapen, geen bewijs en niemand die het doorheeft. Laat staan dat iemand aangifte doet. Chris Eaton, de voormalig Interpol-man die namens de FIFA probeert de voetbalmafia op de radar te krijgen, reageert bijna enthousiast op de verwickelingen in Finland. 'Dit is anekdotisch bewijs van mensenhandel.'

Eindelijk. Hij stelt al jaren dat mensen geen idee hebben over hoe de kartels werken. Hoe mensenhandelaren spelers uit arme landen ronselen die hun hele voetballoopbaan gedwongen wedstrijden manipuleren. Hun ploeggenoten en fans verraden. Eaton wijst voortdurend op de enorme bedragen die in geen verhouding staan tot de capaciteit van de clubs en de bonden. Ook hamert hij op de jonge generaties die het kwetsbaarst zijn. Officials, scheidsrechters en voetballers. De minder betaalden. Zelfs Allen snapt het: ‘Als je zo weinig geld verdient, is het altijd moeilijk als iemand je ineens heel veel aanbiedt. Ik schrok toen ik tijdens de processen hoorde dat die jongens papieren zakken met tachtigduizend euro cash kregen. Er zullen altijd mensen zijn die dat aannemen. En dat heeft niets met kleur en ras te maken. Ik zou het nooit doen en wil het ook niet goedpraten. Als je dat aanneemt weet je dat er iets niet klopt. Dus ben je fout. Maar je bent ook naïef als je denkt dat niemand dat doet.’

Diverse EU-rapporten wijzen al op de kinder- en mensenhandel in het voetbal. Mensenhandel is niet zo erg als je Lionel Messi heet en op je twaalfde naar Barcelona gaat. Maar hij is een uitzondering. Europol wees tijdens ons bezoek in Den Haag ook al op de duizenden Brazilianen en Afrikanen die als moderne slaven worden gerekruteerd en gepland in voetbalclubs. Voor luttele bedragen kopen makelaars hun spelersspaspoorten om vervolgens de jongens te laten doen wat ze willen. Rovaniemi is daar een goed voorbeeld van, zo blijkt nu. In de afgelopen jaren was het een komen en gaan van Zambianen. Ze kwamen allemaal via voormalig clubheld Zeddy Saiteti. De veertigjarige is een goedlachse man die in vervlogen tijden vele doelpunten maakte in de Finse competitie. Hij hoort bij het Finse voetbal zoals de Langelegte bij onze voetbalcultuur hoort. Geen Finse voetbalfan die hem niet kent. De olijke Afrikaan vliegt al vanaf 1994 iedere zomer over uit Zambia om mee te doen aan de zomercompetitie in Finland. Hij is de ongekroonde koning van RoPs. In een interview vlak voor de arrestatie van Perumal vertelt hij dat de spelers alles voor hem doen: ‘Als ik eten wil, halen ze dat voor me; als ik dorst heb, staat er drinken. Dat is de Zambiaanse cultuur. Je hebt respect voor de ouderen.’ Maar nu lijkt er dus veel meer aan de hand. Ergens hebben Perumal en Saiteti elkaar gevonden. Dat kan bijna niet anders. Waar dat gebeurde blijft tot de dag van vandaag onduidelijk. Saiteti is nooit meer in Finland geweest. Hij past wel op.

Ook Allen had zich te schikken. Nieuwe spelers kon hij krijgen, maar dan wel uit Zambia. ‘Dat deed Zeddy al jaren.’ Gedurende de ijskoude Lapse winters verblijft Saiteti in de Zambiaanse stad Kitwe. Hij en niemand anders dan hij bepaalt welke spelers de gelukkigen zijn. Wiens droom in vervulling zal gaan. Heb je een mooie zus, dan kan dat zomaar het verschil maken. En zo is Finland het beloofde land voor iedere Zambiaanse speler. Het vliegveld van de Kerstman is een gedroomde opstap naar een Europese voetbalcarrière. De jongens die van heinde en verre aan komen lopen naar Kitwe om te vragen of ze op de academie mogen voetballen, doen vanaf het moment dat ze worden aangenomen alles wat hij zegt. Het is de kans op een contract van tweeduizend euro per maand. Dat is veel geld in Zambia. Afrikaanse spelers hebben andere zorgen dan Europese. Alles draait om geld, daar kunnen thuis tientallen, soms wel honderden mensen van leven. De Finse media zijn gek op de vrolijke Zeddy die altijd goed is voor vlotte quotes. Zij weten niet dat de spelers een veelvoud van hun salaris krijgen als ze de instructies in hun hotelkamers opvolgen en die in de kleedkamer negeren. Wie niet mee wil doen, weet dat zijn loopbaan geen lang leven is

beschoren.

Zeddy Saileti vluchtte naar Zambia en blijft tot de dag van vandaag ontkennen. Allen: 'Ik was woest, teleurgesteld, vol haat. Wat hadden die spelers me geflikt? Wat zijn dat voor gasten die papieren zakken met geld aannemen en daarna rustig naar de tactische bespreking gaan luisteren? Maar later ben ik meer gaan nadenken. Wat moet je als jongen van achttien en je kunt naar Europa? Ik weet zeker dat de zaken daar al geregeld waren. Het kan niet, het mag niet, maar het is veel geld voor mensen uit zo'n arm land. Het is mensenhandel.'

Dragtsma heeft met Allen te doen. Die Zeddy Saileti heeft hem belazerd. 'Het is wel pijnlijk als je in de verklaringen leest dat die Zeddy daar met een grote hoed vanaf de eretribune aanwijzingen gaf aan zijn spelers. Dat is niet fijn om te horen als coach.'

Allen valt hem bij. En het was niet alleen Zeddy. 'Ik dacht altijd dat ze goed naar me luisterden, want ze keken vaak naar de bank. Wist ik veel dat er iemand achter me stond die geheime signalen gaf. Weet je hoe dat voelt als je dan in de verslagen leest dat er een man met een baseballcap achter me zat? De spelers keken naar mij, dacht ik. Maar als die man achter me zijn pet afzette, dan wisten ze allemaal wat ze moesten doen. Dan was het oorspronkelijke speelplan gewijzigd. Als hij hem weer opzette, moesten ze de plannen uitvoeren.'

Allen snapt het allemaal nog steeds niet: 'Tja, en dan heb je nog die belchinezen. Of beljapanners. Maar dat weet ik nu pas. Vroeger had je dit allemaal niet. Dat soort dingen lees je wel eens, maar het komt niet in je hoofd op dat het onder je neus gebeurt. Tegenwoordig heeft iedereen een oortje in en is aan het bellen. Nu begrijp ik dat je dus live kan wedden. De een belt door wat er gebeurt. De ander zegt wanneer het moet gebeuren.'

Allen begrijpt het nog steeds niet helemaal: 'Vroeger had je ook wel eens een schandaal zoals met Bruce Grobbelaar, maar nu is het ineens overal. In Nederland nog niet? Nou ja, daar kan je dan gewoon op wachten. Als we niet oppassen, maken ze onze sport kapot. Ik ben een voetbalman. Het breekt mijn hart. Als je eens wist hoe boos ik ben geweest. Ik heb één troost, iets ergers dan dit zal me nooit meer gebeuren. In Engeland zeggen we: *what doesn't kill you makes you stronger.*'

Een arrestatie zorgt voor erg veel onrust. Je zou bijna blij zijn dat alle andere kartels gewoon ondergronds blijven. Terwijl de Rovaniemi-zaak nog loopt staat Job Dragtsma bij een andere tentwedstrijd. Hij moet gewoon verder. Weer in die vreemde Finse cup, waar je bijvoorbeeld ook testspelers in mag zetten. Publiek is er nauwelijks, maar hij wil even kijken hoe Tampere er voor staat. Zijn ogen spieden over het veld. Wat zijn dat nu voor een spelers? Tampere heeft ineens een paar jongens die hij helemaal niet kent. Ze zien er Oost-Europees uit. Hij kijkt nog eens naar de selecties in zijn boekje. Nee, dat moeten testspelers zijn. Vreemd, hij dacht dat Tampere zo goed als failliet was. Van mensen om hem heen begrijpt hij dat er binnenkort nog meer spelers invliegen. Dragtsma vergeet het incident tot hij een paar weken later een telefoontje krijgt van de bond. Een blik op de bankrekeningen van de directie van Tampere was genoeg. 'De politie is ook binnengevallen bij de volksclub. Het is echt helemaal mis.'

Er waait ineens een poolwind met windkracht acht door de onschuldige kleine Finse voetbalwereld. De schijnwerpers switchen van Rovaniemi ineens naar het zuidelijker gelegen Tampere. Ilves Tampere in handen van de maffia. Niemand kan het geloven. Een instituut in het Finse voetbal valt om. Het Feyenoord van Finland. De politievoorlichter schenkt klare wijn. Op de kamer van Perumal zijn losse papieren gevonden met de namen van mensen uit de directie van Tampere. Al snel blijkt dat het bestuur de financiële problemen dacht te tackelen met een 'gift' van drie ton van die Aziatische investeerder. Als tegenprestatie hoefden ze alleen toe te staan dat hij ook nog spelers zou leveren. Niemand die nog vragen stelde. En als Perumal niet was opgepakt dan zou er nu waarschijnlijk nog niemand vragen hebben gesteld. De voetbalbond is niet in staat bedragen na te trekken en bankrekeningen te bekijken. Justitie wel. Na de arrestatie van Perumal en zijn bekentenissen besluit de Finse bond de licentie van de club alsnog in te trekken. Dragtsma: 'Dat was echt een klap. Het begin van de competitie moest zelfs worden uitgesteld. De openingsceremonie ging niet door. En bovenal was er ineens geen Tampere meer. Je kunt zeggen wat je wilt van de Finnen, maar hier zijn ze heel hard en effectief te werk gegaan.'

Heel effectief. Want het ondergrondse wortelnetwerk van Perumal kent al meerdere vertakkingen in Finland. Als de spelers van HJK Helsinki na een prima trainingskamp op Mallorca bij de bagageband staan, zien ze hoe hun Afrikaanse spits ineens wordt meegenomen door twee mannen die zenuwachtig in hun walkietalkie mompelen. Ze lopen achter hem aan. Een van de mannen laat een badge zien: politie. De directie van de koploper is direct in paniek. Finnen zijn koelbloedig, maar hebben ook altijd direct het zwartste scenario paraat bij iedere situatie. Het is niet voor niets het land met het hoogste zelfmoordpercentage ter wereld. Een telefoontje leert dat de speler betrokken is bij een gefikste wedstrijd, maar niet namens HJK. Hij deed dat in het shirt van zijn vorige club Oulu. Dragtsma durft de tv amper nog aan te zetten. Rovaniemi, Tampere, Oulu. En dat allemaal naar aanleiding van één arrestatie. Het nieuws opent met een foto van de gebroeders Dominic en Donewell Yobe. Ook zij staan 125 kilometer ten zuiden van Rovaniemi ineens niet voor het doel, maar voor de rechtbank. De broers bekennen vijftigduizend euro aangenomen te hebben van die dekselse Perumal. Als tegenprestatie moest Dominic een strafschop veroorzaken en Donewell zich van het veld laten sturen met een directe rode kaart. Ze krijgen zeven maanden cel. FC Oulu bestaat inmiddels niet meer.

Job Dragtsma is inmiddels ook toegetreden tot de Finse bond en beziet de zaken met verwondering en afschuw: 'Dit doet het Finse voetbal pijn. Maar laten we wel wezen, als het in een georganiseerd land als Finland gebeurt dan kan het ook in Nederland. Dit heeft mijn ogen wel geopend.'

Nu in de achteruitkijkspiegel kijkend, ziet hij wel wat kleine dingen, waar hij nu eerder door gealarmeerd zou worden: 'Ik had het kunnen weten. De laatste jaren zag ik steeds vaker belchinezen op de tribunes. Achteraf een signaal. Maar achteraf waren er zoveel signalen. Ik dacht alleen bij mezelf: *Wat moeten die lui hier in hemelsnaam?* Ik had in Voetbal International wel verhalen gelezen over belchinezen. Je weet dat ze iets met gokken te maken hebben. Maar als je dan hoort hoeveel geld er omgaat in het gokken, ga je het beter begrijpen. Het lastige is dat je achteraf pas gaat bedenken waar je signalen hebt gezien.'

Dragtsma waarschuwt dat we in Nederland niet naïef moeten zijn. ‘Kijk, wie dit ziet en de verhalen in Voetbal International leest, die kan niet meer serieus zeggen dat dit in Nederland niet kan gebeuren. Zwitserland, Duitsland, Finland... Dat zijn vergelijkbaar georganiseerde landen. Natuurlijk kan dat dus wel in Nederland. Ik begreep ook uit die processen dat het vaak helemaal niet om de uitslag gaat, vaak gaat het bijvoorbeeld om twee tegendoelpunten in de laatste tien minuten. Dat is al een stuk makkelijker. Laat staan dat je wedstrijden speelt waarvan je al weet dat je ze gaat verliezen. 3-0 of 5-0 maakt dan ook niet zoveel uit. Je hoeft ook niet meer van tevoren in te zetten, dat kan tijdens de wedstrijd. Langs de lijn kan een fikser dus aanwijzingen geven.’

De betrouwbaarheid van de competitie is aangetast. ‘In Finland heeft het voetbal een flinke klap gehad. Ik merk ook dat ikzelf anders kijk. Ik kan er niks aan doen, maar ik blijf maar denken aan twee strafschoppen die onze Afrikaanse doelman veroorzaakte in de wedstrijden tegen FC Sheriff in de voorronde van de Champions League. Twee keer bij 0-0. Dat kostte ons wel de kop. Maar er is in ieder geval wel hard opgetreden. Corruptie kent hier geen mededogen. De mensen zijn gearresteerd, Tampere is verwijderd. Maar zolang spelers die zo weinig verdienen ineens dat soort bedragen kunnen pakken, zal het altijd en overal gevaarlijk blijven. Je kunt tegenwoordig zelfs op wedstrijden wedden van de jeugdelftallen. Op vrouwenvoetbal. Ook in de Nederlandse Jupiler League zijn de salarissen laag. Daar zitten natuurlijk niet voor niets ook die belchinezen.’

Wat te doen? ‘In Finland is het spelers verboden te gokken. Maar ja, dat is natuurlijk allemaal niet zo moeilijk te omzeilen. Ik denk dat het belangrijk is dat mensen begrijpen dat het altijd en overal kan gebeuren.’

September 2011

Wanneer Oranje in Helsinki speelt, is Rovaniemi al gedegradeerd. Coach Allen is ontslagen en inmiddels trainer bij de jeugd een paar dorpen verderop. Bert van Marwijk hoort om kwart over elf van journalisten dat de andere uitslagen gunstig zijn en dat Oranje echt naar het EK gaat. De man met de pet achter de dug-out van Allen is nooit gevonden. Dikke kans dat hij nu achter een andere dug-out staat. Houd uw club in de gaten!

De Wegwerp-Afrikaan

In Finland hebben we gezien hoe een corrupte clubdirecteur Zambianen bestelde als broden bij de bakker. Eenmaal aangekomen in Europa hoorden de spelers pas dat ze de boel moesten gaan belazeren. Europol noemt het een van de meest voorkomende fiksmethoden. Hoe belandt een Afrikaan in verkeerde handen? Daarover komen we snel meer te weten. Dankzij een tipgever die weet dat we bezig zijn met de voetbalmafia. Hij schuift ons een contract toe. Van een voormalige jeugdinternational van Nigeria. We sporen hem op en huiveren. Zo makkelijk gaat het dus.

Oisterwijk, Nederland

De scout graait zijn mobiel uit zijn broekzak. Piet de Visser ziet +357 in het scherm. Wie kan dat nou zijn? Het is in elk geval niet de landencode van een erkende voetbalnatie. Een korte stilte aan de andere kant van de lijn. En dan: ‘Mister Piet?’ Een snik. ‘Please help me!’

De schijnwerpers stonden eerder dit jaar op de Afrika Cup. Achter de schermen is er een heel andere strijd gaande in Afrika. Anno 2012 is de verscheping en uitbuiting van voetbaltalenten nog steeds een van de grootste misstanden in het voetbal. Een van onze landgenoten komt veelvuldig in aanraking met de nieuwe slavernij. Dit telefoontje is er weer een voorbeeld van.

De Visser weet even niet met wie hij te maken heeft. Het accent herkent hij. Zijn Afrika-boekje ligt even niet binnen handbereik. In zijn hoofd scant de zeventiger de talenten af die hij in Nigeria heeft leren kennen. De jongen vertelt wat er met hem is gebeurd. Hoe hij naar Cyprus was gehaald voor een testtraining, werd afgekeurd en vervolgens in de steek was gelaten. ‘En nu sta ik hier dan.’ De makelaar die hem zo’n mooie toekomst had voorgespiegeld is nergens meer te bekennen. Het nummer van die aardige meneer uit Nederland had hij nog wel. ‘Dus je bent in de steek gelaten door je makelaar?’, vraagt de scout. ‘Yes mister Piet, ik sta op straat. Ik heb niks meer. Ik wil zo graag terug naar mijn huisje in Nigeria.’

Smeken is het. De Visser voelt de emoties opborrelen. Woede, verdriet. Dit heeft hij al zo vaak gezien, louche agenten die in de straten van Lagos jochies rekruteren en vervolgens dumpen als ze in Europa te licht worden bevonden. Of als ze niet precies doen wat de eigenaar wil. De Visser zet in zijn hoofd de mogelijkheden op een rij. Als hij niks doet, slaapt het joch straks onder een stuk karton. Zoveel weet hij inmiddels wel. ‘Ik regel het voor je’, besluit hij. De Visser bestelt uit eigen zak een ticket van Cyprus naar Nigeria.

De jongens komen naar Europa om te spelen voor AC Milan of Ajax. We vinden ze jaren later terug onder de brug in Brussel of Parijs. Nu steeds meer rapporten opduiken van duizenden illegalen die een voetbalcarrière in het vooruitzicht is gesteld, is het een goed moment om de aandacht te vestigen op een van de grootste misstanden in het voetbal. Op de

nieuwe slavernij. Het is alweer twee jaar geleden dat de Europese Commissie de voetbalgemeenschap nog even fijntjes op de feiten wees. In een door Brussel verordonneerd onderzoek naar spelersmakelaars gaat het voor een deel over de handel in wegwerp-Afrikanen. Illegale schooltjes schieten als paddenstoelen uit de grond. We lezen: 'Zo zijn er momenteel in Accra vijfhonderd voetbalfilialen en in de rest van het land nog eens duizenden.'

Hoe importeer je een Afrikaans talent? In de studie staat beschreven hoe zaakwaarnemers Afrikaanse tieners verleiden naar Europa te komen. Volgens een vast patroon verworden ze van talent tot illegaal. Jaarlijks verdwijnen talloze talenten van de radar. In zeven stappen naar de ondergang. Dat gaat zo.

1. Een tussenpersoon ontdekt een, meestal jonge, sporter en hij belooft emigratie mogelijk te maken naar een club in Europa. Mooie folders komen op tafel. Er wordt geschermd met grote clubs. Deze praktijken zijn in de informele structuren van de sport vaak moeilijk te controleren. De voetballer jaagt zijn dromen na en wil dolgraag.

2. De makelaar vraagt aan de familie van de speler een geldsom om hem te kunnen plaatsen in Europa. Soms verkoopt de familie al haar goederen of steekt zich in de schulden om de tussenpersoon te kunnen betalen, in de hoop op een snel *return on investment*.

3. De voetballer komt naar Europa, meestal met een toeristenvisum voor een maand. De reizen zijn vaak illegaal (bijvoorbeeld als verstekelingen in boten) en gevaarlijk. Het gaat regelmatig over extreem lang reizen met uitdroging en onderkoeling tot gevolg.

4. Eenmaal in Europa werkt de speler stages af bij diverse clubs. Dat zijn niet per se de clubs die de makelaar hem eerder heeft genoemd. Het talent verhuist van de ene naar de andere club.

5. Als de stage succesvol is, tekent de speler een typisch kortetermijncontract met de club (de tussenpersoon sluit vaak korte contracten). Dit contract is vaak onzeker en gaat ten koste van de jonge speler. Dwingt de voetballer geen contract af, dan moet hij de club verlaten.

6. Is geen enkele stage succesvol en krijgt de tussenpersoon de speler niet bij een club ondergebracht, dan wordt het talent aan zijn lot overgelaten. Hij heeft geen verblijfadres en kan de tussenpersoon niet meer bereiken.

7. Normaal gesproken moet een verbindingsman de kosten van het verblijf op zich nemen, net als de heen- en terugreis naar het land van herkomst. Veel bemiddelaars geven er echter de voorkeur aan om de speler te verlaten wanneer hij geen contract krijgt.

Zonder geld, zonder contract en zonder kennis van de taal is de speler vaak gedwongen om illegaal in Europa te verblijven. Dus zonder verblijfs- of werkvergunning. Soms kan de speler wat zwart geld aan zijn familie doneren, maar doorgaans kan hij niet terugkeren naar eigen land, vanwege geldgebrek of uit onwil. Hij wil geen gezichtsverlies lijden door terug te reizen naar zijn vaderland zonder contract. Dat wordt gezien als een mislukking, aangezien zijn familie alles heeft opgeofferd voor zijn kansen in Europa. Geconstateerd is dat relatief weinig talenten een contract krijgen. Dit resulteert in een grote massa illegalen die terughoudend zijn om terug te keren en liever in Europa blijven, ongeacht de omstandigheden.

Deze spelers belanden vaak in het grijze circuit. Ze slapen letterlijk op straat. Door heel Europa komen ze veel lotgenoten tegen. Duizenden voetbalscholen zijn er alleen al in Ghana. Met mooie namen als Zonen van Moses en Liefde voor Christus. Maar zonder trainingsfaciliteiten. Om de academies enige geloofwaardigheid te geven, staan aan het hoofd vaak lokale beroemdheden en ex-spelers. Of mensen die zeggen dat ze oud-speler zijn. De opleiding die Feyenoord ooit opzette in Ghana was een van de weinige professioneel georganiseerde academies. Een van de zeldzame scholen waar de kinderen ook buiten het veld een opleiding kregen. Hoe Feyenoord met zo veel concurrentie en wantoestanden eromheen hiervan ooit een rendabele tak wilde maken is weer een heel ander verhaal.

Ajax stootte zijn filiaal in Ghana af vanwege het cultuurverschil. Was er eindelijk een talentje ingevlogen, dan kregen ze hem met geen mogelijkheid het vliegtuig uit. 'De goden gooien met koud water', gilte zo'n ventje dan. Die ene keer dat een tv-documentaire over de academie werd gemaakt, ging er een golf van verontwaardiging door Nederland. De beelden van kleine jochies die als koeien op de markt werden gekeurd, waren niet bepaald reclame voor de club. Binnen de bestuurskamer van de Amsterdammers praatten de Ajacieden over 'het zootje in die rimboe', waar de talenten veel ouder bleken dan ze zich voordeden. De misstanden in het land zijn nog steeds levensgroot. In iedere straat zijn paspoortwinkels. Daar kun je worden wie je wilt en iedere gewenste leeftijd uitzoeken.

De Visser reist vaak naar Ghana en onderschrijft de observatie uit het EU-rapport: 'Je hebt honderden schooltjes, geleid door louche agenten die jongens zo van de straat plukken en contracten laten tekenen.' In andere landen is het al niet veel beter. De EU rapporteert middeleeuwse toestanden. Zo werden in 2007 34 Ivoriaanse tieners van zestien tot achttien jaar tegen hun wil Mali binnengesmokkeld en drie maanden vastgehouden in een villa. Ze kregen slecht te eten en moesten op een vloer slapen. Hun ouders waren opgelicht door een man die zich voorstelde als voetbalagent. Die had beloofd om in ruil voor 450 euro de kinderen bij Europese clubs te stallen. De ouders verkochten huis, haard en de paar gekoesterde koeien om een stel oplichters te financieren. Uiteindelijk moest de politie er aan te pas komen om de 34 kinderen te bevrijden.

Een goed voorbeeld vinden we in de zeventienjarige Bernard Bass. De jongen vertrok in datzelfde jaar uit Guinee en scheepte in voor de beruchte bootroute van de Afrikaanse westkust naar Tenerife. De Libanese verbindingsman die de reis had geregeld beloofde hem een proefperiode bij FC Metz in Frankrijk. Om de reis te kunnen betalen verkocht zijn

moeder haar huis en zijn jongere broers moesten hard aan het werk. Het zou een investering in de toekomst zijn. Bass torste een zware last mee. Falen was domweg geen optie. Na een bootreis van twee weken nam de politie de speler gevangen op de Canarische Eilanden. Daar zat hij een maand achter de tralies, waarna hij er vastberaden alsnog in slaagde in Metz te komen. Hij kon wel huilen van geluk toen hij eindelijk het stadion echt zag. Daar wist niemand waar hij het over had, laat staan wie hij was, en dreigden vertegenwoordigers van de club de politie erbij te halen als hij niet snel het terrein verliet. Voor een terugreis was geen geld, verder dan de straten van Parijs kwam hij niet.

De realiteit is dat hoe meer Kalou's, Drogba's of Essiens doorbreken, hoe meer obscure schooltjes verrijzen. Drie Nigerianen bij VVV Venlo? Mooi voor die voetballers, maar de realiteit is dat er achter iedere speler die erin slaagt een contract te bemachtigen een veelvoud aan persoonlijke drama's schuilgaat. Het rapport concludeert: 'Het zijn vaak lokale beroemdheden die een belangrijke rol spelen in het werven van jongens uit kansarme milieus.'

De Visser knikt. De senior scout van Chelsea zag met eigen ogen hoe het systeem werkt. 'Vaak zag ik het gebeuren op de kleine trapveldjes. Het is verschrikkelijk. Die illegale agenten hebben de macht, want miljoenen jongens hopen op een voetbalcarrière. Ze tekenen een wurgcontract. Als ze slagen, zijn ze de rest van hun leven de agenten aan het afbetalen. Over de rug van onschuldige jongens vullen zij hun zakken. Ik heb met eigen ogen gezien hoe groepen jongens en masse naar Frankrijk en België werden gestuurd. De meesten slaagden niet en werden net zo makkelijk weer op straat gegooid. Schrijnend!' Zelfs de beste talenten gaan ten onder aan de zwendel. Zo viel op een dag ook jeugdinternational Olufemi Oladapo in handen van een louche bende. De Visser heeft hem nog op het netvlies. 'Hem ken ik goed. Een van de beste talenten in Nigeria. Helaas is hij slecht begeleid.'

Als in Lagos de zon ondergaat en de ergste hitte voorbij is, duiken tienduizenden jochies op met allemaal dezelfde droom om voetbalmiljonair te worden. In blote buik, of met vale, verscheurde shirts van Manchester United of Ajax. Een van die mannetjes was Olufemi. Een getalenteerde verdediger, zo ziet ook de voormalige profkeeper Joseph Dosu. Hij stond in de jaren negentig onder contract bij de Serie A-club Reggiana en bestiert sinds 2002 een van de vele voetbalscholen in Lagos: de Crystal Football Club. Het heeft er alle schijn van dat Dosu als oud-international zijn reputatie misbruikt. Precies waar het EU-rapport over spreekt. Olufemi mag komen. 'Wauw', denkt het joch, 'ik train bij de school van een voormalige ster.' De hoop van een hele familie rust op de schouders van de jongens in de opleidingen, want een profcontract in Europa is het equivalent van de hoofdprijs in de Staatsloterij. Verbindingsmannetjes kopen kinderen van families en gaan vervolgens met hen de boer op. Of de sieraden van de familie worden ingeleverd bij een bemiddelaar, zodat die met de opbrengst een enkeltje Europa kan regelen. Voor de familie Oladapo ziet het er goed uit als Olufemi in 2005 op proef mag bij Ajax Cape Town. Inderdaad een filiaal van ons eigen Ajax. Daar krijgt hij echter geen contract. Anderlecht durft het wel aan. De Belgen betalen probleemloos een huursom van vijftigduizend euro.

Voor ons ligt het handgeschreven bericht van Dosu. Erboven staat het logo van Crystal Football Club. Dosu vraagt daarin aan Anderlecht vijftigduizend euro in cash te betalen,

zijnde het transfergeld van Olufemi. Dat doen de Belgen. Het bedrag wordt keurig in stapeltjes biljetten afgeleverd. Drie keer raden waar dat geld blijft. Maar de speler is in de wolken. Het is feest in huize Olufemi. Alle burens en familie gillen het uit. Danspases in de stoffige straten, palmwijn vloeit. Hij gaat naar Europa. Maar dan gaat het pas echt goed mis.

Op een dag gaat de telefoon bij de in Antwerpen woonachtige Ton Poldner. De Nederlander opereert voor het door de FIFA gelicentieerde en in Nigeria gevestigde makelaarskantoor Universal Soccer. Poldner is een goede bekende in het Nederlands voetbalmilieu. Zo bracht hij bijvoorbeeld Hossam Ghaly en Sherif Ekrany naar Feyenoord. Nu heeft hij een jeugdinternational van Nigeria aan de lijn. 'Mister Ton. Kunt u alstublieft een vriend helpen? Het gaat om Olufemi, hij zit diep in de problemen.' Zijn gezicht frons. Olufemi kent hij nog wel. Eerder is de Nederlander benaderd door Dosu om een club te zoeken voor Olufemi. Zo kwam de Nigeriaan in België terecht. Anderlecht heeft de optie niet gelicht, maar Westerlo is nog wel geïnteresseerd. 'Maar nu moet hij halsoverkop naar Portugal', hoort Poldner. 'Dat wil hij helemaal niet.'

Poldner doet navraag in zijn netwerk en stuit dan na een tijdje zoeken op een akelig verhaal. Hij ontdekt dat Olufemi door Dosu is verkocht aan de in Zwitserland gevestigde investeringsmaatschappij Investfootball GMBH. De voormalige keeper heeft 250 duizend euro voor hem ontvangen en zal van iedere volgende transfer voor vijftig procent meeprofiteren. De speler heeft veel ontzag voor Dosu en heeft gedaan wat hij wilde: tekenen. Volgens Poldner is dit in Afrika *business as usual*: 'Ik kom sinds 1996 zeven keer per jaar in Afrika. Als ik incheck in het Sheraton Hotel van Lagos, staan er vijf minuten later spelers voor mijn neus. Ze willen allemaal maar één ding: naar Europa. Geld en status. Veel tussenpersonen maken daar misbruik van.'

Wat heet. In Finland hebben we al gezien dat er vanuit Zambia een luchtbrug naar Helsinki was opgezet. De ene na de andere speler vloog in. Ze werden met grote feesten uitgezwaaid, maar hoorden pas bij aankomst in Noord-Europa dat het helemaal niet de bedoeling was om zo goed mogelijk te gaan voetballen. Pas daar hoorden ze dat ze niet de opdrachten van de trainer, maar die van de plaatselijke fikser moesten opvolgen. Zo worden Afrikanen voor talloze criminele praktijken gebruikt. Van pionnen van de gokmafia tot slaven van grote investeringsmaatschappijen. Olufemi is een van de velen die met open ogen in de val liep.

Wij zochten contact met Olufemi. Diens contract ligt inmiddels op de burelen in Gouda. De verdediger, die tijdens de Olympische Spelen van 2008 nog ten koste van onder meer Jong Oranje beslag legde op de zilveren medaille, heeft zijn handtekening gezet onder een wurgcontract dat zijn weerga niet kent. Hij signeerde voor vier jaar en heeft al zijn rechten afgestaan. Een contract kun je het nauwelijks noemen. De vijf A4'tjes lezende is een dwangbevel een beter woord. De investeringsmaatschappij wordt voor honderd procent eigenaar van hem en bepaalt waar hij gaat spelen. Olufemi zal een salaris ontvangen van het bedrijf, variërend van 90 duizend euro wanneer hij in de Portugese competitie speelt tot 200 duizend euro als hij het schopt tot de Spaanse of Italiaanse liga. In de topleagues liggen de lonen veel hoger dan dat. De rest verdwijnt in de zakken van de mannen achter de firma.

Investfootball stuurt hem eerst naar Boavista in Portugal, waar meerdere Afrikanen van de

investeringsmaatschappij gestald zijn. Datzelfde Boavista raakt toevallig of niet binnen de kortste keren betrokken bij een groot omkoopschandaal en wordt verwijderd uit de Portugese competitie. Investfootball stalt hem later bij een derdedivisieclub op Mallorca. De magnaat achter Investfootball runt op het Spaanse eiland ook hotels en discotheken. Een van de beste talenten uit Nigeria komt terecht bij het onbeduidende Atlético Baleares. 'Toevallig zitten daar nóg een paar spelers van dezelfde investeringsmaatschappij', weet Poldner. 'Het zijn criminele contracten, opgesteld door mensen die alleen maar denken: hoe kan ik aan deze voetballers verdienen?' Salaris ontvangt Olufemi niet meer van de firma en hij is doodongelukkig. Hij slaagt er met hulp van een Belgische jurist wel in om tegen de zin van Investfootball een contract te tekenen in Noorwegen. Het vierjarige contract verbreken is geen optie. De boeteclausule bedraagt zes miljoen euro...

Niet veel Nederlanders zijn actief in Afrika. Zelf kun je nog zo ethisch verantwoord opereren, de mensen met wie je om de tafel zit zijn niet zelden gewetenloze tussenpersonen. De Visser werd ook al eens uitgemaakt voor kinderhandelaar. 'Ik heb altijd van de daken willen schreeuwen dat de bonden iets moeten doen aan deze misstanden. Maar als ik dat doe, wordt alles weer op één hoop gegooid.' Volgens De Visser ligt er toch een taak voor de voetbalgemeenschap, ook voor de Nederlandse. 'Men moet veel beter informeren naar de achtergronden, de contractsituatie en de agenten. Tegen clubs zeg ik vaak: *Neem deze speler niet, want je betaalt aan illegale agenten*. Maar ja, de club wil graag een speler en zo'n voetbalschooltje is toch heel blij met honderd dollar en hup, daar gaat weer een speler. Alle landen, dus ook Nederland, moeten veel strenger zijn als die spelers het land binnen komen.' Poldner: 'Je moet je voorstellen dat jongens in Italië een vals paspoort krijgen, dan kunnen ze overal heen. Ook naar Nederland.'

In Parijs bestaat inmiddels een speciale stichting om de nieuwe illegalen te ondersteunen. Het nieuws ging als wind door het riet. Foot Solidaire heeft binnen korte tijd al een kleine duizend illegale ex-talenten opgespoord. Hoewel de pijlen vaak worden gericht op de makelaars, ligt er ook een grote verantwoordelijkheid bij clubs. Zij zijn uiteindelijk degenen die de jochies op proef nemen en als keizer Nero een oordeel vellen over hun toekomst. Het is vaak letterlijk een kwestie van leven of dood. De Europese Commissie stelde niet voor niets al dat makelaars en clubs eindelijk eens professionele afspraken moeten gaan maken. Een standaarddocument waarin minutieus de rechten en plichten van speler, agent en club staan omschreven. Ook moet de terugreis naar huis zijn geregeld, als de speler niet in aanmerking komt voor een contract.

De sleutel ligt dus bij de clubs. Ook daar zien we een landgenoot in poleposition. Maarten Fontein ziet de strijd tegen kinderhandel 'als een persoonlijke missie'. We leggen de voormalige directeur van Ajax onze bevindingen voor. Hij leest het verhaal aandachtig en knikt meerdere malen instemmend: 'Helaas kan ik dit volledig onderschrijven. Daarom ben ik blij dat dit soort zaken ook eens wordt gepubliceerd. Het klopt namelijk allemaal, het is nog maar het topje van de ijsberg. Ik kan daar heel boos over worden.'

De vijftiger staat nu voor misschien wel zijn moeilijkste klus. Hij was al verantwoordelijk voor de bestrijding van kinderhandel bij de European Club Association (ECA). Twee jaar

geleden heeft hij ook zitting genomen in het elfkoppige comité dat zich namens de FIFA bezighoudt met het onderzoeken van jeugdtransfers. De nieuwe cel tegen kinderhandel beoordeelt met behulp van een geavanceerd computersysteem alle transfers. 'Ik ben bijna nergens anders meer mee bezig. En ik heb al heel wat transfers afgewezen. Wat me opvalt is dat er veel onduidelijkheden zijn ten aanzien van ouders van de getransfereerde spelers. Zodra ik daar niet alle benodigde documenten voor heb, gaat er een streep door de transfer. Al die academies moeten straks ook gelieerd zijn aan clubs.'

Fontein mag niet zeggen of er ook Nederlandse zaken over zijn bureau gaan. 'Dat maakt ook niet uit. Als je eenmaal de Europese Unie binnen bent, kun je overal naar toe.' Fontein schrok van een gesprek dat hij had met de vertegenwoordiger uit de VS en Canada: 'Daar lopen drie miljoen illegale Mexicanen jonger dan achttien jaar. In Engeland is onlangs onderzocht hoeveel testspelertjes er zijn verdwenen in de illegaliteit. Dat zijn er minstens vijfhonderd.'

De duistere randfiguren rondom het voetbal zijn volgens hem de schuldigen. 'Het is triest dat bonden en de EU zo moeten controleren. Clubs moeten ook veel kritischer zijn en deze praktijken actief tegengaan. Want het zijn de clubs die de makelaars met de ventjes een kans geven. Het ontbreekt totaal aan zelfreinigend vermogen. Het opportunisme regeert bij bestuurders die alles doen voor enkele punten op korte termijn. Dat zal er in deze slechte economische tijden niet beter op worden, ben ik bang.'

Duistere randfiguren dus. Wie weet hoeveel dubieuze wurgcontracten de Zwitserse investeringsmaatschappij heeft afgesloten met spelers zoals Olufemi. Investfootball is gesitueerd niet ver van het hoofdkwartier van de UEFA in Zwitserland. Twintig kilometer om precies te zijn. Aan de Boulevard Helvétique in Genève staat het bedrijf geregistreerd op een adres met nog tientallen bedrijfjes en investeringsmaatschappijen. Zonder telefoonnummer, zonder e-mailadres.

Hoeveel van dit soort contracten zouden daar in de kluis liggen? Zeker is dat een vijftal voetballers door dezelfde eigenaar werd gestald bij Boavista. Daar zat geen Portugees tussen. Zeker in 2007 en 2008 leek Boavista wel eigendom van de investeringsmaatschappij in spelers. Olufemi was niet de enige die zichzelf terugvond in de stad Porto. Andere voetballers kwamen uit Mali, Argentinië, Colombia en uit voormalig Joegoslavië. Allemaal bij dezelfde merkwaardige club die in die periode ook nog eens negatief in het nieuws komt vanwege een omkooptschandaal. Het zal uiteindelijk leiden tot een schorsing van de president. Van deze gezellige man zien we de handtekening onder het contract met Olufemi... De Nigeriaan schopt het tot vier wedstrijdes. Net nadat hij is vertrokken wordt Boavista teruggezet naar de tweede divisie. Wegens het vervalsen van wedstrijden en het intimideren van scheidsrechters.

Met wurgcontracten à la Olufemi is het moeilijk ontsnappen uit het foute circuit. Dat lukt ook onze landgenoten De Visser en Poldner natuurlijk niet. Hij is een van de vele voorbeelden van talenten die in de greep van dubieuze investeerders komen. Eruit stappen kost zes miljoen euro. Veel anders dan de orders van hogerhand volgen zit er niet op. Een loopbaan werd gebroken in de knop. Olufemi zat bij de jeugdselecties en leek op weg een ster van Nigeria te worden. Uiteindelijk bleef hij op één interland steken.

Slavenhandel met Slory

Is het Nederlandse voetbal immuun voor de invloeden van maffiosi? Dat is helaas niet zo. Daarvoor is het voetbal te internationaal. Nederlandse spelers vallen evengoed in handen van bandieten. Niet de minsten. De criminele tentakels reiken ver, tot in ons eigen topvoetbal. We nemen u mee in het verhaal van een voormalig Oranje-international. Hoe hij in de handen kwam van de maffia, vluchtte naar Australië en uiteindelijk helemaal stopte met voetbal.

Classified. Dossier nummer 10SOFIA32 bevat informatie die eigenlijk niet naar buiten mag. Wikileaks en voetbal. Het kon natuurlijk niet uitblijven. Bulgarije heeft de eer om als eerste voetballand op te duiken in de serie uitgelekte vertrouwelijke diplomatedocumenten. In het geheime rapport van de Amerikaanse ambassade in Sofia wordt duidelijk hoe het Bulgaarse profvoetbal in de greep is van de maffia. Een van de pleisterplaatsen van de onderwereld is het stadion van het legendarische Levski in hoofdstad Sofia. Daar waar onze landgenoten Andwelé Slory, Dustley Mulder en Serginho Greene op dat moment onder contract staan. Zij lijken zó de film *The Godfather* binnengelopen. De drie hebben zich met een simpele handtekening uitgeleverd aan de machtige Bulgaarse huismakelaar van Levski. Dat blijkt uit een van de contracten waarop we beslag hebben gelegd. Het is niets meer en minder dan een slavencontract dat Slory in Sofia tekende. De voormalig international vluchtte al snel naar de andere kant van de wereld en besloot daar totaal gedesillusioneerd te stoppen met het spelletje.

Wulpse blondines

Een Surinamer loopt door Sofia. We schrijven 31 augustus 2010 en de tijd dringt, want het is de allerlaatste transferdag. Hij heeft geen club. Feyenoord wil hem niet meer, net zo min als West Bromwich Albion. De van zichzelf zo overtuigde Slory ligt tot zijn eigen verbazing niet goed in de markt. Dus vindt hij zichzelf terug in Bulgarije. Op zoek naar een club. De laatste uren van de markt tikken weg. De aanvaller vermant zichzelf en zet zijn handtekening, die hij zoals altijd afsluit met het getal gelijk aan zijn rugnummer. In dit geval 23. De in De Kuip geflopte buitenspeler heeft op de valreep toch weer een nieuwe club gevonden. Levski Sofia.

Hij zet zijn brilletje recht en vouwt de drie A4'tjes op. Op papier gaat hij er niet op vooruit. Maar papier zegt weinig in een competitie waar het zwartgeldcircuit groter is dan het witte. Slory moet echter oppassen. De Bulgaarse veiligheidsdienst houdt de spelers in de smiezen. Maandenlang observeerden geheim agenten de handel en wandel van collega's met dito contracten. De speciaal ingestelde politie-eenheid rapporteert dat voetballers er een popsterachtig leven op na houden. Ondanks bescheiden verbintenissen geven ze in Sofia geld uit alsof ze monopoly spelen. Met wulpse blondines aan hun zijde dineren ze in de duurste

restaurants en rijden in de nieuwste sportbolides door Sofia. Nachtclubs worden vaker gefrequenteerd dan trainingsvelden. De meeste hoogtepunten vierden ze buiten de lijnen. In de duurste disco's worden de voetballers gesignaleerd met dikke balen bankbiljetten in hun achterzakken. Dubbele boekhoudingen bij de clubs zorgen ervoor dat spelers structureel onder de tafel kunnen worden betaald.

Hoe dan ook, Slory gaat op papier bij zijn nieuwe club negenduizend euro per maand verdienen. Dan zijn er natuurlijk nog de onvermijdelijke bonussen. Zo is er 25 duizend euro voor kwalificatie voor de groepsfase van de Champions League, tienduizend euro wanneer de poulefase van de Europa League wordt bereikt en nóg eens tienduizend euro voor het kampioenschap. Verder nog vijfduizend euro voor het winnen van de nationale beker. Het goede nieuws voor Slory valt te lezen in artikel 10: alle betalingen zijn netto.

Slory ontmoet al snel de van Vitesse overgekomen Serginho Greene. Daar zitten ze dan in Sofia, de twee voormalige spelers uit de Feyenoord Talent Pools. Ook Dustley Mulder (ex-RKC Waalwijk) komt langs. Handen worden geschud, auto's vergeleken, telefoons losjes in de handen. Laat ze maar lachen daar in Nederland. Het geld is hier goed. Wie zorgt er anders voor hen? Ze waren allen transfervrij en kozen voor het geld.

Bijkomend voordeel is dat Sofia niet duur is. Zo valt te lezen dat de club een appartement voor Slory zal huren van maximaal driehonderd euro per maand. Hij moet dan wel zélf zijn water en licht aftikken. Net als de kosten van het mobieltje van Mobiltel dat hij in zijn maag krijgt gesplitst. Wel bezorgt de club hem een middenklasser waarvan alleen de benzinekosten voor zijn rekening komen. En hij krijgt per seizoen twee vliegretours Sofia-Amsterdam.

De crux zit 'm in de kleine lettertjes op de laatste pagina: in het geval van een transfer van de speler naar een andere voetbalclub gedurende de contractperiode, zal de betaalde transfersom aan de club als volgt worden verdeeld: 50% voor PFC Levski, 50% voor de spelersmakelaar. Daaronder zien we drie handtekeningen. Links staat die van directeur Konstantin Bazhdekov. Rechts de krabbel van de ex-international. En daaronder de signatuur van een zekere Nikolay Zheynev.

Een belangrijke clausule. Slory is vanaf nu, net als Greene en Mulder, in de greep van een Bulgaarse zaakwaarnemer. En wát voor een. Zheynev. Kennen we die naam niet ergens van?

Jazeker. De FIFA-makelaar Zheynev haalde in 2010 het nieuws als vertegenwoordiger van een Marokkaanse interna-tional die plotseling van de aardbodem leek te zijn verdwenen. Youssef Rabeh was net getransfereerd van Levski naar de Russische club Anzhi Makhachkala. Hij had het daar erg snel gezien. Rabeh was nog wel naar Antalya in Turkije gevlogen, waar zijn nieuwe club in trainingskamp zat. Na een paar dagen ontdekte een ploeggenoot bij terugkomst in de hotelkamer openstaande kastdeuren. De laptop en sieraden waren van het nachtkastje gehaald. Rabeh was vertrokken. Helaas voor zijn kamergenoot had hij ook zijn portemonnee met cash en creditcards meegenomen.

Het was een wonder dat Zheynev de Marokkaan nog aan de Russen had kunnen slijten. Dat had weinig met gedegen scoutingswerk te maken. Rabeh had al een dramatische reputatie opgebouwd, met onder meer een voorwaardelijke celstraf van drie jaar voor dronken achter het stuur zitten. Zheynev had het op de een of andere manier toch voor elkaar gekregen een

nieuw contract in Dagestan te regelen.

Maar toen verdween de ondankbare dus plotseling van de radar. De huismakelaar van Levski had het over 'een dolksteek in onze rug'. De enige die de speler nog te spreken kreeg was een journalist van het plaatselijke dagblad. 'Mij zien jullie niet meer terug', vertelde Rabeh hem. 'Ik mag de mensen bij Anzhi niet en volgens mij krijgt Levski gewoon een transfersom. Laat me nu met rust.'

De makelaar die Slory in Sofia onderbracht lijkt bij de plaatselijke voetbalclub wel erg veel macht te hebben. Zo kwam in januari 2011 in de Engelse pers dat Blackburn Rovers interesse zou hebben in ene Garra Dembélé, de Frans-Malinese topscorer van Levski. 'Zijn transfer kan worden gedaan zonder zijn agent', liet Zheynov de media weten. Afgaand op Slory's contract wordt duidelijk waarom. Wie bij Levski Sofia tekent, verkoopt zichzelf.

De mede-eigenaar van Slory, Greene en Mulder onderhoudt uitermate goede banden met de voorzitter van de club, Todor Batkov. Een man die opduikt in de Wikileaksdocumenten. Deze eigenaar van Levski Sofia blijkt een zetbaas van een door geheimzinnigheid omgeven naar Israël geëmigreerde Rus. Het gebeurt allemaal achter een roestig ijzeren gordijn dat nog steeds veel aan het zicht onttrekt. In het buitenland maakt de man alleen naam als hij de Engelse scheidsrechter Mike Riley na een verloren duel omschrijft als 'de homoseksueel die de wedstrijd besliste'. Het had erger kunnen aflopen voor Riley.

Plas bloed

Een maandagochtend in mei, vijf jaar geleden. Die dag dat het oude vrouwtje haar boodschappentas laat vallen na het horen van schoten en de piepende banden van de auto. Uit het naar beneden gedraaide raampje is de loop van een pistool te zien. Aleksander Tasev, de voorzitter van Lokomotiv Plovdiv, blijft achter in een plas bloed en sterft. Weer is het gebeurd. De volgende dag berichten de kranten over de derde president van Plovdiv in twee jaar die overlijdt. De vorige werd door een scherpschutter neergehaald terwijl hij zat te eten op een terras aan de Zwarte Zee. De Bulgaarse competitie haalt zowaar even de internationale pers. De afgelopen vijftien jaar zijn liefst twaalf voorzitters uit de hoogste divisie geliquideerd.

Bij RKC Waalwijk had Dustley Mulder alleen te maken met kritiek van de plaatselijke keukenboer. Nu speelt hij voor skyboxen vol kopstukken van de Bulgaarse onderwereld. Van de Jupiler League naar de Maffia League. De vertrouwelijke Amerikaanse documenten verhalen over een hele divisie die in het bezit blijkt te zijn van maffia in maatpak. Johan Crujff kan het dan even moeilijk hebben bij Ajax, zijn problemen vallen in het niet bij die van zijn collega's in de Karpaten. Vijfjarenplannen hebben weinig zin in Bulgarije. Je hebt meer aan een levensverzekering.

DELA Verzekeringen en Uitvaartverzorging zou de ideale sponsor zijn voor deze competitie. De bestuurskamers vullen zich rond wedstrijden met pelotons bodyguards. De van moord en afpersing verdachte Marinovs, ook wel bekend als de *Margin Brothers*, zijn de baas bij Slavia Sofia. Bij rivaal Lokomotiv Sofia zijn ze niet bang voor dit soort penose. Die club heeft een wapenhandelaar aan het bewind.

Ook in de provincie timmeren ze aan de weg. Zo escaleert het duel tussen Litex Lovech en Levski, doordat iedereen bij Levski van tevoren al wist dat de scheidsrechter was omgekocht. Greene en Mulder stonden in de basis, Slory viel in. Man-tegen-manduels krijgen een nieuwe betekenis in de massale knokpartij die zich binnen en buiten de lijnen ontvouwt. Inmiddels is besloten deze wedstrijd in de toekomst alleen nog door buitenlandse scheidsrechters te laten leiden.

Bulgaarse clubs leven volgens onderzoeken van het witwassen en verkopen van wedstrijden. De dossiers lezen als thrillers. Vol doldwaze taferelen. Vorig jaar werden in Sofia net voor de derby tussen CSKA en Levski vier spelers van laatstgenoemde club plotseling op een vliegtuig gezet naar Rusland. Aldaar zou topclub Rubin Kazan het kwartet hebben gekocht. Bij nader inzien bleken de transfers nep. Het viertal ontmoette in het Sheraton wat onbelangrijke figuren van Rubin Kazan. Zogenaamd voor medische testen. Uiteindelijk gebeurde er niks. Toen de voetballers op hoge poten belden naar het opgegeven mobiele contactnummer bleek dat eigendom te zijn van een dame die helemaal van niets wist. Maar de spelers waren wél weg...

De vier spelers in Moskou vernamen hoe hun ploeggenoten vrij kansloos met 2-0 ten onder gingen tegen CSKA. Niet veel later reden de politiewagens met gillende sirenes weg bij het bureau. Op weg naar de clubeigenaar. Hoe kon deze Batkov – de man die onze landgenoten betaalt – zijn beste vier spelers nou wegsturen voor de grote derby? Tot overmaat van ramp bleek dat pal voor het duel de wednoteringen in een vrije val waren beland, wat erop duidde dat er veel geld was ingezet op verlies van Levski. In Sofia gaat het verhaal dat de president zelf een miljoen euro inzette op CSKA om schulden af te betalen. Hij werd verhoord, maar niet veroordeeld. Tot op de dag van vandaag leidt deze gezellige man de club.

Geflankeerd door Zheyrov. In Sofia keek niemand ervan op dat de inmiddels verdwenen meneer Rabeh uit zijn stal een van de vier spelers was die werd ingezet voor de neptransfer. Het gebeurde allemaal vlak voordat Serginho Greene vertelde ‘blij te zijn van een grote club als Levski deel te mogen uitmaken’ en een ‘leuk voetballende ploeg’ met ‘inspirerend publiek’ had gezien. Tja. Ziet u het al voor zich? Dat vlak voor Ajax-PSV plotseling Theo Janssen, Jan Vertonghen, Gregory van der Wiel en Miralem Sulejmani zijn verdwenen? De directeur komt voor de camera en zegt dat het kwartet is verkocht aan Rubin Kazan. Even later blijkt er van dat verhaal helemaal niets te kloppen, maar dat de directie fors heeft ingezet op PSV.

In 2008 werd een Bulgaarse arbiter live voor de camera's gearresteerd. Vier van zijn collega's verklaarden tegenover de politie dat deze man samen met de eigen voetbalbond druk had uitgeoefend om bepaalde uitslagen te verzorgen. Waarop de voltallige scheidsrechterscommissie werd ontslagen. De opvolgers stonden even later ook alweer op straat wegens banden met de georganiseerde misdaad. Zo gaat het maar door. Ook het nationale team van Bulgarije is besmeurd. De tegenstander van het Nederlands elftal, eind mei 2012 in de voorbereiding op het EK, speelde vorig jaar februari een verdachte oefeninterland tegen Estland. Georganiseerd door een Russische tussenpersoon in dienst van een Thais kantoor. Na vier strafschoppen werd het 2-2. De FIFA startte maar weer een onderzoek. Uiteindelijk werd alleen de Hongaarse scheidsrechter gestraft.

Nee, voor de ambiance hoeven de Nederlanders niet naar Bulgarije. Als gevolg van de inmiddels volkomen ongeloofwaardige competitie komen er nog maar een paar honderd mensen op de wedstrijden af. Inclusief bodyguards. Het voetbal is dermate ondergronds gegaan dat volgens de Wikileaksdocumenten alleen ingrijpen van de regering nog uitkomst biedt: ‘Het schoonmaken van het Bulgaarse voetbal zou een serieus signaal zijn dat de premier (zelf een voetbalfan) het bestrijden van de georganiseerde misdaad serieus neemt.’

Zelfs de vedetten moeten vrezen voor de maffia. Het is niet zo vreemd dat *Manolevje* zich niet druk maakt over ene René van der Gijp die hem altijd bekritiseert. Bulgaarse sterren hebben wel andere zaken aan hun hoofd. Zo deelt de ex-vriendin van FC Twente-doelman Nikolay Mihaylov inmiddels het bed met een beruchte maffiabaas, in Bulgarije bekend als *Het Hoofd*. Dimitar Berbatov van Manchester United deed eens een poging de beeldschone brunette mee uit te vragen, maar werd na wat dubbelzinnige sms’jes meteen met de dood bedreigd. En toen Mihaylov zijn ex vergeleek met een kapotte Trabant, vond hij op de parkeerplaats zijn Ferrari ernstig beschadigd terug. De lak was bewerkt met een sterk zuur. Kortom, het is een gezellige boel daar in de Bulgaarse competitie.

En onze landgenoten? De eerste is inmiddels gevlucht. Slory hield het vijf maanden (zes duels) uit, voordat hij ontsnapte naar de andere kant van de wereld en opdook bij Adelaide United in Australië. Hij tekent daar begin 2011 voor een paar wedstrijden. Tot grote woede van zijn eigenaar.

Sluiproute

Vanaf de vierde verdieping van een kantoorpand aan de Sveta Sofia-straat regeert Zheynov. De telefoon gaat een paar keer over. ‘Hello?’ Zheynov ontploft bijna als hij hoort dat Slory in Adelaide is opgedoken. ‘Ik wil niets meer met die man te maken hebben. Slory dacht hier dat hij de koning was en alle andere mensen zijn slaven. Hij blonk alleen uit in de disco’s en de bars van Sofia. Maar zodra hij op de club kwam, had hij pijntjes. Linkerbeen, rechterbeen, altijd ziek... Wát een mislukking. Die man hoort in een ziekenhuis en niet bij een voetbalclub.’

Na de plotseling verdwenen Rabeh vindt Zheynov dat nu ook de gevluchte Slory hem een dolk in de rug heeft gestoken. ‘Hij heeft gelogen en bedrogen, mijn hele reputatie is beschadigd. Iedereen in Bulgarije had een hekel aan hem. Spelers, supporters, journalisten... Ik heb zijn contract verscheurd. Anders kan ik straks niemand meer naar Bulgarije brengen. Mijn naam staat op het spel.’

Veel voetbalrelaties waren er in het verleden niet tussen Bulgarije en Nederland. De positief op drugs geteste Quido Lanzaat was in 2007 de eerste die de oversteek maakte, maar verliet Bulgarije toen zijn salaris niet werd betaald. Heracles Almelo verkocht Thijs Sluijter aan Litex Lovech en moest uiteindelijk naar de FIFA stappen omdat de club nooit een transfersom overmaakte. Sluijter zelf belandde op een zijspoor en werd clubloos nadat zijn contract was ontbonden. Jan Derks trainde er nog een tijdje de jeugd. Hij haakte af omdat spelers van betalende ouders altijd de voorkeur kregen. En nu vliegt opeens de ene Nederlander na de

andere in. Zheynov legt uit hoe dat kan. Samen met zijn 'goede vriend Winnie' probeer hij al tweeënhalft jaar voetballers met aflopende contracten naar Bulgarije te halen. 'Ik heb nu weer contact met Saïd Boutahar. Ken je die? Veel spelers hadden eerst geen zin naar Bulgarije te gaan. Maar hier kan ik ze weer opbouwen. Net nu het loopt, maak ik de grootste fout uit mijn leven. Want dat is Slory. Ik zoek voetballers van wie het contract afloopt, die op een dood spoor zitten. In Bulgarije kunnen ze zich weer in de kijker spelen. Greene is hier een held, Mulder doet het ook goed. Ik heb Jeanvion Yulu-Matondo opgehaald bij Roda JC. Dat ging via een man uit Kroatië. Die jongen kan hier zijn laatste kans pakken. Als hij goed speelt, wordt hij weer geld waard. Dan profiteren we allemaal: hij, de club en de makelaar. De Bulgaarse competitie is niet sterk, maar je kunt wél Europees voetbal spelen en gemakkelijk uitblinken. Dan kom je vanzelf wel terug.'

Sluiproute Sofia loopt dus via Zheynovs goede vriend Winnie. Dat blijkt Winnie Haatrecht. Hij werkt zonder licentie voor NR. 10 BV, een Amstelveens makelaarsbedrijf dat volgens de papieren van de KNVB alleen Daphne de Vos als licentiehouder kent. Haatrecht bevestigt betrokken te zijn bij de deals van Nikolay Zheynov. 'Levski had geen geld om deze spelers aan te trekken. Niki en ik hebben daarom afgezien van onze commissies. In ruil krijgen we een deel van het transferbedrag.'

De oud-prof, die ook Ryan Babel en Nordin Amrabat begeleidt, blijkt uitstekende banden te onderhouden met de Bulgaar. Mocht die aan Slory verdienen, dan zal hij geld doorsluizen naar Haatrecht, hoewel die als ongelicentieerde agent niet in de contracten staat. 'Dat kan ook niet volgens de regels van de FIFA', zegt de openhartige Haatrecht, die bevestigt dat hij ook zal meeprofiteren bij doorverkoop van Greene en Mulder. 'De spelers zijn daar ook van op de hoogte. Die weten alles.'

Toch kon Haatrecht niet voorkomen dat Slory vluchtte naar Australië. Weg van de rokende meute in de Bulgaarse kleedkamer. Weg van de medische staf met die speciale pillen en infusen. Weg van die bulderende voorzitter die na elke nederlaag dreigt met salariskortingen. Vlak voor zijn vertrek naar Australië dook de aanvaller even op in België, maar toen verbood zijn moeder hem met de media te praten. Een paar weken later sloeg Haatrecht een krant open en las hij daarin de quotes van Rini Coolen, trainer van Adelaide United. De Nederlandse coach snapte eigenlijk niks van de overstap van Slory. 'Normaal gesproken zou hij voor een grotere club hebben gekozen', zei hij. 'Zijn komst is echt een verrassing voor ons.'

Haatrecht probeerde Slory nog te bereiken, maar kwam niet verder dan diens moeder. 'Ik krijg op geen enkele manier meer contact met hem. Terwijl Andwelé toch een contract heeft getekend bij ons makelaarskantoor.' Wij krijgen hem wel te pakken. Uiteindelijk reageert hij via Facebook. Via de chat antwoordt Slory allerminst vriendelijk.

- Hoi, we zijn met een artikel bezig. Kun je ons even bellen?

'Hoe gaan jullie dat dan doen, zonder dat ik meewerk?'

- Daarvoor mailen we juist. Zodat je jouw kant van het verhaal kunt vertellen.

‘Ik vind de rust die er nu rondom mij is heerlijk. Ik hoef al die aandacht niet.’

We chatten nog even door. Slory's toon wordt vriendelijker. ‘Ik kan inderdaad een boek schrijven over de smerige praktijken van zaakwaarnemers en trainers, die leugens verspreiden omdat je je contract niet wilt verlengen. Ik hou de eer aan mezelf en het beeld dat sommige mensen van me hebben neem ik maar voor lief. Ook al zijn er een hoop dingen niet waar. Voor mij staat voetbal allang niet meer op één. Dat zijn mijn vrouw, mijn kids en mijn familie. Aan de rest wil ik geen aandacht besteden. Ik ben op dit moment heel gelukkig in Australië.’

We wensen hem veel succes. Dat Slory zwijgt over zijn bizarre avonturen, valt wel te begrijpen. Het zijn vaak afspraken die worden gemaakt als een speler vertrekt. Zo valt te lezen in Slory's ontbindingsovereenkomst met Feyenoord, van 30 januari 2010: ‘De speler zal zich nimmer negatief, kwetsend of grievend uitlaten over Feyenoord.’

Kunta Kinte

Door zijn zwijgen blijven er vragen hangen. Hoe kan het dat Levski Sofia hem na zes duels liet gaan? Wie werd daar beter van? Zheyrov? Haatrecht? Slory zelf? Of was het een vlucht? Greene en Mulder zijn anno 2012 nog steeds in de greep van de Sofia-top. Elders in die stad speelt Amsterdammer Gregory Nelson bij CSKA. Witwassen, fraude en omkoping zijn aan de orde van de dag in de Bulgaarse eredivisie. Na de val van De Muur werden teams die eigendom waren van de politie en het leger overgenomen door de nieuwe elite, bekend vanwege de nauwe banden met de georganiseerde misdaad en de vroegere geheime dienst. Via omkoping en transfers was je miljoenen zwart geld witter dan Omo dat kan.

Criminele netwerken verdienen in de zogenaamde Zwarte Toto vele tonnen. De politie start eind 2010 een onderzoek waarbij dertig spelers en vele clubs zijn betrokken. Daaronder ook het Levski Sofia van het Nederlandse trio. Een aantal door de politie verhoorde voetballers was door tussenpersonen benaderd met de vraag of ze voor vijftienduizend euro ‘willen dansen’. De code voor het fiksen van wedstrijden. De helft kregen ze vooraf betaald, de andere helft als de klus was geklaard.

Ook de naam van Levski-baas Batkov valt veelvuldig. Aangezien zijn zakenpartner Zheyrov voetballers als Slory met dubieuze wurgcontracten inlijft, is het maar de vraag hoe vrij de spelers vervolgens nog kunnen bewegen. De overgebleven Nederlanders zijn feitelijk pionnen in een dubieus netwerk, bevestigen ook de vakbonden voor voetballers. Een verbijsterde Ko Andriessen van de spelersvakbond ProProf: ‘Hoe ziek wil je het hebben? Het lijkt wel of we teruggaan naar de tijd van Kunta Kinte. De speler wordt lijfeigene van zijn zaakwaarnemer. Een percentage van vijftig is extreem. En dat terwijl transferpercentages voor makelaars volgens de FIFA-reglementen helemaal niet zijn toegestaan.’

De spelers zelf lijkt het allemaal weinig uit te maken. In de zomer van 2011 duikt alweer de volgende landgenoot op. Sjoerd Ars heeft even gebeld met Greene en Mulder. Die vertellen hem dat het allemaal best wel meevalt in het Oostblok. Als de Achterhoeker op het vliegveld aankomt is hij onder de indruk. ‘Dan weet je hoe groot deze club is.’

Ars vertelt over zijn eerste indrukken van de stad. ‘Soms zie je een paard en wagen naast een Maserati rijden.’ En over zijn indrukken in de kleedkamer. Waar na elke training iedereen een half uur aan het infuus ligt. Hij denkt zeker te weten dat het alleen vitamines zijn. ‘Ik hoef niet bang te zijn om als een gewichtheffer terug te komen.’

De lol is er alweer snel af. Terwijl FC Zwolle gefrustreerd raakt omdat Levski de betalingen maar blijft uitstellen, staat Ars binnen de kortste keren alweer op de transferlijst. Het is een klein berichtje in de kranten die groot uitpakken over de vele kopstukken die een rol spelen in de door en door corrupte competitie. Niemand gelooft nog in de Bulgaarse competitie. De baas van de bond heeft nu zelfs geopperd om de tv-zenders die buitenlands voetbal uitzenden op zwart te zetten. Om de voetbalfans te dwingen weer naar de eigen league te gaan kijken. Het is precies waar de UEFA en de FIFA zo bang voor zijn. Aan de lege tribunes in Bulgarije, waar soms meer agenten zitten dan fans, valt te zien dat omkoping als een dodelijk virus het voetbal kan vernietigen.

Het is in Bulgarije inmiddels zo uit de hand gelopen dat de regering de aanbeveling uit de Wikileaksdocumenten heeft geïmplementeerd. Het kabinet heeft sportcorruptie als een van de eerste landen gecriminaliseerd. Dankzij een in mei 2011 nieuw ingevoerde wet is het mogelijk fraudeurs keihard aan te pakken met celstraffen tot zes jaar.

Slory maakte het allemaal niet meer mee. Na het ondergrondse Bulgarije had hij er snel genoeg van. De tweevoudig international zullen we nooit meer terugzien op de velden. Hij is inmiddels helemaal gestopt met voetballen. Voor zijn dertigste en totaal gedesilluseerd. Sjoerd Ars is getransfereerd naar de Chinese club Tianjin Teda, dat dit jaar in opspraak kwam door een groot omkopschandaal. En Greene en Mulder? Zij figureren anno 2012 nog altijd in een volstrekt ongeloofwaardig toneelstuk van de Bulgaarse onderwereld.

De kindersmokkel van het voetbal

De spelersmakelaars duiken op als een veelkoppig monster. Als fikkers, als witwassers, als kinderhandelaren. Als na international Slory ook jeugdinternational Nathan Ake de hoofdrol speelt in een louche verhaal komt de Tweede Kamer in actie. ‘De malafide praktijken van spelersmakelaars moeten worden gestopt.’ De minderjarige Ake wordt voor een miljoen verhandeld aan Chelsea. ‘Dit is ordinair handelen met kinderen.’

‘Stop kinderhandel in het voetbal!’ Ook in Brussel is inmiddels bekend dat er een boek verschijnt over maffiapraktijken in het voetbal. Daar hoort in elk geval ook de internationale handel in minderjarige kinderen bij. Een miljoenenindustrie op zich. De wetten van de FIFA die zeggen dat je geen mannetjes onder de zestien mag verkopen worden dagelijks overtreden. ‘Per jaar worden 1.100 uitzonderingen gemaakt’, laat Europarlementariër Emine Bozkurt (PvdA) ons in een brandbrief weten. ‘Het is niets meer en niets minder dan mensenhandel.’

Ze heeft groot gelijk. Het beeld van schepen vol jonge Afrikaantjes die aanspoelen op een Canarisch eiland is wel bekend. De geheime kinderhandel in de eredivisie wordt heel wat minder vaak belicht. Terwijl ook vanuit Nederland kinderen voor geld naar andere landen worden verscheept alsof het om televisietoestellen gaat. Op geld beluste makelaars moedigen jonge pubers aan om voor veel geld in het buitenland te tekenen. De een na de ander gaat zo verloren voor de eredivisie. Vaak hoor je nooit meer wat van de talenten, aangezien ze niet zijn opgewassen tegen de sterren in de Premier League. Met een paar ton op de rekening verdwijnen ze van het toneel.

De makelaar telt zijn winst en gaat weer op zoek naar een nieuw kind. De exploitatie van middelbare scholieren neemt steeds ernstiger vormen aan. Soms gaat het om zevencijferige bedragen. Neem Nathan Ake. Het ventje vertolkt de hoofdrol in misschien wel de grootste kinderdeal uit de Nederlandse voetbalhistorie. Terwijl hij zich op Feyenoord en school probeert te concentreren wordt hij telkens in vliegtuigen naar Londen gezet. Dure hotels. Dikke auto’s. Vipbehandeling. Handjes schudden met de sterren. Met veertien of vijftien jaar worden snotapen als hij ingepalmd. De contracten worden getekend, maar komen pas uit de kluis als ze zestien zijn. In dit hoofdstuk reconstrueren we hoe geraffineerd de jeugdhandel in zijn werk gaat. Hoe een jeugdinternational over de grens wordt gesmokkeld.

Een verhaal dat begint met een witte envelop die op de burelen van Voetbal International belandt. Geen briefje, geen afzender. Er zitten foto’s in. Vakantiekiekjes? We zien een donkere jongen, met een enorme bos haar naast een volwassen, blonde man die een arm amicaal om een schouder van het joch heeft liggen. Als we de loep erbij pakken zien we dat de pasjes om hun nekken van Chelsea zijn. Dat verklaart ook de andere foto’s. Hoe kan de jongen anders poseren met doorgaans onbenaderbare mannen als Didier Drogba en Salomon Kalou? En

waarom we op de achtergrond Carlo Ancelotti herkennen. Gaat het hier om een supporter?

Het kind blijkt al snel een naam te hebben. Iemand op de redactie denkt Nathan Ake te herkennen. 'Hij is de toekomst van Feyenoord.' Inderdaad, het is de jeugdinternational, een van de kroonjuwelen van de Feyenoord Academy. De blonde man blijkt een Amsterdamse spelersmakelaar die kantoor houdt in de grachtengordel. Zijn naam is Daan Kramp. We gaan op zoek naar het verhaal achter de foto. Uitmondend in een opmerkelijke tocht die via Rotterdam, Londen en Amsterdam uiteindelijk zal leiden naar Het Binnenhof.

Waar kunnen we onze speurtocht beter beginnen dan op Varkenoord? Daar waar Ake speelt. 'Feyenoord heeft goud in handen', zei coach Mario Been in 2009 niet voor niets bij zijn aantreden in De Kuip. Been doorliep er zelf alle jeugdelftallen. Zijn maatje Leo Beenhakker leerde er het trainersvak en Wim Jansen woont er bijna. De school van Feyenoord is de laatste jaren een schier onuitputtelijke goudader van talenten, afgelopen jaar weer verkozen tot beste jeugdopleiding van Nederland. De voorbije drie seizoenen werd Feyenoord A1 twee keer landskampioen, het B1-team flikte dat de laatste zeven jaar zelfs vijf keer. Het verhaal dat deze kraamkamer overloopt van het talent, verspreidde zich dan ook snel door Europa.

Als meeuwen die zien dat er brood van een balkon wordt gegooid, vlogen makelaars en clubs de laatste jaren naar Varkenoord. Ze zijn in de havenstad eigenlijk best wel trots op al die belangstelling. Van Milaan, waar Internazionale met de buidel rammelt voor Luc Castaignos, tot Madrid, waar Real in 2007 bijna tien miljoen euro overmaakte voor Royston Drenthe. Maar trots is Feyenoord ook op Robin van Persie en Giovanni van Bronckhorst, die vanaf basiskamp Varkenoord de WK-finale haalden. En zelfs op het huidige eerste elftal, waarin soms wel negen spelers uit de opleiding staan. Zó jong dat ze soms nog letterlijk huilend van het veld lopen na een nederlaag.

Maar er cirkelen ook eksters boven het Feyenoord-nest. Niet iedereen wil betalen. Chelsea bijvoorbeeld. Dat kaapte eerder ook al Jeffrey Bruma op vijftienjarige leeftijd weg. Inmiddels heeft de verdediger de eerste interlands in het grote Oranje achter zijn naam en is hij miljoenen waard. Die zou Feyenoord nu goed kunnen gebruiken. En nu heeft datzelfde Chelsea blijkbaar ook Nathan Ake in zijn klauwen. Het begint allemaal in 2010. Zijn familie is elke wedstrijd present. Vader Moise met zijn eeuwige camera, en moeder Ineke. Volgens vaste bezoekers steevast met joviale heren aan hun zij. Onder anderen de blonde man van de foto. 'Die komt uit Amsterdam.' Oh, wat gezellig allemaal. Zoemend om de ouders van Nathan Ake, als een bij om de honingpot. De ergernis heeft bij Feyenoord plaatsgemaakt voor berusting. Spelers jonger dan zestien jaar mogen niet worden benaderd, laat staan begeleid. Maar het gebeurt en niemand doet er wat aan. Na Jeffrey Bruma (Chelsea), Rajiv van La Parra (Caen) en Kyle Ebecilio (Arsenal) is er nu wéér een ventje dat de club verlaat zonder in De Kuip te hebben gespeeld.

Dat het jochie het zelf prachtig vindt, lijkt logisch. Onder de douche in de kleedkamer heeft *Naatje* het over Chelsea. Soms gaat het ook over makelaars. Veel spelers van Feyenoord B1 zijn al benaderd. Dat gaat allemaal zonder contracten. Spelers willen in dit verhaal anoniem blijven. Vast staat wel dat diverse jongens hetzelfde te horen kregen van hun begeleiders. Ze leren al vroeg wat liegen is: 'Tot je zestiende ontken je gewoon in alle toonaarden dat je een

makelaar hebt.'

In het seizoen 2010/11 voetbalt Ake dan ook ineens wat minder. Hij heeft andere dingen aan zijn hoofd. Veertigste staat hij in het spelersklassement van zijn competitie. Maar hij kan al dromen van een nieuwe stap. Ake twittert er behoorlijk op los. Al op 8 augustus 2010 zit hij volgens zijn tweets aan de buis gekluisterd als Chelsea speelt. Eind november lekt in de Engelse pers uit dat Manchester City het talent wil wegkapen voor de neus van de Engelse kampioen. De Nederlandse website Voetbalprimeur neemt het bericht over en Ake zet het op zijn site: *City en Chelsea azen op Feyenoord-talent (15)*. De jonge voetballer vindt het prachtig en doet verslag van zijn avonturen:

27 december 2010, 11.00 uur: Tas inpakken, morgenvroeg richting Londen.

28 december 2010, 11.01 uur: Wel een lekker hotel hoor.

28 december 2010, 11.02 uur: Rond 12 uur effe lunchen en daarna mijn eerste test.

3 januari 2011, 16.34 uur: Tas inpakken, heel effetjes eco doornemen en kwart over 6 de trein richting Schiphol.

3 januari 2011, 16.45 uur: Londen man!

4 januari 2011, 21.13 uur: Weer op Schiphol aangekomen.

Dat is niet helemaal de bedoeling. De sluiproute moet onder de radar blijven. Over de club en de begeleider zwijgt hij niet voor niets. Chelsea weet wel hoe je zo iets discreet afhandelt. Normaliter worden jeugdspelers in het diepste geheim met hun makelaars binnengeloofd. Op vliegveld Stansted in Londen staat de geblindeerde Mercedes al met draaiende motor te wachten. De chauffeur van de club rijdt de gasten vervolgens rechtstreeks naar het hermetisch afgesloten trainingscomplex in het afgelegen Cobham. Dan gaan de deuren van het paradijs open. Geen 72 maagden, maar wel een pas en toegang tot sterren als Didier Drogba en Salomon Kalou. De makelaar schudt wat handen. Het ventje wordt verteld dat hij een kleine tweeduizend pond per week kan gaan verdienen. 'Dat is tienduizend euro per maand jongen.' Zijn begeleider heeft het over *het Harvard voor voetballers*. Wat kiekjes met de sterspelers. En zie hem dan nog maar tegen te houden.

Het wordt Feyenoord eind 2010 duidelijk dat de club Ake kwijt is. Zelfs de oude Leo Beenhakker kan hem niet meer omlullen, zo merkt hij als hij het gesprek aangaat. De technisch directeur – dan nog in functie – zucht eens diep, strijkt door zijn haar en kijkt in de donkere ogen van het ventje. Onwillekeurig begint hij tegen beter weten in toch nog aan een zin. 'Maar, jongen...' Die kent geen twijfel. 'Ik wil gewoon naar Chelsea.' Zijn ouders

knikken. 'Onze zegen heeft hij.'

Eigenlijk begrijpt *Don Leo* precies wat er aan de hand is. Dit is het nieuwe voetbal. Hij kan het de jongen en diens familie niet eens kwalijk nemen. De KNVB bellen? Dat heeft helemaal geen zin. In Zeist huist een tandeloze leeuw. Wel haalt hij uit naar Chelsea. In de Engelse kranten heeft Beenhakker het over de 'big white sharks' van het voetbal. Het is om gek van te worden dat de diamantjes van de opleiding steeds weglopen, zo klaagt hij. 'Het is niet tegen te houden.' In het Algemeen Dagblad moppert Beenhakker nog wat na over 'de wereld om de spelers heen' die talenten gek maakt. Dat wijst in dit geval op Daan Kramp van het kantoor Forza Fides, dat zich saillant genoeg presenteert als de witte raaf van het makelaarsgilde.

Forza Fides. Latijn voor sterk vertrouwen. Een pleonasme, lijkt ons zo. Maar het klinkt wel duur. Het jonge Amsterdamse kantoor is gevestigd aan de sfeervolle en peperdure Egelantiersgracht in de Jordaan, tussen de nouveaux riches. Vanuit hier opereert de blonde man van de foto dus. Een reclamejongen, voormalig werknemer van begeleidingsbureau Montecatini, bekend van Chantal Janzen en Victoria Koblenko. Daar hield Kramp het maar zeven maanden vol. De afslag van de show- naar de voetbalwereld is snel genomen.

De jonge dertiger haalde zijn makelaarslicentie in 2008, net als mede-eigenaar Revien Kanhai. Babbelen kunnen ze als de beste. In 2009 laten ze in *De Pers* optekenen dat ze het louche imago van hun beroep hopen te veranderen. 'Wij willen een keurmerk in de makelaardij worden.' Ze sluiten zich vervolgens aan bij makelaarsbond Pro Agent, geven lezingen, brengen een boek uit over de rechten van spelers en organiseren voorlichtingsavonden. Er moet naar de lange termijn worden gekeken. Een voorbeeld van hoe het níet moet vinden de heren Collins John. 'Een Nederlands talent van FC Twente dat véél te vroeg aan het Engelse Fulham is verkocht. Die jongen komt al vijf jaar nauwelijks aan spelen toe.'

Collins John was achttien toen hij de Noordzee overstak. Nathan Ake is vijftien. Reden te meer het kantoor eens om een reactie te vragen. We bellen met de man op de foto. Die laat weten het te druk te hebben voor een reactie. Collega Kanhai is wél bereid per e-mail antwoord te geven op onze vragen.

- Wat is uw relatie met Nathan Ake?

'We hebben een vriendschappelijke band met de familie.'

- Waarom is Daan Kramp gefotografeerd met Ake bij Chelsea?

'Ze vonden het leuk om samen op de foto te gaan. Wij waren aanwezig vanwege de advieswerkzaamheden die wij verrichten voor Chelsea.'

- Chelsea ontkent banden te hebben met uw makelaarskantoor.

'Ik weet niet met wie jullie hebben gesproken. Maar blijkbaar niet de personen op bepaalde posities. Jullie zijn daarover absoluut onjuist geïnformeerd. Ik kan je echter verzekeren dat wij bij Chelsea in de hoogste boom zitten en werkzaamheden voor de club verrichten.'

- Hoe denkt u over de KNVB-regel dat jongens onder de zestien niet in contact mogen komen met agenten?

‘Het doel van de regel erkennen en respecteren we. De praktijk wijst echter vaak uit dat clubs, ook in Nederland, soms alvast contracten aanbieden als de speler vijftien is. Logischerwijs is het belangrijk dat spelers dan worden geadviseerd. Want clubs hebben niet altijd het belang van de speler vooropstaan. Wanneer wij tegen gevallen aanlopen die in het grijze gebied vallen, moeten we contact opnemen met de KNVB. Wij hebben frequent en goed contact met de juridische afdeling van de bond.’

- Leo Beenhakker had het in het AD over de wereld om de speler heen die talenten als Ake gek maakt.

‘Ik begrijp dat Leo teleurgesteld is over een heleboel zaken bij Feyenoord. In een teleurstelling mag en kan hij dat zeggen. Iedereen heeft recht op een mening.’

- Forza Fides heeft in eerdere interviews aangegeven het negatieve imago van de beroepsgroep te willen verbeteren.

‘Daar zijn we dagelijks mee bezig. Wij zijn het enige kantoor in Nederland dat seminars geeft en een boek heeft uitgegeven over begeleiding en regelgeving in het voetbal. Doel is om de ouders te informeren. Niemand doet dat in de markt, want het kost veel tijd en geld. Wij zien de noodzaak ervan in.’

- U vertelde eerder dat Collins John een voorbeeld was van hoe het níet moet.

‘Het beleid is bij ons dat je het per individu moet bekijken. We hebben een aantal criteria opgesteld om de ontwikkeling van de mens en de voetballer in kaart te brengen. Wanneer die erop duiden dat hij zich beter kan ontwikkelen bij een club van hoger niveau en met betere faciliteiten, kan een overstap aan de orde zijn. Als je Bedrijfseconomie studeert en je hebt de intelligentie ervoor, dan kan je beter de studie aan Harvard volgen dan aan de Universiteit van Amsterdam.’

Het is dat er nu toevallig een foto opduikt, maar je gaat je wel afvragen hoe vaak dit voorkomt. Het is als dope en de Tour de France: iedereen weet dat je zónder niet kunt winnen. Makelaars die zich aan de regels houden, zullen altijd achter het net vissen. Net als renners die een schone Tour rijden.

Het is voor makelaars helaas niet moeilijk onder de radars te vliegen. Dat bewijst de kwestie Nathan Ake wel. Een makelaar poserend met de vijftienjarige speler. Een jongen die twittert dat hij op en neer vliegt voor tests in Londen. En Leo Beenhakker die de pers vertelt dat met Chelsea over de minderjarige een prijsafpraak is gemaakt die hoger ligt dan de opleidingsvergoeding. Terwijl iedereen weet dat transfers van voetballers onder zestien jaar strikt verboden zijn. En dan nóg is er bij de KNVB of de FIFA niemand die wakker schrikt.

Bonden dutten achter hun bureaus en zijn zelden proactief. Ze wachten keurig op de contracten, die pas op de zestiende verjaardag van de speler op tafel komen. Dan is het al te laat. Chelsea werd al een keer bijna geschorst door de FIFA vanwege een dergelijke affaire en er is die club dan ook veel aan gelegen de zaak in der minne te schikken. Uiteindelijk krijgt

Beenhakker zo toch nog een aardig transferbedrag los. Chelsea zal als Ake zestien is 800 duizend euro overmaken. Mocht hij een x-aantal wedstrijden in het eerste spelen, komt daar nog eens drie ton bovenop. Het ventje van vijftien wordt dus achter de schermen voor een bedrag van rond het miljoen verhandeld.

Buiten de voetbalwereld wordt dat *wheelen en dealen* met kinderen met stijgende verbazing gevolgd. Zeker omdat het structureel lijkt. Kramp en zijn kameraden zijn niet de enige door de bond erkende agenten die in zee gaan met jongens die nog moeten nadenken over hun vakkenpakket op de middelbare school. Zo schreven we ook al over de Achterhoekse agent Robert Postma. Hij bood vijftienjarige jeugdinternationals aan via zijn internetsite.

‘Kan dat allemaal zo maar?’ Tjeerd van Dekken, Tweede Kamerlid van de PvdA, leest met stijgende verbazing de stukken uit de eredivisie. Het lijkt wel een stad uit het wilde westen met de makelaars als de schietende cowboys te paard. Van Dekken zoekt contact en heeft via Kamervragen al meerdere keren uitleg geëist van minister Edith Schippers. ‘We zijn bij de PvdA enorm geschrokken van jullie publicaties. Daarom hebben wij de minister om opheldering gevraagd. We willen weten hoe groot dit probleem is en welke middelen kunnen worden ingezet om dit tegen te gaan.’

Het verhaal over Ake maakt zijn zorg alleen maar groter. ‘Dit is ordinaire handel met kinderen. Een heel slechte zaak. De PvdA vindt dat makelaars horen af te blijven van kinderen onder de zestien jaar. Wij gaan er alles aan doen om malafide praktijken van voetbalmakelaars te stoppen. Daarnaast zou je van de verantwoordelijken voor dit soort handel toch ook wel enig moreel besef mogen verwachten. Dit is gewoon vlot geld verdienen over de ruggen van kinderen en hun families. Hier laat ik het echt niet bij.’

De spelersvakbonden denken er net zo over. Die ergeren zich ook kapot aan de bond die zich druk maakt over gevulde koeken die bij AZ op het veld worden gegooid, maar niet over de echte misstanden. VVCS-voorzitter Danny Hesp haalt hard uit naar Zeist. ‘Het is daar allemaal veel te soft.’ Collega Ko Andriessen van ProProf denkt er hetzelfde over. ‘Dit moet keihard worden aangepakt door de KNVB. Het is triest te moeten constateren dat er pas wordt opgetreden als journalisten gedegen onderzoek doen.’

Het smaakt naar gras, het ruikt naar gras en het ziet eruit als gras. Dat noemen we op de redactie in Gouda dus gewoon gras. Maar in de rechtszaal heet dat niet altijd gras. Al lijkt nog zo duidelijk dat Daan Kramp actief is geweest voor een vijftienjarige, juridisch gezien is de sluiproute vaak waterdicht. We leggen onze bevindingen voor aan een specialist op dit terrein. Daarvoor gaan we naar Hoofddorp. Hoog in een kantoortoren zit daar Wil van Megen. De jurist van de internationale spelersvakbond FIFPro kent de transferwetten van buiten. Van Megen heeft in zijn carrière al heel wat vreemde zaken voorbij zien komen. ‘De handelwijze van zowel de club als de agent lijkt laakbaar’, opent hij. ‘Het kan niet anders dan dat de spelersmakelaar al vóór de zestiende verjaardag van de speler in de weer is geweest. Dus is er spanning met het reglement voor spelersmakelaars.’

Van Megen weet hoe het spel wordt gespeeld. ‘De club wacht gewoon tot de jongen zestien

jaar is. Dan mag er binnen Europa worden getransfereerd. Volgens het makelaarsreglement van de FIFA moeten de ouders het contract tussen de speler en de makelaar ondertekenen. Het zou interessant zijn te weten of er contracten liggen en zo ja: van welke datum. Als men het slim speelt, krijg je hier geen speld tussen. Eerst op de zestiende verjaardag een contract tekenen met een makelaar en vervolgens bij Chelsea, waarbij de makelaar kan cashen.' Dus alles kan onderhands worden geregeld met de kinderen, waarna op zestienjarige leeftijd de documenten officieel worden bekrachtigd? 'Alleen indien er een fout wordt gemaakt in de volgorde, kan een makelaar worden aangeklaagd. Het poseren op de foto is niet handig, maar als het goede verhaal erbij wordt verteld, kun je er weinig mee.'

Op deze manier zijn onze talenten vogelvrij. Daar gaat jarenlang investeren in de jeugd. Een agent komt langs met een zak geld en de voetballer is verdwenen van de Nederlandse velden. Van Megen knikt. 'Het is natuurlijk merkwaardig dat de speler al in december verklaart dat hij naar Chelsea wil en daarover met Feyenoord in gesprek is. Hij moet dat idee ergens vandaan hebben. Dus hetzij via de makelaar, hetzij rechtstreeks via Chelsea.' Volgens Van Megen zou het Feyenoord kunnen helpen 'veel kabaal' te maken. 'Dat heeft RC Lens gedaan bij de overgang van de vijftienjarige Gael Kakuta naar Chelsea en dat heeft ze een behoorlijk surplus opgeleverd.' De Engelse club werd bestraft met een transferverbod, dat pas werd ingetrokken nadat RC Lens via een aanlokkelijke afkoopsom tevreden was gesteld. Het heeft er alle schijn van dat Feyenoord nu vooraf alvast een soort zwijggeld incasseert. 800 duizend euro is een astronomisch bedrag voor een jonge knaap zonder contract. Veel meer dan hij volgens de vastgestelde opleidingsvergoeding van de FIFA waard zou zijn.

Al met al schetst de jurist een sluiproute waarbij grote clubs en agenten kunnen handelen met jonge kids. Een route die ook iedereen kent in het voetbal, maar waarover iedereen zwijgt. 'De enige sanctie waar Chelsea bang voor is, is een uitsluiting voor één of twee transferwindows. Dat heeft de kwestie met Kakuta wel geleerd. De uitkomst was dat Chelsea door hier en daar met de geldbuidel te rammelen, er gewoon mee weg is gekomen. Ik heb niet de illusie dat het hier anders zal uitpakken.'

Het toenemende aantal makelaars zal in de toekomst alleen maar voor meer druk zorgen op de jeugdopleidingen. Ze staan vaak al te spieden bij twaalfjarigen. Bieden ouders keukens en vliegtickets aan. De jochies mogen een rondje meerijden in de sportwagens. De bond speelt er totaal niet op in. Voor de vorm worden na publicaties in de media onderzoekjes gestart die weinig om het lijf hebben. De makelaarslicenties bestaan al bijna twee decennia. Maar de enige sanctie in al die jaren is tot dusverre een lichte geldboete voor Robert Postma. Geen wonder dat al die makelaars zich met hun dikke rekeningen een ongeluk lachen. Het is als een snelheidslimiet op de rijksweg zonder te beboeten bij overtredingen. Binnen een week trekt niemand zich nog wat aan van die regels. Terwijl we in het beleidsplan van de bond toch duidelijk lezen dat een goede begeleiding van jeugdspelers door makelaars moet worden bewaakt, 'door goede voorlichting en scherp toezicht op de ontwikkeling en naleving van de regelgeving'.

Maar ook in het geval van Ake slaagt de bond er opnieuw niet in om iemand als Kramp aan te pakken. Directeur Bert van Oostveen: 'Een foto voor het stadion is door ons tuchtrechtelijk

orgaan als onvoldoende bewijslast gezien. Als iedereen die transfer wil en iedereen houdt zijn mond, dan kom je er niet achter. Dat kan alleen als iemand het stilzwijgen doorbreekt. Wij zijn een vereniging met tuchtrechtelijke bevoegdheden. Ik kan wat gesprekken voeren, maar ik kan niet zeggen dat ik de bankrekening wil zien. De ouders waren nogal ontdaan dat we kwamen ondervragen. Vergis je niet, als onze integriteitsunit een dergelijk onderzoek start, dan raakt mensen dat.'

Nathan Ake is slechts een van de vele voorbeelden. Keer op keer wordt aangetoond dat de KNVB totaal niet in staat is de markt te reguleren. Twee mannen zijn in de integriteitscommissie aangesteld om misstanden in de makelaardij te onderzoeken. Het heeft nog niks opgeleverd. Dat is ook niet zo gek. Het is alsof je een paar mannen van in de zestig de Bijlmerbajes laat bewaken. Detectives, aanklagers, aangescherpte regels, onderzoeken, verkenningen, overleggen... Intussen moet anno 2012 de eerste makelaar die wordt geschorst nog worden geboren. In de Zeister bossen klinkt de brul van een papieren tijger. De bond kan niet anders dan toegeven dat jurist Van Megen gelijk heeft. 'Helaas is de regelgeving gemakkelijk te omzeilen als de ouders meewerken. Iedereen heeft gegronde vermoedens, maar het is niet waterdicht genoeg. Er moeten mensen durven opstaan.'

Anders blijven onze beste talenten vogelvrij. De mazen in de wet zijn zó groot dat een walvis er nog doorheen kan zwemmen. Wéér is een vijftienjarige ingepakt door een Engelse club en een agent. Wéér wordt er grof geld verdiend aan een kind. Iedereen staat erbij en kijkt ernaar. Nathan Ake werd op 18 februari 2011 zestien jaar. Niet lang daarna maakt hij bekend een mooie transfer te maken naar Chelsea. En goh, verrassend genoeg is het begeleidende kantoor Forza Fides. In Londen drukt de secretaresse op een knop, zodat de al enige tijd klaarliggende formulieren naar het Transfer Matching System kunnen. In Zeist gaan de duimen omhoog. Uit de computergegevens blijkt dat er niks aan de hand is. Prima! En zo is er weer een jeugdspeler over de grens gesmokkeld.

Weekend Miljonairs met Sulejmani

De FIFA is zo ontzettend klaar met de makelaars dat Blatter hoogstpersoonlijk alle licenties van de heren wereldwijd in wil trekken. Niemand begrijpt waar ze voor nodig zijn en toch hebben de heren een grote rol bij vele schimmige deals. Alleen de laatste vijf jaar verdween in Europa een miljard euro in de zijden zakken van de makelaars. Belangrijker nog is dat ze vaak het middelpunt zijn van malafide financiële stromen. Dat schrijft de Europese Commissie in een rapport over zaakwaarnemers. Ook in Nederland worden absurde bedragen uitgekeerd.

Amsterdam, 2008

Zonder ook maar een spier te vertrekken knikken technisch manager Danny Blind en algemeen directeur Henri van der Aat van ja. Na weken onderhandelen gaat Ajax overstag: 16,25 miljoen euro naar de bankrekening van SC Heerenveen. Negen miljoen aan salaris voor de speler. En 1,65 miljoen euro voor zijn makelaar. Het is veel. Maar het gaat toch om Miralem Sulejmani? Talent van het Jaar. Een begeerde speler. Natuurlijk moet de makelaar daarvoor extra worden beloond. Bij de presentatie van de dan pas negentienjarige Serviër gaan de champagneglazen de lucht in. De Nederlandse pers bericht vol verbazing over het enorme transferbedrag. Dat daarbovenop nog eens 1,65 miljoen euro is overgemaakt aan een tussenpersoon, laat Ajax op de persconferentie maar even onvermeld. Zoals alle clubs dat altijd achterwege laten. Het geld stroomt in het donker weg.

Telefonisch meldt de zaakwaarnemer van Sulejmani zich nog even uit Belgrado: 'PSV en Feyenoord willen hem ook, maar die clubs zijn voor Miralem geen optie. Voor een Servische jongen is Ajax de grote club van Nederland, de droom van elke speler.' En de droom van elke zaakwaarnemer natuurlijk. Sommigen kopen een Staatslot, anderen worden spelersmakelaar. Weekend Miljonairs als Jovica Radonjic zijn er het levende bewijs van hoe je met de verkoop van één speler volledig binnen kunt lopen. Radonjic flikte het met Sulejmani, die welgeteld één wedstrijd speelde in de hoogste divisie van Servië.

Een krankzinnig verhaal, maar geen incident. Volgens Brusselse berekeningen pakken legale en illegale makelaars alleen al in Europa jaarlijks minimaal 200 miljoen euro commissiegeld. Malafide agenten hebben stevige voet aan de grond, zo schrijft de Europese Commissie in een rapport: 'Een belangrijk probleem met de sportagenten is dat ze centraal staan in de financiële stromen, die vaak ondoorzichtig zijn.'

Door een totaal gebrek aan controle van de voetbalbonden is het onderscheid tussen een goede en slechte agent niet te maken. Zeker niet als je onbekende figuren uit verre landen miljoenen gaat betalen. Iemand als Jovica Radonjic. De man had toevallig de speler in zijn macht die de duurste aankoop ooit zou blijken te worden in Nederland. Het ventje Sulejmani komt in 2006 naar Nederland onder de vleugels van Radonjic. Nou ja, vleugels. De man

vliegt niet graag en regelt het liefst alles met zijn mobiele telefoon. Op een dag zet hij de lettercombinatie m-i-c-k-e-y in zijn gsm. Hij heeft gehoord van dat opmerkelijke talent van Partizan Belgrado. Een jongen die dagelijks vier tot vijf uur met zijn vader traint. Een fanatiek joch dat weigert gewoon kleding van de stapel te pakken, zo weet de materiaalman hem te vertellen. Heeft altijd zijn eigen witte sokken en eigen broekje bij zich.

De dan zestienjarige Sulejmani heeft precies acht minuten in het eerste elftal gespeeld, als de agent een stage regelt bij AZ. De Alkmaarders zien wel wat in de aanvaller, maar durven de onderhandelingen met de zaakwaarnemers van Sulejmani niet aan. Er zou nog een contract zijn met zijn oude club. Er zijn wat schimmige zaken. Intern gaat het over 'het klikke Joegoslaven, dat om de speler heen hangt.' Riemer van der Velde, de voorzitter van SC Heerenveen, heeft daar minder problemen mee. Na het afketsen van de transfer naar AZ komt hij op het toneel. Van der Velde heeft het mannetje al een tijd op het oog.

Radonjic kent de Nederlandse markt niet. Daarom schakelt hij het makelaarsbureau Nr. 10 uit Amstelveen in. Voormalig profvoetballer Winnie Haatrecht regelt de zaken daar. Over geld hoeven ze nauwelijks te praten. SC Heerenveen betaalt een commissie voor de jeugdspeler van enkele tienduizenden euro's. De agenten stellen zich alleen daarmee uiteraard niet tevreden. Dit is een schijntje, daar kan je geen sportwagen van rijden. Er moet in de toekomst grof worden verdiend. En wel een kwart van de toekomstige verkoopprijs van Sulejmani. SC Heerenveen gaat akkoord. Eerst maar eens zien of die jongen wel het eerste haalt. De clubfotograaf kan uitrukken om de plaatjes te schieten. Sulejmani zet zijn handtekening. De foto, met daarop ook directeur Yme Kuiper in clubkostuum, hangt even later in huize Sulejmani in Belgrado aan de muur.

Helaas maakt de Serviër voorlopig zijn debuut nog niet. De Friezen denken de linkspoot slechts tegen de opleidingskosten te kunnen overnemen. Partizan ziet dat anders, zodat de FIFA eraan te pas moet komen. SC Heerenveen delft het onderspit: de bond schorst Sulejmani uiteindelijk voor een jaar. Het zijn de harde wetten van de sport waarbij de bal allang niet meer centraal staat. Als de aanvaller eindelijk aan de bak mag, stijgt zijn prijs met de wedstrijd. In één seizoen gaat zijn waarde meer dan vijftig keer over de kop. Johan Crujff roept hem uit tot beste talent, hij scoort vijftien keer in de eredivisie. Ajax wil hem kopen en er volgt een heuse soap. Waarin de Amsterdammers telkens beweren dat de transfer rond is en SC Heerenveen keer op keer meldt dat het hele gebeuren is afgeketst. De media en fans worden er gek van. Achter de schermen is er een gevecht gaande over wie de commissie aan de makelaar moet betalen.

Radonjic en Nr. 10 hebben afgesproken de buit gelijkelijk te verdelen. Maar terwijl Sulejmani in zijn eerste seizoen alle backs van Nederland zijn hielen laat zien, gaat het snel bergafwaarts met de relatie tussen de twee partijen. Lange tijd bellen Radonjic en Nr. 10 niet meer met elkaar. Totdat Ajax zich ineens écht meldt voor Sulejmani. Marco van Basten is daar de nieuwe trainer en *nee* is geen optie. Dat is de Friezen ook wel duidelijk, waardoor de koersen omhoog schieten. De club vraagt 16,25 miljoen euro voor de Serviër. Netto. Helaas ligt er ook nog de afspraak met de makelaars. Die hebben recht op 25 procent. Wat dus neerkomt op een dikke vier miljoen. Dat is SC Heerenveen toch wat te gek. Als Ajax Sulejmani zó graag wil, moeten ze dat ook maar regelen met zijn agenten.

Bij Nr. 10 en in Belgrado zijn ze in alle staten. SC Heerenveen wil niets meer weten van de lucratieve regeling met de zakenbehartigers. Na veel heen en weer gebel en druk e-mailverkeer geeft Ajax uiteindelijk toe. Sulejmani gaat bij de Amsterdamse club vijf jaar lang 1,8 miljoen bruto verdienen. Bij de standaardcommissie van vijf procent die de FIFA voorschrijft, zou Radonjic al recht hebben op veel geld: negentigduizend euro per jaar. Gerekend over vijf jaar zou Ajax dan liefst 450 duizend euro naar hem moeten overmaken. Maar de man wil meer en stuurt zijn eisen. Zonder blikken of blozen stemmen de Amsterdamse directeuren Blind en Van der Aat toe. Ze sommeren de administratie om even 1,65 miljoen over te maken naar Belgrado.

Dit soort transacties baart de Europese Commissie grote zorgen. In hun rapport over de bijzondere wereld van de makelaardij stelt een medewerker van de FIFA: 'Na het Bosman-arrest ging het geld niet meer van de ene naar de andere club, maar verdween het in de zakken van de makelaars.' Brussel signaleert dat het leidt tot veel macht bij de makelaars, waarvan het grootste deel actief is in de donkere steegjes van de spelersmarkt. Slechts dertig procent van de wereldwijde transfers wordt afgehandeld door gelicentieerde makelaars. Het louche illegale circuit, waarvan volgens de Brusselse papieren een toenemend deel bezig is met witwassen, fraude en wedstrijdfixen, breidt zich uit als een olievlek over het voetbal.

Het almaar uitdijende machtsblok van makelaars is steeds moeilijker te bestrijden. Bijna niet in te schatten is hoeveel tussenpersonen zich bezighouden met het onttrekken van geld uit het voetbal. Naast de circa zesduizend officiële makelaars die staan geregistreerd gaat het waarschijnlijk om vele duizenden die ook een graantje proberen mee te pikken. Eén speler is genoeg voor de jackpot. De FIFA heeft geen idee wie er allemaal actief zijn. Winnie Haatrecht van Nr.10, met wie Radonjic samenwerkt, heeft bijvoorbeeld helemaal geen diploma.

Het maakt Ajax allemaal weinig uit. Zij hebben de speler. Blind en Van der Aat feliciteren elkaar. Radonjic gaat mee. Het is weliswaar geen 25 procent geworden, maar het is wel gevonden geld. De Amsterdammers maken de megacommissie in één tranche over naar de rekening van de Serviër, die bij het volgende bankafschrift tevreden vaststelt dat hij miljonair is. Hiervoor heeft hij bij de overgang naar Ajax vrijwel niets hoeven doen. De affaire dreigt op dat moment echter alsnog te escaleren, aangezien Nr. 10 in alle staten is. Radonjic heeft al het geld opgestreken. Directielid Henk Hoekstra van SC Heerenveen gaat om de tafel met het makelaarskantoor. De Friezen maken alsnog geld over.

Later doet SC Heerenveen nog eens zaken met Radonjic. Die heeft de smaak te pakken en stalt in januari 2010 Filip Djuricic in Heerenveen. De Friezen hoeven voor het *jeugdproduct* van Rode Ster Belgrado alleen een opleidingsvergoeding te betalen, maar uiteindelijk rolt er een deal uit van 1,4 miljoen euro en gaat er dus wederom een woekercommissie naar Radonjic. Die laat de pers vervolgens weten hoe het verder moet: 'Ik wil dat Djuricic zo snel mogelijk naar Ajax gaat.'

‘We steken je huis in brand’

De UEFA is in paniek als blijkt dat ook de Champions League is besmet. En hoe. Verbijsterd ziet Michel Platini hoe de bond getuigen anoniem en met vervormde stemmen moet verhoren op geheime locaties. Een Nederlandse advocaat is nauw betrokken bij het geruchtmakende proces. We zoeken hem op in Tilburg. De man schetst het begin van een nieuw tijdperk in het voetbal. Er staan levens op het spel. ‘Eén onoplettendheid kon een bedreiging met de dood betekenen.’

Skopje, Macedonië

Trillend houdt hij de gsm tegen zijn rechteroor. De man voelt zijn oksels nat worden. Zijn hart bonkt plotseling een stuk sneller. Vanuit een ooghoek ziet Stavre Nikolovski zijn nietsvermoedende vrouw hem vragend aankijken. Het Macedonische bestuurslid lijkt verstijfd van angst. ‘Trek je verklaring in.’ De stem sist dreigend in zijn oor. ‘Houd je mond als je familie je lief is.’ Stavre kan even geen woord uitbrengen. ‘We sturen een mannetje met een contract. Ik zou maar tekenen.’ De beller laat heel even een onheilspellende stilte vallen. ‘Anders branden we je huis plat.’ Tuut-tuut-tuut.

Een paar weken na het telefoontje. Een paar kilometer verderop. Oranje klompen vullen het straatbeeld. Kleintje Pils blaast uit alle macht het volkslied. Het legioen marcheert in polonaise door de Macedonische hoofdstad. Dat in restaurants rond het hotel van Oranje die dagen vertrouwelijke gesprekken worden gevoerd over een omvangrijk omkoopschandaal heeft niemand in de gaten. De UEFA reserveert even verderop in het diepste geheim hotelkamers waar videoapparatuur wordt gemonteerd. Bewakers in burger brengen vermomde getuigen naar de kamers. Na hun verbijsterende onthullingen worden de stemmen vervormd. De hoofden met zwarte blokken afgedekt. Vervolgens worden ze in geblindeerde auto’s weer naar de luchthaven gebracht. De klokkenluiders vrezen voor hun leven. Nog diezelfde avond verlaten mannen het hotel om de gevoelige computerbestanden naar de kluis in Nyon te brengen.

Intussen vraagt Hans Kraay junior aan Rafael van der Vaart om zijn fraaie uithaal in de kruising nog eens te beschrijven. Het legioen feest door. Dankzij treffers van John Heitinga en Van der Vaart wordt een zwaarbevochten overwinning geboekt. De uitgelaten internationals vieren de zege in de catacomben. Het zijn dezelfde catacomben waar een corrupt plan werd gesmeed om de Champions League te manipuleren. Niet ver van de deurpost waar Bert van Marwijk tegenaan leunt werd zelfs bedreigd met moord. Waar Arjen Robben het shirt over zijn hoofd trekt, telden topfunctionarissen uit het Macedonische voetbal de 150 duizend euro aan contanten na. In de gang waar Kees Jansma ijsbeert, ging het over liquidaties.

Het staat allemaal beschreven in de *Fixing Files* van de UEFA. In 2009 slaagt de voetbalbond er voor het eerst in om een internationaal omkoopschandaal bloot te leggen. Een

geruchtmakend verhaal dat begint in juli 2004. Dan kan Stavre Nikolovski het niet langer aanzien. Het bestuurslid van FK Pobeda heeft zich op zitten vreten tijdens de eerste helft. Thuis achter komen tegen FC Pyunik uit Armenië? Dat verzin je toch niet? Schreeuwend stamp hij door de spelersgang. Het gaat om plaatsing voor de Champions League. In feite is het de wedstrijd van het jaar. Hij zwaait de deur van de kleedkamer open. 'Waar zijn jullie verdomme mee bezig?' Met bulderende stem leest hij de Macedonische professionals de les. De verbijsterde aanvoerder kijkt hem aan. Als Nikolovski is uitgeraasd zegt de voetballer met trillende stem: 'Maar, oom Stavre? Weet u dan niet dat deze wedstrijd is verkocht?' Nikolovski's mond valt open. Even kijkt hij verdwaasd om zich heen. Vloekt een keer en druipt dan af. Vanaf het ereterras ziet hij zijn team met 1-3 verliezen.

Twee weken later staat de return in Armenië op de rol. Dan krijgen de spelers van FK Pobeda opnieuw bezoek in de kleedkamer. Nu is het de gevreesde president, die rood aangelopen de waarheid komt vertellen. De dikke man met zijn grote neus boezemt angst in. Met hem valt niet te spotten. Welke volslagen idioot met hersens als een garnalencocktail had het in zijn botte kop gekregen om het team op een 1-0 voorsprong te schieten? Waar dachten de heren mee bezig te zijn? Het gezicht van de voorzitter staat op onweer. De spelers staren naar de grond. Tegeltjes tellen is in dit soort kwesties altijd handig. Kwalificatie voor het allerhoogste clubtoernooi lijkt binnen handbereik. Dat was niet de bedoeling. Hij sist over 'het karwei afmaken'. En daarmee bedoelt hij niet dat de voorsprong moet worden uitgebreid. Nee. De club uit Jerevan moet door. 'Anders dreigen er problemen voor mij en mijn familie.' Vragende ogen van sommige spelers. De preses instrueert het team voor de tweede helft. De tactiek moet om. Er is geen keuze: 'Ze vermoorden me, wat moet ik doen? Ze branden mijn huis plat.' Voor de zekerheid bladeren we nog even terug naar het voorblad van het manuscript. Nee, daar staat toch niet de naam van John Grisham. Daar prijkt toch echt het logo van de UEFA. En de naam van een Nederlander. Een zekere Miel Maessen.

Deze jurist uit Tilburg beweegt zich al decennia door de bestuurlijke lagen in het voetbal. Bij Willem II, maar bovenal bij de KNVB, waar hij onder meer functioneerde onder sectievoorzitter Jos Staatsen en betrokken was bij de aanstelling van Guus Hiddink als bondscoach. Na een ernstig ski-ongeval raakte hij medio jaren negentig gedeeltelijk verlamd en was hij enige tijd uit de running, maar Maessen bleef na zijn revalidatie actief in het voetbal. Lange tijd vervulde hij een rol als commissaris bij Willem II en ook schopte hij het tot eerste vicevoorzitter van de beroepscommissie van de UEFA. Dat was lange tijd een leuk bijbaantje. Eens in de twee maanden vloog de Tilburger naar Genève om als voetbalrechter te oordelen over schorsingen en hooliganisme. Sinds 2009 is opeens alles anders. Maessen vindt zichzelf met de UEFA terug in de frontlinie tegenover de voetbalmafia. 'Ineens staan we oog in oog met de georganiseerde criminaliteit.'

Wat heet?! Na een historisch proces in Nyon met anonieme getuigen en doodsbedreigingen deed de Nederlander in hoger beroep een uitspraak. Acht jaar schorsing voor de club FK Pobeda en levenslange uitsluiting voor de preses en de aanvoerder. Het vonnis bleef daarna ook grotendeels overeind voor het hoogste sporttribunaal CAS in Lausanne. Een mijlpaal in de lange Europese voetbalhistorie. Voor het eerst deze eeuw werd daadwerkelijk een club veroordeeld in het geruchtmakende omkoopdossier van de UEFA. Luisterend naar het verhaal van de Tilburger blijkt het internationale voetbal in een ander sterrenstelsel terechtgekomen.

Harde cash

Het glazen hoofdkantoor van de UEFA schittert in de zon. Het Meer van Genève is op deze zomerdag in 2009 als een spiegel. In de rechtszaal van de voetbalbond speelt vandaag een finale. Miel Maessen: 'De sfeer was erg ongemakkelijk.' De van corruptie verdachte clubvoorzitter Aleksandar Zabrkanec stormt al binnen een kwartier briesend de zittingszaal uit. Hem zien ze niet meer terug. Net als de verdachte aanvoerder Nikolce Zdraveski. Die had op de luchthaven in Skopje 'opeens' vlieg angst gekregen en weigerde nog aan boord te stappen van de kist naar Zwitserland.

Karl Dhont is er wel. Maessen is onder de indruk van zijn expertise. 'De absolute hotshot als het gaat om het beoordelen van de wednoteringen', vindt hij. De voormalige bookmaker uit België heeft van de UEFA een mandaat en een riant budget om de gokbewegingen rond de Europese wedstrijden te analyseren. Sinds naar buiten is gekomen dat tientallen internationale duels verdacht zijn, wil de baas van de anticorruptiecel in de media geen uitleg meer geven. De KNVB heeft hij nog wel vertrouwelijk te woord gestaan. De toenmalige directeur betaald voetbal Henk Kesler maakte zich ernstige zorgen toen in de vaderlandse voetbalstadions ineens overal belchinezen opdoken. Dhont prees de Nederlandse voetbalbond voor de alertheid. Er waren volgens hem destijds aanwijzingen dat ook Nederland in de greep zou zijn van de gokmaffia. Details wilde hij niet onthullen. Over het algemeen is er weinig bekend over de opsporingsmethoden van Dhont. Aan de hand van het dossier over het Macedonische omkooptschandaal wordt zijn rol een stuk inzichtelijker. Voor het voetbaltribunaal vertelt de voormalige bookmaker uitgebreid over de werkwijze van de omkopers.

Het gaat dus allemaal om een voorronde in de Champions League. FK Pobeda uit Macedonië tegen het Armeense FK Pyunik heeft wel heel merkwaardige inzetten opgeleverd. Zijn analyse is gebaseerd op de rapporten van 32 bookmakers uit Europa en Azië. Allemaal beursgenoteerde ondernemingen. 'Het zijn de meest ervaren bedrijven, geleid door mensen die ik volledig vertrouw', laat Dhont weten. Dhont heeft een voorbeeld genomen aan de paardensport, weet Maessen. 'De Engelse paardensport heeft een systeem ontwikkeld dat door een bedrijf in Zürich is geperfectioneerd. Ze zijn in die sport het verst. De beroemde paardenrace Grand National is zo'n beetje het grootste gokevenement ter wereld. Maar voetbal is nummer twee. De 32 meest vooraanstaande gokkantoren hebben de koppen bij elkaar gestoken en allerlei computerprogramma's ontwikkeld om fraude voortijdig te detecteren. Dhont is de man die contact heeft met de mensen in Zürich, hij krijgt dus de informatie over de gokbewegingen. Als Ajax tegen een Luxemburgse club speelt zou de notering erop gericht moeten zijn dat Ajax wint. Als Barcelona tegen Manchester United speelt zou het dicht bij elkaar moeten liggen. Het beoordelen van de goknoteringen is ongelooflijk moeilijk. Bij hoeveel afwijking moet je stellen dat de wedstrijd verdacht is? Het is net als bij een alcoholcontrole: waar trek je de grens?'

Desondanks kwam Dhont dus uiteindelijk tot tientallen internationale wedstrijden die verdacht waren. Die van FK Pobeda uit 2004 sprong er meteen uit. De gokindustrie stond

versteld toen de inzetten op de eerste wedstrijd in Skopje binnen kwamen. In de *Fixing Files* van de UEFA wordt zelfs gesproken van 'een schokgolf'. Voor Dhont bestaat na het raadplegen van de bookmakers geen twijfel: deze wedstrijd is gemanipuleerd. Hij legt ook uit waarom. Om te beginnen waren er ongewoon hoge geldbedragen gemoeid met het duel, veel meer dan met andere voorrondewedstrijden in de Champions League. Daarom schrapten veel bookmakers de wedstrijd. Ze vonden het te gevaarlijk.

Maar er was nog veel meer aan de hand. De noteringen vertoonden ongemeen scherpe schommelingen. Volgens Dhont is het onmogelijk dat bijna al het geld wordt ingezet op één team, zeker gezien het feit dat deze ploegen redelijk aan elkaar gewaagd zouden moeten zijn. Het zou erg vreemd zijn als bij pakweg RKC Waalwijk-VVV Venlo al het geld op dezelfde ploeg zou worden gezet. Volgens Dhont is de aanvangsnoting in dit soort gevallen altijd rond 2,30. Voor elke ingezette euro krijg je bij winst dus 2,30 euro uitbetaald.

De notering voor een overwinning van FK Pobeđa daalde echter al snel naar 1,93 euro. Om over de fluctuaties in de Aziatische handicap – waarbij je ook gokt op het aantal doelpunten verschil – maar niet te spreken. Kortom, een uiterst vreemde ontwikkeling rond zo'n onbeduidende wedstrijd. Normaal gesproken brengt zo'n onbetekenend duel mondiaal drie tot vier ton in het laatje bij de gokkantoren. Nu was het volgens Dhont wel tien keer zo veel. Het ging om miljoenen. De payout zou een ongewoon hoog niveau kunnen halen van minstens vier tot vijf miljoen Britse ponden.

Bookmakers hebben eigen software die hen vertelt wanneer een concurrent de noteringen wijzigt of een wedstrijd zelfs van het programma schrapt. Volgens Dhont namen de Europese bookmakers meteen rigoureuze maatregelen. De Aziatische niet. Die bleven de prijs en handicaps veranderen om zo oneindig weddenschappen te kunnen aannemen.

Maessen en zijn collega's knikken. Ze stellen een logische vervolgvraag. Is het mogelijk dat bookmakers via het verspreiden van geruchten de prijs opdrijven, zonder dat de club het weet? Volgens Dhont niet. 'Alleen harde cash kan de prijs veranderen, geruchten niet. Een bookmaker kan dit zelf namelijk niet organiseren. Alle grote bookmakers ter wereld zijn beursgenoteerde ondernemingen die het zich niet kunnen veroorloven om te worden neergezet als criminele organisaties.'

Hoe is het dan mogelijk dat voorkennis de wedmarkt vervuult? Dhont is ook hier duidelijk: er zijn twee manieren. Via leden van het team en officials, die informatie onder de aandacht brengen bij bookmakers. Of het gaat via een organisatie die de gokmarkt bewerkt met grote sommen geld. Maar in beide gevallen zal iemand in contact moeten staan met de club of het team om de informatie te krijgen. Gezien het geld dat met de manipulatie van de Champions League-wedstrijd was gemoeid, is Dhont ervan overtuigd dat een grote professionele organisatie erbij betrokken moet zijn. Hij betwijfelt of FK Pobeđa groot genoeg is om dit alleen op touw te zetten.

Vicevoorzitter Maessen en de andere UEFA-leden laten het eens goed op zich inwerken. Het valt even stil. Er wordt wat ongemakkelijk heen en weer geschoven. Een diepe zucht. Een criminele organisatie die de Champions League manipuleert?

Geheime getuigen

Voorjaar 2004. De coach van FK Pobeda kijkt zijn president nog eens goed aan. Heeft hij dit goed gehoord? De trainer verstond toch echt dat de voorzitter 'de wedstrijd wilde weggeven', verwijzend naar het Champions League-duel. Ze hadden zojuist gesproken over de zeer grote financiële problemen van de club. Vandaar ook dat hij de preses wilde spreken in dit restaurant in Skopje, want hij had net als de spelers nog steeds salaris tegoed. Maar de boel manipuleren? Dat kan toch niet? Schandalig. De coach voelt zich te veel sportman om mee te werken aan het plannetje van de president. Hij voelt zich bedrogen en levert stante pede zijn contract in.

Wel bezoekt de gefrustreerde man nog de wedstrijd. Daarvoor moet hij de tickets ophalen bij het teamhotel. Tot zijn ontsteltenis ziet hij dat er wel erg veel gokwinkels in de buurt zitten. Hij gaat eens op onderzoek uit. Een voormalige voetballer die zelf in een van de shops werkt, vertelt hem dat er iets mis is met de wedstrijd. Spelers hebben geld ingezet op hun eigen nederlaag, fluistert hij hem toe. Veel geld. Ongeveer tien spelers heeft hij in zijn wedkantoor gezien, waarna ze naar de volgende gokwinkel trokken.

Op de dag van de wedstrijd ziet de coach het met eigen ogen, als hij in een restaurant naast het teamhotel zit. Aan zijn tafeltje bij het raam heeft hij uitstekend zicht op wedkantoor De Gouden Schoen. De trainer ziet tot zijn verbijstering speler na speler naar binnen gaan. Even later spreekt hij er een aan. 'Waarop heb je gewed?' Het antwoord zal hij niet snel vergeten. De speler vertelt hem 'dat hij dat maar beter niet kan weten'.

Als hij een tijd na de 1-3 nederlaag wordt benaderd door een Macedonische onderzoeksjournalist en een voormalige politieman die inmiddels voor de UEFA werkt, hoeft de in zijn hemd gezette coach niet lang na te denken. In geuren en kleuren doet hij verslag van wat hij heeft gezien en gehoord. 'Deze twee mensen hebben het onderzoek handen en voeten gegeven, zonder hen had de UEFA zonder bewijs gestaan', erkent Maessen. Leuk en aardig natuurlijk zo'n analyse van Dhont, maar ook al is er geen speld tussen te krijgen, hoe bewijs je dat de club heeft geweten van omkoping? Tenslotte is er medio 2009 ondanks de stapels aanwijzingen en verdachtmakingen door de UEFA nog geen club, voorzitter of speler veroordeeld. Wat dat betreft hebben omkopers vrij spel.

Maessen erkent dat de UEFA kansloos is tegen de topcriminelen. 'Het grote probleem is dat je niet kunt afdwingen om getuigen te horen, laat staan onder ede. Het heeft niets meer met het specifieke tuchtrecht te maken. Het gaat om een misdrijf dat ook moreel verwerpelijk is. Nu komen we in aanraking met zware criminaliteit. We spraken tot nu toe over schorsingen naar aanleiding van overtredingen op het veld, spreekkoren, vuurwerk en vandalisme. Maar nu krijg je te maken met veertig wedstrijden waarvan wordt vermoed dat ze zijn gefikst. Dit is van een totaal andere orde.'

Opeens ging het in Nyon niet meer over camera's op de doellijn, maar over mensenlevens. 'De UEFA besloot om eerst maar eens wat mensen te horen. Dat lukte uiteindelijk via die voormalige rechercheur met goede contacten in de Balkan. In hotels in Wenen, Zagreb en Skopje zijn de getuigen gehoord. De gezichten van de getuigen zijn anoniem gemaakt en de

stemmen vervormd. Vervolgens is dat op dvd gezet.’ Pas op de dag voor de zitting in Nyon mochten de verdachten de tapes bekijken. Vanwege de veiligheid. De UEFA vertrouwde het zaakje niet. Als in een Amerikaanse rechtbankthriller zouden de getuigen weleens plotseling het zwijgen kunnen worden opgelegd. ‘Is één dag redelijk, vraag ik mijzelf ook af. Wij wilden voorkomen dat daarna de getuigen nog konden worden beïnvloed. Maar de verdachte heeft natuurlijk ook rechten. Die moet de getuigen vragen kunnen stellen in aanwezigheid van de advocaat. Maar dan loop je ook weer enorme risico’s. De UEFA heeft geen getuigenbeschermingsprogramma’s. Die kan anonimiteit niet garanderen. We zijn beland in een criminele wereld die de pet van de UEFA eigenlijk te boven gaat.’

Aanvankelijk waren er twijfels over het advies van de voormalige rechercheur Rudolf Stinner. Op basis van zijn uitgebreide ervaring met maffia in de Balkan, drong hij erop aan dat de getuigen vanwege hun veiligheid anoniem moesten blijven. ‘Aanvankelijk dacht ik: Dit kan toch niet? Als West-Europeaan denk je dat de advocaat toch de getuigen moet kunnen horen? Maar ik kreeg ook in de gaten dat het in Oost-Europa wat anders ligt en dat je met anonieme getuigen wat ruimer moet omgaan dan bij ons. In die landen worden mensen voor minder omgelegd.’

De paniek was dan ook groot toen een dag na het verhoor in Zwitserland twee namen van getuigen uitlekten op het internet. ‘Men schrok zich rot toen de namen van getuigen openbaar werden. Het kan niet anders dan dat het door de advocaat van de tegenpartij, bij wie de namen bekend waren, is gebeurd. Dat was niets minder dan intimidatie.’

Geen incident. Tot zijn ontsteltenis hoorde onze Nederlandse man bij de UEFA dat het bang maken van getuigen aan de orde van de dag was.

Sporttas met geld

In het hoofdkwartier in Nyon lopen de onderzoeksjournalist en de van corruptie verdachte clubvoorzitter elkaar tegen het lijf. De preses bijt de verslaggever toe: ‘Je bent homo omdat je met hen werkt.’ En dat hij nog wel zal merken met wie hij te maken heeft. Bij terugkomst zal hij hem opwachten op de luchthaven van Skopje. Om hem een lesje te leren.

De tv-reporter negeert de dreigementen en loopt onverstoort door naar de met opnameapparatuur uitgeruste zittingszaal van de UEFA. Hij laat zich niet zo bang maken als het voormalige bestuurslid met wie hij heeft gesproken. Al was die dan ook wel ernstig bedreigd. Nikolovski had hem tijdens een lunch in Skopje het hele verhaal uit de doeken gedaan. Dat hij rood aangelopen van woede verhaal was gaan halen in de kleedkamer. En de reactie van de aanvoerder die vervolgens vertelde hoe hij zo stom kon zijn om niet te weten dat de uitslag was geregeld. De verslaggever knikt tevreden en vertelt over het onderzoek van de UEFA. Nikolovski wil aanvankelijk getuigen. Tot er steeds meer telefoontjes komen. Hij raakt verstijfd van angst als hij hoort dat zijn familie gevaar loopt. En trekt zijn verklaring in na de mededeling ‘dat zijn huis zou worden platgebrand’. Het bestuurslid moet om zijn familie in veiligheid te brengen alleen een officiële verklaring tekenen, waarin hij bevestigt dat hij de reporter nooit had ontmoet. Zo geschiedde.

Een van de spelers wilde aanvankelijk ook best met de UEFA praten, maar kwam daarvan eveneens terug omdat hij inmiddels vreesde voor zijn leven. Maessen beseftte opeens dat hij in de wereld van Moszkowicz was beland. ‘Pas toen ik daar zat realiseerde ik mij: Verrek, dit is opeens echte criminaliteit. Als ik mij toevallig een naam van een getuige laat ontvallen en de tegenpartij hoort die, dan heeft die man morgen misschien wel een ernstig probleem. Dan zit je toch wat ongemakkelijker en stijver dan wanneer je ontspannen over overtredingen in het voetbal zit te praten. Eén onoplettendheid kon betekenen dat de volgende dag iemand met de dood zou worden bedreigd.’

De UEFA realiseerde zich plotseling dat de organisatie eigenlijk helemaal niet is uitgerust om dit soort criminaliteit te bestrijden. ‘Het was allemaal nieuw voor ons. Het is eigenlijk uniek dat de journalist en de politiemans gezien de gevaren nog mensen zo ver hebben gekregen om te getuigen.’ Zo is daar de man die in het proces is aangemerkt als *Getuige O*. Die had een van de bestuursleden tegen de president horen zeggen: ‘Dus jij hebt de wedstrijd verkocht zonder dat we iets wisten, nu slaan we een belachelijk figuur.’

Dezelfde man werd na de return in Jerevan benaderd door de directeur van de club. Hij had hulp nodig met het overdragen van 150 duizend euro aan bankbiljetten die hij in een sporttas bij zich had. Het geld moest op de een of andere manier van Macedonië naar Armenië worden vervoerd. Het bestuurslid hoorde dat het allemaal nogal dringend was. De president van de club werd vastgehouden in Jerevan totdat het geld er was. Als een soort verzekering.

Zo veranderde de zaal van de UEFA opeens in een forensische afdeling van de FBI. Maessen realiseerde zich die dag dat het voetbal zijn onschuld voorbij was. Opeens was daar een stapel door een notaris gestempelde verklaringen van de tegenpartij. Verklaringen van spelers die uiteraard schreven dat het hele omkopingsverhaal een leugen zou zijn. Helaas voor de club bleken de verklaringen na analyse geschreven door een en dezelfde persoon. Er stonden zelfs steeds dezelfde grammaticale fouten in. Maessen en consorten veegden de papieren daarom van tafel. Zoals ook de vele bankafschriften, de veronderstelde confiscatie van de mobieltjes van de spelers en een vermeende kidnapping van de voorzitter door de UEFA buiten beschouwing werden gelaten.

Na het uitputtende onderzoek door de voetbalbond is in elk geval duidelijk dat er een voorbeeld moest worden gesteld. Bij voorkeur één waar een afschrikwekkende werking vanuit moet gaan. Klip en klaar is dat het dankzij de getuigen een unieke zaak is en dat al die andere door Dhont verdachte duels verdomd lastig te bewijzen zullen zijn. ‘Het voetbal komt nu opeens voor problemen te staan die in het gewone strafrecht al lastig zijn, laat staan voor het tuchtrecht van de UEFA. Als je mij gaat vragen: “Weet je wel heel zeker dat er nooit achter te komen is wie die getuigen waren?”, dan durf ik daar mijn hand niet voor in het vuur te steken. Probeer eerst maar eens mensen te vinden die hun nek willen uitsteken om zo’n verhaal te bevestigen. Leuk natuurlijk dat er veertig wedstrijden vervalst zouden zijn, maar zie er dan nog maar eens een daderprofiel aan te hangen. Zonder die journalist en politiemans was die wedstrijd verdacht geweest, maar hadden we nooit een schuldige kunnen aanwijzen. Je ziet hier dat de rol van de media belangrijk is. Met alleen een vreemd biedpatroon en een rapportje van de UEFA-waarnemer kun je niks.’

Dankzij de anonieme getuigen kon de UEFA bewijzen dat in elk geval de eerste wedstrijd

(3-1) was verkocht. De club is acht jaar geschorst voor internationale duels, de voorzitter en de aanvoerder kregen een levenslange schorsing opgelegd. De aanvoerder is later door het hoogste sporttribunaal CAS weer vrijgesproken, wegens onvoldoende bewijs. De straffen tegen de club en de preses bleven wel gehandhaafd. Ook het CAS in Lausanne heeft anonieme getuigenissen geaccepteerd omdat er mensenlevens op het spel stonden. Waar is de tijd dat voetbalbestuurders met een glas whisky ouwehoerden over basale onderwerpen als buitenspel en de mooie meisjes langs de lijn? Volgens Maessen beseft ook de UEFA dat een nieuw tijdperk is aangebroken. Het voetbal staat voor een enorme opgave. Hoewel de voetbalbond alle aanwijzingen serieus onderzoekt, heeft de praktijk inmiddels uitgewezen hoe ingewikkeld het is om manipulatie van voetbalwedstrijden te bestrijden. 'Als je ziet hoeveel tijd en energie erin is gaan zitten om dit dossier rond te krijgen, dan is het geweldig moeilijk om van de UEFA te verlangen om omkoping structureel uit te bannen.'

Voetbal vermoorden

De gokmaffia dreigt de Europese voetbalbond onder de voet te lopen. In heel Europa komen donkere rookwolken uit de verschillende voetbalvestes. De georganiseerde criminaliteit knaagt aan de wortels van volkssport nummer één. Vele clubs zijn al besmet. Spelers hebben soms geen flauw idee meer in welk wespennest ze terecht komen. De in Nederland bekende Mile Krstev bijvoorbeeld. Hij speelde tien jaar in ons betaalde voetbal. Bij SC Heerenveen, FC Groningen en BV Veendam. In 2008 is hij hier klaar en gaat nietsvermoedend spelen voor FK Pobeda. Even later hoort hij UEFA-baas Michel Platini zeggen dat zijn nieuwe club het voetbal de nek omdraait. Platini helpt de romantici die denken dat het *Skopje Schandaal* een incident is en het verder allemaal wel meevalt, uit de droom. Het thema illegaal gokken komt open en bloot op tafel. 'Ik denk dat dit het grootste gevaar is waar we nu mee te maken hebben. Het kan het voetbal vermoorden.'

Platini denkt dat het tij nog valt te keren. 'De vraag is of we op tijd hebben gereageerd, de tijd zal het leren. Ik denk van wel. Dankzij het Fraude Detectie Systeem dat we hebben opgezet zijn er al zaken aan het licht gekomen. We hebben de lokale autoriteiten bij hun onderzoeken kunnen ondersteunen door het aandragen van een heel aantal wedstrijden waarbij aanwijzingen waren dat die geregeld zouden zijn. De oplichters weten nu dat ze gevolgd en opgejaagd worden. En dat ze, als ze opgepakt worden, tot voorbeeld zullen dienen. Coaches, directeuren, spelers en scheidsrechters moeten ons helpen in deze strijd. We voeren een zerotolerancebeleid en blijven dat ook doen tot het bittere eind. Samen.'

Uiteraard moet van de grote woorden van Platini vooral een preventieve werking uitgaan. Vooralsnog blijkt het uitermate lastig om daders echt achter de tralies te krijgen. Het spraakmakende proces van Maessen is in het geruchtmakende omkoopdossier dat in de la ligt van Karl Dhont eigenlijk pas de eerste veroordeling van een club. Feit is dat het aanwijzingen en waarschuwingen regent over manipulatie op grote schaal. Maar het grote probleem blijft dat vrijwel geen enkele bond of club in staat is echt wat te doen met die aanwijzingen.

De UEFA staat met pijl en boog tegenover tot op de tanden bewapende misdaadbendes. Michel Platini beseft ook dat het op deze manier onbegonnen werk is. Daarom is het team

van Dhont inmiddels drastisch uitgebreid. In plaats van vier zijn er nu acht openbare aanklagers actief. 'Speciale aanklagers met een duidelijke justitiële en politionele onderzoekservaring', weet Maessen.

Zij zullen hard nodig zijn. Anno 2012 is het alweer acht jaar oude schandaal uit Skopje nog altijd een van de spaarzame wedstrijden waar de UEFA omkoping heeft kunnen bewijzen. En dan nog. De bond stelde slechts corruptie vast in de met 1-3 geëindigde thuiswedstrijd. Bent u nog benieuwd hoe de omstreden returnwedstrijd eindigde van FK Pobeda tegen Pyunik? Na de donderspeech van de preses in de rust incasseerden de Macedoniërs in de tweede helft niet geheel verrassend nog een tegendoelpunt en verdwenen ze uit het toernooi om de Champions League. Helaas is dat tweede duel geseponerd. Wegens gebrek aan bewijs.

De Champions League Taps

De Duitse politie is eind 2009 op jacht naar criminelen in de prostitutiescene. Een gevaarlijke bende met Kroaten en Turken. Tijdens het tappen van hun mobieltjes gebeurt het. Plotseling vallen namen als Liverpool en Fiorentina. Gelukkig nemen onze Oosterburen de gokmaffia serieus. Ze blijven afluisteren en betrappen wederom op heterdaad fikkers die bezig zijn de Champions League te manipuleren.

Het begint allemaal met een telefoontje van een Nederlander. Paul R. uit Noordwijk sist in zijn mobiel. Hij is nijdig. Zijn Kroatische gesprekspartner Marijo C. is ook niet al te blij. Ze bellen elkaar in september 2009, na een Champions League-wedstrijd tussen Liverpool en Debreceni VSC. Het is de openingsdag van de editie die uiteindelijk zal leiden tot de finale tussen Bayern München en Internazionale. Mark van Bommel en Arjen Robben tegen Wesley Sneijder. Het internationale voetbalseizoen had voor de heren gokkers niet slechter kunnen beginnen. Een magere 1-0 voor de Engelsen. Nadat de keeper een laag schot van Fernando Torres los laat, profiteert Dirk Kuijt. Bij die ene treffer blijft het. Paul en Marijo balen enorm dat Liverpool er maar niet in slaagde om vaker op doel te schieten. Tjongejonge. Daar gaat een berg met geld. ‘Gerrard had vaker op doel moeten schieten,’ blaft Marijo C. in zijn mobiel.

Tja. Instrueer je de keeper, werken al die duurbetaalde Engelse topspelers niet mee. Daar houd je als fikser natuurlijk geen rekening mee. Gelukkig is het pas de eerste speelronde en komen er nog meer kansen. Debreceni lijkt een betrekkelijk veilig doelwit voor de gokmaffia. Niemand zal er van opkijken als dat ploegje uit Hongarije wat wedstrijden verliest met rare uitslagen. De specialisten geven de Hongaren geen schijn van kans in een poule met Liverpool, Fiorentina en Olympique Lyon. Thuis zal niemand het ze kwalijk nemen wanneer ze nul punten halen. Feest is het toch wel in de tweede stad van Hongarije. Daar is het seizoen met het behalen van de groepsfase van de Champions League, voor het eerst in de clubhistorie, bij voorbaat al geslaagd.

Debreceni, in Nederland bekend omdat PSV daar de buitenspeler Balázs Dzsudzsák kocht, heeft dankzij de plaatsing voor het meest prestigieuze clubtoernooi de aandacht gewekt van de gokmaffia. Voor de bendes die hun geld verdienen met het vooraf regelen van wedstrijden zijn grote affiches extra interessant. Bij de doorsnee Aziatische bookmaker gaat rond een wedstrijd van Liverpool vele malen meer om dan bijvoorbeeld een niemendalletje in de Tweede Bundesliga, waar de Duitse gokbende ook actief is. Het gaat alleen in Azië al snel om tientallen miljoenen per wedstrijd. Een paar ton meer of minder valt dus niet snel op. Waar bij een kleine wedstrijd veel sneller alle alarmbellen zouden afgaan bij de bookmakers, kunnen ze hier ongezien grote bedragen inzetten.

Het manipuleren van dergelijke duels valt nog niet mee, omdat de topspelers miljoenen euro's per jaar verdienen en dus niet zo vatbaar zijn voor steekpenningen. Een club uit Oost-

Europa die de Champions League haalt is voor de fikkers dan ook een geschenk uit de hemel. Iedereen uit de gokindustrie weet dat een land als Hongarije het walhalla is voor omkopers. Daar liggen de salarissen een stuk lager of worden soms helemaal niet betaald. De spelers staan daardoor een stuk welwillender tegenover smeergelden. Tevreden zien de wedkartels toe dat de UEFA steeds meer deelnemers toelaat tot de Champions League waardoor inmiddels ook de mindere goden uitkomen tegen Europese topteam. Debreceni is zo'n club.

Bij de afdeling Georganiseerde Criminaliteit in Bochum schrijven ze de gsm-taps met stijgende verbazing uit. Het was allemaal begonnen met kleine wedstrijden bij de Duitse amateurs, maar binnen de kortste keren zijn er al vertakkingen naar de internationale clubcompetities waaraan alle sterren deelnemen. Europa League. Champions League. Nee, zelfs de WK-kwalificatie is niet zuiver verlopen. Reden te meer om de mannen te blijven afluisteren. Een maand voordat de Duitse politie via invallen de top van de bende arresteert, komt opnieuw de keeper ter sprake. Vanachter hun geavanceerde computers horen de detectives de stem van bendeleider Ante S. kraakhelder. Het gaat weer om een grote wedstrijd. Dit keer de confrontatie met Fiorentina. De meesterfiks onder de fiksen is in voorbereiding. Bedrog in de Champions League. Hoger kan niet. De hoofdrolspeler die de klus moet gaan klaren is geselecteerd: Vukasin Poleksic.

Poleksic. De naam zegt ons niks. We slaan de speciale gids die de UEFA jaarlijks uitgeeft over de Champions League er maar eens op na. Kosten noch moeite heeft de bond gespaard. Op duur en glad papier zien we in scherpe kleuren het onschuldige, jongensachtige hoofd van Poleksic. Iets aan de bolle kant. Geboren op 30 augustus 1982 in Montenegro. Een man met talent. Afgaand op zijn 22 interlands is hij in zijn land zo'n beetje de beste doelman. Nummer één op de borst. Met hem in het doel pakt Debreceni in 2009 de landstitel. Hij draagt met een doelpunt zelfs bij aan de productie die uiteindelijk genoeg zal blijken voor de eerste plaats. In Europa is hij eveneens de vaste man in het doel, ook op de avond dat heel Hongarije aan de buis zit gekluisterd voor de kraker tegen Fiorentina.

20 oktober 2009. Boedapest. 20.45 uur. Het Ferenc Puskás Stadion zit bijna vol. De bekende hymne klinkt uit de boxen. In de middencirkel wapperen kinderen met het ronde witte dundoek met daarop de zwarte sterren: het wereldberoemde logo. De harde kern gaat tekeer als de spelers het veld op komen. *Hajrá Loki! Hajrá Loki!* bulderen zware stemmen. De Italianen in het uitvak proberen wat tegenwicht te bieden. Maar dat is alsof een paar roodborstjes boven een compleet Lowlands-festival proberen uit te tsjilpen. Toch hebben weer een paar honderd fans hun spaargeld uitgegeven aan de voetbalreis. Enthousiast zwaaien ze met paarse ballonnen. De 22 acteurs zwermen uit over het veld en springen als een soort laatste training nog naar een denkbeeldige bal. We zien een man met een krachtig gebeiteld hoofd naar de rechter zijlijn rennen en zich daar positioneren voor de aftrap. Hé, als dat László Bodnár niet is. De voormalige speler van Roda JC zwaait naar het publiek. Vandaag staat hij in de verdediging met onder anderen Norbert Mészáros. Samen moeten ze de Florentijnen gaan tegenhouden om uitzicht te houden op de volgende ronde. Ter hoogte van de middenlijn beweegt een UEFA-gedelegeerde zijn arm naar beneden ten teken dat het kwart voor negen is en overal in Europa wordt afgetrapt. Bodnár ademt nog een keer diep in en uit

als een stier die zich opmaakt om keihard op een rode lap af te stormen. Dan blaast de scheidsrechter op zijn fluit. Twintig minuten later staat het 1-3.

Het is om vijf over negen die avond stil in het stadion. De fans zijn een illusie armer. Adrian Mutu is met twee snelle doelpunten de ster. Ergens in Duitsland zitten een Kroaat en een Turk met heel andere ogen te kijken. Twee gevaarlijke mannen die nergens voor terugdeinzen. Zij hebben rondom de wedstrijd contact gezocht met spelers. De twee onderhouden een hotline. Ze bellen op de wedstrijdag, 20 oktober, en daarna op 21 oktober en 5 november. Telkens gaat het over Debreceni-Fiorentina die ze hebben gepoogd te manipuleren. De wedstrijd eindigt in 3-4, zes van de zeven goals vallen al in de eerste helft. Ze balen in Bochum. Helaas kan de politie op basis van de gesprekken niet achterhalen wat de uitkomst voor de gokmaffia moest zijn. Misschien is het bedrog zelfs helemaal mislukt. Zeker is wel dat topfiguren uit het gevreesde kartel spelers hebben geïnstrueerd. De criminelen refereren aan de doelman en ook aan een verdediger.

De taps zijn als een soort puzzel. Niet alles is te herleiden aan de mobiele telefoongegevens alleen. Aangezien de gokschurken elkaar ook ontmoeten en bellen via de internetdienst Skype is het plaatje niet helemaal compleet. Maar de politie beseft zich terdege dat het goed mis is voor de UEFA. Ze sturen daarom de hoogtepunten uit de taps naar het hoofdkantoor in Nyon. Die kwamen nog nooit eerder naar buiten. Nu staan de samenvattingen in ons computerscherm. Gespannen openen we de bestanden. We lezen hoe fikkers zijn doorgedrongen tot de groepsfase van de Champions League. De inmiddels opgesloten Marijo C. heeft het tegenover de eveneens veroordeelde Ante S. duidelijk over Debreceni tegen Fiorentina:

‘Ze hebben al drie keer gescoord voordat het duel is begonnen.’

‘Mutlin (...) staat in zijn eentje tegen drie (...) en (...) oké, hij kon de derde niet stoppen (...).

‘Maar drie (...) staat rond hem. Begrijp jij het?!’

‘Maar ik kan de ander niet zien. Ik kon het nummer niet zien. Ik zag alleen nummer 17.’

Nummer 17 is verdediger Norbert Mészáros. De Duitsers verdenken hem net als de keeper van wedstrijdvervalsing. Dat blijkt uit sms-verkeer tussen de Kroatische gangsters. De belangrijkste dateert van 21 oktober 2009. Het is 20:49:43 uur. Een etmaal na de wedstrijd. Dan stuurt Marijo C. een compagnon genaamd Ivan Panic: ‘Broj 17 je bio na kavi.’ Kroatisch voor: ‘Nummer 17 was in het café.’

De rechercheurs brengen de sms in verband met ontmoetingen waarvan hun infiltrant weet. De identiteit van de informant is strikt geheim, om zijn veiligheid te waarborgen. Van hem is alleen bekend dat hij voor de Duitse justitie werkt. In de dossiers vertelt de anonieme figuur dat de gokmaffia en de spelers elkaar rond de wedstrijd hebben ontmoet in een bar. Het vuile spel tekent zich steeds duidelijker af. Voor de politie bestaat geen twijfel over de betrokkenheid van de spelers. Waarom zouden criminelen die niet weten dat ze worden

afgeluisterd zomaar in het wilde weg voetballers gaan beschuldigen? Dat klinkt niet erg logisch. Nadat Ante S. is opgepakt vragen ze hem om opheldering.

Dat gebeurt op 14 mei 2010. Acht dagen voor de finale. Die datum kan de boeken in als een historische dag in het voetbal. Dan antwoordt een topcrimineel opnieuw bevestigend als hij wordt ondervraagd over corruptie in de Champions League. De eer is aan de officieren Bahrs en Selzer, die de ondervragingen leiden. 'We hebben de telefoongesprekken. Dus vertel het nou maar.' De bendeleider geeft toe dat er een poging is gewaagd, maar dat die is mislukt. 'Omdat de spelers weigerden mee te werken.' Het bedrag honderdduizend euro valt. Verpakt in een plastic tas. Die zou de keeper gaan ophalen bij een vertrouweling in Wenen. Maar het was allemaal anders gelopen.

Dat is wel heel veel rook. Dit gaat verder dan Duitsland alleen. Na het opnemen van de verklaringen is het eerste dat ze doen de internationale collega's inschakelen. De volgende dag verhoort de politie in Boedapest acht spelers en een makelaar, die veel voetballers van Debreceni onder contract heeft. Niemand geeft toe. In Bochum komen ze ook niet verder. Het verhoren van Marijo C. levert niks op. 'Die wedstrijd was niet gefikst.' De Duitsers vinden het wel best zo. De wedstrijd heeft niet plaatsgevonden op hun grondgebied en verder moet de UEFA het maar uitzoeken. Ze sturen de bewijzen op richting het hoofdkantoor in Nyon. Daar zitten ze zich net met zijn allen te verkneukelen op het reisje naar Madrid, waar ze vanaf het ere terras de finale zullen volgen. Mooie buffetten, jonge dames op hoge hakken en tussendoor de kraker tussen Bayern en Internazionale. Nu verstieren die fanatieke Duitsers het feestje. Verhalen over vals spel? Dat is slecht nieuws. Binnen het stieriele kantoor van de UEFA trillen de grote glazen ruiten die dag in de kozijnen. De finale is met meer dan honderd miljoen tv-kijkers het best bekeken sportevenement ter wereld. De financiële belangen zijn enorm. Het gaat niet meer om miljoenen, maar om miljarden. Het laatste wat ze kunnen gebruiken zijn bewijzen dat corruptie in het spel is.

De dossiers gaan naar de tuchtcommissie. Zij krijgen de opdracht in kleine kring achter gesloten deuren de boel te onderzoeken. 'Geen publiciteit, mannen.' Met een stalen gezicht zitten ze op 22 mei op het ere terras. Als Wesley Sneijder laat op de avond de cup in ontvangst neemt staan de bestuurders even op van hun dikke lederen stoelen en feliciteren de Nederlander. Ze klappen als het confettikanon de zwart met blauwe snippers de lucht in knalt. 109 miljoen voetbalfans kijken mee. In de maand erna vinden in achterkamers, buiten het zicht van welke tv-kijker dan ook, de verhoren plaats over het bedrog. Zo maakt de UEFA kennis met meneer X, de infiltrant die voor de Duitse justitie werkt. De voetbalbestuurders zijn onder de indruk van de veiligheidsmaatregelen. Dit is nog eens wat anders dan Sneijder een medaille om de nek hangen. X vertelt over ontmoetingen tussen criminelen en de keeper van Debreceni. Twee dagen voor de wedstrijd tegen Fiorentina en, ja, zelfs een paar uur voor het duel troffen ze elkaar in een bar. Dat kan toch bijna niet waar zijn? Terwijl de supporters hoopvol gestemd warmdraaiden in de binnenstad en de sponsors in het stadion hun tanden zetten in de biefstukken, overlegde de keeper nog even met de criminelen over de uitslag? De oude mannen bij de UEFA zitten er verslagen bij. Ze kunnen het zich bijna niet voorstellen. Snel vragen ze bij de technische staf van Debreceni het schema van die dag op. Daarin staat waarvoor ze al vrezen: de spelers hadden vrij tussen kwart voor vijf en half zeven.

Voor de UEFA bestaat geen enkele twijfel: Poleksic en Mészáros spannen samen met de gokmaffia. ‘We hebben zelden gespreksverslagen gezien waarbij de betrokkenheid van een individu bij een crimineel netwerk zo duidelijk is.’ Dat de keeper met geen enkele waarschijnlijke verklaring komt maakt het er allemaal niet beter op. Zo kan hij zich ‘opeens’ niet meer herinneren wie bij Debreceni ook al weer het rugnummer 17 draagt, terwijl die man toch al twee jaar voor zijn neus opereert. Nee, die Poleksic is niet te vertrouwen. Die zit in het fiksscomplot. De UEFA is erg stellig in de vertrouwelijke verslagen. ‘De transcripties van de telefoongesprekken en de verklaring van Ante S. zijn voldoende om de schuld van de twee aan te tonen.’

De UEFA schorst de twee. Tweeënhalf jaar voor Poleksic, anderhalf jaar voor Mészáros. De persberichten die de bond de wereld instuurt zijn soeverein, alsof ze in Nyon alles onder controle hebben. Intern zijn de voetbalbazen echter behoorlijk in paniek. Ze schrijven in een vertrouwelijk stuk: ‘De keeper is betrokken bij een fiksschandaal in een groot Europees kampioenschap. Gezien de sportieve en financiële belangen die op het spel staan, moeten we de hoogste eisen stellen aan het gedrag van iedereen die erbij is betrokken. Het is van eminent belang dat de integriteit van de sport blijft gewaarborgd.’

Dat niet is bewezen dat de orders van de maffia ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd is niet relevant: ‘Wij verwachten totale loyaliteit van spelers, inclusief openheid over situaties als omkoping, corruptie en fiksen’. De bond wil ‘volledige medewerking bij het aan de kaak stellen van zulke zaken.’ Vandaar de ‘zerotolerancepolitiek. Als vooraf vaststaat hoeveel goals er vallen dan hebben de fans geen interesse meer om de wedstrijden te bekijken. Dat betekent het einde van het voetbal.’

Interne memo’s waarin de UEFA praat over het einde van het voetbal. Achter de schermen is het altijd een stuk leerzamer dan ervoor. Geen wonder dat Platini Europa vraagt de voetbalwereld te helpen. Vooralsnog is alles nog enigszins te overzien, maar alle experts beloven hem dat er nog veel meer gaat komen. Er is simpelweg veel te veel geld op een veel te gemakkelijke manier te verdienen. In een land als China zijn de fans die nog geloven in een eerlijke competitie šzeldzamer dan de reuzenpanda. De bonden vrezen dat in Europa hetzelfde gaat gebeuren. Wie weet hoe ver de bendes al zijn doorgedrongen. In totaal staan op de zwarte lijst van Bochum al 24 internationale wedstrijden. En dat gaat allemaal over één kartel en één jaar. Niemand die weet hoeveel maffiosi zich hiermee bezighouden. Laat staan hoe diep ze al in het voetbal zitten. Hard straffen om af te schrikken is de beste optie.

Maar dat pikken de spelers niet. Die zeggen, net als de criminelen in Bochum, dat de *Fiorentina Fiks* uiteindelijk niet is uitgevoerd. Vol zelfvertrouwen gaan ze in beroep. Eerst bij de UEFA zelf, die de straffen handhaaft, en daarna bij het internationale sporttribunaal CAS. Met succes. Mészáros slaagt erin verwarring te scheppen over de sms die de Kroatische gangsters over hem stuurden. Die zou ook kunnen betekenen: ‘Nummer 17 was koffie drinken.’ Hij laat zijn kamergenoot bevestigen dat hij in de vrije uren op de wedstrijddag gewoon in het hotel was en niet in een bar met criminelen. De rechter van het CAS knikt en vraagt aan de voetbalbond: ‘Is er nog meer bewijs?’ Nee, meer dan telefoontaps, onderschepte

sms'jes en verklaringen van een infiltrant heeft de verbaasde UEFA niet. Als dat al niet genoeg is...

Mészáros komt even later juichend naar buiten. Als vrijgesproken man. Het CAS trekt in mei 2011 zijn schorsing in. Debreceni kan zijn salaris weer gaan overmaken. De verdediger kwam het afgelopen seizoen gewoon weer met rugnummer 17 uit voor Debreceni, waar inmiddels ook de Nederlander Adnan Alisic onder contract staat.

Gedesillusioneerd licht de advocaat van de UEFA de staf van Michel Platini in. Die vloekt binnensmonds. Zelden is zo nauw samengewerkt met de politie. En dan nóg blijken de netwerken bijna niet aan te pakken. Hoe gaan ze de oorlog tegen de fiksers ooit winnen? Zonder speciale politiemachten houdt alles op. Ze hebben kasten vol dvd's met blunderende spelers, maar dat zegt niets. Maait iemand expres over de bal heen of gleeed hij gewoon weg? Het beroep van Mészáros maakt pijnlijk duidelijk hoe machteloos de UEFA staat. Als een onbewapende soldaat die op een leeg grasveld een partij tanks op zich af ziet komen.

Gelukkig staan ze niet helemaal voor schut. De straf van Poleksic blijft wel gehandhaafd. Maar zijn schorsing zit er alweer bijna op. De international van Montenegro mag vanaf 1 juli 2012 weer de velden betreden. Hij is pas 29 jaar en een rentree zit er dus nog in. De club Debreceni wordt verder niet aangepakt of onderzocht. Terwijl ze toch vier keer terugkomen op de zwarte lijst van Bochum. Een ander in het oog springend duel is bijvoorbeeld het Europa League-treffen met Young Boys. Dat was in 2008, een jaar voor de wedstrijd waarvan tot op de dag van vandaag onduidelijk is of Fiorentina won dankzij een uitblinkende Mutu of dankzij een falende doelman. Erger kan bijna niet. Stel je voor dat fans zich bij elke wedstrijd moeten gaan afvragen of het wel echt was.

Debreceni blijft in zijn eerste Champions League-optreden zonder punten. Mede dankzij de overwinning in Hongarije eindigt Fiorentina als groepswinnaar, maar wordt het na de winter uitgeschakeld door de latere finalist Bayern München. Hoe het verder ging met de Hongaarse club? Die treedt het seizoen erna gewoon weer aan in Europa. De Europa League ditmaal. Eind augustus 2010 is de loting. De voorzitter leunt tevreden achterover als de man met de UEFA-badge het briefje met daarop de tegenstander uit de koker haalt: PSV Eindhoven.

Zakken cash en valse fluitjes

Het is een paar weken na de wedstrijd van SC Heerenveen. Dan heeft de scheidsrechter uit Oekraïne ontmoetingen met een gevaarlijke fiksbende. De Duitse politie luistert mee. Voor vijftigduizend euro is de man die ook een internationaal duel van NEC leidde te koop. De voetbalbond was daar zonder de telefoontaps nooit achter gekomen. Nu is de corrupte arbiter levenslang geschorst.

De Duitse detectives nippen aan hun zwarte koffie. Tevreden knikken ze naar de bendeleider aan de overkant van de tafel. Ante S. uit Berlijn is goed op dreef. 'Mijn broer en zijn contact vlogen naar Oekraïne', vertelt de meesterfikser. 'Om daar een tussenpersoon te ontmoeten. Ene Alex, die woont in Berlijn. Ik ken hem ook persoonlijk.' Ante S. strooit met namen. 'De tussenpersoon in Oekraïne heet Roman.' Ze sluiten een deal. 'Mijn broer en Alex spraken met Roman af dat hij het zou laten weten indien hij iets concreets had.'

Een tijdje later komt Roman met een aanbieding. 'Rond half oktober nam mijn broer contact met mij op en zei dat Roman hem had benaderd. Hij had een scheidsrechter in Oekraïne. Het was Oleg Oriekhov en het ging om een Europa League-wedstrijd, FC Basel tegen CSKA Sofia.' Ante kan zich de details nog goed herinneren. 'Het ging om een wedstrijd in Basel, op 5 november 2009.' De crimineel doet wat onderzoek via Google. 'Ik ontdekte bij het zoeken op internet dat hij een scheidsrechter was uit categorie 2 en dat hij mooie wedstrijden zou fluiten.'

Van Nederlandse clubs bijvoorbeeld. Oleg Oriekhov is hier geen onbekende. De man leidt in 2008 Dinamo Zagreb tegen NEC. De Nijmegenaren hebben zich verrassend geplaatst voor de tweede ronde in Europa. Het duel in Zagreb eindigt in 3-2, met onder meer een eigen doelpunt van de Kroaten. Op 1 oktober 2009 mag de man weer een club uit de eredivisie fluiten. Dit keer SC Heerenveen. De Friezen spelen uit bij Ventspils een bloedeloze 0-0. Tot frustratie van coach Jan de Jonge en zijn mannen. Een boze Michael Dingsdag staat in de negentigste minuut dreigend tegenover de scheidsrechter. Die tovert op de valreep nog de eerste gele kaart van de wedstrijd uit zijn zak, vanwege commentaar op zijn beslissingen. 'Het was ongelooflijk dat die man het spel onderbrak toen er weer eentje van hun ging liggen', reageerde Dingsdag na de wedstrijd. 'Ze konden niet meer en deden net of ze geblesseerd waren. Daar werd ik flauw van.'

Gelukkig maar dat ze Oriekhov niet een maand later kregen toegewezen, anders had niet Basel, maar SC Heerenveen de hoofdrol gespeeld in dit fiksverhaal. Want slechts een paar weken na het akkefietje met Dingsdag heeft de arbiter een ontmoeting met Ante S. Die bekent tegenover de rechercheurs zijn kennismaking met de arbiter. 'Ik vloog met Alex naar Oekraïne om Roman te ontmoeten en later ook Oriekhov. Die ontmoeting was eind oktober 2009. Roman vertelde dat hij had gesproken met Oriekhov, maar het liep bepaald niet zoals ik me had voorgesteld.'

Tussenpersoon Roman heeft nagedacht hoe de leidsman te overtuigen. De zaakwaarnemer van de scheidsrechter vertelt dat hij mogelijk is over te halen met een betere positie binnen de UEFA. Blijkbaar heeft Ante S. contacten op het hoogste niveau. De gokcrimineel knikt, hij zal Oriekhov lekker maken met grotere affiches dan NEC en SC Heerenveen. 'Roman opperde dat ik hem kon overhalen een wedstrijd te fiksen in ruil voor promotie naar een hogere categorie binnen de UEFA.' Financieel zijn Ante en Roman er samen wel uit. 'In dat stadium hadden we al gesproken over smeergeld. De som was dertigduizend of veertigduizend euro. Dat weet ik niet precies meer. Dat was inclusief het geld voor Roman.'

De volgende dag ontmoeten ze elkaar weer, niet ver van het stadion waar de EK-finale van 2012 wordt gespeeld. 'In een restaurant in Kiev. Daar waren behalve Oriekhov ook Alex en Roman. In ons gesprek verzekerde ik Oriekhov ervan dat hij naar een hogere categorie zou promoveren.' De truc mislukt. 'Toen zei hij dat het hem niet interesseerde, omdat hij te oud was. Het was moeilijk. Ik vroeg Oriekhov of hij me twee doelpunten in de tweede helft kon verzekeren.' Het wordt even stil aan tafel. Misschien dat hij dan gewoon met geld kan chanteren. 'Ik beloofde hem dertig- of veertigduizend euro. Opnieuw liet Oriekhov niet merken of hij het aanbod accepteerde. In plaats daarvan wilde hij praten met Roman. Ik begreep niet wat ze zeiden, want ze spraken Russisch. Korte tijd later stond iedereen op en was de ontmoeting voorbij.'

Lang op antwoord hoeven Ante en zijn trawanten niet te wachten. Een week voor de wedstrijd is er goed nieuws. Roman heeft contact opgenomen. 'Om te vertellen dat Oriekhov het aanbod had geaccepteerd. Hij bedoelde het aanbod over de twee goals in de tweede helft.' De bestelling is geplaatst. Tijd voor de betalingen. Het geld moet naar Roman, de tussenpersoon. Hij zal een deel zelf houden en een deel doorsluizen naar de scheidsrechter. Ante S.: 'Ik regelde met mijn broer en Alex dat zij het geld naar Roman in Oekraïne zouden brengen. We spraken af dat drie verschillende mensen het geld naar hem toe zouden brengen, om problemen bij de douane te voorkomen.' Dan is er wel een extra mannetje nodig. 'We besloten dat de zoon van Alex een deel van het geld zou brengen.' Een paar dagen voor de wedstrijd krijgt Oriekhov zijn geld. 'Als ik het me goed herinner vlogen mijn broer en Alex eerst naar Oekraïne. Ieder nam een deel van het smeergeld mee. Alex had de grootste som bij zich. Korte tijd later vloog de zoon van Alex met zijn deel.' Ante S. weet nog wel precies hoeveel de jongste meenam. 'Dat geld heb ik hem zelf gegeven: tienduizend euro.'

Het geld is geregeld. Inzetten maar. Alsof de bende in Basel zelf moet aantreden voor een belangrijk duel bereidt het fiksteam zich tot in de details voor. In de aanloop naar de wedstrijd tapt de politie meerdere telefoongesprekken.

2 november 2009, 17.46 uur

Roman heeft goed nieuws voor Alex. Onlangs heeft hij met een iemand gesproken die hem verzekerde dat 'alles in orde is'. Niet zo maar iemand. Nee. 'Hij zal niemand laten zakken. De wedstrijd is in Zwitserland en dat is toch een behoorlijk groot ding.' Uit het telefoongesprek valt op te maken dat het smeergeld niet dertig- of veertig-, maar vijftigduizend euro bedraagt. Zo'n tas met geld krijg je niet zomaar langs de douane. Alex kaart zijn probleem aan bij Roman, die in Oekraïne de contanten in ontvangst zal nemen. 'Hoe kom ik de grens over?'

Hij mag niet zo veel contant geld invoeren. Het risico om meer het land binnen te smokkelen en gepakt te worden wil hij niet nemen. Daarvoor zijn de belangen te groot. Alex heeft gelijk, beseft Roman. Ze spreken af meerdere koeriers in te zetten. 'Maar het moet wel snel.' Vertraging zou bij de betrokken partijen alleen maar voor wantrouwen zorgen.

3 november 2009, 18.30 uur

Nog twee dagen te gaan. De coaches van Basel en Sofia staan groot in de kranten met analyses en de te volgen tactieken. Ante S. heeft zijn eigen kijk op de wedstrijd. De Kroaat houdt ervan om met zijn handlangers te filosoferen over de verschillende tactieken die leiden naar prachtige gokwinsten. Als een schaker die een paar stappen vooruit denkt. De fikser kijkt al over de wedstrijd heen. Samen met Alex en nog een derde, onbekende persoon discussieert hij over het ideale moment en het aantal doelpunten dat nodig is om de omzetten te verhogen. Misschien is die Oriekhov wel een goede pion. 'Als we hem wat langer kennen, zeg je tegen hem: Luister! Als je op de een of andere manier kan verzekeren dat het thuisteam met twee goals verschil wint in de tweede helft. Alleen de tweede helft... Begrijp je? En je kunt daarop wedden...'

4 november 2009. 03.21 uur

Een nachtelijke vergadering tussen twee andere kopstukken uit het wedkartel. Het zijn Marijo C. en Tuna A., die allebei ook weer in contact staan met de Nederlander Paul R. Opgewonden bespreken ze de aanstaande wedstrijd. 'Het is voor donderdag. Ze moesten alleen het geld daarheen brengen, naar een Rus, vanwege de Basel-wedstrijd.' De twee houden de goksites scherp in de gaten en weten dat de quoteringen bij de bookmakers dalende zijn. 'Maar dat zal niet veel uitmaken. Ze wedden alleen op het aantal doelpunten.' Marijo C. bevestigt dat ook hij de scheidsrechter heeft ontmoet en hem geld heeft gebracht. 'Zij gokken op het aantal doelpunten in de tweede helft. Maar hij (de scheidsrechter) heeft drie goals nodig. Er zal een doelpunt zijn in de eerste helft en twee doelpunten in de tweede helft. Dus de quotes zijn goed voor het wedden op het aantal doelpunten.'

5 november 2009, 00.53 uur

Vanavond is het zover. Ante S. en zijn broer hebben het er maar druk mee. Ze twijfelen over de betrouwbaarheid van hun zakenpartners. Zouden ze hun afspraak nakomen? Ante werpt op of ze de boel niet moeten annuleren. Hij heeft buikpijn van het feit dat Oriekhov hem niet persoonlijk heeft gezegd dat het oké is. 'Snap je?'

Ze besluiten door te zetten. Die avond om zeven uur zitten vijftienduizend toeschouwers klaar. De teams trappen af. Volgens het wedstrijdverslag van de UEFA is CSKA het eerste half uur sterker, maar daarna verandert het wedstrijdbeeld 'dramatisch'. Eerst de openingstreffer van Basel, met vlak daarna een strafschoep, waardoor de wedstrijd al is beslist. Tijdens de rust analyseren de criminelen.

5 november 2009, 19.49 uur

Zodra de scheidsrechter afblaast en de reclamespots in beeld komen pakt Ante zijn gsm en belt naar Marijo. Ze bespreken hun bevindingen over de arbiter. Vooral de gegeven strafschoep zit hen niet lekker, die had hij beter tot na de rust kunnen bewaren. De komende 45 minuten moet het gebeuren. Het staat al 2-0, maar daar hebben ze niks aan. Ze hebben ingezet op twee doelpunten ná de rust. 4-0, 3-1 of 2-2, dat maakt niks uit. 'Als het 3-0 is...dat is nog steeds niet erg veel.'

Tot opluchting van de fiksers loopt de score in de tweede helft verder op naar 3-1. Het is met goals in de minuten 61 en 67 redelijk snel geregeld. De weddenschap is geslaagd.

5 november 2009, 20.33 uur

Tevreden zijn de mannen toch niet helemaal. Die gekke Oekraïner had wel lef. Alex belt naar Roman om te klagen. Die is een deel van de afspraken niet nagekomen. 'Hij had die penalty in de eerste helft niet moeten geven, want daardoor had hij geen ruimte meer om er na rust nóg twee te geven.' Gelukkig voor Oriekhov is het goed afgelopen dit keer. Maar dit kan hij de volgende keer maar beter niet flikken. Het gesprek eindigt vriendschappelijk. 'Iedereen is blij. Iedereen heeft wat geld verdiend.'

9 november 2009, 17.24 uur

Heb je eenmaal geld aangenomen dan is er geen ontsnappen meer aan de gokmaffia. Dan zit je als een mug in een dik spinnenweb verstrikt. Vier dagen na de wedstrijd schakelt het kartel Roman alweer in. Ante wil de scheidsrechter ontmoeten. Roman gaat akkoord, maar waarschuwt. 'Kom niet met lege handen.'

Tot een nieuwe fiks komt het voor zover bekend niet. Tien dagen later is het spel uit. Dan arresteert de politie Ante S. en andere kopstukken van de gokmaffia. De UEFA heeft tot de telefoontaps geen flauw idee van de vervalsing in de Europa League. Pas na de berichten uit Bochum komt de bond in actie en sommeert de scheidsrechter naar Zwitserland te komen. Zo snel mogelijk, schrijft Peter Limacher, het hoofd tuchtzaken in een e-mail. 'We willen je spreken over bepaalde individuen die jou mogelijk hebben benaderd. Overbodig te zeggen dat we je volledige medewerking verwachten. Het is noodzakelijk dat we het aan het begin van de week kunnen ophelderen. Dat helpt ook bij de toewijzing van wedstrijden in de toekomst.'

De volgende dag legt de Oekraïner via een tolk uit dat hij niet heeft gefikst, maar wel de gokmaffia heeft ontmoet. 'Ze zeiden dat ik door wedstrijden te manipuleren binnen twee of drie jaar miljonair kon zijn.' Hij vertelt dat het allemaal de schuld was van Roman. Zelf wilde hij er niks mee te maken hebben. Waarom hij de UEFA dan niet heeft ingelicht? 'Omdat ik bang was voor mijn familie.'

De bond kan weinig anders dan de man schorsen. De bewijzen blijven zich maar opstapelen. Een ander bendelid vertelt tegenover de rechter in Bochum dat Oriekhov vijftig- tot zestigduizend euro heeft aangenomen. Een bedrag dat zijn mannetje Roman in de weken na de wedstrijd van SC Heerenveen uiteindelijk krijgt aangeleverd in verschillende zakken, van verschillende onderwereldfiguren.

Oriekhov procedeert nog tot 2011 door om zijn onschuld te bewijzen. ‘Het is allemaal een complot’, probeert hij nog. Niemand is onder de indruk. Dankzij de opnames die de politie aanleverde, is voor iedereen duidelijk dat de man smeergelden aannam. Je gaat je afvragen hoeveel Oriekhofs er rondlopen op de internationale voetbalvelden. Zonder de telefoontaps en de verklaring die Ante S. aflegde in een politieverhoor was de corrupte man nooit gepakt. Nu blijft de enige vraag of hij dertig-, veertig-, vijftig- of zestigduizend euro toucheerde om in Basel vals te fluiten. De man mag nooit meer een wedstrijd leiden. Het duel van de Friezen blijft daardoor zijn voorlaatste internationale wapenfeit. De rol van de scheidsrechterscommissie van de UEFA blijft onduidelijk. Kregen de gangsters hulp van binnenuit? Hoe kon de fikskoning Ante S. anders promotie naar een hogere categorie beloven aan de scheidsrechter? Dat is nooit opgehelderd...

Het Bedrog van Belek

Scheidsrechters blijken kwetsbare schakels. Zo blijkt ook in Turkije. Europol waarschuwt ons dat oefenwedstrijden gevoelig zijn voor vervalsingen. Vooral de Turkse Rivièra is een paradijs voor fikkers. AZ kan er over meepraten. De Alkmaarders zijn begin januari 2012 even wereldnieuws. Is de koploper van Nederland terechtgekomen in het grijze circuit van de voetbalcorruptie? Tijdens het trainingskamp in het Turkse Belek spelen de Alkmaarders twee oefenduels onder leiding van een Bulgaarse scheidsrechter die in eigen land is geschorst. Hij wordt verdacht van banden met goksyndicaten.

Belek, 11 januari, 17.30 uur

Ragnar Klavan zet zijn handen in de zij. Dit kan toch niet? Langs de kant ijsbeert een hoofdschuddende Thomas Schaaf. De klok tikt al naar de 99 minuten. Geroezemoes langs de lijn. Die scheidsrechter uit Bulgarije gáát maar door. Hij heeft nog steeds niet afgefloten. Waar is die man mee bezig? Voor Klavan is het niet de eerste keer dat hij aan de Turkse Rivièra in een surrealistische wedstrijd verzeild raakt.

Het is een herhaling van zetten. Zie een jaar eerder, een kilometer of veertig verderop. Het handjevol toeschouwers kijkt elkaar ongelovig aan als de Hongaarse arbiter Kolos Lengyel voor de vierde keer deze avond naar de stip wijst. Bulgarije en Estland spelen vriendschappelijk tegen elkaar in Antalya. Het wordt 2-2 en alle doelpunten ontstaan uit een penalty. Het lijkt wel een kopie van de interland die een paar uur ervoor in hetzelfde stadion is afgewerkt. Toen Letland en Bolivia het tegen elkaar opnamen. Ook daar werden drie strafschoppen toegekend. Een van de internationals miste nog vanaf elf meter. Waarna de arbiter de strafschop keurig liet overnemen en het duel alsnog eindigde in 2-1 voor de Letten.

Zeven penalty's. Zeven doelpunten. Allemaal op dezelfde dag in hetzelfde stadion. Dat zaakje vertrouwt ook de FIFA niet. De eerste signalen over een opzetje van de grote goksyndicaten duiken op. Alleen al op de wedstrijd tussen de Bulgaren en de Esten is vijf miljoen euro ingezet. 'Dit soort interlands wordt alleen georganiseerd voor de wedkantoren', concludeert Sepp Blatter achteraf.

Met spelers uit de eredivisie als pionnen in een schaakspel. De Estse AZ-verdediger Klavan is een van de spelers die de volle negentig minuten meespeelt in die wedstrijd, die achteraf geen wedstrijd blijkt te zijn. Hij is niet de enige aan de eredivisie gelinkte voetballer die een rol speelt in de *namaakinterland*. Zo zien we in de spits Andres Oper, ex-speler van Roda JC en ADO Den Haag. Tegenover hen staan twee sterren uit onze competitie: de Bulgaren Nikolay Mihaylov van FC Twente en Stanislav Manolev van PSV. Zij figureren eveneens in het gênante toneelstukje.

Dat was begin februari 2011. Het is nu januari 2012. Prrrrrrtt. Na honderd minuten blaast de

beste man dan toch op zijn fluitje. Hoewel AZ op voorsprong kwam dankzij een strafschoep is het uiteindelijk 2-1 geworden voor Werder Bremen. Een glazuiver Duits doelpunt wordt nog afgekeurd wegens een overtreding die niemand heeft gezien. De coach van Werder loopt foeterend langs de lijn. Tien minuten extra tijd. Is die man gek geworden of zo? Klaus Allofs, technisch directeur van Werder Bremen, schudt het hoofd. Deze scheidsrechter was wel erg vreemd bezig. In de blessuretijd legt hij de bal zonder waarneembare aanleiding diverse keren op de rand van de zestien van Werder.

Belek, 12 januari, 08.30 uur

De spelers sloffen richting ontbijt. Handen in de zakken van de joggingbroeken. Reclame op de borst. Een enkeling grist een krantje mee dat rondslingert in de lobby van het vijfsterrenresort Calista. Voor een korte blik op de sportpagina's. De uitslagen van alle clubs die in de buurt spelen staan keurig vermeld. Weinig ogen blijven hangen bij het serieuze hoofd van Chris Eaton. Toch een man die vorige week een schokgolf teweegbracht in het mondiale voetbal. Vandaag staat hij in alle kranten. Van Tibet tot San Francisco. Het besnorde hoofd veiligheid van de FIFA steekt zijn vinger op. Priemende ogen. Veertig jaar in het vak, waarvan twaalf jaar bij Interpol en nu in dienst van de FIFA bezig met een oorlog tegen de georganiseerde maffia. Hij heeft wat belangrijks te vertellen. De term *nine eleven* valt. De man heeft het niet over Osama Bin Laden. Wel over internationale misdaadorganisaties die het voetbal infiltreren. Het gaat om bijzonder wijdvertakte netwerken die hetzelfde moeten worden aangepakt als terroristische cellen als Al Qaida. 'Zouden we de aanslagen in New York nationaal hebben onderzocht, dan waren we nu nog bezig geweest.'

De kartels die het voetbal corrumperen zijn dermate internationaal en goed georganiseerd, dat de FIFA het niet meer alleen aankan. Laat staan de nationale voetbalbonden. In een kleine zestig landen lopen er nu al onderzoeken. Het gaat in de bestuurskamers van Zürich allang niet meer alleen over doelcamera's. Volgens Eaton is er wel wat belangrijkers te bespreken. 'De grootste bedreiging komt momenteel van criminelen die samenzweren om wedstrijden te manipuleren.' De hele voetbalgemeenschap moet volgens hem bewuster worden. Clubs, bonden, publiek. Men staat erbij en ziet het niet. 'Want de grootste vijand is naïviteit. Dat mensen denken: Wie wil profiteren van het prachtige spel? Nou, het antwoord is: er zijn vele manieren om te profiteren en een daarvan is matchfixing. Geen enkele competitie is immuun.'

In Zürich gaan de *Fix Files* open. Als voorbeeld noemt Eaton al snel de interland van vorig jaar in Antalya. Daar waar meerdere topspelers uit de eredivisie op het veld stonden. Een interland die achteraf georganiseerd bleek te zijn door een schimmig kantoor genaamd Footy Media International. Een bedrijf uit Singapore. Een van de eisen voorafgaand aan de wedstrijd was dat er 'geen tv-contracten' zouden worden gesloten. Ook werd gehamerd op geheimhouding door Footy. 'De details van de overeenkomst mogen niet worden doorgegeven aan publiek en/of media.'

Eaton weet nu dat Footy een fictief bedrijf is van ene Blapp Johnson, die in werkelijkheid ook weer anders blijkt te heten en een naaste medewerker is van de beruchte fixkoning Wilson Perumal. De man die in 2011 in Finland werd gearresteerd voor het manipuleren van de

uitslagen in de Finse competitie. Daar had hij zonder dat iemand het doorhad al meerdere clubs in zijn greep. Volgens Eaton gebeurde dat ook in Antalya. Vooraf stond al vast dat er voor Klavan, Mihaylov en Manolev geen enkele eer viel te behalen: 'Deze wedstrijd was alleen opgezet om te kunnen gokken, niet voor de toeschouwers of tv-kijkers. Die mochten het eigenlijk niet zien.' In ruil daarvoor werden de bond en het team een paar dagen gefêteerd. De beide bonden incasseerden twintigduizend euro voor vluchten, verbleven volledig gratis in een vijfsterrenaccommodatie en toucheerden ook nog twintigduizend euro voor de wedstrijd. De scheidsrechters-trio's uit Bosnië en Hongarije werden cash afgerekend.

Dat is natuurlijk niet alles. De FIFA heeft intussen e-mailverkeer vrijgegeven tussen Perumal en een hoge official van een van de betrokken bonden. Daarin belooft hij een beloning van honderdduizend dollar als kan worden gegarandeerd dat er 'twee goals vallen in elke helft'. Hij kan het geld krijgen nadat de vierde goal is geïncasseerd.

Perumal schrijft in een andere mail wat de bedoeling is: *Dit zijn showwedstrijden en maak mijn leven alsjeblieft niet moeilijk door te zeggen dat je wilt winnen.* Deze omkoper kreeg al heel wat voor elkaar. In 2009 toerde een faketeam van Zimbabwe door Thailand en Maleisië. Volksliederen werden gespeeld en niemand die aanvankelijk doorhad dat het gewoon om een geronseld clubteam ging. Perumal belandde uiteindelijk in de dug-out waar hij de spelers instrueerde. Het was big business voor de gokmaffia. Die lijkt inmiddels vele malen beter georganiseerd dan het voetbal tot dusverre. En cynisch tot op het bot. Gehard in het prostitutie- en drugsmilieu boren ze zich moeiteloos een weg in het nietsvermoedende voetbalmilieu.

Zo maakte een onderschepte brief van Perumal uit de gevangenis duidelijk. Die noemt corruptie daarin 'een ziekte zonder medicijn'. Perumal schetst hoe kwetsbaar het mondiale voetbal is. 'Kijk naar de FIFA. Als die organisatie corrupt is, hoe gaan ze dan ooit corruptie uitbannen?'

De bedragen die Chris Eaton noemt zijn duizelingwekkend. Elk jaar wordt rond sportwedstrijden 400- tot 500 miljard euro vergokt in het legale en illegale gokcircuit. Naar schatting wordt 5- tot 10 miljard euro verdiend aan gemanipuleerde duels. Het is volgens de inlichtingendiensten aantrekkelijker dan drugshandel. De winsten zijn hoog, de risico's om te worden gepakt klein. En word je gesnapt, dan zijn de straffen laag.

De FIFA gaf Interpol de grootste donatie uit de geschiedenis. Twintig miljoen dollar om actie te ondernemen. Eaton is vastberaden: '2012 wordt het jaar waarin we gaan reageren tegen matchfixing.' Speerpunt is bewustwording bij clubs en spelers, die vaak geen idee hebben wat er allemaal speelt. CNN maakt er *breaking news* van. Het Amerikaanse Newsweek reserveert bij hoge uitzondering pagina's over voetbal. En de clubs zelf? Die twitteren in Turkije over het weer en over de mooie hotels. Die dag wordt er afgeblazen voor weer tientallen oefenwedstrijden.

Sofia, 13 januari, 10.54 uur

Verbijstering. Vervalsing. Verontwaardiging. De scheidsrechterscommissie van Bulgarije heeft afgelopen jaar al veel meegemaakt, maar dit... Op de foto's die de media-afdeling van AZ

publiceert, is het allemaal haarscherp te zien. Het gaat hier helemaal niet om meneer Raichev, de tweededivisie-arbiter die in het verslag van AZ wordt genoemd. Welnee. Die zit gewoon thuis in Bulgarije. Dit is een heel ander figuur. Dit is de beruchte Lachezar Yonov!

Berucht, want een man met een reputatie. Yonov hoort bij een zestal arbiters dat door de Bulgaarse voetbalbond begin 2011 levenslang is geschorst. Dat geldt ook voor zijn beide assistenten die vlaggen in de wedstrijd van AZ. In Bulgarije is vorig jaar door de regering de oorlog verklaard aan de onderwereld die het complete betaalde voetbal heeft overgenomen. De scheidsrechtersorganisatie, gelieerd aan de Bulgaarse bond, schrijft in een statement: *Nu poseren deze drie vol trots in fotoreportages op de websites van AZ en Werder Bremen.*

De arbiters werden alle rechten ontnomen vanwege een discutabele trip naar Zuid-Amerika. Ze floten daar in Venezuela en Argentinië een illegaal toernooi dat zich afspeelde onder de radar van de FIFA. In ruil kregen ze steekpenningen van het organiserende kantoor. Wie er ook present was bij deze wedstrijden in Zuid-Amerika? De inmiddels door de FIFA geschorste Hongaar Kolos Lengyel, die het penaltyfestival Bulgarije-Estland floot. Een duel dat volgens Eaton was opgezet voor de gokindustrie.

De Bulgaarse bond wilde vervolgens niks meer te maken hebben met deze Yonov en zijn assistenten. Het trio heeft de ethische codes gebroken en hoeft zich in geen enkel stadion meer te vertonen. De scheidsrechtersbond zegt dan ook niet te begrijpen hoe deze man nu kan opduiken in de op papier toch redelijk prestigieuze oefenpot van AZ. In het statement wordt de tien minuten blessuretijd vermeld en ook een grapje van Thomas Schaaf: 'Zullen we doorspelen tot het ontbijt van morgen?'

De echte Raichev zegt verbouwereerd te zijn. 'Ik zat gewoon thuis. Dat kan iedereen controleren. Ze hebben het slim aangepakt. Door een blessure had ik dit jaar nog niet kunnen fluiten. Ik ben geschokt.'

Alle alarmbellen zouden af moeten gaan. Waarom vliegt dit geschorste trio plotseling gezamenlijk naar Turkije om daar AZ te leiden?

Belek, 13 januari, 15.00 uur

De ophef in Sofia dringt blijkbaar niet door tot het vijfsterrenhotel van AZ. De Alkmaarders maken zich intussen op voor een inderhaast ingelaste oefenpot. De tegenstander is SV Wehen Wiesbaden. Het wordt allemaal vlak van tevoren gearrangeerd. Rond dezelfde tijd dat in Bulgarije naar buiten komt dat AZ in de maling is genomen door een geschorst arbitraal trio, twittert de club dat er die middag wordt gespeeld.

We zijn een uur of vijf later vooral benieuwd naar de scheidsrechter. Wie komt er dit keer uit de hoge hoed? De teams komen het veld op. En wie loopt daar met de bal in het midden? De brutaliteit is bijna niet te geloven, maar het is toch zo. Ja hoor. Daar heb je hem weer: Raichev, pardon, Yonov... Net als tegen Werder komt AZ op voorsprong door een strafschop. 'Makkelijk gegeven', lezen we in het verslag op de website van AZ. Het wordt al snel gelijk, ook weer door een penalty. 'Een goedmakertje.'

De berichten vanuit Bulgarije dat er een van wedstrijdmanipulatie verdachte arbiter aan het

werk is geweest, sijpelen na een paar dagen ook door in Duitsland. Er wordt druk gespeculeerd of dit nu gewoon een slordigheid is, of dat er meer aan de hand is. Werder Bremen besluit naar aanleiding daarvan contact op te nemen met de Duitse voetbalbond. Zo laat technisch directeur Klaus Allofs weten: 'Door de tien minuten blessuretijd is hij ons opgevallen.' Het laatste wat Allofs wil is met zijn club ongewild een rol spelen in discutabele sportwedstrijden. Hij kondigt dan ook meteen maatregelen aan: 'In de toekomst gaan wij zelf bij dit soort oefenwedstrijden de paspoorten van de scheidsrechters controleren.'

Tevens laat Allofs weten dat de wedstrijd was georganiseerd door AZ. De club die dus niet één, maar twee keer werd gefloten door de verbannen Bulgaar die zijn identiteit vervalste. Maar dat weet dan nog bijna niemand. Dat komt met dit verhaal pas echt naar buiten. Voorlopig is er al veel ophef over die ene wedstrijd. We besluiten onze bevindingen nog even voor ons te houden.

Sofia, 16 januari, 13.43 uur

'Dit is een misdaad.' De Bulgaarse voetbalbond laat er in een reactie geen misverstand over bestaan. Vicevoorzitter Atanas Fournadjiev: 'Hiervoor kun je de gevangenis ingaan.'

Terwijl het bericht over Alkmaar en de spookscheidsrechter in de hele wereld de kranten haalt, blijft het in Nederland en Alkmaar stil. Prima trainingskamp, lezen we in de berichten. Zeker gezien de door Eaton feilloos aangetoonde kwetsbaarheid van winterse oefenwedstrijden in Turkije, is het nu toch wel tijd voor wat kritische vragen. Welk bureau hebben ze in de arm genomen? Hoe kwam AZ aan deze scheidsrechter? Wie heeft deze vanwege corruptie geschorste Bulgaar ingehuurd?

AZ-trainer Gertjan Verbeek heeft doorgaans overal een mening over, maar haalt nu zijn schouders op. 'Ik kan er weinig mee. AZ heeft voor het trainingskamp de oefenduels aangevraagd. De organisatie zorgt vervolgens voor de aanstelling van het arbitrale trio, dat gebeurt allemaal buiten ons om. De eerste wedstrijd was hij al echt slecht.'

Het verbaasde Verbeek dat de arbiter tien minuten blessuretijd bijtrok en tijdens de wedstrijd de bal zomaar op de stip legde. 'Het viel ons wel op dat die scheidsrechter er helemaal niets van kon. Twee dagen later floot die man ons opnieuw tijdens het duel met SV Wehen Wiesbaden. We wonnen met 3-1. Ook toen werd aan ons een strafschoep gemakkelijk toegekend. En hij keurde nog een doelpunt af wegens duwen. Lachwekkend omdat er niemand in de buurt stond... Maar dat die arbiter onder een valse naam heeft gefloten, wat moet ik er verder mee? De uitslag van die duels is niet belangrijk en ze hebben geen nadelige consequenties voor ons gehad. Ik lig er niet wakker van', aldus Verbeek, die met zijn gedachten zeker allang weer bij de volgende competitiewedstrijd was.

Tweede wedstrijd. Verbeek is de enige die hier wat over heeft gezegd. Dit weten de Bulgaarse en de Duitse bond niet eens. Op de site van AZ ontbreekt in de wedstrijdstatistieken voor het eerst sinds lang de naam van de arbiter. 'Puur toeval', volgens perschef Daan Schippers. 'Ik kan hem er nog wel even bij zetten.' Dat zal Schippers echter niet meer doen. Dat is voor de bewijslast ook niet nodig. Na het bekijken van de door clubfotograaf Ed van de Pol gemaakte reportage weten we genoeg. We zien de Bulgaar vijf

keer pontificaal met fluit tussen de AZ-spelers. Het is onmiskenbaar dezelfde man weer. Vijf uur na de uitspraak van de Bulgaarse bond fluit hij weer af. En legt binnen de kortste keren twee keer de bal op de stip....

Is dit nog een onschuldige rimpeling in een rumoerige trainingsweek? In de jaarlijkse voetbalbazaar aan de Turkse kust is het nu eenmaal een voetbalmarkt van scheidsrechters, makelaars, wedstrijdagenten, waar veel wordt geïmproviseerd. Wedstrijden worden gearrangeerd en verplaatst, scheidsrechters worden op het laatste moment aangesteld. Tegenstanders gekoppeld door de wedstrijdmakelaars. Het is een tijdelijke, hectische voetbalstad met fluisterroutes en eigen netwerkjes. Publiek is er nauwelijks. Maar tegen het decor van het gokschandaal in de Turkse Süper Lig, de wedstrijd van een jaar eerder en de oproep van de FIFA is het pijnlijk toevallig dat AZ nu betrokken is geraakt.

Eerst maar eens vragen aan directeur algemene zaken Toon Gerbrands. Een intelligente man, die ongetwijfeld zijn gedachten hierover heeft. De kalende directeur zit nou niet bepaald met zijn handen in het haar. Een man die leeft met twee mapjes op zijn bureaublad. Het mapje beheersbare zaken en het mapje onbeheersbare zaken. Dit lijkt in het tweede beland te zijn. 'Ik weet het niet. Dat besteden we volgens mij uit.'

Hij stuurt ons door naar Earnest Stewart. Hij is technisch directeur in Alkmaar.

- Wie is verantwoordelijk voor de wedstrijden?

Stewart: 'De organisatie geven we uit handen. De scheidsrechters zien wij ook pas als we het veld op gaan. De tegenstanders zijn ons ook van tevoren niet allemaal bekend.'

- Volgens Klaus Allofs hebben jullie de wedstrijd tegen Werder Bremen geregeld.

'Dat weet ik niet. Wij willen een goed hotel, goede velden en een goede wedstrijd.'

- Wist u dat de arbiter zijn identiteit had vervalst?

'Nee, dat hoorde ik later. Ik zeg nooit veel over scheidsrechters, maar deze man was echt slecht. Het is dat er twee professionele ploegen stonden, anders had het zo uit de hand kunnen lopen.'

- Voor jullie wedstrijd tegen Wiesbaden was de man al ontmaskerd.

'Dat wisten wij toen nog niet. Na de tweede wedstrijd hebben wij de organisatie duidelijk gemaakt dat we hem niet meer op het veld wilden.'

- De man is in Bulgarije geschorst vanwege mogelijke banden met goksyndicaten. Kunt u uitsluiten dat er met deze wedstrijd is gerommeld?

'Nee, dat kan ik niet uitsluiten. Maar het is niet zo dat hij voor een partij floot.'

- Maar wel strafschoppen gaf die nergens op sloegen.

'Dat wel ja.'

- Heeft u de KNVB op de hoogte gesteld?

'Daar is contact mee geweest.'

- U heeft het over 'de organisatie'. Wie is dat?

‘Meneer Mutlu. Zijn bureau regelt alles daar voor ons. Hoe dat precies met de scheidsrechters gaat, weet ik niet.’

- Wie zou dat wel kunnen weten?

‘Dat zou je aan Karel Bouwens moeten vragen. Hij is onze teammanager.’

Even later: ‘Met Bouwens’

- Die van Feyenoord vroeger?

‘Ja, daar heb ik gespeeld. Waar kan ik jullie mee helpen?’

- Wij willen graag weten hoe die arbiter met een besmet verleden op het veld kwam in Antalya. Dat nieuws gaat heel de wereld rond.

‘Ik heb er iets van gehoord. Zal hij niet leuk vinden. Kijk, alles was gewoon prima geregeld, ik ben daar nog gaan kijken. Velden, hotel, eten. Alles perfect. Wij laten niets aan het toeval over als het even kan. De trainer zegt wat voor een kaliber tegenstanders hij wil. Hoe sterk, welke dag. Dan krijgen we een keuze. Over scheidsrechters hebben we het niet gehad.’

- Klopt het dat Wiesbaden er later nog bij is gekomen?

‘Ja, Verbeek wilde graag nog een wat zwakkere tegenstander. Dat hebben we doorgegeven. Vervolgens kwam Mutlu met Wiesbaden. Prima.’

- We bellen hem zelf wel. Heb jij het nummer?

‘Dat weet ik niet hoor. Daar ga ik hem eerst zelf eens over bellen. Ik weet niet of hij dat leuk vindt. Ik laat nog wat horen.’

We horen de hele week niets meer van Bouwens. Maar Mutlu hebben we binnen een paar minuten gevonden. Want hij is een bekend gezicht in de wandelgangen van het vaderlands voetbal. Met Mutlu wordt bedoeld Atalay Mutlu van Mutlu Sports. Een zogeheten *match agent* van de UEFA. Hij is geautoriseerd om de trainingskampen voor de clubs te regelen. Dat is big business. Een kleine dertienhonderd wedstrijden worden er alleen al in januari en februari gespeeld, in Turkije. Daar koppelt hij tegenstanders en zoekt hotels. Maar doet hij ook de scheidsrechters? Werder Bremen wijst naar AZ. En AZ wijst nu naar deze meneer Mutlu.

- U bent verantwoordelijk volgens AZ.

‘Dat klopt ook. Ik regel dit. Ik regel dat. Ik regel alles. Velden, tegenstanders, hotels, wedstrijden, scheidsrechters. Daarom doen clubs ook graag een beroep op me, denk ik. Maar u moet zich voorstellen hoe dit gaat. We zitten daar wel met tachtig wedstrijdagenten. De ene heeft een scheidsrechterskamp en de andere een Chinese club die een tegenstander zoekt. Dus je helpt elkaar. Vaak via andere agenten daar. De ene doet Oekraïne, de andere Rusland, de volgende China. Een scheidsrechter is niet moeilijk te vinden.’

- Hoe kwam u aan deze scheidsrechter?

‘Deze had ik geregeld via Ilengiz Gürel. Een collega.’

- In de Duitse pers zegt Gürel dat het niet zijn verantwoordelijkheid is om de arbitrage te controleren. U organiseert de wedstrijd, niet hij.

‘Wat moet je controleren? Ik doe dit al zo lang, dit heb ik nog nooit meegemaakt. Ik ben er niet blij mee, maar ik lig er ook niet wakker van. Ik heb daar bijna dertig wedstrijden. Die meld ik aan. Zo is het ook gegaan met AZ-Werder Bremen. Ik weet soms pas een uur van tevoren wie de scheidsrechter is. Er zitten er zoveel op trainingskamp hier. De Nederlandse scheidsrechters zaten zelfs allemaal in het hotel van AZ. Je verwacht toch niet dat iemand niet is wie hij zegt dat-ie is?’

- Zo werken goksyndicaten

‘Anders moet die Bulgaarse bond geen mensen sturen die niet mogen fluiten. Ik stond daar nog met Stewart te kijken en we graptten nog dat hij zoveel tijd bijtelde dat hij het wel een leuke wedstrijd moest vinden.’

- De Bulgaarse bond heeft hem niet gestuurd. Integendeel.

‘Normaal gesproken had niemand zijn naam zelfs maar geweten. Ik denk dat het uitgekomen is door de perschef van AZ. Die vroeg om zijn naam om compleet te zijn voor de berichtgeving. Net als zijn Duitse collega. Toen zei de man dat hij iemand was die hij niet was.’

- Uw goede naam is in het geding. Heeft u de man nog achterhaald?

‘Nee. Ik heb hem nooit meer gezien. En ik hoop dat ik dit ook nooit meer meemaak. Dit verzin je toch ook niet.’

- Waarom zou iemand naar Turkije vliegen en daar onder een valse naam een wedstrijd fluiten?

‘Goede vraag. Maar dan moet de Bulgaarse bond maar beter opletten. Ik kan dat toch allemaal niet controleren. Maar misschien ga ik in de toekomst toch de paspoorten zelf maar nakijken.’

- Liepen de andere duels daarna wel goed?

‘Jazeker. Uitstekend.’

- Was u ook bij AZ-Wiesbaden?

‘Jazeker. Ging ook allemaal prima.’

- Wie floot daar dan?

‘Dat weet ik echt niet meer. Wat ik al zei. Ik heb mijn handen vol met duizend-en-een dingen.’

- Hoezo, dat weet u niet? Heeft u daar soms niét de scheidsrechter geregeld?

‘Jawel, maar dat heb ik net uitgelegd, hoe dat gaat.’

- Volgens AZ is na afloop van het duel met Wiesbaden aan u gemeld voor de derde wedstrijd een andere scheidsrechter te willen. Dat dit dezelfde als tegen Werder Bremen was.

‘Is dat zo? Ik hoorde later pas dat het dezelfde scheidsrechter was geweest.’

- Waarom zegt u dat dan niet?

‘Ja jongens. Ik was het vergeten. AZ heeft het inderdaad gezegd. Maar ik ben toch ook helemaal niet bezig met die scheidsrechters.’

- Waarom houdt u zich eerst van de domme, terwijl daarna wel degelijk blijkt dat u er meer van weet?

‘Ho ho. Als ik wat te verbergen zou hebben, dan had ik gewoon “Geen commentaar” gezegd. Wat ik zeg, ik was het vergeten. Je bent bezig met het organiseren van zoveel dingen. Tien jaar lang gaat alles goed en nu ben ik ineens wereldnieuws. In Turkije zijn het laatste jaar zoveel mensen gehoord naar aanleiding van omkoping. Maar bij mij zijn ze nooit terechtgekomen.’

- Kunt u precies vertellen hoe de aanstelling van zo’n scheidsrechter in zijn werk gaat?

‘Precies? Ik wil zelf ook weten hoe het zit. Ik vlieg woensdag naar Turkije en ik ga het zelf uitzoeken nu. Je betaalt een bepaald bedrag voor een scheidsrechter en dan krijg je die. Ik had bijvoorbeeld juist dure scheidsrechters uit de A-categorie gevraagd. Die zijn iets van vierhonderd euro per stuk. Ik had een pakket voor zeven wedstrijden. Dat ging via die andere agent waar we het eerder over hadden. Hij is verantwoordelijk. Deze scheidsrechter zal nog meer wedstrijden gefloten hebben daar. Ik ga vragen welke. Het kan toch niet zo zijn dat hij alleen AZ heeft gefloten?’

- Sluit u omkoping uit?

‘Bild begon daar ook al over. Iedereen begint nu meteen over omkoping. Dat leek me toch een beetje sterk allemaal. Dat moeten ze dan wel heel snel regelen. Ik wist zelf niet eens wie er floot. Maar uitsluiten? Ja, dat weet ik ook niet. Ik kan alleen maar hopen dat ik dit nooit meer meemaak. Ik heb een goede reputatie, ik werk hard en dan krijg je zoiets. Daarom ga ik nu ook helpen.’

Rest de vraag wat de KNVB doet met de situatie. De voetbalbond laat ons weten dat Earnest Stewart helemaal geen contact heeft opgenomen over de vanwege corruptie geschorste arbitrage. ‘AZ heeft dit niet aan ons gemeld’, aldus woordvoerder Nabil Ou-Aissa.

Een paar dagen later blijkt de klacht van AZ in een ander mapje te zijn beland. De bond zegt er nu toch wel van af te weten. De Alkmaarders zijn er wel klaar mee en verwijzen naar Zeist. Daar is Gijs de Jong de competitieleider. ‘Ik kan niet ontkennen dat dit een heel vreemde zaak is.’ De bond neemt echter ook geen verantwoordelijkheid. ‘Het enige wat wij kunnen doen is met AZ de zaak bij de UEFA aandragen. Aangezien het om een internationaal duel gaat, ligt de eindverantwoordelijkheid daar ook.’

Volgens De Jong valt AZ niets te verwijten. ‘Je kunt moeilijk van AZ verlangen dat ze zelf de paspoorten van de arbitrage gaan nakijken. Ik wil niet meteen over matchfixing praten, maar vreemd is het wel. Wat deed die scheidsrechter daar eigenlijk? Maar dat is niet aan de

KNVB. Het enige wat wij kunnen doen is AZ helpen een formele klacht op te stellen. Wij hebben de zaak aangekaart in Zwitserland. Ze nemen het hoog op bij de UEFA.’

Zo gaat als in een rondo de bal van voet tot voet. Toon Gerbrands, Earnest Stewart, Karel Bouwens, Atalay Mutu, Ilengiz Gürel, Nabil Ou-Aissa en Gijs de Jong passen het hete dossier allemaal door naar iemand anders. De Jong belt eerst naar zijn collega bij de UEFA, Giorgio Marchetti. De Italiaanse competitieleider weet algauw genoeg. Hiermee wil hij niks te maken hebben. AZ en de KNVB kunnen maar beter contact opnemen met Marcel Benz van de juridische afdeling van de UEFA. De officiële klacht van 10 februari heeft hij in goede orde ontvangen, zo laat hij het vaderlandse voetbalhoofdkwartier in Zeist weten. Benz heeft de brief meteen weer doorgestuurd naar het volgende comité, de zogenaamde UEFA Disciplinary Services. De Nederlandse voetbalbond krijgt te horen dat een inspecteur de kwestie daar onderzoekt. Of beter gezegd: hij onderzoekt of het een onderzoek waard is.

Dat duurt ons allemaal te lang. Er zit niets anders op dan zelf op zoek gaan naar de waarheid achter *Het Bedrog van Belek*.

Scheidsrechter te koop

Op de bazaar van Belek lijkt alles mogelijk. Zelfs een nette club als AZ kan daar worden overvallen door boeven met een fluit. Hoe moeilijk zou het zijn om zelf een scheidsrechter te ritselen? We gaan op onderzoek uit op de merkwaardige markt voor arbiters. Na een paar telefoontjes stromen de aanbiedingen binnen. Voor circa 450 euro valt een mannetje te regelen dat niet te dik is.

Na de toestanden rond AZ krijgen we al snel een nieuwe tip. Weer een wedstrijd in Belek, gespeeld op 12 januari 2012. Een duel van de Duitse topclub VfB Stuttgart.

International Khalid Boulahrouz is net zoals iedereen de oefenwedstrijd alweer bijna vergeten als hij in de bus zit. Hij wil naar het EK en heeft weer 76 minuten in de benen tegen FC Pakhtakor uit Oezbekistan. That's it. Wie maakt zich nou verder druk over zo'n onbeduidend potje? 'In de slotminuten zorgde de scheidsrechter uit Bulgarije voor verder spektakel door nog twee discutabele strafschoppen te geven', zo lezen we op de website van VfB Stuttgart. En daar blijft het bij.

Dus niet. Twee dagen na de ontmaskering van de leidsman bij AZ-Werder Bremen, is er weer een spookscheidsrechter. Statistieken zijn niet terug te vinden. De man heeft zich tegenover de Duitsers voorgesteld als Bulgaar. Maar het hoofd van de Bulgaarse bond kent niemand die het duel Stuttgart-FC Pakhtakor heeft gefloten. Uitermate vervelend dat journalisten nu gaan bellen. Eerst dat gezeur met AZ en nu dit weer. Maar ja, weer een Bulgaar die nonchalant strafschoppen geeft alsof hij folders loopt uit te delen in de stad; dat valt op. Geïrriteerd surft het hoofd van de bond naar de clubsite. De huisfotograaf van Stuttgart heeft de reportage online gezet en er zijn ook filmpjes beschikbaar. Verbijsterd kijkt hij naar het dikke, kale mannetje dat drie strafschoppen gaf. Wie is dat in hemelsnaam?

Dat is helemaal geen Bulgaarse scheidsrechter, want die kent hij allemaal. 'De persoon die we hier op de foto zien is zeker niet een van ons', reageert het hoofd van de Bulgaarse scheidsrechterscommissie. 'Sterker nog, ik heb geen idee wie dit is.' Het is een *zwarte fluit*, zoals de Chinezen dat noemen. In de verslagen staat uiteindelijk alleen *Bulgaar*. Nu blijkt dus dat behalve de twee wedstrijden van AZ al een derde duel is geleid door een verdacht figuur. Ze gaven samen zes dubieuze strafschoppen in 270 minuten voetbal...

Dit wordt toch allemaal heel raar. We zoeken even en vonden zo drie duels. We informeren maar weer eens bij de KNVB. Hoe het met het onderzoek naar AZ staat. Tegen beter weten in. Die laat weten dat de UEFA op 15 februari een inspecteur heeft aangesteld. Maar verder is het nog steeds oorverdovend stil. 'Wij weten ook niet precies wanneer wij een reactie krijgen', aldus een woordvoerder van de bond. Die kennen we. Daar hoor je nooit meer wat van. De zaak met AZ ligt in de diepste la van Europa. Eén meter boven de vraag van Ajax om de wedstrijden van Dinamo Zagreb te bekijken. We besluiten zelf maar eens verder op onderzoek

uit te gaan. Zo ingewikkeld kan het allemaal toch niet zijn.

Toevallig blijken in het hotel van AZ in januari nog meer landgenoten te zitten. In totaal verblijven er 79 Nederlandse (assistent-)scheidsrechters in het vijfsterren Calista Luxury Resort. En inderdaad. Een paar dagen voor de geheimzinnige mannen die opduiken bij AZ en Stuttgart, zitten met frisgewassen koppies de scheidsrechters aandachtig te luisteren naar de voorlichting over matchfixing... Nee, niemand heeft mensen gezien van deze maffia. Maar ze beloven het te melden als ze wat horen of zien. 'Altijd op je hoede zijn, jongens.'

Na afloop lopen ze naar beneden, door de lobby waar Verbeek deze dagen zijn tactische plannen uitdenkt. Daar zit nu een Turks/Nederlandse wedstrijdagent net een kopje koffie te drinken. Hij is de gelukkige bezitter van een pasje van de UEFA. *Match agent* staat erop. Daarmee mag je oefenduels organiseren. Hij doet veel Nederlandse clubs en vraagt zich af hoe hij zijn collega Atalay Mutlu kan helpen. Die Mutlu heeft het trainingskamp voor AZ geregeld en zoekt nog wat scheidsrechters voor de komende oefenduels. Telefoons op tafel. Ze rinkelen voortdurend. De Turks/Nederlandse wedstrijdagent ziet twee mannen op zich afkomen. 'Organiseert u wedstrijden hier?' Hij knikt. 'Kunt u nog spelers gebruiken voor een van de teams? Die hebben wij wel.' De andere man wacht het antwoord niet af: 'Of hebt u nog scheidsrechters nodig?'

De wedstrijdagent nipt aan zijn koffie en kijkt de mannen aan: 'Als hij maar niet te dik is. Hoeveel moet dat kosten?' Ze komen uit op 450 euro. Hij belt zijn collega Mutlu: 'Jongen, jij zocht nog iemand voor AZ-Werder Bremen? Ik heb wel wat, via een of andere Moldaviër. Hoe laat moet hij er zijn? Een uur van te voren? Ik geef het door.' Hij zal de mannen nooit meer terugzien. Wat later duikt de beruchte, corrupte Bulgaar op die onder een valse naam de een na de andere belachelijke beslissing neemt.

Volgens Europol gaan grote bedragen om in de gokindustrie rond oefenwedstrijden. Blijkbaar is een scheidsrechter zo gefixt op een achternamiddag in een hotellobby. Geregeld door wedstrijdagenten. Wie zijn zij? Hoe word je wedstrijdmakelaar? En wie controleert ze? We gaan gewoon zelf eens kijken hoe we in deze positie kunnen komen.

Stap één. We bellen met de UEFA. 'Wij willen graag *match agent* worden. Kan dat?' Dat is volgens het hoofdkwartier in Nyon geen enkel probleem. De dame vraagt onze mailadressen. 'Als jullie de papieren en de bankgarantie in orde maken, komt alles goed.' We vragen nog wat over diploma's, maar die zijn absoluut niet nodig. Even later horen we al het toontje van een nieuwe e-mail, de formulieren zitten in de in-box.

Stap twee. Die moeten ondertekend en al naar de KNVB. In Zeist zal iemand gaan bekijken of we de papieren goed hebben ingevuld. De bond kan ons eventueel nog uitnodigen voor een interview. De zolder hoeft niet overhoop om nog wat cijferlijsten van de middelbare school op te snorren. Een historie in het voetbal is ook niet relevant.

Stap drie wél: de bankgarantie van 62.500 euro. De UEFA gaat de rekening beheren. De investering kan snel worden terugverdiend. We mogen van de UEFA commissies vragen tot 25 procent. Dat is lekker. Als de KNVB groen licht geeft, kunnen we dus direct beginnen, want de UEFA heeft de standaardcontracten al bijgevoegd. Na een bezoekje aan de bank voor de garantie en de verzekering hoeven we alleen nog even langs de fotograaf om wat pasfoto's

te laten maken en naar het stadhuis om een verklaring van goed gedrag op te halen. Op de computer maken we de gevraagde cv en betalen we via internet tweehonderd euro borg voor het felbegeerde pasje. 'In de vorm van een creditcard en eigendom van de UEFA.' Dan zijn we voor de komende vijf jaar wedstrijdagent. Dat is pas een opleiding.

Aangezien niet alleen AZ maar vrijwel alle clubs het regelen van de scheidsrechters overlaten aan de agenten, zijn we razend nieuwsgierig wat er te ritselen valt. Het verhaal gaat zelfs dat je arbiters kunt bestellen aan de balie in grote hotels. Zoals er in dure resorts klappers onder de balie liggen met dames die je kunt uitzoeken, zouden er ook mappen zijn met vage scheidsrechters. We gaan eens op zoek in Belek, waar traditioneel veel Nederlandse clubs verblijven.

We bellen een grote Russische hotelketen, World of Wonders. In Antalya hebben ze onder meer het vijfsterren Kremlin Palace inclusief de bekende gekleurde torentjes. De keten heeft zelfs een speciale sportmanager in dienst, luisterend naar de naam Sureyya Ertugrul.

Wij: 'Hello? Is this mister Ertugrul?'

Ertugrul: 'Dat ben ik. U wilt iets met voetballen? Dan kan ik alles voor u regelen.'

Wij: 'We hebben een beetje een rare vraag. Wij zijn *match agents* en willen een wedstrijd regelen. Kunnen we bij u de scheidsrechter bestellen?'

Ertugrul: 'Natuurlijk kan ik dat. Velden, scheidsrechters. Geen probleem.'

Wij: 'Dank u.'

Het is een merkwaardige industrie. Alle topploegen spelen voor een handvol toeschouwers hun oefenpotjes, de sportieve belangen zijn gering. Voor de gokindustrie is het echter big business. Over heel de wereld wordt voor vele miljoenen ingezet. Geen wonder dat Europol ons wees op de kwetsbaarheid van de oefenkampen. Niet alleen daar, maar overal ter wereld. Zet je tienduizend euro in op drie treffers in een wedstrijd, dan krijg je daar een dag later zo vijftigduizend euro voor terug. Kan je bij het hotel de juiste scheidsrechter bestellen, dan ben je er al bijna.

De agenten die we spreken lijken ons integer en zich nauwelijks bewust van de bedragen die worden verdiend aan de wedstrijden. Wat is nou normaal? We informeren bij wat specialisten hoe het in zijn werk hoort te gaan. Bij Fulco van Kooperen bijvoorbeeld. Hij 'doet' Oranje: 'Bij wedstrijden van het Nederlands elftal gaat dat via de UEFA of de FIFA. In andere gevallen doe je het ook niet zelf. Dan vraag je scheidsrechters aan bij de nationale bond.' Spelen twee buitenlandse teams op vreemde bodem zoals in Belek, dan moet het via de bond ter plaatse. 'In 2009 heb ik Ghana-Japan georganiseerd in Galgenwaard. Dan melden wij de wedstrijd aan bij de KNVB en die stelt dan een scheidsrechter aan.' Een *match agent* die zelf een scheidsrechter regelt, kan dat? 'Nee, zo moet het niet.'

In Brabant knikt Ad Mouwen. Hij was ooggetuige van het merkwaardige duel van AZ tegen

Werder Bremen. De vriend van Pierre van Hooijdonk regelt al sinds jaar en dag trainingskampen in Turkije. 'Dat daar iets niet klopte, was wel duidelijk. Alleen al de blessuretijd die de man bijtrok. Ongelofelijk.' Hij beschrijft de tsunami van wedstrijden in januari. 'Misschien wel vijfhonderd.' Van zonsopgang tot zonsondergang rolt de bal. In Azië zetten gokkers bijna non-stop in. De duels staan niet onder auspiciën van de nationale bonden. Het leidt tot een enorme chaos. Elk jaar weer. 'Ik zeg jullie: als je daar een maand rondloopt, maak je werkelijk de gekste dingen mee.'

Ook de KNVB stelt dat de wedstrijden geleid moeten worden door scheidsrechters van het land waar de wedstrijden plaatshebben. De bond heeft daarom Mutlu om opheldering gevraagd. Maar die verwijst door naar Ilengiz Gürel. 'Een collega.'

Collega Gürel vinden we ergens in Turkije. Hij blijkt een innemende vent. Zijn gedachten zijn nu meer bij zijn dochtertje dat een chemokuur ondergaat, maar hij wil ons met alle plezier uitleggen hoe het in zijn werk is gegaan. Eerst willen we even weten of het niet heel vervelend is dat de KNVB en de UEFA een onderzoek zijn gestart naar de verdachte wedstrijd van AZ. 'Onderzoeken? Nee, niemand heeft me gebeld.'

Waar de KNVB en de UEFA elkaar brieven sturen, kunnen ze beter Gürel even bellen. Hoe hij aan de scheidsrechter is gekomen? 'Zijn jullie hier weleens geweest? Dan weet je hoe het hier is tijdens die maanden. Clubs, makelaars, agenten, wedstrijdmakelaars, werkeloze spelers, scheidsrechters; iedereen is aan het regelen. Heel veel last minute. De scheidsrechter regelen is meestal zo'n beetje het laatste wat we doen.'

Normaal moet dat via de Turkse bond. 'Haha, wat zeggen jullie nou? Dat doet niet één wedstrijdagent. Geloof me nou maar. Zo'n man kost bijna tweeduizend euro. Dat kan niemand betalen. Daarbij duurt dat veel te lang. We zijn met velen en de concurrentie is groot. Wij regelen zelf wel scheidsrechters. Als het krap is, laten we ze weleens invliegen uit Turkmenistan of zo. Maar meestal is dat niet nodig. Als ze maar fit en niet te dik zijn, dan is het goed.'

Gürel vertelt dat het ritselen van arbiters in al die oefenwedstrijden de normaalste zaak van de wereld is. 'Meestal hebben we het er helemaal niet over. Als jij team A hebt en ik team B, dan onderhandelen we. Bij welk hotel spelen we? Wie moet een bus regelen? Welke bedragen willen de ploegen? Hoe laat spelen we? Als dat allemaal geregeld is, dan is er nog tijd voor een scheidsrechter. Maar dat is nooit een probleem. Er is er altijd wel een te vinden. Ik zeg: trainers tevreden, clubs tevreden, ik tevreden. Het gaat wel om geld. Ik heb een gezin te onderhouden, dus je moet zo goedkoop mogelijk werken.'

Die wedstrijden tegen Bremen en Wiesbaden met de gefikste scheidsrechter, was dat nou toeval? 'Dat heb ik weer. Wat een gezeik allemaal. Wat boeit mij dat nou hoe die man heet? Of het een Roemeen of een Bulgaar is? Als hij maar goed fluit.'

Hoe kwam Gürel aan die corrupte man die levenslang is geschorst vanwege banden met goksyndicaten? Hij komt met het verhaal van het hotel met de Nederlandse scheidsrechters. 'Ik weet nog wel dat Mutlu verlegen zat om een scheidsrechter voor die wedstrijd. Ik zat in de lobby van hotel Calista als ik het me goed herinner. Ja, AZ zat daar ook en die Nederlandse scheidsrechters herinner ik me ook wel. Er kwamen twee mannen op me af. Ik denk ergens uit

het Oostblok of zo, Moldavië volgens mij. Ik kende ze niet. Ze vroegen me of het klopte dat ik wedstrijden regelde.’

Gürel kreeg eerst een ander verzoek. ‘Toen vroeg de eerste of ik een paar spelers van hem misschien mee kon laten spelen.’ De onbekende Moldaviërs wilden via hem dus voetballers plaatsen, onder meer in Nederlandse teams. Gek? ‘Nee hoor. Dat gebeurt wel tien keer per dag.’

Daarna kwam het volgende verzoek. ‘Toen vroeg de ander of ik misschien een scheidsrechter nodig had. Hij had nog een goede, met kleren, badges, alles.’ De deal was snel gesloten. ‘Volgens mij hebben we ook nog wat voor Heracles geregeld. Maar dat weet ik zo niet meer. De scheidsrechter was keurig op tijd, een half uur voor de wedstrijd was hij al aan het warmlopen. Hij was niet te dik. Wat heb ik nou fout gedaan? Iedereen, echt iedereen werkt zo daar. Anders kan het ook helemaal niet. Daar is geen tijd en geen geld voor.’

Kan hij ons de namen van de tussenpersonen geven? ‘Nee, ik heb ze nooit meer gezien. Maar ik kan je nu al zeggen dat het daarna ook weer telkens zo is gegaan. En zo blijf ik het ook doen. We helpen elkaar. Ik heb een gezin. Ik werk keihard. De clubs willen scherpe prijzen. De prioriteit is geld.’

Zoals het een Turk betaamt, krijgen we weer lessen in gastvrijheid: ‘Kom volgende keer naar Belek, dan zijn jullie mijn gasten en laat ik zien hoe het werkt. Het is echt een bijzondere wereld.’ De man is gewoon enthousiast. Weet hij niet dat dit dé methode is van de gokmaffia om veel geld te verdienen? Wie de scheidsrechter in zijn zak heeft, kan veel voorspellen. Hoeveel strafschoppen, hoeveel doelpunten... Gürel ziet het verband niet: ‘Geloof mij nou. Met die Aziaten en die gokmaffia wil ik niets te maken hebben.’

Tot zover de spoedcursus *match agent*. De papieren van de UEFA zijn zo te regelen. Een paar belletjes leren dat we ook de scheidsrechters kunnen ritselen. De bond hoeft bij dezen niet meer te onderzoeken hoe AZ aan de corrupte Bulgaar kwam. Mutlu vroeg het aan Gürel. Die ging in zee met twee onbekende Moldaviërs, die hem benaderden in de lobby. Op de bazaar van Belek lijkt alles mogelijk. Aan de balie van World of Wonders kunnen we zelfs arbiters bestellen. De stap naar een kapitaal verdienen met het aanstellen van een corrupte scheidsrechter, is zo klein dat we ons al op de Bahama's zien zitten.

Fair Play? Tja.

Gebroken armen en gemiste kansen

Ook de wereldwijde spelersbond FIFPro is gealarmeerd en neemt omkoping inmiddels zo serieus dat een grootscheepse enquête is uitgevoerd onder de leden. De uitkomst was nog erger dan iedereen vreesde. Zeker honderden spelers in Europa blijken te zijn benaderd door fikkers. Slechts een enkeling durft naar buiten te treden, zoals een jonge vent uit Servië. We springen in de auto en reizen af naar Brussel om zijn bijzondere verhaal op te tekenen. Na het relaas hoe hij jarenlang is geterroriseerd door de maffia reist hij weer terug naar Servië. Daar heeft de onderwereld lucht gekregen van zijn onthullingen. Hij moet direct weer onderduiken. We kunnen alleen maar hopen dat hij bij verschijning van dit boek ongedeerd is. De maffia dreigt al zijn botten te breken.

Cacak, Servië

‘We breken zijn armen en zijn benen...’ Twee mannen rijden door de glooiende heuvels van Servië. De nacht is allang gevallen over het platteland. Hier en daar komt nog een rookpluimpje uit een geïsoleerd gelegen boerderij. De vrede wordt slechts verstoord door de motor van een auto. Een bocht, een parkeerplaats, een uithangbord. Barbecue, staat erop. Twee koplampen schijnen op een armoedig hotelletje. Op de parkeerplaats staat de spelersbus van Borac Cacak. Een aardige provincieclub die af en toe een international voortbrengt. Morgen wacht een wedstrijd. Het team bivakkeert hier. Mannen stappen uit en lopen de trap op. Binnen slaapt iedereen. Voetstappen klinken in de gang.

Verdediger Dragisa Pejovic pakt zijn mobieltje en kijkt hoe laat het is. In de verte klinken zachte stemmen. Gevolgd door trage passen die steeds dichterbij komen. Ze stoppen voor zijn deur. Niet wéér. Wanneer houden ze nu eens op? Er wordt gebonkt op zijn hoteldeur. Zijn hart slaat over. Even wacht hij, in de hoop dat het bij die paar kloppen zal blijven. Maar een doorrookte stem klinkt hard: ‘Openmaken, we weten dat je er bent.’

De linksback trekt zijn trainingsbroek aan, draait de sleutel om en opent de deur voorzichtig. Als hij de grimmige varkensachtige tronies ziet, heeft hij al spijt. ‘Meekomen, we gaan een stukje rijden.’ Even later vindt hij zichzelf terug achter in een auto met twee allerminst vriendelijke mannen. Uren rijden ze over onverharde wegen en provinciale straten. ‘Jij denkt dat je vijftienduizend dinar verdient? Nou, dat worden er drieduizend. Je werkt gewoon mee.’

Alles wat hij wil, is veilig uitstappen. Iedere keer worden de bedreigingen erger. Waarom gehoorzaamt hij niet? Waarom schiet hij niet een paar ballen naast en pakt hij net zoals zijn ploeggenoten gewoon het geld? Dan is er geen gezeur meer, dan is er geld voor zijn kinderen en dan speelt hij. Maar iets in hem wil niet buigen. Nog niet.

Eerder was hij al op het trainingsveld voor de gehele groep fysiek aangevallen door de volledig doorgedraaide directeur van de club. Schreeuwend dat hij niet altijd zo moeilijk

moest doen. Dat hij aan de club moest denken en niet steeds moest zeuren over waar die dinars bleven. Niemand had geld. Salarissen kwamen al maanden niet. Laat staan premies. Geen wonder dat de ene na de andere speler toch besloot te doen wat er werd gevraagd. Thuis wilden de vrouwen en kinderen toch ook gewoon eten en een nieuwe jas? Hoe lang duurde dit al niet?

Pejovic speelt van 2003 tot 2010 bij Borac Cacak. Al die jaren krijgen spelers keer op keer de opdracht wedstrijden te vervalsen. Zwarte teamgenoten worden geslagen en beledigd. Weigeraars krijgen klappen en scheldwoorden naar hun hoofd. In die jaren haalt de club uit het provinciestedje Cacak één keer Europees voetbal. Het is september 2008 en de tegenstander heet Ajax. Het is de eerste ronde van het toernooi om de UEFA Cup. De Amsterdammers winnen in Servië eenvoudig met 4-1. Klaas-Jan Huntelaar scoort twee keer.

Nu blijkt dat de opponent van Ajax zich in die periode structureel laat omkopen. Pejovic is een van de laatsten die capituleert. Hij kan het niet en hij wil het niet. Daarvoor heeft hij te lang gedroomd van een loopbaan als voetballer. De situatie is uitzichtloos. Wegkomen is geen optie. Zijn gedachten worden onderbroken door een van de gorilla's: 'We breken niet alleen je armen, we breken ook je benen. Links en rechts. Is dat wat je wilt?'

Pejovic zucht. Niemand kan hem helpen. In de ogen van zijn vrienden is hij een held, maar in werkelijkheid een gijzelaar met een rugnummer.

Brussel 2012

'Wat een moed heeft deze man, we zijn trots op hem.'

De stem klinkt van ver. Hij schudt de gedachten uit het verleden van zich af. Hij voelt een hand op zijn schouder. Nu moet hij wat zeggen. Pejovic prutst wat aan zijn goedkope riem. De Serviër kijkt eens naar beneden. Vanaf het podium ziet hij de camera's op zich gericht.

Verloren zit de bleke jongen achter een lange tafel op het podium. Als een uitblazende marathonschaatser die na het voltooien van de Elfstedentocht te horen krijgt dat hij nóg een rondje moet. Een kilo of zestig, holle ogen. Zijn vingers gaan naar de knop van de microfoon. Hier in Brussel, in het hart van de Europese Unie, wil hij zijn verhaal vertellen aan iedereen die het moet horen. Want uiteindelijk brak ook hij, de twintiger Dragisa Pejovic. 'Ook ik speelde uiteindelijk gefikste wedstrijden. Niet omdat ik dat wilde, maar omdat ik gedwongen werd door het management. Ik werd afgeperst en vernederd. Toen ik aanbiedingen kreeg van andere clubs, mocht ik weer niet weg. Bepaalde mensen binnen de club eisten geld van me.'

Hij heeft zich weleens beter gevoeld. Als jong ventje stak hij er altijd bovenuit op straat en op de velden. De hele familie hoopte dat hij het ver zou schoppen in het voetbal. Samen luisterden ze naar de radioverslagen toen hij in de hoogste divisie ging spelen. Zijn debuut in de hoogste liga werd uitgebreid gevierd. Maar de onschuldige aanloop leek uiteindelijk vooral op de onbezorgde eerste scènes in een thriller.

Geschikt of ongeschikt? Dat is de vraag in veel competities. Dragisa Pejovic bleek ongeschikt voor het vuile spel van de voetbalmaffia. Maar toen die mannen van de vakbond uit Hoofddorp hem benaderden om de boel te onthullen stond hij aanvankelijk niet te

popelen. Het is als de Tour de France. Het peloton mag dan weten van doping, erover praten doe je niet. Dan breek je de Omertà. En kom je nooit meer aan de bak. Het duurde lang voordat hij echt naar buiten trad. Maar nu is het zover. Tegenover hem zitten vertegenwoordigers van Europol, Europarlementariërs en journalisten. Hij haalt diep adem als hij hoort hoe de grote man van de wereldwijde spelersvakbond FIFPro hem aankondigt.

Boven in de vertaalhokjes worden zijn woorden in drie talen simultaan door de koptelefoons gebracht. 'Iemand moet het zeggen. Ik doe het. Voor mijn kinderen en al die mensen die in het voetbal geloven.'

Pejovic bevestigt dat het team gedurende zijn hele contractperiode bij Borac Cacak corrupt was. Ook in de periode dat om de UEFA Cup een dubbele nederlaag werd geleden tegen Ajax. 'Ik ben mijn hele carrière de gevangene geweest van criminelen. Fiksers dwongen mij wedstrijden te spelen waar het resultaat al was geregeld. Ik ben afgeperst.'

Mechanisch vertelt hij over zijn leven. Een leven van gemiste kansen. Keer op keer had hij getracht zijn teamgenoten te overtuigen dat ze niet hoefden mee te werken. Het enige resultaat was dat hij werd verbannen uit zijn ploeg. Hij mocht in zijn eentje rondjes gaan lopen en kwam steeds verder in de problemen. Elektriciteitsnota's en waterrekeningen stapelden zich op. En daar bleef het niet bij: 'Ze pakten mijn geld af. En maakten me duidelijk dat ik de rest van mijn loopbaan wel kon vergeten als ik niet mee zou werken. Het was een moeilijke situatie die veel spelers kennen. Je hebt een familie en je hebt kinderen. Wat moet je doen?'

Nu is hij 29. De laatste jaren werd hij verhuurd en nooit opgesteld. 'Maar dankzij de vakbond heb ik nu het idee dat ik word gehoord en dat we een kans hebben deze vicieuze cirkel te doorbreken.' Een applaus volgt. FIFPro-baas Theo van Seggelen pakt de jongen bij zijn smalle schouders. 'Wij zullen je nooit laten vallen. Wij staan achter je.'

De bekentenis van Pejovic is een van de vele onthullende verhalen in het zwartboek dat de FIFPro samenstelde. Een enorme aanklacht van spelers uit Oost-Europa. Geregisseerd vanuit ons eigen Hoofddorp. Wie had dat gedacht? Nog niet zo lang geleden schoten de FIFPro en ook de nationale spelersbond VVCS nog net niet in een lachstuip als het ging over omkoping.

Maar er kwam meer en meer rook uit de internationale hoofdkwartieren. Af en toe belde een angstige voetballer op. Na een ronde door Europa bleek het allemaal veel erger dan aanvankelijk gedacht. Vooral in het Oosten bleken de leden pionnen van meedogenloze misdaadorganisaties. Inderhaast werd een enquête opgesteld die meer dan drieduizend spelers invulden. Voetballers bleken bereid hun verhaal te doen. Binnen een paar maanden lag er een lijvig boekwerk. Daarin wordt de ware grootte van omkoping, racisme en geweld in het Europese voetbal genadeloos blootgelegd.

Het leest als een script waarvoor Francis Ford Coppola zijn neus niet zou ophalen. Zelfs Van Seggelen is helemaal om. Niet zo gek, nu uit zijn werk blijkt dat zelfs Ajax werd geraakt. 'Het belangrijkste is dat we met twee overwinningen zijn doorgedaan', zei Marco van Basten na de dubbele overwinning. Wist hij veel dat hij tegenover een door de gokmaffia onderdrukt team speelde. Wie weet wat de verhalen waren achter al die andere Oost-Europese ploegen

waartegen de Nederlandse clubs het de afgelopen jaren opnamen. Twaalf procent van de ondervraagden zegt te zijn benaderd om wedstrijden te fiksen. Dat zijn meer dan driehonderd spelers. Van Seggelen vindt het nu tijd voor een meldpunt. 'Iedereen denkt bij voetballers aan supersterren als Messi. Die redden zich wel. Maar wij komen op voor zestigduizend spelers. De meesten kunnen net bestaan van hun beroep en blijken onder belachelijke omstandigheden hun vak te moeten uitoefenen. Contracten zijn voor de meesten niet meer dan mondelinge toezeggingen.'

Als een atheïst die het licht heeft gezien gelooft hij er nu heilig in dat de wedmaffiosi op grootschalige wijze in het topvoetbal zijn geïnfiltrerd. 'Spelers worden mishandeld, afgeperst, bedreigd, bestolen en drijven zo in groten getale in de handen van kartels die zich bezighouden met het manipuleren van wedstrijden.'

Op de stinkende mestvaalt van de enorme kartels groeien de lelijkste wedstrijden. Vele spelers geven nu toe dat ze onder druk worden gezet om toneelstukjes op te voeren. Sommigen durven een toelichting te geven. Zo is daar de bekentenis van Mario Cizmek, voormalig Kroatisch jeugdinternational. Hij kon op het laatste moment niet ingaan op de uitnodiging van Theo van Seggelen. De Kroaat heeft heel andere problemen. Hij is betrappt op het vervalsen van wedstrijden en verdween achter de tralies.

Gelukkig liggen in de la van de vakbond nog wel de tapes waarop hij zijn bekentenis aflegde. Cizmek is kapot: 'Ik ben alles wat ik had kwijt.' Hij beschrijft hoe hij de onderwereld werd ingezogen. De salarisbetalingen bleven maandenlang uit en hij en zijn ploeggenoten liepen als dooie mussen over het trainingsveld. Zich afvragend hoe het eten moest worden betaald. Piekerend hoe het gezin niet op straat kwam te staan. 'Deze situatie maakte ons kwetsbaar en moedigde ons aan in de val van fikkers te lopen.'

De steun en toeverlaat in deze periode is een met de spelers bevriende sportinstructeur. Hij duikt overal op. Rond het veld, op feestjes en in koffiebarretjes waar de spelers komen. 'Hij werd echt een van ons. Hij gebruikte psychologische spelletjes om te zorgen dat we hem gingen vertrouwen en ons veilig voelden bij hem.' Deze man blijkt even later tevens een tussenpersoon van de wedmaffia. 'Soms leende hij ons geld. Hij had een grote invloed.' Wie één keer geld aanneemt, kan nooit meer terug. 'Het begon allemaal met een wedstrijd tegen FC Zadar. Ik kon niet geloven dat ik ooit het veld op zou lopen met de intentie de wedstrijd te verliezen. Het voelde verschrikkelijk.'

Cizmek werd gepakt. 'Ik ben geschorst. Ik heb geen vrienden. Ik heb diabetes. Ik heb mijn grootste liefde, het voetbal, verloren. Als mens en als vader wilde ik een fatsoenlijk leven voor mijn gezin. Maar ik heb alles verloren.' Cizmek en zijn ploeggenoten werden langzaam slaven van de gokcriminelen. Zoals meisjes achter de Amsterdamse ramen in de greep raken van hun pooiers, konden ook de spelers geen kant meer op. Eenmaal begonnen is er geen weg meer terug. 'Nee. De organisator wilde meer en meer. Ik voelde me leeg. Helaas liep alles uit de hand en een hele serie wedstrijden werd verloren, waaronder die tegen Zagreb.'

Dinamo Zagreb. Die club kennen we ergens van. Van 7 december 2011. Het was een woensdagavond. Nederland zat voor de buis. In afwachting of Ajax zich met Real Madrid

ging plaatsen bij de laatste zestien van de Champions League. Tot tweemaal toe werd Ajax in De Arena tegen Real een doelpunt onthouden. Aanvankelijk leek er weinig aan de hand. Concurrent Olympique Lyon kwam zelfs op achterstand in Zagreb. In Amsterdam haalde iedereen opgelucht adem. Totdat de Fransen er opeens in slaagden binnen 28 minuten zeven (!) treffers te produceren waardoor niet Ajax, maar Lyon mocht optreden in de achtste finales.

Aangezien Lyon de drie voorafgaande wedstrijden er zelfs helemaal niet in was geslaagd te scoren, waren er meteen talrijke verdachtmakingen. Helemaal toen ook nog tv-beelden opdoken van de knipogende Dinamo-verdediger Domagoj Vida die de bal uit het eigen net viste. Dezelfde man was vastgelegd toen hij een gokkantoor kwam uitlopen met in zijn handen een wedstrookje. Meteen werd in de vaderlandse media volop gespeculeerd over omkoping met Ajax als slachtoffer. Dat was nogal voorbarig, aangezien daarvoor geen enkel bewijs was.

Nu levert de FIFPro vanuit de spelers zelf in elk geval een eerste indicatie hoe het bij de Kroaten is gesteld met omkoping. In één oogopslag is duidelijk dat er in het Balkanland heel wat meer aan de hand blijkt te zijn dan een knipogende voetballer. De FIFPro concludeert dat er in Kroatië 'dreigende zorgen zijn over matchfixing'. Zo zegt 5,2 procent van de spelers te zijn benaderd om wedstrijden te fiksen. Volgens de vakbond moeten we ervan uitgaan dat er elk duel wel iemand op het veld staat die door de onderwereld is gevraagd. Dat is minder schokkend dan in de omliggende landen. De omkoopkartels hebben helemaal vrij spel in het Rusland van bondscoach Dick Advocaat en Spartak Moskou-middenvelder Demy de Zeeuw. Daar heeft één op de tien contact gehad met louche tussenpersonen. De Grieken spannen de kroon met dik dertig procent. Eén op de drie Griekse spelers is benaderd door wedstrijdfixers.

De oorzaken zijn evident. Spelers zonder geld zijn makkelijke slachtoffers. De FIFPro is de eerste organisatie die een link legt tussen salarisbetalingen en omkoping. In de onderzochte landen kreeg dik veertig procent van de spelers het salaris niet op tijd. Lastig als je een gezin moet onderhouden. Meer dan de helft van deze voetballers werd benaderd door de voetbalmafia. De Kroatische selecties blijken eenvoudige doelwitten. Ze staan op nummer drie wat betreft landen met de slechtste betalingsdiscipline. Na de Grieken worden bovendien hier de bonussen het minst vaak uitgekeerd.

Een middenvelder van het Kroatische FC Karlovac kreeg negen maanden geen geld. De 28-jarige man kon geen huur en benzine meer betalen. Op een ochtend vonden zijn teamgenoten hem snurkend op de vloer van de kleedkamer. 'De huurbaas heeft mij en mijn vrouw eruit gegooid. Ik had geen andere keus.' Even later werd de man ziek en met pijn op de borst opgenomen in het ziekenhuis. De middenvelder vertelt de vakbond: 'De spelers bij de club tellen muntjes om een kop koffie of een sandwich te kunnen koppen.' Binnen de club wordt zelfs geruzied over benzinegeld om ernstig zieke familieleden te kunnen bezoeken. 'Sommige jongens hebben niet meer dan één euro in hun portemonnee.'

Zijn collega Cizmek weet hoe het kan aflopen in dit soort gevallen: 'Maand na maand werd ons geld beloofd. Maar het kwam nooit. Het hele team zakte in een depressie. We waren vol met woede en zorgen.' Uiteindelijk was de keuze dan ook eenvoudig toen er wat cash kon

worden verdiend via het saboteren van een wedstrijd. Nu zegt hij: 'Ik vraag de Kroatische bond om goed op te letten of clubs hun salarissen op tijd betalen. Om zo toekomstige generaties te beschermen.'

Het is niet bekend of de betalingsdiscipline bij Dinamo Zagreb beter of slechter is dan gemiddeld. Maar gezien de mores in de Kroatische liga is het achteraf helemaal niet zo vreemd dat Ajax een klacht indiende bij de UEFA. Dat gebeurde een dag na het debacle tegen Real Madrid. De toenmalige directeur Martin Sturkenboom: 'Ajax wil een reactie van de Europese voetbalunie. De club wordt van alle kanten geattendeerd op dingen die zouden spelen. Niets doen is geen optie.'

Dat was op 8 december.

Op dezelfde dag ontslaat Dinamo zijn trainer. Een week eerder hadden ze nog om de tafel gezeten om een mooie toekomst te bespreken. Dinamo stond in de eigen competitie immers zes punten los op het moment dat met 1-7 werd verloren van Lyon. Van Bangkok tot Buenos Aires praten de voetbalfans over de *Dode Zee-verdediging* van Dinamo. De UEFA en de Kroatische bond zijn er als de kippen bij om te zeggen dat er niets verdachts aan de hand is. Toeval of niet, ze worden volledig in hun hemd gezet als 24 uur na het echec van Zagreb de Kroatische politie de Bert van Oostveen en Dick van Egmond van Kroatië van hun bed licht. Zeljko Siric, voormalig topscheidsrechter en huidig vicevoorzitter van de Kroatische Voetbalbond, en scheidsrechtersbaas Stjepan Djedovic worden aangehouden op verdenking van omkoping. De politie verdenkt de twee top-officials van het aanvaarden van smeergeld om wedstrijden in de nationale competitie te beïnvloeden. Vooral de arrestatie van Siric is opvallend. Hij was de Björn Kuipers van Kroatië en wordt gezien als een van de beste Kroatische scheidsrechters ooit. Hij leidde in de Champions League onder meer AS Monaco-PSV. De verbouwde woordvoerder van de Kroatische voetbalbond stelt dat de bond verder afwacht.

Een week later is het weer raak. Dan zijn overtuigende bewijzen boven tafel gekomen tegen Kroatische spelers. Op donderdag 15 december opent het Kroatische nieuws met beelden van vijftien spelers en scheidsrechters die hebben meegewerkt aan fikswedstrijden. Ze worden veroordeeld tot celstraffen tot tien maanden. Bij de veroordeelden zijn geen spelers van Dinamo Zagreb. Gezien de ontwikkelingen blijft wel opmerkelijk dat de UEFA binnen een dag kon concluderen dat er niets aan de hand was. Zeker omdat Dinamo Zagreb al drie keer eerder in verband is gebracht met het illegaal beïnvloeden van wedstrijden. Hoewel de club nooit schuldig werd bevonden, was er bij het vorige incident van pas twee jaar geleden zelfs een speler die naar buiten trad. Verdediger Dan Alexa van het Roemeense Timisoara beweerde destijds dat leden van Dinamo Zagreb hem vijfhonderdduizend euro hadden geboden voor het veroorzaken van een strafschop.

Met de jongste openbaringen krijgt het mysterie van Zagreb een nieuwe dimensie. Aangetoond is nu dat wanbetalingen en de daarmee samenhangende fikswedstrijden aan de orde van de dag zijn in Kroatië. Een serieus onderzoek naar Dinamo Zagreb tegen Olympique Lyon lijkt wel het minste wat alsnog moet gebeuren. Maar waar is de UEFA eigenlijk? In elk geval niet aan het speuren in Zagreb. En ook niet in de zaal in Brussel. De bond schittert door afwezigheid bij de presentatie van de opzienbarende onderzoeksresultaten. Net als de KNVB

trouwens.

Emine Bozkurt is er wel. De Nederlandse Europarlementariër (namens de PvdA) knalt meteen los: 'Heeft iemand nog iets gehoord over Zagreb en Ajax? Wat heeft de UEFA gedaan?' Bozkurt is op oorlogspad. Het zwartboek steunt haar visie dat de bonden alerter moeten zijn: 'Ik wil de UEFA wel herinneren aan de eigen vlaggen. *Fair Play* en *Respect*. Iedereen loopt te huilen en zegt dat er wat moet gebeuren. Maar er gebeurt niets.'

Langzaam maar zeker begint de impact door te dringen tot de politie. Bozkurt: 'Ik heb goede hoop op de activiteiten van Europol.' De voetbalbonden staan erbij en kijken ernaar. De ene na de andere verdachte wedstrijd wordt doorgeschoven naar een ander bureau. Ze is dan ook 'extreem blij' met het zwartboek. 'Dit bevestigt wat ik al eerder heb gezegd. Zes lidstaten en drie kandidaat-leden van de EU hebben te maken met matchfixing. Tel daarbij op de recente schandalen in Duitsland, België, Griekenland, Finland en Turkije, dan is de helft van de lidstaten al geïnfecteerd. Dit is geen klein probleem.'

Het geduld met de UEFA loopt ten einde. 'Ik heb ze nog gebeld om te vragen hoe het nu zat met Dinamo en Ajax. Deze zaak móét onderzocht worden. Als de hele wereld denkt dat er iets niet klopt, zul je toch in ieder geval wat moeten doen om de integriteit van de sport te bewaken? Maar ze zijn allemaal alleen maar aan het pingpongen. Zo snel mogelijk die bal aan een ander doorgeven.' Wat vertelde de UEFA haar? 'Ze waren ermee bezig en als er aanleiding zou zijn, dan zou er iemand van de ethische commissie naar gaan kijken. Ik bel over een tijd gewoon weer. Ik vind het uitermate onbevredigend.'

De geboren Zaandamse verwondert zich over het laconieke optreden in het voetbal. 'Als Ajax op onsportieve gronden zo wordt benadeeld is dat reden het serieus te onderzoeken.' Los daarvan zijn er ook voorbeelden waarbij clubs zonder tussenkomst van de gokmaffia onderling afspraken maken. 'Daar wordt veel minder naar gekeken. De belangen rond die wedstrijden van Ajax waren enorm. Het ging om veel geld. Kijk wat in Turkije is gebeurd. Daar regelde Fenerbahçe de uitslagen gewoon zelf met andere clubs.' Bozkurt is bezig met anticorruptiewetten. En ze blijft de UEFA lastigvallen over de Ajax-uitschakeling.

Mannen als Pejovic helpen in elk geval de beerput open te trekken. De conferentie zit erop. Eenzaam incasseert Pejovic de schouderklopjes. Met klokkenluiders loopt het zelden goed af. Wat doet hij nu eigenlijk? 'Ik speel amateurvoetbal. Ik ben blij dat ik geen prof meer ben, ook al was ik een van de beste verdedigers van Servië. Ik speel nu voor de anderen en niet voor mezelf. Iemand moet het doen.' In het arme land is het niet makkelijk een baan te vinden: 'Ik kan nu amper overleven en heb niets overgehouden aan het voetbal. De enige troost is dat ik niet alleen ben. Maar om eerlijk te zijn ken ik geen speler in Servië die genoeg geld heeft om zelfs maar aan de basisbehoeften te voldoen.'

Is zijn verhaal nu standaard voor de Balkan? 'Het voetbal is vol criminaliteit en criminelen. Ik kon en wilde daar niet mee omgaan, laat staan dat ik tegen ze kon vechten. De criminelen in het Servische voetbal kijken altijd eerst naar hun eigen belangen en schuwen geen middel om hun doel te bereiken, terwijl spelers zich stilhouden en lijden omdat er geen bescherming is van de overheid.'

Op tafel ligt een krant. *Asiagate*. Hoe het nationale team van Zimbabwe een tour door Azië verkocht. Zeventig spelers geschorst. Ook nieuws over onderzoeken naar de nationale ploeg van Zuid-Afrika. Die zou in de aanloop naar het WK interlands hebben gekocht. Het aantal landen dat jaagt op voetbalomkopers loopt snel op. Het is een uitslaande veenbrand.

Met de gokmaffia valt niet te spotten. Pejovic heeft zijn verhaal verteld, maar is nog altijd niet verlost van die mannen die hem in het holst van de nacht grepen in zijn hotelkamer. Hij is nog niet terug in Belgrado of zijn telefoon gaat af. 'Nu breken we je armen en je benen echt. Je hebt erom gevraagd, klootzak.'

‘Wie denkt dat dit in Nederland niet kan gebeuren, is naïef’

Na de publiciteitgolf rond verdachte duels in de Jupiler League en de ontdekking van de belchinezinnen eind 2009, neemt de KNVB de zaak zo serieus dat de bond besluit een eigen FBI op te richten. Een kwartet zwaargewichten moet zich in een integriteitcommissie gaan bezighouden met de oprukkende criminelen. Aan het einde van onze tour door Europa zoeken we twee van hen op om over hun bevindingen te praten. Het duo is zich rot geschrokken.

Lege kannen koffie onder een flikkerend peertje. Een asbak vol uitgedrukte peuken. Stapels papieren kriskras door de hele tot redactieruimte omgevormde garage. In een laatje de extra simkaarten en externe harde schijf die ons werd geadviseerd aan te schaffen. Rechts de doorgewerkte dossiers. Links de aangeschafte wereldkaart waarin weer een paar nieuwe speldjes kunnen worden geprikt. We blazen eens uit van onze ontdekkingsreis in de sporen van de voetbalmafia.

Dit is niet wat je leert op de cursus sportjournalistiek. Ruiten op het middenveld? Goed in de organisatie gespeeld? Het speelt zich voor ons gevoel allemaal af in een ander universum. Na jaren op de overvolle perstribunes de corners te hebben geteld, turven we nu de gevangenen. Honderden voetballers en bestuurders zitten al vast. In het spoor van Interpol en Europol zijn we van de ene verbazing in de andere gevallen. Alsof je vrouw al jaren vreemdgaat en nu opeens de ogen worden geopend. We hebben grote behoefte aan wat duiding. Maar waar kunnen we met onze vragen terecht? Van Zunderd is de naam die we krijgen doorgespeeld. Een voormalig chef van het Korps Landelijke Politie Diensten. Lid van de FBI van Zeist, zoals de integriteitcommissie van de KNVB met een knipoog ook wel wordt genoemd.

Een groepje voetbalinspecteurs bestaande uit vier mannen. Zwaargewichten als voormalig generaal Gerard Beelen en advocaat Miel Maessen zijn bezig met de makelaars. Wij hebben een afspraak met Peter van Zunderd en Tjeerd Veenstra. Zij verdiepen zich in de wereld van de gokmafia. De voelsprietten van de bond in een onbekende wereld. Nederland is een van de weinige landen waar de voetbalwereld tot dusverre niet is opgeschrikt door een omkoopschandaal. En dat wil de KNVB graag zo houden. Dat gaat niet vanzelf. De schandalen komen steeds dichterbij de grens. We zijn benieuwd naar hun bevindingen.

Het duo is doordrongen van de enormiteit van de mondiale, criminele netwerken die het voetbal tot in de kern aantasten. Het spel is bijzaak geworden in een miljardenindustrie die het gokken en manipuleren van wedstrijden blijkt te zijn geworden. ‘Ronduit killing, ik kan niet meer normaal naar een wedstrijd kijken. Mensen bevatten de implicaties nog niet’, vat

Veenstra zijn bevindingen samen. De Lotto-directeur is tevens vicevoorzitter van de Associatie van Europese Loterijen en weet alles over gokken. Van Zunderd knikt. 'Als we hier niets aan doen, dan kunnen we de competitie opdoeken. Het is veel groter dan iedereen denkt.'

De twee heren vallen nauwelijks op in het afgeladen Princeville bij Breda, waar we hebben afgesproken. Twee bestuurders, niet gebaat bij opvallen. Mannen die gewend zijn hun woorden te wegen. Keurig in het pak, op tafel liggen de reglementen van de UEFA. Veel hebben we nog niet van ze gehoord. Maar dat zou de komende tijd weleens kunnen veranderen. Van Zunderd 'met een d' is een oude bekende in het voetbal. Hij was verantwoordelijk voor de veiligheid rond Euro 2000 en werd daar alom voor gelauwerd. Het was de tijd dat het continent nog sidderde voor Engelse hooligans die binnensteden onveilig maakten.

De problemen rond de straatoorlogen met doorgesnoven relschoppers, verbleken echter bij de vijand waar het voetbal zich nu mee ziet geconfronteerd. Van Zunderd is net terug van weer een bezoek aan Interpol, over een dossier dat hem steeds meer intrigeert. Chinese kartels, omkoping, intimidatie. Als een onzichtbare wurgslang heeft de gokmaffia het voetbal steeds verder in de greep gekregen. De opbrengsten zouden die van de wereldwijde drugshandel al overtreffen. 'Inderdaad. Je kunt dit gelijkstellen met de netwerken in wapenhandel, drugshandel, prostitutie. Lang speelde dit zich onder de radar af, maar inmiddels is er een flinke bewustwording in de bestuurslagen ontstaan. Voordat je wat kunt doen, moet je weten met wie je te maken hebt. En dat is nog niet zo gemakkelijk. Voorlopig is het nog niet eens duidelijk hoe de lijnen precies lopen. Waar zitten de *driving forces*? Als het de Chinese kartels zijn, waar is het bewijs dan? Tien jaar geleden hoorde ik al in China dat niemand daar meer naar de wedstrijden keek, omdat iedereen wist dat alle uitslagen al voorgekookt waren door mensen die zo makkelijk geld konden maken. Daar stonden mooie stadions, maar niemand ging meer kijken.'

In Azië zijn bijna alle competities zo verloren gegaan. Van Thailand tot Maleisië. Overal verlieten mensen de stadions. De eerste schattingen in een rapport van het Europees Parlement laten zien dat in China negen op de tien wedstrijden is gefikst. Liever kijken ze daar naar wedstrijden uit Engeland en Duitsland waar de uitslag nog niet van tevoren was geregeld. Sindsdien verplaatste ook de focus van de criminelen zich naar Europa. Mensen gingen gokken op de geloofwaardige Europese wedstrijden. Inmiddels zijn die niet zo geloofwaardig meer. In de landen om ons heen komen de schandalen langzaam maar zeker aan het licht, het wachten lijkt op het waterbedeffect. De UEFA stelde bij monde van Pierre Cornu tegenover de EU dat 95 procent van de wedstrijden betrouwbaar is en gaat er dus al vanuit dat één op de twintig duels is vervalst. Dat is nog conservatief ingeschat. De directeur van de grootste Franse loterij, Française des Jeux, denkt dat met één op de vier wedstrijden is gerommeld. Voor de gokmaffia lijkt het voetbal wel luilekkerland. Als kankercellen verspreidt zich de ziekte in het sportieve lichaam van het voetbal.

Voor het laatste EK en WK voerde de politie grote razzia's uit waarbij honderden illegale gokhuizen in Bangkok werden bestormd. Arrestaties volgden. Honderd, tweehonderd, uiteindelijk stopte de teller ergens bij de achthonderd. Wapens en geld werden in beslag genomen. Miljoenen aan cash werden gevonden. Maar het hielp allemaal niets. Als

paddenstoelen doken ze ergens anders weer op. De kartels verdienen via wedstrijdmanipulatie jaarlijks vijf tot vijftien miljard euro. Dat is meer dan de omzet van de tien grootste Europese competities. ‘Ook hier blijkt nu op grote schaal gemanipuleerd te worden. Ik hoef alleen maar te wijzen op Griekenland, Italië en Turkije. Het lijkt erop dat alleen competities zoals Engeland, Spanje, Frankrijk en Nederland nog enigszins gevrijwaard blijven.’

Lijkt, want niemand weet hoe ver de corruptie al is gevorderd. ‘Ik ben geschrokken van de omvang van het probleem en we zijn nog volop bezig alles in kaart te brengen. Niemand weet hoe het precies zit, we zullen ons eerst moeten organiseren. Mensen bewust moeten maken van wat er aan de hand is. Niet voor niets heeft de FIFA twintig miljoen euro betaald aan Interpol. Dat is het vuurtje nu flink aan het opstoken. Maar Interpol is ook alleen een organisatie die informatie verzamelt en doorgeeft aan de nationale politiekorpsen.’

Hij vervolgt: ‘Daar staat dit nog niet hoog op de agenda. Ik kan allerlei grote verhalen ophangen, maar de waarheid is dat we nog steeds niet weten welke groepen er exact achter de gokpraktijken zitten.’

Veenstra luistert aandachtig. ‘Nationale bonden krijgen nu geld om mensen aan te stellen die hiermee bezig gaan. We zitten echt nog in de ontwikkelingsfase. We weten niet hoe ver het reikt, welke verbanden er zijn. We tasten domweg nog in het duister.’

Veenstra is goed thuis in de wereld van kansspelen. Een sector waar jaarlijks zo’n vijfhonderd miljard euro wordt omgezet door het wedden op sportwedstrijden. Dat is bijna 250 keer de omzet van de Engelse Premier League. ‘Een wereld waar een groot grijs gebied is tussen legaal en illegaal. Dat maakt het niet makkelijker.’

Samen moeten ze proberen de netwerken en kennis aan elkaar te koppelen. ‘We hebben nu in ieder geval samen met onze collega’s een waarschuwingssysteem ontwikkeld, waarbij we met de legale wedaانبieders snel kunnen reageren op afwijkende inzetten.’ Het zogeheten European Lotteries Monitoring System (ELMS). ‘Die analyses zorgen voor een duidelijker beeld en maken het mogelijk lijsten te maken van spelers, clubs en scheidsrechters, die vaak betrokken zijn bij afwijkende wedstrijden. Het zal je niet verbazen dat die vaak in Oost- en Zuid-Europa zitten.’

Van Zunderd luistert. Hij heeft de afgelopen jaren veel bijgeleerd over de complexe wereld van het gokken. Over de enorme geldstromen die digitaal door de wereld zoeven zonder zich iets van grenzen en wetgevingen aan te trekken. Veelal eindigend in belastingparadijzen met een bankgeheim. Veenstra kijkt mismoedig: ‘De tijden dat je leuk een paar wedstrijden in de Toto aankruiste zijn niet meer. Het is geen spelletje meer en heeft niets meer met voetbal te maken. We spreken hier over een aparte financiële sector. Je kunt in Azië echt overal op gokken. In Nederland hebben veel mensen dat nog helemaal niet door. Omkoping en matchfixing kunnen op allerlei manieren geregeld worden. Uitslagen zijn niet zo relevant.’

Van Zunderd knikt: ‘Ik ken een verhaal van een keeper die zijn handdoekje van links naar rechts in zijn doel bracht. Dat was een signaal, dat hij de volgende bal door zou laten. Als je dat weet, kun je op dat moment inzetten.’ Veenstra: ‘Je kunt echt overal op gokken. Speelt iemand met een opgestroopte mouw. Op inwerpen. Op corners. In Vietnam zitten duizend

mensen achter allerlei spreadsheets en computerprogramma's die uitrekenen hoe je uiteindelijk zo exact mogelijk kunt gokken.'

Inmiddels lopen in circa zestig landen strafzaken en onderzoeken naar verkochte wedstrijden. Volgens Van Zunderd hebben de criminelen bijna vrij spel. 'Het is een complexe wereld. Wie een wedstrijd weet te beïnvloeden, kan snel rijk worden. Niet alleen in het voetbal. Cricket, wielrennen, paardenraces, ijshockey. Je ziet in tal van sporten zaken voorbij komen. Deze internationale organisaties kan een bond niet aanpakken. Een nationaal politiekorps ook niet. Dit gaat richting niveau terrorismebestrijding.'

De veiligheidsman van de FIFA, Chris Eaton, trok al een vergelijking met de aanslagen van 11 september 2001 in New York. Er is een gevaarlijke vijand, maar hoe ga je die vinden? Van Zunderd: 'De pakkans is bijzonder klein. Iedereen staat erbij en kijkt ernaar. Directe slachtoffers zijn er niet, dus niemand doet aangifte. Terwijl de opbrengsten groot zijn. De politie zal dit soort zaken dus niet snel belangrijk maken. Wat mij betreft mag het allemaal wel wat actiever. De integriteit van het voetbal staat op het spel. Als niemand deze sluipmoordenaar stopt, is het voorbij met dat mooie spel.'

Zelf schrokken we eind 2009 wakker. Nederland was even in de ban van de belchinezinnen. Declan Hill was op bezoek in Zeist. Hij sprak zijn zorgen uit over kleine wedstrijdjes waar allerlei Aziaten de gekste statistieken zaten door te bellen. Een aantal duels ging naar de UEFA voor onderzoek. VI detecteerde vooral in de Jupiler League trosjes Aziaten die non-stop verslag deden. Bijna tegelijkertijd waarschuwde de KNVB voor het snel terrein winnende corruptiespook. Het waren de eerste signalen, die uiteindelijk vooral zorgden voor veel hilariteit. Er werden carnavalskrakers op cd uitgebracht. Supporters kwamen verkleed als Chinees met enorme telefoons naar het stadion en ook tijdens het carnaval stond menig praalwagen in het teken van de belchinezinnen.

De politie kon er verder weinig mee en had zeker geen zin om een onderzoek te starten naar de handel en wandel van de exotische bezoekers. De KNVB had geen enkel middel om de heren te weren. Duidelijk is dat de bellers voor grote gokbedrijven in Azië werkten. En dat doen ze tot de dag van vandaag. Van Zunderd en Veenstra zijn met terugwerkende kracht blij met de publiciteit van destijds. 'Dat was de eerste grote stap in bewustwording. Het publiek begreep het allemaal niet precies. Wij eigenlijk ook niet. Met wie bellen ze? Voor wie werken ze? Maar het was wel ineens klip-en-klaar dat er in Azië massaal op Nederlandse wedstrijden werd gegokt. En dat is dus nog steeds zo. De Jupiler League is extra interessant, omdat daar ook minder camera's bij de wedstrijden zijn.'

Directeur betaald voetbal Bert van Oostveen van de KNVB vertelde ons al in 2010 dat hij een 'unheimisch buikgevoel' had. 'Je kunt alleen maar hopen dat het niet zo erg is als het lijkt', vertelde hij. In Zeist werd veel vergaderd over het onderwerp. Dat resulteerde behalve in de aanstelling van Van Zunderd en Veenstra in een tiplijn. Die lijkt vooral gelanceerd voor de bühne. Het nummer is nooit via een campagne bekendgemaakt en ook niet eenvoudig op de homepage terug te vinden. Waar bij VI de hints binnenstromen staat de KNVB twee jaar na dato op precies nul telefonische tips.

Misschien is dat maar goed ook. Het wachten is nog steeds op de eerste bewezen verkochte wedstrijd. Van Zunderd: 'Er is in Nederland ook meer aan de hand, dat kun je echt niet

uitsluiten. Dit is een grensoverschrijdend fenomeen.’ Drie wedstrijden met extreme gokpatronen zijn door de UEFA doorgespeeld aan de KNVB. ‘Dat klopt. We hebben al meerdere wedstrijden onderzocht. In de eredivisie en in de Jupiler League.’

Dit is Veenstra zijn terrein: ‘Iedere competitiewedstrijd wordt tegenwoordig gevolgd via het ELMS-systeem. Neem maar aan dat er geen vreemde gokbewegingen zijn zonder dat wij die zien. Van de zesduizend wedstrijden die bij ELMS door de molen zijn gegaan waren er al honderd verdacht. Dat vind ik nogal wat.’

Om welke bedragen gaat het? ‘Het voetbal lijkt bijzaak, geld verdienen via gokken hoofdzaak. Wij weten dat in Zuidoost-Azië flinke bedragen worden ingezet op onze vrouwendivisie. Op een beetje eredivisiewedstrijd worden tientallen miljoenen gezet. Op een topper zoals Feyenoord-Ajax soms wel honderd miljoen euro.’ Het behoeft geen betoog dat de inzet op Engelse wedstrijden bijvoorbeeld nog veel hoger is.’

Toch irriteert er iets. Het duo hamert de hele middag op het feit dat de problematiek groot is. Lang was het een ver-van-ons-bedshow in duistere landen. Maar inmiddels is zowel de Bulgaarse als de Duitse bond bezig met de verdachte oefenwedstrijd van AZ tegen Werder Bremen. In januari floot een corrupte arbiter uit Bulgarije twee duels van AZ. Werder schakelde meteen de bond in. In Zeist en Alkmaar bleef het stil. Trainer Gertjan Verbeek ‘kon er verder weinig mee’, liet hij desgevraagd weten.

Van Zunderd: ‘Dan maak je je er wel heel erg makkelijk van af als trainer. Dit duel was een schoolvoorbeeld van verdachte omstandigheden. Erger is nog dat het een steppingstone is naar onze eigen competitie. Het komt zo steeds dichterbij.’ Veenstra valt hem bij: ‘Alle ingrediënten voor een verkochte wedstrijd waren aanwezig. Een geschorste scheidsrechter die onder een andere naam fluit. Wij nemen als Europese loterijen dat soort wedstrijden niet op in ons aanbod, maar dat betekent niet dat je in illegale circuits niet kunt gokken op deze wedstrijden.’

Maar laten we eerlijk zijn. In Zeist schrok ook niemand wakker. Ook niet bij de integriteitcommissie. Dus wat hebben we aan al die verhalen? Van Zunderd: ‘Als er geen melding is, kunnen wij ook niets doen.’ Later komt er na kritische vragen van Voetbal International alsnog een onderzoek. Maar het geeft wel aan hoe bonden en organisaties pingpongen. Grote woorden en alarmerende verhalen. Maar ligt er om de hoek een heet dossier, dan passen ze dat snel weer door naar een ander bureau.

Klip-en-klaar na de AZ-affaire is wel dat de KNVB de dijken verder zal moeten verzwaren. Zeker nu de bedragen steeds groter worden. In de Serie A meldde een speler de afgelopen maand een aanbod van tweehonderdduizend euro te hebben geweigerd. ‘Er is een toenemende focus op Europa’, beaamt Veenstra. Lang dacht men dat de grote competities redelijk immuun waren voor corruptie. Maar de inmiddels vertrokken FIFA-topman Eaton stelt dat geen enkele competitie meer resistent is tegen de gokmaffia. Als voorbeeld hoeven we alleen maar naar Italië te kijken, waar voormalig international Cristiano Doni begin 2011 bekende wedstrijden te hebben verkocht. Een Italiaans onderzoek naar fiksbendes is nu ruim een jaar

onderweg. De geschatte opbrengst voor de maffia is al twee miljard euro. Een omzet waarvan de eredivisie alleen maar kan dromen. Veenstra: 'En dat is digitaal geld. Er is geen grensverkeer, er zijn geen productproblemen en er zijn geen gigantische aantallen mensen die je moet omkopen. De risico's zijn laag, de opbrengsten hoog.'

Eerder gaven 58 spelers uit de eredivisie aan te vermoeden dat ook hier fiksers actief zijn. Dat bleek uit een enquête die Voetbal International eind 2008 hield samen met de spelersvakbonden VVCS en ProProf. Met de gokmaffia was niemand toen bezig. Toch gaf dertien procent van de profs aan dat ze verdachte zaken hebben gezien en denken dat niet alle wedstrijden eerlijk verlopen. Het is ook onvermijdelijk dat spelers die in andere landen in aanraking zijn gekomen met corrupte bendes in Nederland spelen. Veenstra knikt. 'Er is inmiddels al een behoorlijke lijst van spelers, scheidsrechters en clubs die we extra in de gaten houden.'

Om nou te zeggen dat we gerustgesteld zijn na een paar uur praten met de sterke arm van de KNVB...? Het duo begrijpt dat wel en kan ook niet anders dan erkennen dat we de komende jaren nog veel te maken gaan krijgen met de onderwereld rond de velden. Van Zunderd: 'Dit zal een kwestie van de lange adem worden. Maar als je hier niets aan doet, dan kun je de competitie opdoeken. Zo hard is het.'

Eindspel op Het Binnenhof

De Italiaanse selectie zit in een Toscaans vijfsterrenhotel als plotseling politiemannen de EK-voorbereiding verstoren. Ze doorzoeken de kamer van linksback Domenico Criscito. De recherche verdenkt de international van betrokkenheid bij een omkoopschandaal. De voetbalbond schrapt Criscito meteen van de lijst voor Euro 2012. Niet alleen de Italianen hebben problemen. Bij twaalf van de zestien EK-deelnemers lopen onderzoeken naar criminele netwerken die het voetbal corrumperen. VI bericht al maanden over de afschuwelijke verhalen uit onze buurlanden. Zijn onze eigen competities nog wel veilig? De politiek wil niet langer wachten en eist actie. ‘Justitie en politie zitten te slapen.’

Het Binnenhof. Hier eindigt dus verrassend het voetbalseizoen. Vandaag zijn we uitgenodigd onze bevindingen alvast met vertegenwoordigers van de Tweede Kamer te delen. De verhalen over vals spel verspreiden zich over Europa als de pest in de middeleeuwen. Sprookjeslanden die immuun zijn voor criminele gokbendes? Ze bestaan niet. De politie in de landen om ons heen is al lang bezig met het oprollen van goksyndicaten. Zweden en Frankrijk lanceren nieuwe wetten om de fiksers tegen te houden.

En de Nederlandse justitie? Die draait het hoofd weg. Nog wel.

De politici zijn geschrokken. Ook zij lezen de verhalen in Voetbal International over matchfixing, over lijken, intimidaties en mensenhandel. En dat in landen als Duitsland, Finland en Zwitserland. Soms gaat het over toppers zoals de gearresteerde Stefano Mauri, aanvoerder van Lazio Roma. Of over de inval van de politie bij de Italiaanse nationale ploeg. Vaker gaat het over de kwetsbare lagere divisies. Ook in Nederland bestaan aanwijzingen over actieve fiksers. Vandaar de eerste hoorzitting ooit over wedstrijdmanipulaties. Een opmaat voor actie langs de velden.

Op de sprekerslijst staan veel bekende namen. Onder hen directieleden van de KNVB en de eredivisie en de voorman van de Lotto. We zijn vooral nieuwsgierig naar het verhaal van de politie en de KNVB, die al jaren geleden te horen kreeg dat de bond zélf eerst met bewijzen moest komen voordat justitie iets zou doen.

Maar de man die er over zou kunnen vertellen schittert namens de politie door afwezigheid. Hoe symbolisch. Achter het bordje *A van Leeuwen* staat slechts een lege stoel. Arno van Leeuwen is een toprechercheur die alleen uitrukt voor Criminaliteit met een grote C. Baas van het landelijk bekende ABC Team. ABC staat voor Amsterdamse Beroeps Criminelen, een lijst met de honderd bekendste namen uit de onderwereld. De eredivisie van de georganiseerde misdaad. Van Leeuwen kruiste de degens in het verleden met Willem Holleeder, Chinese bendes en Hells Angels.

Alle deelnemers zitten klaar als de deur nog één keer opengaat. Verwachtingsvolle blikken. Het is vakbondsman Danny Hesp die komt binnenstormen. Bruine kop. ‘Sorry,

verkeersproblemen.’ Onder zijn arm het zwartboek Oost-Europa. Het dossier met onthutsende spelersverhalen over bedreigingen, afpersingen en mishandelingen. In zijn kielzog volgt PVV’er Richard de Mos. ‘Ik had ook last van het verkeer.’ Zijn collega’s van de PvdA, VVD, SP en het CDA grinniken. De Mos woont op een steenworp van het Binnenhof.

De stoel van Arno van Leeuwen blijft echter leeg. De man kan persoonlijk ook wel een zwartboek maken. Enkele jaren geleden beraamde beroepskrimineel Rodney G. een aanslag op zijn leven. Deze vluchtgevaarlijke onderwereldfiguur maakte deel uit van de *Dagobert-groep*, een bende die in de Lage Landen op gewelddadige wijze geldauto’s overviel. Bij zijn arrestatie had hij volgens een artikel van misdaadjournalist John van den Heuvel een Joegoslavische M-75-granaat op zak. Het plan om Van Leeuwen op te blazen was vermoedelijk een revanche voor een eerdere arrestatie door het ABC Team.

Van Leeuwen kwam onder meer in het nieuws met de arrestatie van zware heroïnehandelaren. Gezien zijn achtergrond is het wel heel interessant om te weten waarom hij vandaag is opgeroepen in de Tweede Kamer. Van Leeuwen zal niet zijn uitgenodigd om over Willem Holleeder te praten. Dus wat weet hij van voetbalfiksen? En waarom veranderde de recherchechef plotseling van gedachten?

Onze pogingen contact met hem te leggen stranden op een blauwe muur van voorlichters. In de computers bij de recherche staat in elk geval de concrete informatie van de Duitse justitie en KNVB-raadsman Declan Hill. Maar er is meer. De afgelopen maanden bleek uit meer rapporten al dat boven- en onderwereld nergens zo gemakkelijk mengen als rond de velden. Dat is in Nederland niet anders. Speurend in het gebied van de ontbrekende rechercheur wordt al snel duidelijk dat er de laatste jaren meer onderzoeken zijn geweest die duidelijke raakvlakken hadden met voetbal.

Geheime pokernachten

In de regio rond Amsterdam – waar Van Leeuwen werkt – gist het aan alle kanten. Zo was daar vorige zomer de geruchtmakende liquidatie van de beruchte Ajax-aanhanger Sven Westendorp. De eigenaar van een ticketbureau dat ook voetbalwedstrijden aanbood, werd op klaarlichte dag in zijn nek geschoten. De man zakte voor zijn huis in elkaar. Nu het onderzoek op zijn einde loopt, blijkt hij een van de pionnen in een groter spel, waarin drugs verhandeld worden binnen de harde kern van Ajax-supporters. Volgens de officier van justitie hebben de verdachten ‘misbruik gemaakt van de sociale netwerken binnen Ajax’.

Eerder kreeg Van Leeuwen in Amsterdam ook al te maken met de moord op de grote man achter de voetbalclub Türkiyemspor, na Ajax lange tijd de meest succesvolle voetbalclub van de hoofdstad. Voorzitter Nedim İmaç bleek tevens kopstuk in de Turkse heroïneaffia. Het geld dat hij met de illegale handel verdiende investeerde hij in zijn voetbalclub. Türkiyemspor was dankzij de financiële mogelijkheden succesvol met landelijke kampioenschappen in de zondaghoofdklasse. Had de Topklasse al in 2006 bestaan, dan was het met drugsgeld gefinancierde Türkiyemspor wellicht doorgestoten naar het betaalde voetbal. De hoofdverdachte, die samen met de vermoorde heroïnebaas de cup won, werd na drie jaar

voorarrest vrijgelaten. Toen was de club al failliet.

De opmerkelijkste zaak – omdat die meer dan de liquidaties in relatie staat tot gokken rond voetbal – speelde nog recenter. Weer een club gelieerd aan drugs. Daarin treffen we in de processtukken ineens een aangedane voormalige international, Martien Vreijzen. Op 20 januari 2012 komt zijn naam naar boven tijdens de rechtszitting tegen de geveesde Kris J. Volgens justitie is de voormalige rechtsbuiten van NAC en Feyenoord afgeperst door de Haarlemmer. Het AD is alert en bericht uitvoerig: ‘Ik ben eerder bedreigd, maar dit was erger. Dit was de hel.’

Volgens de verhalen was Vreijzen zó bang dat hij cash 47 duizend euro aftikte. De afrekening werd met een verborgen camera vastgelegd door de recherche, die op dat moment dus al volop bezig was met een onderzoek naar zijn afperser. Een man die betrokken was bij het illustere Young Boys uit Haarlem. Net als Türkiyemspor klimt deze club onder leiding van een discutabele geldschieder in recordtijd naar de hoofdklasse. Dan gaat het plotseling mis. Volgens de papieren is Young Boys sinds 3 april 2012 officieel bankroet. In het kader van matchfixing is deze zaak de boeiendste.

De man achter de opkomst en ondergang van de Haarlemse club is namelijk Kris J. Dé Kris J. Hij was de beruchte infiltrant van het IRT-team dat begin jaren negentig de jacht opende op de grootste drugsbaronnen. In ruil voor inlichtingen mocht Kris J. op grote schaal hasj en cocaïne importeren. Hoewel een omvangrijk netwerk bloot kwam te liggen liep de methode volledig uit de hand. Onder regie van de politie werden vijftig containers met drugs doorgelaten.

Zover wij kunnen nagaan is Kris J. de eerste Nederlander die wordt bestraft voor matchfixing. De zwarte miljoenen moeten witgewassen, hij gaat investeren. Veel geld steekt hij in sport. De drugsbaron begint in de jaren negentig een zaalvoetbalteam en trekt voormalige profvoetballers aan. Vriend en Feyenoord-icoon Rinus Israel komt opdraven voor een gasttraining. Analooq aan zijn zaalvoetbalavontuur stort J. zich vol op de gokindustrie.

Midden jaren negentig koopt hij zich voor 500 duizend gulden zelfs in bij een Oostenrijks wedkantoor. Dit wedkantoor, Interwetten, wordt shirtsponsor van de zaalvoetbalclub waar onder anderen Edwin Grünholz speelt. De verbaasde eigenaar van het wedkantoor stelt vast dat de man over wel erg veel voorinformatie blijkt te beschikken over gemanipuleerde wedstrijden. Samen bezoeken ze nog de EK-finale van 1996, maar alles wordt hem pas duidelijk als de politie binnenvalt en stelt dat criminele geldstromen via het gokbureau lopen.

De enorme drugshandel haalt de voorpagina's. De dan nog betrekkelijk onbekende manipulaties in het voetbal krijgen minder aandacht. Misschien ook wel omdat ze zich in België afspelen. Maar dat wordt nu voor de politie ineens wel erg relevant. Kris J. is veroordeeld voor het vervalsen van wedstrijden, zo lezen we in een rechterlijk vonnis uit 2001: ‘De verdachte heeft zich, in georganiseerd verband waarbinnen hij een leidende rol vervulde, schuldig gemaakt aan het gelegenheid geven tot illegaal gokken. Tevens heeft hij voetballers omgekocht teneinde de uitslagen van de wedstrijden voorkomend op zijn wedlijsten te beïnvloeden.’

Door een blunder van justitie komt de man in 2002 alweer vrij. Bijna tien jaar blijft het stil. Tot 21 oktober 2011. Dan slaat de politie de voormalige fikser weer in de boeien. Dit keer in de kantine van Young Boys uit Haarlem, volgens de politie een dekmantel voor illegale pokertoernooien. Tijdens het onderzoek vallen de puzzelstukjes op hun plaats.

Na zijn vrijlating in 2002 ging het voetbal weer trekken. In plaats van een zaalvoetbalavontuur kiest Kris J. nu voor het veld. In 2004 is zijn broer de eerste voorzitter van het nieuw opgerichte Young Boys. Met de familie J. als aanjager schiet het eerste elftal omhoog, van de vijfde klasse naar de hoofdklasse. Iedereen kijkt met een schuin oog naar de club, die met slechts vier teams en nauwelijks jeugd plotseling wel erg succesvol is.

Net als bij een opgekochte profclub, heeft dat ook bij de amateurs met geld te maken. De ene na de andere prof verschijnt op het vervallen complex aan het Tennispad in Haarlem. Rodney Cairo, we kennen hem nog van FC Utrecht; Tarik Divarci van NEC; keeper Serge van den Ban, met 250 wedstrijden betaald voetbal achter zijn naam. Jody Lukoki bewandelt de omgekeerde weg. Young Boys is voor hem het tussenstation naar bestemming Amsterdam Arena. De grootste naam zit op de bank. In 2010 wordt Rinus Israel trainer van Young Boys. Dat een veroordeelde voetbalvervalser de grote man is achter de club lijkt kennelijk niemand te deren.

Hoe veel hij met gokken verdiende blijkt wel uit de rechtbankstukken van 15 mei 2007, met daarin bizarre rekeningafschriften. Zo gaat er op 28 februari 1995 een som van 139.163 gulden van een sigarenboetiek naar zijn rekening. In vijf maanden registreert het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties: dertien verdachte overboekingen met een totale waarde van drie miljoen gulden.

We lezen verder over een businessclass vliegende man die in Oostenrijk een ton contant geld in ontvangst nam. Over afgetapte telefoongesprekken, waaruit blijkt dat Kris J. in 1999 met hulp van drie spelers de wedstrijd Kortrijk-Westerlo fikste. Over zeven ton aan vreemde valuta in vacuüm verpakkingen. Het waren de jaren negentig. Toen je nog briefjes moest inleveren bij de sigarenboer. Sindsdien heeft zowel de voetbal- als de gokindustrie een vlucht genomen. Zeker met de opkomst van internet en het live wedden zijn de geldstromen verveelvoudigd. De verdienmogelijkheden zijn eindeloos. Om de eerlijkheid van de competitie te waarborgen, kun je iemand als Kris J. maar beter uit de buurt van het voetbal houden, zou je denken.

Maar tot zijn arrestatie eind 2011 zit de fikser dus doodleuk naast Rinus Israel op de bank als belangrijkste geldschietter van de voetbalclub. Het is alsof je een voormalige gokverslaafde in een casino laat werken. Dat is vragen om problemen. Zo blijkt ook wel als de politie in het holst van de nacht een inval doet in het clublokaal, terwijl daar een illegaal pokertoernooi gaande is. Kris J. is een van de achttien arrestanten. Duizenden euro's inzet. Elke woensdag een toernooi tot diep in de nacht. Volgens de politie is het bestuur van de club betrokken bij de organisatie van de geheime pokernachten.

Waar bij Türkiyemspor in Amsterdam Simon Kistemaker coach is als de voorzitter wordt vermoord, is het bij Young Boys in Haarlem Rinus Israel die diverse collega's achter de tralies ziet verdwijnen. Kris J. en zijn twee broers blijven drie maanden vastzitten voordat de rechter

ze in januari 2012 hangende het onderzoek voorlopig naar huis stuurt. Dat in het clubhuis illegale pokertoernooien werden georganiseerd is een verontrustend signaal. In Duitsland zagen we al hoe voetballers via ondergronds pokeren de schulden in werden gewerkt, waarna fikkers de berooide voetballers benaderden om te manipuleren. Zo konden ze van hun schulden afkomen. Daar waren amateurs en semiprofs actief, die zich op zulke avonden mengden met profvoetballers. De goksyndicaten waren actief in onder meer de Regionalliga, waar ze mooie winsten behaalden op geregisseerde verliezen.

Net als op de Regionalliga in Duitsland kan ook op de Nederlandse hoofdklasse bij vele gokkantoren over de hele wereld geld worden ingezet. Onlangs ontmaskerde de Duitse bond drie spelers van Rot Weiss Essen. Zij hadden geld ingezet op hun eigen wedstrijd. Ze gokten op verlies. Via internet zijn zelfs de wedstrijden van Young Boys te volgen via livestreams.

Met de Duitse dossiers in het achterhoofd is de vraag relevant of in de Haarlemse kantine van Young Boys ook voetballers pokerden. Wie waren betrokken bij deze clandestiene goknachten? De politie wil geen namen vrijgeven. Het is daardoor niet bekend of er ook spelers of scheidsrechters aan de illegale pokertoernooien meededen. En vandaag, tijdens de hoorzitting in Den Haag, is er dus ook geen mogelijkheid deze vragen te stellen voor de aanwezige volksvertegenwoordigers. In het gunstigste geval loopt er een onderzoek. In het ongunstigste geval heeft justitie geen zin in lastige vragen.

Geen eiland

Tjeerd van Dekken trekt eens aan zijn sigaret. De PvdA-man is initiator van de hoorzitting. In het eerste blok van de hoorzitting heeft hij de verhalen gehoord over lijken in Zwitserland en Hongarije. Over een business die minstens zo groot is als de internationale drugshandel. Over geldstromen die via de Lage Landen lopen. In de pauze is hij naar buiten gesneld om even bij te komen. Hij blaast de rook uit en zegt: 'Ik heb meteen opdracht gegeven een persbericht uit te sturen. Er moet een strafrechtelijk onderzoek komen. Anders loopt het helemaal uit de hand.'

Het is hem na anderhalf uur ellendige verhalen uit de krochten van het voetbal wel duidelijk geworden dat een sterke arm nodig is. Zelfs Gijs de Jong van de KNVB doet een oproep voor hulp van de recherche. Het voetbal staat tegenover een onzichtbare vijand en als de politie de aanwijzingen niet serieus neemt, zal er nooit een omkoopzaak worden bewezen. 'Kijk maar naar Bochum', legt De Jong uit. 'Daar is het onderzoek ook ontstaan uit bijvangst van de politie. Niet door de bond zelf.'

Je kunt niet verwachten dat de bond de strijd aangaat met mannen als Paul R. en Kris J. De Jong kan moeilijk zelf gaan afluisteren of bankrekeningen controleren. 'Nederland moet worden beschermd tegen criminele organisaties die wedstrijden manipuleren.' Nu andere landen niet alleen politiecapaciteit creëren maar ook wetgeving rondmaken om fikkers tegen te houden, wordt het achteroverleunende Nederland steeds interessanter voor gokcriminelen. De Jong: 'Wij zien graag dat de kennis bij politie en justitie wordt vergroot. De overheid beschikt over de middelen om illegaal gokken te onderzoeken. Dat kunnen wij als bond niet alleen.'

Jeroen Recourt knikt. Hij is bij de PvdA verantwoordelijk voor justitie. Als voormalig

rechter stelt hij nu: 'Er is behoefte aan een diepgaand onderzoek, zodat we voor eens en altijd met deze bizarre praktijken kunnen afrekenen.' Een ex-rechter zegt dat natuurlijk niet op basis van vage geruchten. 'Dat klopt. We krijgen van alle kanten signalen dat matchfixing een veel voorkomende praktijk is in Nederland. Een diepgaand onderzoek moet het harde bewijs leveren.'

Van Dekken valt hem bij. 'Justitie en politie in Nederland zitten te slapen.' Hij denkt dat de andere partijen nu ook wakker zijn. 'Ik merkte tijdens de hoorzitting dat sommige collega's waren overvallen door wat ze hoorden. Ik heb verontruste blikken gezien en verontruste vragen gehoord. Dit onderwerp staat voor het eerst op de politieke agenda. Als wij wetten moeten wijzigen hebben we nu de mogelijkheid. Mensen vrijmaken voor dit soort onderzoek kan en moet. Na de hoorzitting is volgens mij iedereen in de Kamer er wel van overtuigd dat matchfixing de grootste bedreiging voor het voetbal is.'

Van Dekken verwacht dan ook actie. 'De minister van Justitie moet opdracht geven dit steviger te onderzoeken. Waarom dat niet is gebeurd, is de grote vraag. Als de Duitse officier van justitie zegt dat er bewijzen zijn en de Nederlandse justitie doet er niets mee, mag je je afvragen hoe dat komt. Ik denk dat ze er geen prioriteit aan hebben willen geven.'

Minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport moest onlangs toegeven dat Duitsland inderdaad informatie heeft doorgespeeld over Paul R., terwijl de hoofdofficier dat eerder nog had ontkend. Van Dekken: 'Waarom zo krampachtig en afwerend? Dat is voor mij een groot vraagteken. Dat willen we via een strafrechtelijk onderzoek aan de kaak stellen. Wij willen weten wat zich precies heeft afgespeeld. Alles en iedereen in die hoorzitting heeft gezegd: dit moet topprioriteit krijgen. Als er zo veel politieke en maatschappelijke druk is, dan kunnen politie en justitie matchfixing niet blijven negeren. Ze zullen nu wel moeten.'

Ook de EU is bezorgd over de naïeve houding van Nederland. Emine Bozkurt is onze vrouw in Europa. De actie van de Nederlandse politici is hard nodig, erkent zij: 'De Raad van Europa is hard bezig met een conventie tegen matchfixing waardoor de landen beter met elkaar gaan samenwerken. Het is juist Nederland dat bekendstaat als een van de dwarsliggers. Maar we zijn een serieus voetballand en dienen de dreiging juist serieus te nemen. Daarom hoop ik ook dat er onderzoek komt vanuit de Tweede Kamer, zodat de ernst van de zaak voor eens en altijd duidelijk wordt. Nederland is geen eiland waaraan matchfixing vanzelf voorbij gaat.'

De fatale fiks

Als we bezig zijn met de afronding van dit boek bereikt ons het afschuwelijke nieuws dat een van de grootste tegenstanders van de gokmaffia een einde aan zijn leven heeft gemaakt. Waar houdt dit op?

De man staat boven op een flatgebouw. Het is een koude dag in Boedapest. Róbert Kutasi kijkt over de rand en huivert. Pas 47 jaar en altijd vol levenslust. De grijze, ietwat gezette technisch directeur van de club Rákospalotai EAC, in de volksmond REAC. Kutasi was de eerste die het gevaar van fiksen scherp had gezien. Tot vervelens toe had de Hongaar het herhaald. Er gebeurt domweg te veel om het fenomeen nog in het laatje *Incidenten* te kunnen leggen. Hij werd voor gek verklaard. Rijk voor een inrichting. Iedereen dacht dat het toeval was dat de keeper van Debreceni VSC werd betrapt in de Champions League. Die gekke Kutasi moest niet zo moeilijk doen.

Totdat ook in Hongarije de politie zich ermee ging bemoeien. Al snel bleken ook daar criminelen al jaren wedstrijden te vervalsen. In ieder geval sinds 2007. Kutasi haalde wel op een heel wrange manier zijn gelijk. Uitgerekend bij zijn club werden ineens spelers afgevoerd. Niet een of twee, nee, zijn halve elftal. De stomverbaasde Kutasi zag op het nieuws de koppen van zes van zijn voetballers in beeld. Ze hadden wedstrijden verkocht voor bedragen variërend van 500 tot 2.500 euro. Wat zullen ze toen gelachen hebben, die gasten van de maffia. Die directeur maar waarschuwen voor fiksters en intussen bedonderden zijn eigen spelers hem wekelijks. Kutasi was verbijsterd en nam de boel zwaar op. Hij belde een bekende journalist van een sportkrant en liet een boodschap achter: ‘Ik vocht met een katapult tegen machinegeweren en ik heb verloren. Mijn leven is voorbij. Het resultaat van mijn gevecht is nihil. Ik ben verraden door de mensen in wie ik vertrouwen had.’

Niemand was op het idee gekomen zijn laatste opmerking letterlijk te nemen. Na het telefoontje had de man als laatste daad nog zes pagina's volgeschreven over de gokmaffia. Bestemd voor de politie. Daarna was Róbert Kutasi naar de flat gereden, had de lift naar de bovenste etage gepakt en nu staat hij hier. Hij kijkt nog een keer naar beneden en ademt diep in en uit. Dan sluit hij zijn ogen. Alsof een onzichtbare hand hem duwt, komt hij los van het beton. Hij valt. En valt. En valt. Dan wordt het zwart.

Bronnen

Boeken

Gokziek (Douglas De Coninck), The Fix (Declan Hill), Voor rood-wit gezongen (Frans van den Nieuwenhof), Zockerliga (Wigbert Löer & Rainer Schäfer)

Media

Algemeen Dagblad, AllAfrica, Blick, BN/De Stem, Budapest Times, Businessweek, Caucasian Knot, CNN, Cyprus Mail, De Pers, De Telegraaf, de Volkskrant, Emirates 247, Eurosport, Financial Mirror, France Football, 11Freunde, Guardian, Hindustan Times, Khaleej Times, Kicker, Independent, L'Express, Los Angeles Times, London Times, Maravi Post, My Sinchew, Nation, National Turk, Neue Zürcher Zeitung, New York Times, News of the World, Newsday, Newsweek, NOS, Reuters, Sovietski Sport, Spiegel, Sport Express, Sports Illustrated, Stern, The Budapest Times, The Roar, The Star, The Zimbabwe Mail, Times of India, Today online, Todays Zaman, Saudi Gazette, St Galler Tagblatt, Sundays Zaman, Times of Malta, Voetbal International, Washington Examiner, Zeenews, Zimguardian

Exclusieve documenten

Contract Investfootball GMBH met Olufemi Oladapo, correspondentie Anderlecht met Crystal Football Club, arbeidscontract Andwelé Slory bij Levski Sofia, ontbindingscontract Andwelé Slory met Feyenoord, Operatie Flankengott van de politie in Bochum, foto's Nathan Ake met Daan Kramp bij Chelsea, Uitspraak UEFA Appeals Body FK Pobeda, correspondentie FIFPro en Europese Commissie over matchfixing (15 juli 2011)

Openbare documenten

Wikileaks 10SOFIA32 (op te roepen via www.cablesearch.org), FATF Money Laundering through the Football Sector, FIFPro Black Book Eastern Europe, Match Fixing in Sports – European Commission, Study on sports agents in the European Union, beleidsplan KNVB, CAS zaak 2009/A/1920, CAS 2010/A/2172, The European Lotteries – Match Fixing Incidents, Paper FIFA's fight against match-fixing (10 januari 2012), Sportaccord Integrity in Sport, Beantwoording Kamervragen handel in jonge voetballers 22 maart 2011, Beantwoording Kamervragen match-fixing 15 maart 2012, Beantwoording Kamervragen match-fixing 3 mei 2012, Beantwoording Kamervragen 2012 24 dossiernummer is 2012Z08917. AB0913, Rechtbank Haarlem , 15.035199/99, BA0498, Hoge Raad , 01377/06 Regulations for licensed match agents, Regulations players' agents FIFA, Regulations on the status and transfers of players FIFA, Reglement spelersmakelaars KNVB,

Gesproken bronnen

Dick Advocaat, John Allen, Ko Andriessen, Theo Bos, Mbark Boussoufa, Karel Bouwens, Emine Bozkurt, Tjeerd van Dekken, Job Dragtsma, Balázs Dzsudzsák, Sureyya Ertugul, Maarten Fontein, Gène Gerards, Toon Gerbrands, Ilengiz Gürel, Winnie Haatrecht, Robert Hauschild, Danny Hesp, Declan Hill, Roland van der Hilst, Theo Hofstee, Gijs de Jong, Revien Kanhai, Sander Keller, Fulco van Kooperen, Miel Maessen, Wil van Megen, Ad Mouwen, Atalay Mutlu, Bert van Oostveen, Nabil Ou-Aissa, Dragisa Pejovic, Arno Philips, Ton Poldner, Jaap Pool, Michael van Praag, Jeroen Recourt, Mathias Rohde, Daan Schippers, Theo van Seggelen, Andwelé Slory, Jeroen Slop, Earnest Stewart, German Tkachenko, Tjeerd Veenstra, Piet de Visser, Demy de Zeeuw, Nikolay Zheynov, Peter van Zunderd.

Overige bronnen

Kadaster, Kamer van Koophandel, Koninklijke Bibliotheek, Rechtspraak.

Colofon

©2012 Voetbal International, Gouda

AUTEUR Tom Knipping en Iwan van Duren

EINDREDACTIE Martin Donker

VORMGEVING Remy Best

DRUK Wilco Amersfoort

DRUKWERKBEGELEIDING Geert Gortzak

COÖRDINATIE Marieke Derksen

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eerste druk: mei 2012

Tweede druk: juni 2012

ISBN: 978 90 6797 013 6

NUR: 489